

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

ARATI SO-
LENSIS
PHAENOME-
NA ET PROGNO-
STICA.

INTERPRETIBVS.

M. TVLLIO CICERONE RVFO FESTO

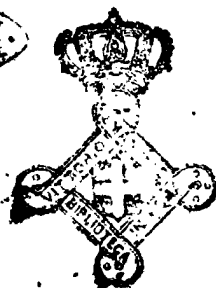
AVIENO. GERMANICO CAESARE, VNA

CVM RIVS COMMENTARIIS,

C IVLII HYGINI ASTRO-
NOMICON.

Omnia partim è vetustis codicibus, partim è locorum collatione emendata, & emendatorum ratio, ab ipso Morelio, viro sane vt colligere licet, doctissimo, & acerrimi iuditij, exposita.

Nos vero præter ea quæ in Parisiensi exemplari reperiebantur, figuris affabre, ad Ptolemaei doctrinam exsculptis, figurarumque explanationibus, RVFVM FESTVM ornavimus: quem & ea causa præmisimus.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD THEODORVM GRAMINAEVM.

ANNO SALVTIS M. D. LXIX.

Nē locus aliquis vacaret, hos versus Camerarij quibus nomina omnium cœlestium siderum complexus est, propter elegantiam adiecimus, cum summam horum librorum contineant.

*Nomina disce puer veterum studiose laborum
Sydera, & cœli cognosce micantia signa:
Signa vocant, quibus illa vides insignia templa,
Sed numerum denum quater atque octo esse dederunt.
Vrsa summa tenent Aquilonis frigora, per quas
Ingens in morem fluuij perlabitur Anguis.
Hunc subit Arctophylax sed & hunc mox gemma Corona,
Inde Genu Nixus, post quem Lyra, deinde Volucris.
Tum Cepheus & Cassiope, tum Vector & ille
Falcatum extollens caesa enses gorgone Perseus.
Hinc Deloton, & Andromede, hinc stat Pegase, sed te
Delphin excipit, hunc Telum, hoc Aquila, Anguitenensque:
Signifer hac sequitur declius circulus orbe,
In quo Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Chela, Scorpius, Arcitenens, Capri, Amphora, Pisces.
At Notus vndifero tenet hac simulacra sub axe,
Armatus, Oriona, Canem in quo Syrius ardet.
Quis Procyonque Lepusque & Iasonis additur Argo,
Hydrusque & Centaurus & Ara incognita nobis,
Tum notius Piscis, Cetusque ac Eridani vnda.*

AMPLISSIMIS ATQVE OR-
NATISSIMIS VIRIS SAEPVS ITERVMQVE
CONSVLIBVS, ET INCLITAE VNIVERSITATIS STVDII

COLONIENSIS RESPECTIVE PROVISORIBVS VIGILANTISSIMIS,

cuiusdemque florentissimæ reipu. amplissimo Se-
natui, Dominis suis colendis, Theo-
dorus Graminæus
S. D.

*ANAM ac Venerandam esse rerum sublimium cœle-
stiumque cognitionem, et ob beneficia quibus mortalium
vitam afficit, quam maximè excolendam, consensus gen-
tium, ac primorum parentum patriarcharum propheta-
rumque declarat auctoritas. Dum vltimæ memoriæ re-
cordamur, ac spaciū præteriti temporis respicimus, nul-
lum vnquā studij genus adeò excultum cum summa admi-
ratione mortalium, vt admirandam rerum sublimium cognitionem, vel artis
minimè gnarus facile nobis dederit. Adamum primum omnium nostrorum paren-
tem, quem deus è puluere ac limo terræ formauerat, hanc artem & calluisse, ac
propagasse, affirmare non dubitauerim. Iosephus antiquitatum Iudaicarū scri-
ptor cum affirmet, ipsum Setheum Adami filiū vbi omnium rerum inuouationē
& interitum mortalibus egris imminere, à parēte, intellexisset, duas columnas
erexisse, alterā latericiam, alteram aeneam, vt his insculptæ artes, ab aquarū
impetu, si ad insolitam magnitudinem excrescerent, & ab ardore flammæ, si
mundus ignis conflagratione conficiendus, conseruarentur. Hæc itaque grata
fuerunt oia primis parentibus, diuina dei opificia contemplātibus: qui se periu-
cunda illa rerum sublimium contemplatione oblectarunt, ex inenarrabili illa
cælorum structura perdiscētes, æternam aliquam mentem esse, quam patrum
traditione deum ipsum cognouerant, qui totius vniuersi compaginationem ex
nihilō simul cum tempore ab initio construxisset, & constructa cuncta Gigan-
teo Triumpho, supercilio, moueret. Parens itaque primus, harum rerum cogni-
tione imbutus ea Mathusalemo tradidit, Mathusalemus Noëo demonstrauit.
Ab ipso Noëo haud dubie Abrahamus ea percepit, quæ ad cultum veri dei &
cœlestium cognitionem pertinerent, qui postmodum hæc eadem, vt Berosus scri-
bit Aegyptijs communicauit. Hisce temporibus & Iobū vixisse constat, non in
diuina solum verum etiam in humana philosophia versatum, qui Arcturi, Orio-
nis, & Hyadum meminit, quæ non obscuræ eum cœlo deditum fuisse declarant.
Ab hisce igitur luminibus humani generis rerum sublimium cognitio dum profe-
cta sit, nationes illæ in quibus ipsi versati sunt, veluti: Armenia, Mesopotania,
Caldeæ, Assyria, Aegyptus, Phœnicia, clariora ac magis illustria eius doctri-
næ retinuerunt monumenta. Non mirū videri debet ipsos patriarchas & pro-
phetas, harum rerum cognitionē habuisse, eaque oblectatos, Cum spiritus etiam*

in Ecclesia DEI stellis, atque præclarissimis luminibus cæli tanquam ver-
bis visibilibus vsus sit ad flectendos animos, ad veram DEI agnitionem, & in-
uocationem salutare. quod Dionisio Ariopagite contigit, qui per defectum so-
lis tempore passionis & plenilunij prodigiose contingentem, postmodum Paulo
predicante in veri & ignoti DEI cognitionem peruenit. Huic fidem facit
Magorum historia quorum patrociniò haecenus vestra vrbs vsa est, & DEO
fauente in omne æuum fruitura, licet diris vndique ac horrendis perturbatio-
nibus Catholica Ecclesia à blasphemis hæreticis, qui Ouile CHRISTI san-
nis & scommatibus spurcissimo sacriligoq; ore, omnia sacra, atq; adeo sanctorum
reliquias prophanant, finitimæ regiones his annis conturbatae sint, & ob nostra
schelera, qui nobis iusti DEI pœnam ac punitiõem, pro chdolor, accersimus, de-
populanda, nisi dominus DEVS ob paucorum fidem, & probitatem Ninuen
conseruauerit. Magi itaque hi quorum dico precibus ac patrociniò iuari nos, per
stellæ ortam mundi regem & saluatorem natum esse, vere in astrorum doctri-
na eruditissimi, iudicarunt & agnouerunt. Fuisse enim Natiuitatem DOMI-
NI NOSTRI IESV CHRISTI suspiciendam credimus, tantum e-
nim illi, haud dubiè, natura tribuit natali die, quantum concursu omnium
cælorum excogitari poterit, Magi vt intelligere potuerint regnum nati re-
gis æternum fore, & eius legem pietatis, iusticiæ, fidei, simplicitatis, cha-
ritatis, optimè institutam esse, nullumq; habiturum finem, nisi post reditum eclip-
ticarum, in quo noua forma, post mundi huius innouationem ac conflagrationem
sordium, & status vniuersi videretur. Quod tamen non ita intelligi velim ac si
diuinitatem Christi Iesu, Miracula, vitæ inculpatæ sanctitatem integritatemq;
legis promulgationem, Euangelij doctrinam, ab astris dependere, & magos ex
yslem id perdiscere potuisse, iudicem. Verum quemadmodum natura ornauit eum
optimo temperamento, pulchritudine corporis, grauitate intuitus, quæ omnia
ferme ex Iosephi testimonio colliguntur. Sic DEVS admirabilis ac gloriosus,
optima constitutione tempus, quo æterni patris æternus filius, in hunc mundum
nasceretur, adornare ac constituere voluit, vt Magi ac gentiles per astrorum ac
siderum cognitionem, in qua ea tempestate cæteris nationibus præualebant, non
aliter quam princeps Apostolorum Petrus, in multitudinē piscium, ad CHRIS-
TVM adductus est, in veri DEI cognitionem accerferentur, & profano
Idolorum dæmonumq; cultu relicto, Deum vnum ac verum in spiritu & veritate
colerent. Hinc constare arbitror huic arti, & locum fuisse aliquem, tum in si-
nagoga, tum in Ecclesia DEI. In quanto vero honore ac æstimatione fuerit
apud gentiles fabulæ ingeniosissimæ, & sanctæ veterum historiæ comprobant: vi-
delicet Saturnum, Iouem, Martem, Solem, siue Apollinem, Venerem, Mercu-
rium, Dianam, siue Lunam, Castorem, Pollucem, Persea, Medusam, Cephea,
Cassiopeiam, Arcturum, Berenicem, Herculem, Ariadnen, Astræam, Chiro-
nem, & reliqua nomina stellis, imaginibusq; cælestibus indita, fuisse propria he-
roibus, regibus, reginis, earum cultoribus, vt id ex Iulij Hygini Astronomico co-
piosius videre licet. nec solum apud primos illos reges & principes hanc artem
notam & perspectam, sed & apud Græcos postmodum et latinos, iam longo tem-
pore

pore in magna admiratione hominum fuisse colligere licet. dum omnes plerumque regum sese moribus accommodent. Apud Græcos Solon fuit, cum Thalete, post reges, insignes eorum artifices fuerunt. Meton, Calippus, Hyparchus, Ptolemaeus. In Romana vero Republica, Numa, Iulius Caesar, Augustus, Tiberius, Constantinus, Theodosius, FL. Valerius Martianus, Imperatores præclaris virtutibus præditi, tum vero hac laude celebriores quod summa diligetia & fouerint & adiuuerint rerum cælestium peritos, Vtinam hoc nostro æuo Reges & principes, ac rerum publicarum administratores idem agerent, studiis deditos, liberalibus stipendiis iuuarent, tantam nunquam perturbationem præclara ingenia excitaſſet, dum relictis studiis liberalibus, se teologicis ac diuinis imiscerent, Ecclesiæ constitutiones perturbantes, hæreses sectantes, atque ita parare sibi diuitias potius studentes, quibus coniugem ac liberos alant, quàm in Ecclesia Catholica pauperes perseuerent. Tantus enim hoc nostro æuo est artium liberalium contemptus, ut si quis in ijs delitescat, & non Theologicis studiis, aut Iurisprudentiæ operam accommodet, quibus solis honos est, & disticti loculi, ut malim alterius potius fortunam, quam philosophi. Sic enim ego sentio, cum iam annis quinque scholæ artium, ut vocant, præfuerim, & studiosis ad Mathematicas artes viam demonstrauerim, nemine alio hæc eadem in Colonienſi vniuersitate profitente, parum tamen aut nihil inde comodi receperim. Verum non dubito meum laborem gratum atque acceptum vestræ amplitudini fore, si vnquam rectè negotium quopactò se nostrorum studiorum haberet, explicatum fuisset. Si itaque vestræ prudentiæ consultum visum fuerit, in hac professione, mea opera uti, me paratissimum atque obsequentem, ut vnum de numero suorum ciuium reperient. Munus enim quo iam fungor Typographicum scilicet, non me impedire, sed adolescentum studia magis ac magis promouere ac iuuare potest, quod ex præſenti nostro labore facilius colligitur, quem eo potissimum fine suscepimus, ut studiosi cum voluptate quadam rerum sublimium scientiam perdiscerent. Eos auctores ijs coniunximus qui apud Latinos eandem pertractarunt materiam, & Aratum Græcum poetam nobis Latino carmine reddiderunt. Quo vero eos omni difficultate remota, commodius in cognitionem sublimium perduceremus RVFVM FESTVM figuris, figurarumque, explicatione exornauimus. Figuras adiecimus non secundum Arati aut eius interpretum descriptas rationem, sed Ptolemaicam, quam exactiorem iudicamus, Aratus enim οὐ πᾶν καλῶς ut Leontius inquit, Mechanicus neque πρὸς τὸ ἀκριβὲς, ἀλλὰ πρὸς τὸ χρησιμὸν ὧν ναυτιλομένοις hoc est non optimè, neque exacte admodum, sed quatenus nautis conducere videbatur, de sideribus scripsit. Vestræ autem Amplissimi, ornatissimi que viri prudentiæ, quicquid laboris & molestiæ ac sumptus, in hoc adornando libro, ad bona ac honesta studia promouenda suscepimus, dedicandum duxi. Gratum enim id omne esse scio vobis, meis D. quod studia aut promouere aut illustrare soleat.

Valete feliciter, Datum in Republica vestra, ex Officina nostra Typographica. Anno Salutiferi partus

M. D. LXXIX.

XVII. Calendarum Aprilis.

DE M. T. CICERONE EX GREGORII GYRALDI
DIALOGO QVARTO.

DE Marco Tullio Cicerone, quæ ad eius poeticam tantū attinent, afferemus. Puer igitur Marcus Tullius, vt Plutarchus scribit, poetæ ad eod operam impendit, vt plurimū omniū iudicio in ea facultate profecerit, multaq; in ea ætate poemata scripserit: inter quæ illud ipse Plutarchus celebrat, quod Pontius Glaucias inscribitur, versu tetrametro. Multa carmine ex Græco transtulit, vt tota Arati Phænomena, cuius etiam nunc pars extat, aliaq; quæ sparsim suis in dialogis inseruit. Nunquid ideo, inquit Piso, poeta Cicero? Nam tametsi Ciceronis Limonem, poematis id nomē, citat Donatus, vbi de Terētij poetæ vita agit, illudq; Virgilij existimetur à Cicerone sumptum,

„ *Spes altera Roma.*

„ *Et illud*

„ *coripnis, tremulis altaria flammis.*

id enim Ciceronis vxori, dum sacrificasset contigisse, dicitur: id quod & ipse Cicero quodā suo poemate testatū reliquit: & eius licet elegiam, quæ Thalemastis inscribitur, afferat Seruius, ex qua carmē illud.

„ *In mare Tyrrhænum longè, penitusque palumbus*

„ Reliquit: non ideo tamen ego illū poetam crediderim. Tunc ego, poeta necne fuerit Cicero, non vobis dixerim, pictum tamē in tabula fuisse, multaq; præter ea quæ tu modo attulisti carmina & adhuc legi, & ab auctoribus citari assero, vt quæ de ipsius Consulatu à Laetantio in tertio diuinarū Institutionū, & quæ in secundo eiusdē Consulatus Vrania Musa pronūciat, in primo de Diuinatione, ex verbis Quinti Ciceronis fratris.

„ *Principio ætherio flammatus Iupiter igni*

„ *Vertitur, & totum collustrat lumine mundum.*

& reliqua: vsq; enim ad octoginta versus ibi leguntur. Fabius quoque, Quintilianus, Ciceronis quosdam ioculares libellos adducit, atq; ex ijs versus. Quin & de suis tēporibus tres se carmine libros scripsisse ipsemet ad Lentulū in Epistolis testis est, quos eosdē esse existimant aliqui, qui de eius Consulatu inscribuntur. Sed num parū vobis testimonium videtur de pœmate, quod Marius inscribitur, Scæuolæ & Q. Ciceronis? Nam cum in primo de Legibus Atticus Pomponius dixisset de quercu in Mario lecta, Quale est istuc, quod poetæ ferunt: mihi enim videris fratrē laudando suffragari tibi: tum Attico respōdet Q. Frater, Sic ita sanè, veruntamen dum Latine loquentur literæ, quercus huic loco nō deerit, quæ Mariana dicatur, eaq; vt ait Scæuola de fratris mei Mario, canescet seclis innumerabilibus. De eodē Mario poemata idē Q. Frater in primo de diuinatione: Quid est illo auspicio diuinius, ait, q̄ apud te in Mario est, vt vtar potissimū te auctore.

„ *Hic Iouis altisoni subitò poemata satelles*

„ *Arboris è trunco, serpentis faucibus morsu.*

& cætera quæ ibi leguntur. Sed & illud multis mirū videtur, quod de ipso Marco Cicerone legitur, non pauciores vnquam, cum in vrbe esset, quingētis versibus quotidie scribere solitū, nisi vos de prosæ versibus intelligatis. Iure igit, inquit Piso, quisquis ille fuit, inter poetas marcū Tulliū reposuit.

DE GERMANICO CAESARE, EX PE-
TRI CRINITI LIB. III.

CAIVS Germanicus Augustus ex nobilissima Claudiorum familia ortus est, patre Druso, ac diligenti cura in vrbe eruditus. Tantū profecit sub primam adolescentiam in optimis disciplinis, vt incredibile dictu sit, quantū ab antiquis scriptoribus cōmendetur. Suetonius, ac Fabius Quintilianus maximis laudibus eius ingeniū, atq; opera extollunt, etsi paulò iunior ea ipsa cōposuit. Idē Germanicus in Causis præterea versatus est, & his quidē triūphalis. Inter alia studia Græcas comœdias à se editas reliquit, & opus Arati de rebus cælestibus in latinos numeros conuertit, nihil commotus, quod à M. Tullio foret interpretatum, vt obseruatum est ab Hieronymo. Quintilianus inter poetas heroicos hunc constituit, quo loco enumerat Val. Flaccum, Saleium Bassum, Rabirium, & Lucanum. Quid inquit, Germanici operibus sublimius, doctius, & omnibus denique numeris præstantius? Quis bella canere melius

melius potuit, quàm si sic egerit? Reliqua omittimus, ne videamur plura nunc repetere, quàm in statuto opus patitur. Cognomen Germanici à deuictis Germanis reportauit, cetera quos magno exercitu, ac summis viribus dimicauit. Vxorē Agrippinam habuit M. Agrippæ filiam, & ex ea liberos plures procreauit. Traditum est eum obiisse in vrbe Antiochia, quum quartum ac XXX: annum ageret: neque sine suspicione veneni, Tiberio auctore talis facinoris, vt Suetonius putauit. Quæ res credita est, non modo propter liuores, qui toto corpore extiterunt: sed ex ipso etiam corpore, quod igni admotum cremari haud potuit. Publius Ouidius opus suum de Romanis Fastis ad hunc Germanicū misit, eiúsque doctrinam tanti fecit, vt inter egregios poetas illius nomen retulerit. Nec defuerunt, qui existimarent ab eodem Germanico compositum fuisse epigramma illud vulgatum de puero Thracensi: quod equidem propter egregiam, singularemque in eo genere elegantiam subiiciendum existimauit.

Thrac puer adstricto glacie dum luderet Hebro, &c.

De eodem

EX GIRALDI DIALOG. V.

GERMANICVS Cæsar Drusi filius, qui à Tiberio adoptatus, eiusdem, vt putatur iussu, veneno è medio sublatus in Syria à Pisone fuit, ætatis suæ anno quarto & tricesimo. Veneni signa, vt ait Tranquillus, præter liuores qui toto corpore erant, & spumas quæ per os fluebant, eius quoque inter cineres cor incorruptum repertū est, cuius ea natura existimatur, vt veneno tinctum non cremetur: Fuit vero Germanicus cum domi, tum foris excellentis ingenij & virtutis, cuius quando vita à Suetonio & à Cornelio Tacito describitur, missis cæteris, ego ea tantum quæ vel ad eius eloquentiam vel poeticam pertinent, attingam. Omnes, inquit Tranquillus, Germanico corporis animique virtutes, & quantas nemini cuiquam contigisse satis constat, formæ & fortitudinem egregiam, ingenium in vtroque eloquentiæ doctrinæque genere præcellens, beneuolentiam singularem, conciliandæque hominum gratiæ, ac promerendi amoris mirum & efficax studium. Orauit causas etiam triumphales, atque inter cætera studiorum monumenta reliquit & cœdias Græcas. Extant & in Græcis Epigrammatum voluminibus, quos legi, ipsius nonnulli versus in Themistoclem. Doctis ferre omnibus persuasum video, elegans illud epigramma, quod de Germanico omnibus est absoltum, de puero Thrace, huius esse Germanici, quod dignissimū est, vt hic & vbiue recitetur. hoc autem ipsum est:

Thrac puer adstricto glacie dum ludis in Hebro,
 Frigore concretas pondere rupis aquas.
 Dumq; imæ partes rapido traherentur ab amne,
 Abscidit heu tenerum lubrica testa caput:
 Orba quod inuentum mater dum conderet vrina,

Hoc peperit flammis, cætera, dixit, aquis. Extat & in manibus habetur eiusdem Cæsaris Germanici Aratea interpretatio, quam & D. Hieronymus post Ciceronianā agnouit. Celebrat Plinius Germanici carmen, quod in Cæsaris Augusti equū composuit. Ouidius verò poeta vbiue Germanicū poetam facit, summisque laudibus effert, vt in Fastorum libris quos eidem dicauit: tametsi grāmatici quidā malint Tiberio Cæsari dicatos. At vos videre quā benè Germanico cōueniant, cum sic canit:

Qua sit enim culti facundia sensum oris,
 Cinica pro trepidis cum tulis arma reis.
 Scimus et ad nostras cum se tulit impetus arces,

Ingenij currant flumina quanta tui. Sed id manifestius ad Suilliū, cui nupta fuerat ipsius Ouidij priuigna, quam omnem elegiam ne vos, quæso, legere pigeat.

DE RVFO FESTO AVIENO EX LIB. QVINTO EIVSDEM CRINITI.

RVFVS Festus Auienus, poeta eruditus & elegans, per eadē tempora floruit, qui bus Cæs. Diocletianus Imperator est appellatus: quæ res cum multis alijs argumentis colligitur, tum ex commentarijs Diui Hieronimi, qui (cum loquitur de Arati Phænomenis) Auienum refert paulo ante in Latinum ea conuertisse, post M. Tullium, atque Germanicum. Quidam putant fuisse illum genere Hispanum: sed hoc mihi non

fatis compertum est in tanta rerum obscuritate. Illud minimum dubium est, eum magna doctrina, ac multiplici rerum scientia præstitisse. Nam præter opus Arati (quo maximam laudē adeptus est) composuit etiam librū de Orbe terrarū in versibus, quos vocant hexametros, imitatus Dionysium Græcū poetam. De maritimis quoque scripsit Iambicis versibus: intactū opus Latinis ingenijs, tantæque difficultatis, ut diu multumque sibi elaborandū fuerit in eo absolvendo. De hoc poemate sic idē Auienus refert.

„ Laboris autem terminus nostrī hic erit,
 „ Scythicum ut profundum, et equor Euxini salis,
 „ Et si qua in illo marmore insula tument,
 „ Edisserantur: reliqua porro scripta sunt
 „ Nobis in illo plenus volumine,
 „ Quod de Orbis oris, partibusque facimus.

Plura in hoc opere inseruit ex varijs atque recōditis auctoribus: præcipueque secutus est (ut ipse testatur) Hecataeū Milesium, Hellanicum Lesbium, Philonem Atheniensem, Pausimachum, Euctemum, Cleonem Siculum, aliōsq; per multos. ut prætermittamus Annales Punicos, à quibus conplura accepit. Neque defunt qui existimēt fuisse alia composita ab eodem Auieno. Seruius quidem grammaticus, cum de cometis differit, Auienum scribit fecisse. Virgilianas fabulas Iambicis versibus, & historica quædam ex libris Liuianis, Quia in re non satis habeo exploratum, an hæc ad eundem sint referenda, et si ratio temporum maximè congruit. Inter amicos præcipuè coluit Myrmecium Flavianum, virum clarissimum, & probum: cuius virtutem atque probitatem magnopere commendat, dicato illi volumine de Maritimis. Hæc sunt quæ legimus de hoc Auieno apud veteres auctores. De Auieno poeta Græco (cuius leguntur Epigrammata) nihil dicendum est hoc loco.

De eodem.

EX GYRALDI DIALOG. II. III.

RUFVS Festus Auienus, in antiquis codicibus Abidnus dicitur, & in Seruij etiam commentarijs. Hic ab aliquibus Hispanus est existimatus, ego certè nihil habeo, quo vobis id affirmare possim. Hic Dionysij Punici de Situ orbis versus ex Græcis Latinos fecit: item Aratea Phænomena, quod utrunque opus extat carmine hexametro expressum. Et præter hæc de Oris maritimis librum edidit, carmine trimetro iambico, ad Probum, virum consularem, ad quem etiam Cl. Claudianus scripsit, quo argumento ducor, ut Auienum Claudiani, hoc est Theodosij imperatoris, & filiorū temporibus floruisse credamus: id quod & facile Hieronymi verbis asstruere possumus, qui quodam suarum epistolarum loco, nuper illum scripsisse dicit. Alij Diocletiani Cæsaris, non satis firmo, ut mihi quidem videtur argumento, alij utrunque inconfessum parūve compertum esse volunt. Seruius Grammaticus Auienu ait Virgilianas fabulas, & Liuium iambicis versibus descripsisse. Sunt qui hunc ipsum Auienum esse putent, quem Aurelius Macrobius in Saturnalibus cœnis loquentem induxit. Vt cunque tolerabilis est poeta, & dignus saltem ob rerum cognitionem, ut aliquando legatur. Sed ne quid à me desideretis, extat & libellus ad Theodosium imperatorē, huius, ut putatur, Auieni, nisi nos fallat inscriptio, in quo plerosque Aesopi apologos elego carmine complexus est, qui an legitimus sit, non multum esse precium operæ, ut disquiramus, existimo. cuius, quisquis ille fuit, hæc verba sunt ex Præfatione, Huius, inquit, materiæ ducem nobis esse Aesopum noueris, qui responso Delphici Apollinis monitus, ridicula orsus est, ut legenda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas, & Socrates diuinis operibus indidit, & poemati suo Flaccus optauit, quod in se, sub iocorum comuniū specie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis iambis Gæbrias repetens, in duo volumina coartauit: Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos resoluit. De his ergo vsque ad XLII. in vnum redactas fabulas edidi, quas rudi Latinitate compositas elegis sum explicare conatus. Hæc ille totidem verbis, & simul de Auieno satis.

ARATIPHAE NOMENA.

RVFO FESTO AVIENO PARA.

PHRASTE.

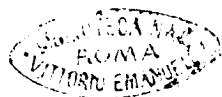
ARMINIS inceptor mihi Iuppiter: auspice
terras

Linquo Ioue, excelsam referat dux Iuppiter æ-
thram:

Imus in astra, Iouis monitu: Iouis omine cælū,
Et Iouis imperio mortalibus æthera pando.

Hic statio, hic sedes primi patris, iste paterni

Principium motus, vis fulminis iste corusci,
Vitae elementorum, mundi calor, ætheris ignis,
Astrorumque vigor, perpes substantia lucis,
Et numerus celsi modulaminis: hic tener aër,
Materiæque grauis concretio, succus ab alto
Corporibus cælo, cunctarum alimonia rerum,
Flos & flamma animæ, qui discurrente meatu,
Mentis primigenæ penetralia dura resoluens,
Impleuit largo venas operatus amore,
Ordinis ut proprii fœdus daret iste, calorem:
Quo digesta capax solidaret femina mundus,
Inseruit ritè hunc primum, medium, atque secundum.
Vox secreta canit sibi: nam permixtus vtrinque,
Et fultus sese geminum latus, vnus & idem est
Auctor agendorum, proprii que patrator amoris,
Et mundi verè pastor sacer, hic chaos altum
Lumine perrumpit: tenebrarum hic vincula primus
Soluit, & ipse parens rerum fluitantia fixit:
Hic dispersa locis statuit primordia iustis:
Hic digestorum speciem dedit, iste colorem
Impoluit rebus, sexuque immixtus vtroque,
Atque æui pariter gemini, simul omnia lustrans
Sufficit alterno res semine: rerum opifex hic,
Hic altor rerum, rex mundi, celsa potestas
Aetheris atque Erebi, pigra inclinatio nodi,
In sociabilium discretio iusta deorum,

A

Cuius

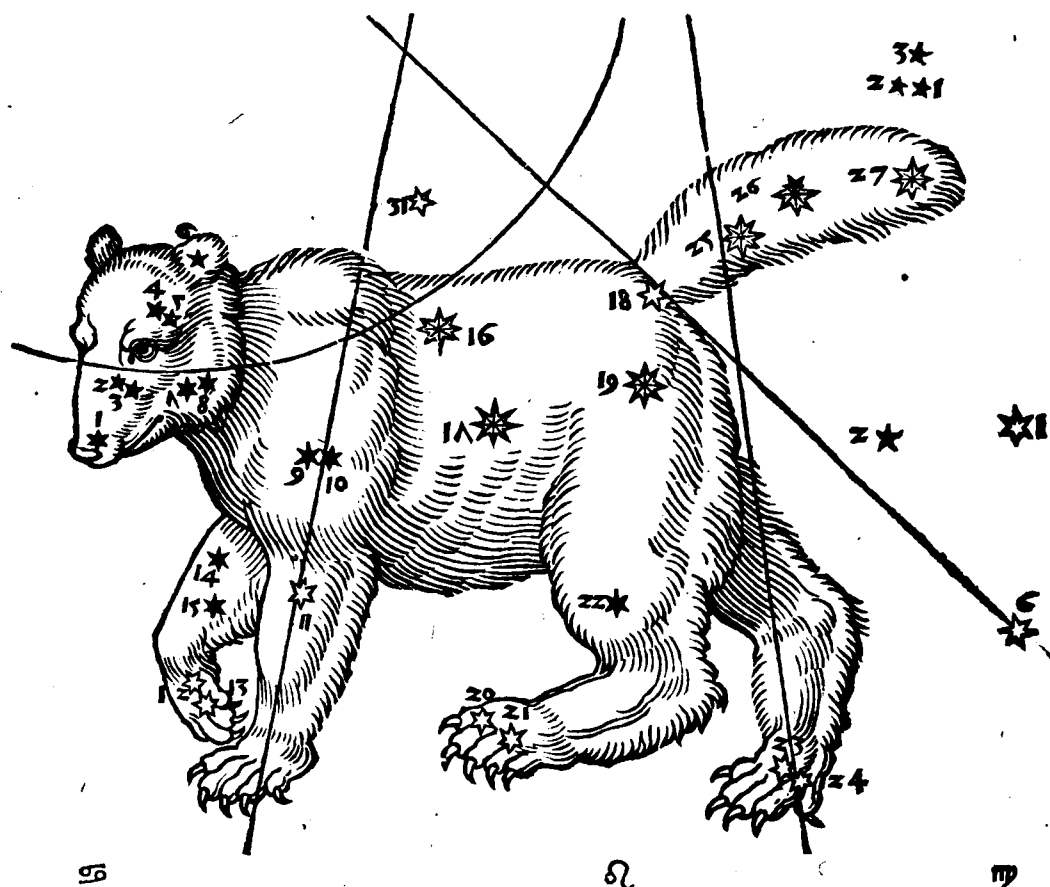
Cuius & extremum tellus opus, ignea cuius
 Lumina sunt late, sol, & soror ille dici
 Tendat ut infusi rutilum iubar, altera noctis
 Ut face flammanti tenebrosos rumpat amictus:
 Nec desit genitis pater vlllo in tempore rebus.
 Istius ille anni pulcher chorus, alta ut hebescat
 Terra gelu, ver blandis adrideat aruis,
 Puluerulenta siti tellurem ut torreat æstas,
 Et grauis autumnus redeat foetura parentis:
 Hoc duce per tumidi ferimur freta gurgitis, isto
 Præceptore solum grauibz versamus aratris.
 Iste modum statuit signis, hic rebus honorem
 Infundit, tenebris hic interlabitur æthræ:
 Viscera, & æternos animat genitabilis artus. ⁊
 2 Denique ne longum marcentia corda iacerent,
 Mundanique ortus mens immemor, omnia sensim
 Vilia conciperet, neque se subduceret vnquam,
 Fontis in æterni primordia, quo velut amnis,
 Quem festina citis vrget Natura fluentis,
 Lapsum continuo ruituræ in corpora nostra
 Prorumpunt animæ, seriemque per æthera neſcunt.
 Hic primum Cnidij radium senis intulit astris,
 Mortalemque loqui docuit conuexa deorum,
 Cur Hyperionios Nepa circumflecteret ignes,
 Autumnus reditu: cur sub gelido Capricorno
 Bruma pruinosis iuga tristitia solueret anni:
 Cur spacium lucis, madidæ cur tempora noctis
 Libra celerque Aries demersi pondere Olympi
 Aequarent, qua parte Polus sublimior alto
 Cardine cæruleas Thetidis non tangeret vndas:
 Quis Polus umbrifero lateat decliuus in axe,
 Et vaga pallanti cur signa errore ferantur:
 Quæ rursum ingenio numerisque Solensibus idem
 Iuppiter efferri melius dedit incolæ tauri,
 Musa ut Cecropios raperetur & Aonas Agros.
 Me quoque nunc similis stimulat furor edere versu
 Tempora, cum duris versare ligonibus arua
 Conueniat, cum veliuolo dare carbasa ponto,
 Et cum victicomo crinem tondere Lyæo.
 O mihi nota adyti iam numina Parnassei,
 O per multa operum mea semper cura Camœnæ,
 Iam placet in superum visus sustollere cœlum,
 Atque oculis referare viam per sidera: maior,
 Maior agit mentem solito deus, ampla patescit
 Cirrha mihi & totis se Helicon inspirat ab antris.

ARCTOS.

3 OMNIA quæ flammis pingunt radiantibus æthram,
 Nox & agit, verso ceu fixa trahuntur Olympo:
 At non cuncta tamen Signorum in lege putanda:
 Nam numeris & honore carens micat omnibus ignis,
 Et rutilo cunctis flagrat coma flammea crine:
 Sed quia non certa formarum in luce notantur
 Omnia, sideribus cassum fit cætera volgus.
 Mobilis en etiam mundi se machina versat,
 Ponderis & proprii trahit inclinatio cælum:
 Sed non axis item curui vertigine fertur
 Aetheris, vt stilus instabili conuoluitur orbi,
 Luce manente tenusque procul sacra viscera cæli
 Perforat, & mediæ molem terræ tenet: illum
 Non prolixa dies, non incumbentis Olympi
 Cursus agit, motusque loco labor, vt semel hærens
 Constat, & ferri se circum cuncta remisit.
 4 NEC minus extremo dispar polus: Oceano pars
 Sublime erigitur, subit alteramersa sub vndas
 Pars Erebum, & nigri iacet hæc vt conscia Ditis:
 Hic notus, horrifera aquilonibus illa rigescunt.
 Hac teres in gemina stridit vertigine cardo.
 Alter in obtutum facilis latet, alter & alto
 5 Deprimitur barathro. Sed quæ sublimior axis
 Tethyos vndosæ linquit cetosa fluenta,
 Contemplare sacras vt mundus subijt Arctos.
 Sic astrum dici Cnidius dedit, Aufone easdem
 Voce feras Vrsasque & Plaustra vocare solemus:
 Fabula nanque Vrsas, species dat Plaustra videri.
 Has pater omnipotens nemorosi in valle Lycæi
 Adfuetas duris quondam venatibus, æthræ
 Intulit, & rapto genetricis flore sacrauit:
 Vel ceu fama dehinc docet altera, Creta vbi fluctu
 Tunditur insanis latè circumsoneauris,
 Iuppiter has idem rerum memor indultarum,
 Et custodiæ referens pia dona salutis,
 Cum puer agrestes inter Curetas, & inter
 Dictæ longum latuit crepitacula rupis,
 Scandere flammigerum victor permisit Olympum,
 Nescia signa falis, nocturnique inscia casus,
 Hospita & insanis aquilonibus: haud tamen ollis
 Ora, vel aduerso sunt obuia pectora motu:

Versa Lycaonijs sed suspectatur in vrsis
 Forma super: pariterque polo vestigia librant,
 In spinam & flammis ardentia dorsa iacentes.
 Sic Iouis altrices teretem prope cardinis axem,
 In caput, inque humeros Helice Cynosuraque versæ,
 Præscia venturis dant semper signa procellis.
 Nanque Helice Graios, Tyrios Cynosura per altum
 Parua regit: non vlla facem succenderit vnquam
 Stella prior, neque flammigeros edixerit ortus
 Antè alia, immerso cum iam Titanus orbe
 Imbuit & tremulo Tartesia terga rubore,
 Cræsia quàm flammans inter primordia noctis
 Maior agat, vultusque sacros ostendat Olympo.
 Illa licet paruo iaceat temone per æthram,
 Verior, infidum tamen est currentibus æquor.
 Cardine nam toto cōuertitur. haud mora, longos
 Pigra tenet gyros, neque ceu mollita parumper
 Flectitur, aut tardo cohibet cunctamina lapsu,
 Denique Sidonijs dux est Cynosura carinis:
 Rectior vndofo cursus fulcatur in æstu.

CIRCVLVS ARCTICVS.

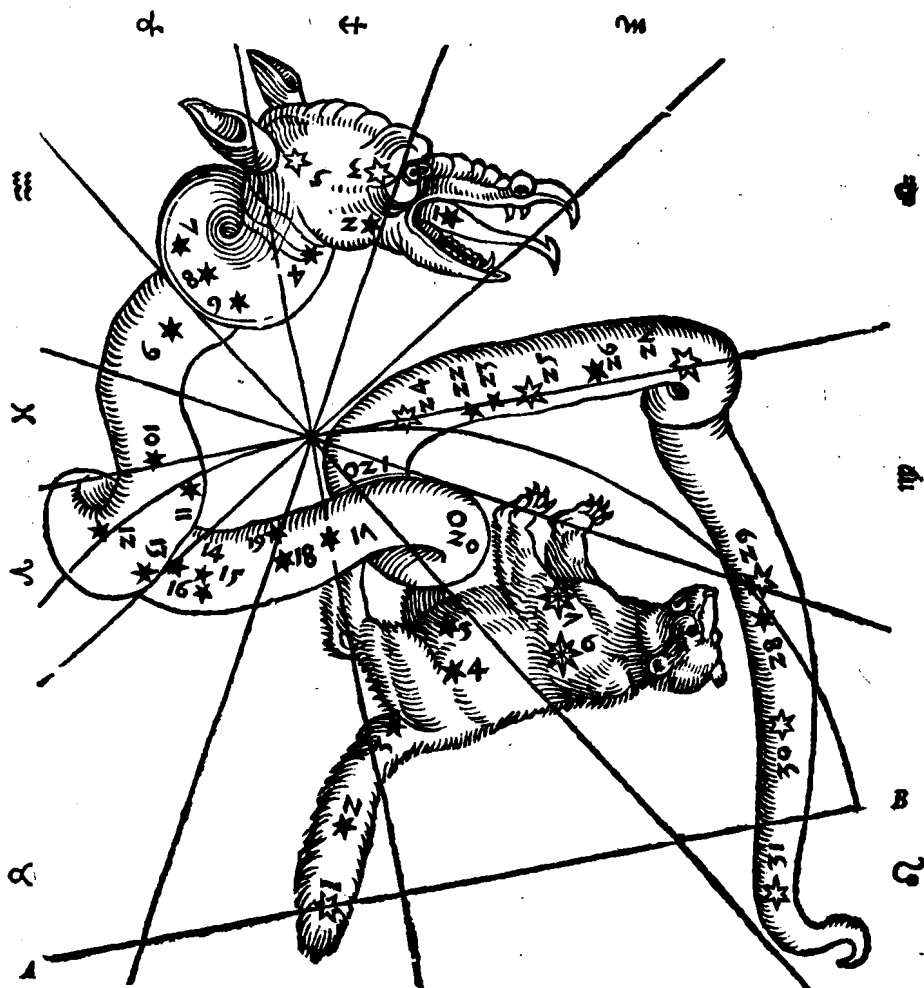
Vrsa maior qua Græcis est ὀφειὸς μεγάλη ἢ ἑλὶξ latinis Helice siue Plaustrum, capite attingit cir-
 culum arcticum. Caudam vsq; ad eleuatū brachium Booti protendit. Quibus signis stella eius adhareans,
 signorum

signorum characteres declarant. Stellas continet in uniuersum viginti septem, quarum principia sunt ista 14.

27	In Cauda extremitate.	Secunda
26	In Cauda medio cui inhaeret stellula illa quam Alckir vocant.	Secunda
25	Ad Cauda exordium.	Secunda
24	In dorso in Angulo videlicet figura quadrilatera.	Secunda
17	In ventrem proclinans.	Secunda
18	Ante exortum cauda vna e rotarum numero Plaustri.	Secunda
19	In sinistro femore in angulo figura quadrata.	Tertia
11	In sinistro pede.	Tertia
12	In anteriori dextri pedis parte.	Tertia
13	In eodem pede.	Tertia
20	In posteriori sinistro pede.	Tertia
21	In eodem pede.	Tertia
23	In dextro pede posteriori.	Tertia
24	In eodem.	Tertia

Quam autem obtineat in caelo hac tota imago dispositionem atque situm, figura ostendit.

6 INTER vtranque dehinc præclari nominis Arcton
 Ceu circumflexo sinuantur flumina lapsu,
 Squammeus agmen agens Draco voluitur, atque obit ambas
 Spirarum curuis anfractibus: hunc quoque, vt artus
 Longius effusum, spaciofa volumina tendunt.
 Compta Lycaonijs includunt Plaustra choreis:
 Quà caput est Helices, fundunt sese vltima monstri
 Agmina, & hac cœli vix cauda in parte quiescit:
 Altera qua spiræ sinus est, sublime reponit
 Verticis, & curuo ceu circumclusa Dracone,
 In dorsum alterius dorso iacet Anguis ab ore
 Vertitur, ac longe postremam lapsus in Arcton,
 Rursum maioris repetit confinia signi.
 Nec quæ stella caput flammæ in signet honore,
 Sola micat, solæue rubent incendia crista:
 Sed fetosa duplex adolet duo tempora fulgor,
 Et duo sub geminis oculi fulgoribus ardent.
 Vnicus ignis item mento æstuat, ipsaque forma
 Verticis in nutum veluti curuata parumper,
 Quà per dimensos demittitur ordo meatus,
 Flectitur, atque Helices caudam spectare videtur,
 Cuius in extremum spacio propiore per æthram,
 Sibila protenti succedunt ora Draconis.
 Quin super illa etiam summa confinia cauda
 Stella subit, dextri quæ temporis igne coruscans,
 Aemula vicinis accendit lumina flammis:
 At decliue caput vertexque obliquior astris,
 Hac in parte sacri procumbere cernitur axis:
 Qua pater Oceanus rutili reparatus Eoi,
 Occasus ortusque solo moderante coërcet,
 Et gemina alternæ miscet diuortia metæ.

II
A. B. AEQVINOCTIORVM COLVRVS.

DRACO, δρῶκων, inflāmatu, flammiger, vociferās capite leuū Herculi pedē ferē cōtingit, vētre ad Cephea reflectitur. Deinde exiens extra Arcticum, rursus quasi circumdat Vrsam minorē, rediēsq; rursus versus caput maioris Vrsae, ingreditur. Nec ad vnū aliquod Dodecatemoriō referri potest, cum omniū fere extremas partes attingat quemadmodū id signa circumscripta declarant. Continet in vniuersum stellas triginta vnum, ex quibus precipuē sunt istae sequentes.

3. Supra dextrum oculum.
5. In extremitate capitis prope aurem dextram.
24. Post tertium nodum sinuosi flexus serpentis.
23. Inter precedentem & quartum nodum.
27. In vltimo nodo, quarto scilicet flexu cauda.
29. In sequenti cauda parte.
30. Prope cauda finem.
- In extremo cauda.

6. 7. 8. Tres in colli flexu posita.

1. In lingua.

De harū situ quē in calo habent, figurā consule.

Vrsa minor, ἄρκτος μικρά, Cynosura, est iuxta polū Arctici, huius cauda attingit polū, caput vergit ad caudam maioris Vrsae, interposita cauda Draconis.

Sunt in minori Vrsa, stella septem, quarū nulla vnquā in nostro Climate occidunt, vti singula iam ordine recensentur.

1. Ea quae est in cauda extremitate, quā nauta vt plurimū obseruās, quoniā polo omniū maximē sit vicina.

6. Quae in angulo figura quadrilatera cōsistit, estq; vna illarū duarū quae sunt in eius sinistro humero. Se.

7 Altera

Tertia

Tertia

Tertia

Tertia

Tertia

Tertia

Tertia

Tertia

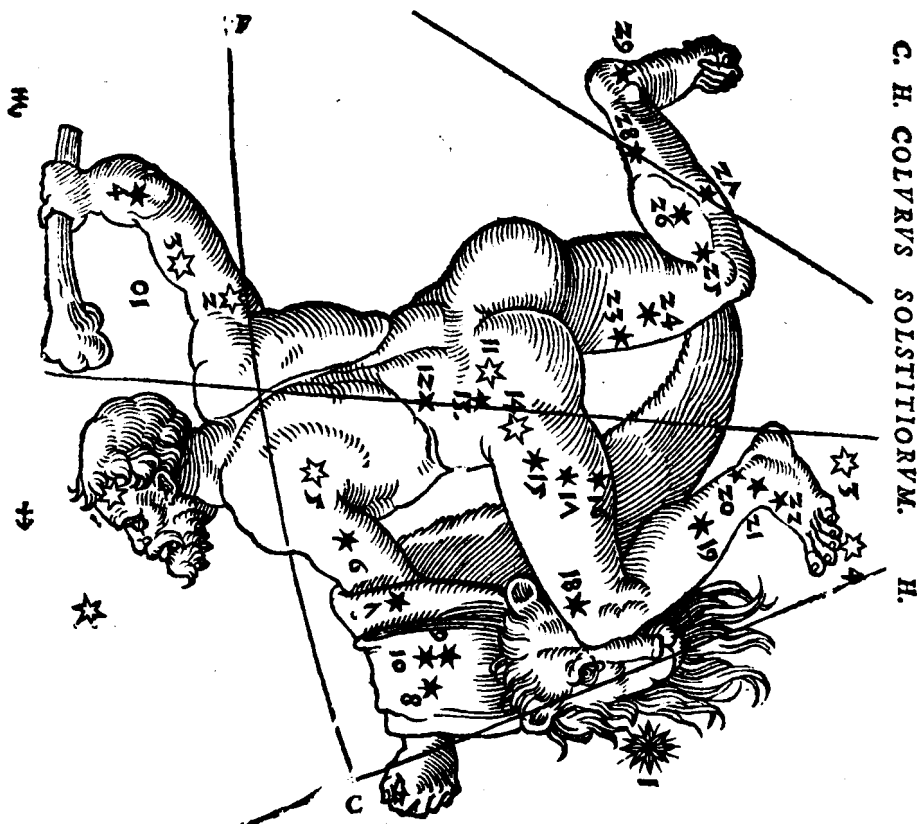
Quarta

Quarta

2. 4. 5. *Altera sinistri humeri. Se. In angulo & quæ in ilij est. Quar. Imago situm demonstrat.*

EN GONASIN.

7 INDE pruinoso si lumen abusque Dracone,
In conuexa feras, oculosque in proxima mundi
Declines, qua parte globo tu met altior ortus,
Illa laboranti similis succedet imago:
Protinus expertem quam quondam dixit Aratus
Nominis, & cuius latuit quoque causa laboris:
Panyasi sed nota tamen, ceu longior ætas
Eruit excussis arcana exordia rebus.
Nam dura immodici memorat sub lege tyranni,
Amphitryoniaden primæuo in flore iuventæ,
Quæ cedunt medijs longè secreta diei,
Hesperidum venisse locos, atque aurea mala,
Inscia quæ lenti semper custodia somni
Seruabat, carpisse manu: postquam ille noueræ
Insaturatæ odijs serpens victoris abictu,
Spirarumque sinus, & fortia vincula laxans,
Occubuit, sic membra genu subnixa sinistro,
Sustentasse ferunt, sic insedisse labore
Deuictum fama est: actum Titynthius, Aethræ
Inclytus & solio fultus sublime paterno est.
Iuppiter hanc speciem, miseratus acerba laborum,
Reddidit, & talem cæni permisit Olympo.
En manus ipsa Dei violenta in verbera pendens
Erigitur, dextræque dehinc impressio plantæ
Tempora deculcat maculosi prona Draconis.

FESTI AVIENI
F. C. TROPICVS CANCRI.

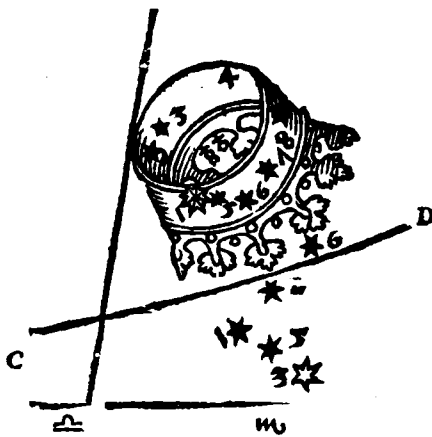
HERCVLES, Theseus, Tamyris, ἐπὶ γόνασι, idest in genibus, Geniculator, capite Serpentariū prope tangens. Lauā ad Vulturē vsque cadentem extendit, Genua nonnihil incuruat &c. pedē dextrum ad baculum Bootis, sinistrū ad caput Draconis conuersum tenens. Caput & dextrū brachium transeunt Tropicum versus aequinoctialem. Duo dodecatemoria occupat Scorpij & Sagittarij. Quidam hunc saltatorē vocant, alij Lycaoni tribuunt. Stellis constat .29. quarum haec sunt praecipuae

1	In Capite.	Tertia
2	In dextro humero.	Tertia
3	In dextro brachio	Tertia
5	In Sinistro humero	Tertia
11	In Coxa Sinistra	Tertia
14	In eius vicina parte	Tertia
7.8.9.10.	Quatuor illae quae sunt in Leonis exuuiis.	Quarta
23.24.25.	Illae quae in coxa dextra sunt.	Quarta
29	In dextri pedis extremitate, nempe ea quae est in fine clauae Bootis, huius sideris 29. istius	
9.	quemadmodum ex Arctophilacis figura elucet.	Quarta
18	In genu sinistro.	Quarta

Quarum situs, figura atque complexus schemate proponitur. Verum stellam hanc primi ordinis, quā à sinistra imaginis adiectam videmus, referimus ad testudinem seu fidiculam.

CORONA.

POPLITE succidui quā sideris ampla patefcunt
8 Terga dehinc mersumque iacet sublime humerorum,
Aspice ceu rutilis vibret lux Gnosia flammis.
Hec quondam Bacchi monumentum fulget amoris:
Hæc Ariadnei capitis testatur honorem.
Trinater illustant hanc lumina, parsque Coronæ
Serpentem vicina subit, qua sibila in Arcton
Ora Draco inclinans stridet flabris aquilonis:
Post tergum Nixi pars voluitur, ac velut hærens
Rursus defessi referatur nuncia signi.

C. D. TROPICVS CANCRI.

CORONA Borealis, στέφανος ὀφειας, Corona Ariadnes iuxta manum Bootis dexteram, non lōge à Tropico distat Cancrī. habet stellas 8. quarum haec sunt praecipuae.

1 Splendidissima

- 1 *Splendidissima omnium qua tanquam gemma emicat dicta Alpha.*
- 2 *Iuxta splendidissimam ex vna parte.*
- 3 *Iuxta splendidissimam ex altera parte.*
- 4 *Qua hanc sequitur.*
- 7 *Qua iterum sequuntur istam.*
- 8 *Vltima stellarum omnium qua sibi hoc modo succedunt.*
Quarum situm atque complexum ex figura cognoscimus.

9
Secunda
Quarta
Quarta
Quarta
Quarta

OPHIUCHVS.

9 ISTIVS extremo sub vertice, vertice quippe
 Sideris Innixi, clarum nosces Ophiuchum.
 Tricæi fidus stat nominis, & cui pingui
 Thure Epidaureæ fumant altaria sedis.
 In styga decursis Parcarum ab origine fufis
 Merferat Hippolytum fors vltima: iamque per imas
 Cocyti tenebras & stagna nigrantia Ditis,
 Portitor ille Charon Theside fata vehebat.
 Hic immaturi sed enim miseratus acerbum
 Lethi supplicium, Neptunique aspera iussa,
 Argentes artus Erebo procul intimo ab vsque
 Sufficit, atque animæ rursus tepesacta calore
 Viscera, mundanas reuocat medicator in oras.
 Non tulit omnipotens ortu cuiquam generato
 Deucalioneo, fas esse nouissima fata
 Vincere, & incassum decurrere pensa fororum:
 Moxque trifulca polo iaculatus fulmina celfo,
 Et super aëriæ vibrans incendia flammæ,
 Morte repertorem medicinæ audacis in vmbas
 Deijcit: ac gnato reparans solatia Phœbo,
 Asperaque extincti miseratus fata nepotis,
 Surgere nocturno iubet inter sidera motu.

Hic ergo insignes ardens venas Ophiuchus,
 Hic rigidos artus formæ Anguitenentis honore
 Arduus, hic tantos humeris vibrantibus ignes
 Euomit, vt pleno cum Luna nitescit in orbe,
 Menstruæque ingenti iam temporadiuidit ortu,
 Nequaquam lentis obscurior ex humeris lux
 Marceat: at manibus non compar flamma rubescit.
 Nam suffusa leui resplendent vltima luce:
 Sed cerni sunt prompta tamen: postremaque parco
 Igne micant, ille angue manum confertus vtranque
 Erigitur, serpensque dehinc elabitur ambas
 Flexilis, & medium cingit spiris Ophiuchum:
 Quem super hærentem plantarum mole duarum

B

Scorpios

10

10

10

10

ARATEA PHAENOMENA.

11

Ophiuchus, Serpentarius, ὄφις ὄφις, qui tenet Serpentem, seu Aesculapium, Anguiger, caput proximum Herculis vertici habet. Vtraque manus à corpore longius protensa, Serpentis circumuoluentis se amplexu circumducuntur, pes vterque vsque ad Scorpionis signum descendit & ob id capricorni tropico insistit cum angue tria occupat dodecatemoria ♋ → ♌ ♍

Constituitur autem hoc astrum, prater eas quibus serpens componitur stellis viginti quatuor, quarum insigniores magisque conspicuae sunt istae.

1	In capite.	Tertia
7	Vna duarum quae sunt in sinistra manu.	Tertia
8	Altera earum duarum quae licet hic figuram habeat quarta magnitudinis, in caelo tamen quantitate conspicitur.	Tertia
12	In genu dextro.	Tertia
13	In tibia dextri pedis.	Tertia
19	In sinistro femore.	Tertia
2	Vna ex illis duabus, quae in dextro humero sunt.	Quarta
4	Vna ex duabus quae in sinistro humero sunt.	Quarta
15	Vna è quatuor, quae sunt in dextro pede.	Quarta
23	In sinistri pedis planta, quae Scorpii pedem attingit.	Quarta
10	Vna è duabus quae in dextra manu sunt.	Quarta
11	Earum duarum altera.	Quarta

Offenditur autem schemate, quisnam sit earum in caelo positus.

ὄφις ὄφις sinu flexuoso implicat Aesculapium in magnam sese expandens amplitudinem, caput enim eius cum sinistra manu Ophiuchi quam complectitur se girans in spiram serpens, in ♋ signo apparet, maxima eius corporis pars, cum figura Anguientis, in signo → cauda sinuosus ambitus, in signo ♍

Sunt autem stellae quibus componitur .18. è quibus praecipuae sunt quae subiiciuntur.

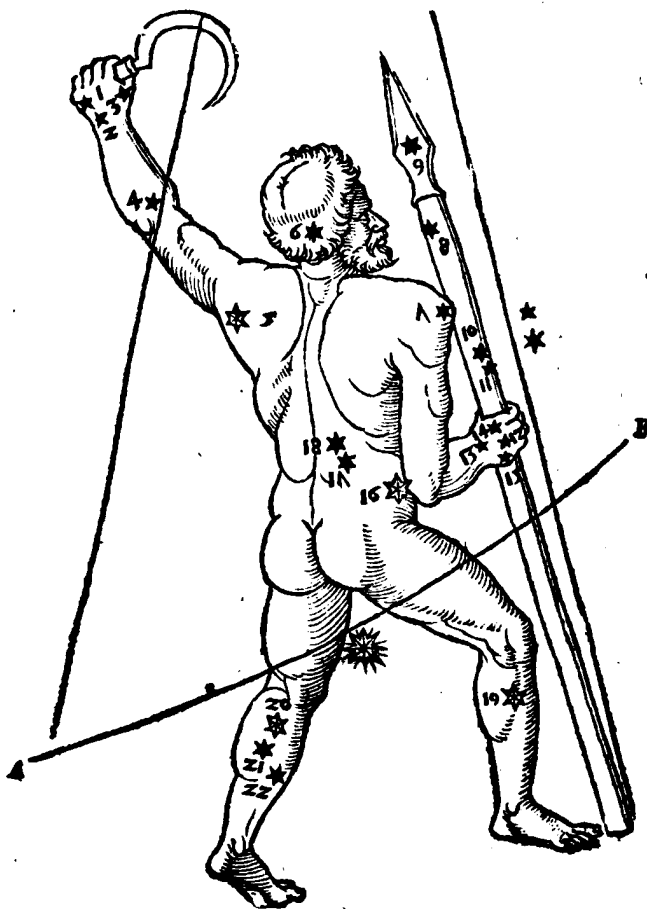
3	In capitis initio	Tertia
4	Vna è duabus quae in colli initio sunt.	Tertia
7	Earum duarum altera.	Tertia
9	In primo Serpentis flexu à capite ad sinistram manum Aesculapij.	Tertia
10	Earum duarum altera.	Tertia
2	Quatuor quae dextrum oculum circumstant.	Quarta
15	Iuxta dextram Aesculapij manum in cauda flexu.	Quarta
16	Post dextram in inuicem qua cauda adhuc inflectitur.	Quarta
17	Iuxta cauda extremitatem	Quarta
18	In extremo totius Caudae.	Quarta

Monstrat autem figura, quam illa in caelo dispositionem habeant.

BOOTES.

10 **CALLISTO** rutilat stellis, quibus utque ferinam
Prona sit effigiem, quo cardine torqueat axem,
Semper in occiduis attollens lampada flammis
Arctophylax, siue, ut veteres cecinere, Bootes,
Famosa Arcadici testans commenta tyranni.
Et licet instanti similis, similisque minanti
Terga Helices iuxta premat arduus, haud tamen vnquam
In picturatæ plaustrum procurrare matris
Fas datur, antiqui quoniam contagio in illo
Criminis, & veterum prohibetur culpa malorum.
Nec minus in membris lux olim maxima vibrat

Omnibus, ardet apex capiti, micat ignea late
 Dextra flammam, humeri flammam mouet instar
 Inter vtrunque femur, quâ se confinia lucis
 Diducunt pedibus, maior quâ luminis auras
 Verberat, & rutilo sidus magis æstuat astro.
 Nam locus Arcturo sacer * adscribitur, illinc
 Aurea qua summos adstringunt cingula amictus,
 Ebria flammanti confurgit stella rubore.

A. B. CIRCVS AESTIYVS CVIVS IN VICINA PARTE
 HERET ARCTVRVS RVTILANS.

Bootes seu Bubulcus, Coccyus, Arctophylax custos Plaustrum, laeuum brachium ad caudam maioris
 Vrsae extollit, pedes ad virginis sidus deflectit, vltra Tropicum intra crura illustris stella collocatur, clara
 & rutilans Arcturus & Alramech dicta.

Sunt autem in Boote stella 22. praecipue hoc loco mentionem faciemus earum quae magis illustres
 sunt.

1 Inter vtrunque femur quae Arcturus appellatur.

5 Supra sinistrum humerum.

Primo

Tertia

20 In

20 In sinistro genu duabus alijs vicina.

6 In capite.

7 Supra dextrum humerum.

10 In medio claua quam manu tenet.

9 In eiusdem sine qua Hercules vnum pedem attingit vt monuimus in explicatione eius imaginis

16 Sub dextro brachio prope spinam dorfi.

18 In media spina dorfi.

19 In dextro femore iuxta genu.

Quis vero sit earum situs atque figura, in caelo monstratur presenti schemate.

12

Tertia

Quarta

Quarta

Quarta

Quarta

Tertia

Quarta

Tertia

VIRGO.

II QVA protenduntur vestigia summa Bootis,
 Quaque per immensum circumflagentibus astris,
 Circulus obliquo late iacet Astriger orbe,
 Contemplare sacros subiectæ Virginis artus.
 Quam te quam memorem, siue est genitor tibi summus
 Iuppiter ex Themide in terras demissa parente:
 Seu patris Astræi clarum es genus, aurea cuius
 Sidera sunt proles, & qui pro munere morum
 Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
 Aut Pelusiaci magis es dea littoris Isis,
 Digna Poli consors, & cura latrantis Anubis.
 Seu tu diua Ceres, sic nam tibi flagrat arista,
 Et ceu Siriaco torretur spica calore:
 Protentata manu ter quæ pernicibus alis,
 Nec fat certa gradum, viduatæque vertice summo
 Fluxipilæ vestis vestigia, lubricum vt æuum
 Sors agat, & subitis obrepat mobile fatum
 Temporibus, precor in terras procul æthere ab alto
 Flecte oculos, placidamque meis venerabilis oro
 Pande sacris aurem. Tu cum sincera priorum
 Vita hominum nullis ageret sub legibus æuum,
 Auræque innocuos seruarent secula mores
 Sponte sua, nec criminibus via prompta pateret,
 Inter confusos populorum libera cœtus
 Versabare libens, nullique obnoxia culpæ
 Corda inhibens media, casto res more tenebras:
 Nullus telluri limes datus, indice nullo
 Culta secabantur, neque iam discretio campum
 Metiri in dominos monstraueat: omnia rerum
 Vfurpantis erant, promiscua thura per agros
 Præstiterant cunctis communia cuncta videri.

B 3

Denique

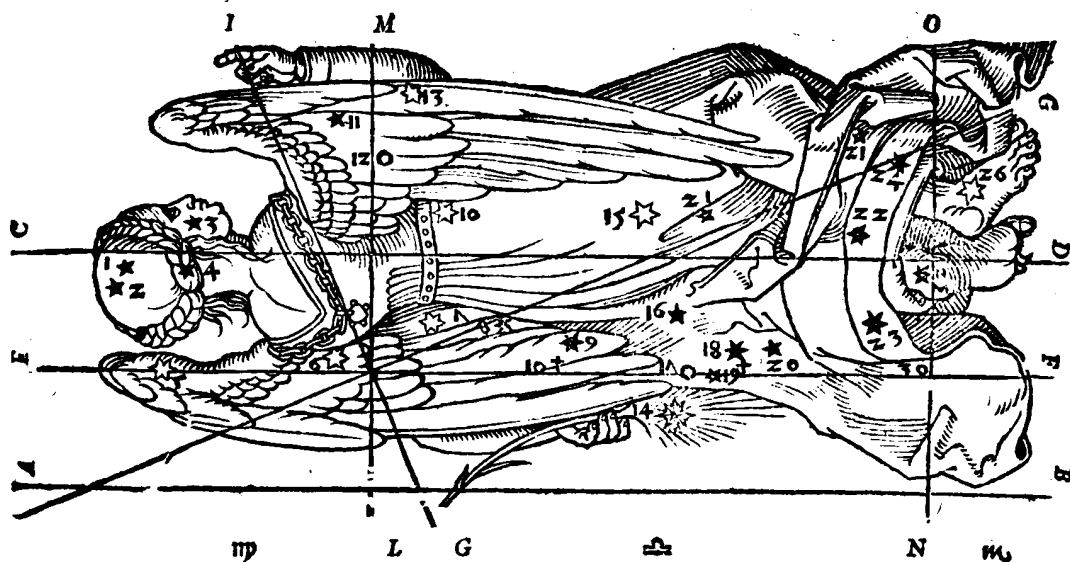
Denique cùm placidas crebrò Dea viferet vrbes,
 Tecta que iustavirum passim succederet illa,
 Feruentis late pelagi natura, salumque
 Fluxibus instabile, & glauci vada turgida ponti,
 Quà senior cano nutrit sub gurgite Nereus
 Delphinos virides, & physteras anhelos,
 Ignorata suo seclusaque fine iacebant.
 Nulla fides vndis, tumido commercia fluctu
 Nulla petebantur: neque longis nauita terris
 Insinuare ratem ius fecerat, exul vt oris
 Omnibus externas veheret per inhospita gazas
 Aequora, & infano penderet sæpe profundo
 Omnia: sed cunctis nasci dabat aurea terris
 Iustitia, & nullo discreuerat aëre regna.

At postquam argento deformis viluit ætas,
 Rarius in terras os inclinabat honestum
 Iam Dea, vix summos ad labens denique monteis,
 Cùm cedente die Phœbus sub nocte propinqua
 Occiduus pronos vrgeret in æquora currus,
 Vsurpandam oculis se dabat adcurrentum:
 Non vt fessa virum repararet gaudia vultu,
 Sed crepula vt latè vomeret conuicia voce.
 Parcite vile genus, lacrimis aiebat obortis:
 Causa querelarum vestrum est scelus, aurea quondam
 Iudice me vestri vixerunt secla parentes.
 Degener in vobis animus, solertia vobis
 Peruigil, arte noua vitam traducere mos est:
 Omne æuum studijs excuditis: hinc quoque rursum,
 Proh pudor atque dolor, nascetur vilior ætas.
 Et lacerata genas ibit Bellona per vrbes
 Saucia, vt infidas agitent certamina mentes.
 Hæc vbi permæsto rauco congesserat ore,
 Alite procursu sese in conuexa ferebat
 Protinus, atque oculos fugiens exosa sequentum
 Linquebat cœtus hominum. ruit hæc quoque rursum
 Viuendi series, ac successere pudendo
 Aerea secla habitu: fraus ilicet, & furor ardens,
 Atque cruentus amor chalybis, segnisque libido,
 Et malesuada lucri rabies subit omnia, terror
 Degener, ac mæstæ facies formidinis implet:
 Secreti immodicus vada gurgitis vltima versat
 Tiphys: Agenoreo color hinc mentirier ostro
 Incipit, Assyriumque bibunt noua vellera succum,

Ebria

Ebria vt extremo splendet lana veneno,
Sic iusta in populos mox Virginis inculpatæ
Exarsere odia, & cœlum pernibus intrat
Diuaalis, spaciumque sibi subuecta per auras,
Vnde procul terras summa vix cerneret æthra,
Propter anhela libens late capit astra Bootis.

12 ISTIVS extremis humerorum partibus vrget
Stella faciem, qualique rubent incendia flamma,
Quæ subiecta procul caudam maioris ad Vrsæ
Vertice brumalis circumuoluuntur Olympi:
Talis vtrique modo simul & fulgore micat lux
Plurima: quippe procul clarè fax ardet in Arcton.
Nec contemplandi labor anxius, omnia primis
Obuia ceu vibrant obtutibus, vnus ob ora
Quæ sunt prima ferè vestigia, præminet ignis:
Altera quæ pedibus regio est clunalibus, ardet
Stella itidem, genibusque dehinc se tertia promit,
Aemula qua rutilæ flagrant confinia caudæ.
Non tamen his species, non sunt cognomina certa,
Sed permixta simul vulgi vice conuoluuntur.

A. B. ET C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI. E. F. SOLIS
VIA. A. G. AEQVATOR QVI IN LINEA L. M. ECLIPTICAM
INTERSECANS AEQVINOCIVM FACIT.
N. O. FINIS LIBRAE.

Virgo, πῶς δευος plus quam gradus decem fideris quod Leo occupat obtinet. Pedes quoque priores libra inferens, manu dextra vltra Aequinoctialem (ibi enim Zodiacus vltra aequatorem egreditur) illustrum tenens stellam vnde clariores quidam proijciuntur radij, & dicitur Spica. Graecis σπικα, Arabicè Azimech. Alas habet. Ala vero à latere dextro Zodiacum egreditur, in hac stella maxime Borealis πρὸ τρυφῆτος id est vindemiator dicitur. Sunt autem stella quæ hanc virginem illustrant 26. quarum præcipuæ sequuntur.

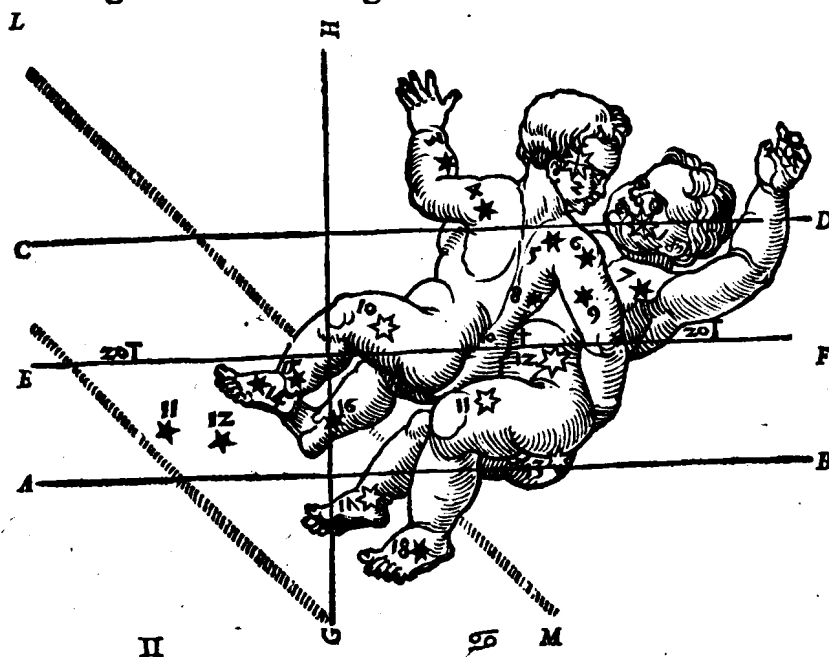
- 4 *Splendida illa in sinistra manu qua appellatur Spica.*
 6 *Ad sinistra ala exortum.*
 26 *In dextro pede qui magis ad boream accedit.*
 13 *In sinistra ala extremitate.*
 24 *In tibia dextra.*
 10 *In cinctura à latere dextro.*
 15 *In dextro femore.*
 7 *In sinistra cinctura parte*
 25 *In sinistro pede.*

Eorum situm quem in cælo obtinent, ex figura fuerit petendus.

Prima
Tertia
Tertia
Tertia
Quarta
Tertia
Tertia
Tertia
Quarta

GEMINI.

13 ILLA quidem supero conferta relabitur axe,
 Inscia piscosi semper falis, ipsius autem
 Subiectos capiti Geminos tibi cernere fas est,
 Spartanam Geminos sobolem, prolemque tonantis
 Egregiam, & proprio post reddita numina cælo.
 Nam Lacedemonijs Mars cum caluisset Aphidnis,
 Castora Cecropij tulit inclementia belli:
 At frater lucemque & fata superstitis æui
 Exosus, sortem lachrimis efflagitat æquam:
 Protinus alternæ germanos tempore vitæ
 Iuppiter attollit, cælique in celsa receptans
 Aeternæ flagrare facis iubet ignibus ambo.

A. B. ET C. D. LIMITES ZODIACI. E. F. ECLIPTICA. L.
 M. ET E. G. LACTEAM VIAM NOTANT.

Gemini, dī duppoi, Castor & pollux. Apollo & Hercules capitibus parum transeunt zodiaci limites, itemque pedes, alias verum suum locum occupant. In utriusque capite prælucida stella constituitur.

Sunt

ARATEA PHAENOMENA.

17

Sunt stellæ quibus ornantur in vniuersum 18. & quibus hæc sequuntur magis conspicua sunt.

- 2 In capite eius, quo ad Boream propius accedit.
- 1 In capite alterius, aliquantum rubescens.
- 17 In dextro pede eius qui Australior est.
- 13 In eiusdem clunibus.
- 11 In eiusdem sinistro femore.
- 12 In sinistro ilio eius qui Australior est.
- 7 In eiusdem dextro latere.
- 14 In sinistro calcaneo eius qui ad Boream magis est situs.
- 5 In eiusdem dextro humero.
- 4 In eiusdem sinistro humero.
- 10 In femore dextri pedis.

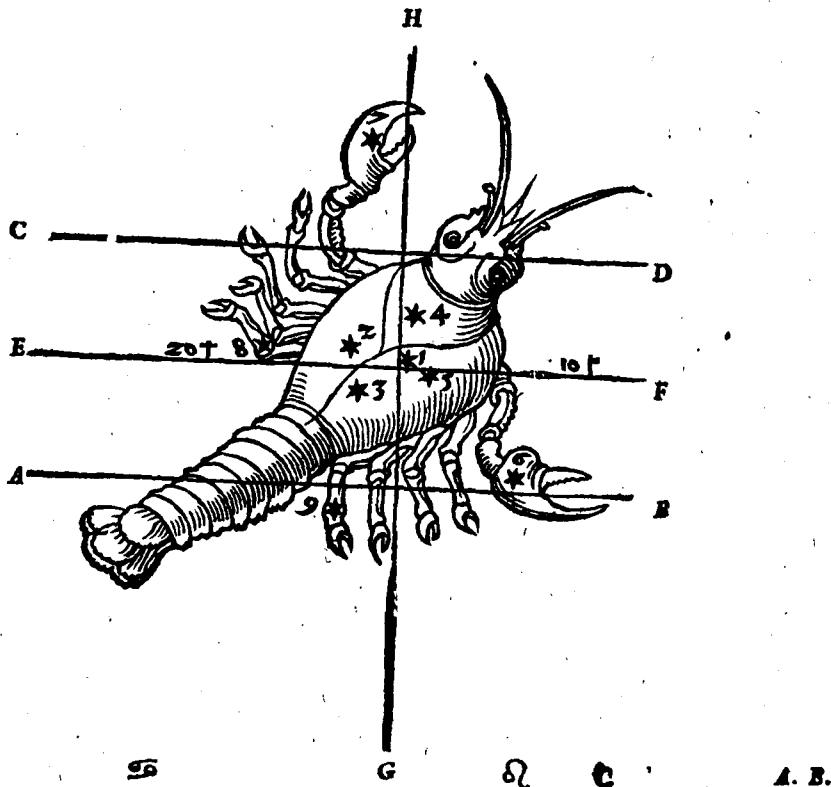
Secunda
Secunda
Tertia
Tertia
Tertia
Tertia
Quarta
Quarta
Quarta
Quarta
Tertia

Earum autem situs atque figura, per schema exprimitur.

CANCER.

ALVO Heleces Cancer subuoluitur: astraque Cancro

Iuno nouercales vt semper proderet iras,
Præstitit. hic etenim Lernæi gurgitis Hydram
Vreret Alcides cum flammiger ausus in ipsum
Repere victorem, quæ duro concaua dorso
Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
Hos dixere Asinos, ortos Thesprotide terra,
Et sidus Lenæ tuum determinat aër
Crassior. hos itidem qualis præsepibus esse
Forma solet, dispar Chelarum flamma coruscat
Nanque tribus stellis adoletur dextera Cancro:
Leua duas pigro succendit fomite flammæ.

A. B. C. D. ZODIACI LIMITES. E. F. ECLIPTICA H. G. LINEA
AD ANGULOS RECTOS SECANS VIAM SOLIS,
INCHOAT LEONEM AC TERMINAT
CANCRI SIGNVM.

Cancer, καρκίνος nouem stellarum. Inter quas praesepe Quarta nebula in pectore & Aselli duo, ὄγος ὀφείας & ῥόλος, stella obscura, sed mirae efficaciae in ciendis tempestasibus secundum Aratum. Hic ad Geninos irrepens, multum spacij ibi occupat, vnum atque alterum brachium quoque ex Zodiaco extendens. In sua sede parum loci obtinet. sunt autem haec eius stella praecipua.

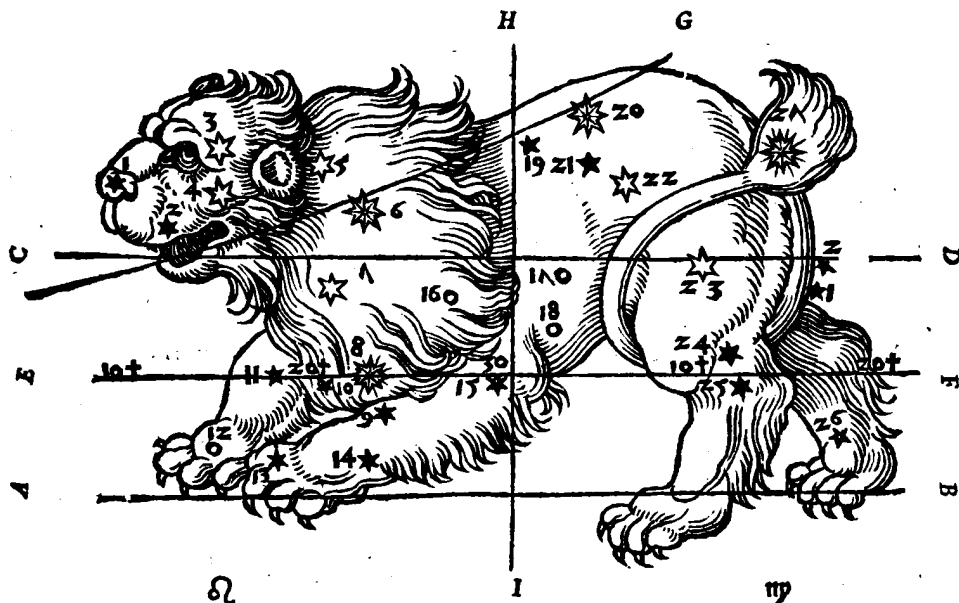
1	Vna illarum quatuor, quae in eius medio corpore quadrilateram figuram constituunt, quae asinus nuncupatur.	Quarta
4	In vicina & contigua parte capituli, ad Septentrionem.	Quarta
2	In sinistra dorsi parte, vna illarum quae quadratum conficiunt.	Quarta
3	Altera earum quatuor quae sunt in corpore, quam maxime proclinans in Austrum.	Quarta
5	Prima quae in medio & ymblico canceri consistit, adherens.	Quarta
6	In brachio dextro.	Quarta
7	In sinistro boreali.	Quarta
9	In pede versus Austrum	Quarta
8	In pede versus Aquilonem.	Quarta
- Earum autem fixus & complexus mutus ex figura petendus est.*

LEO.

Hic versus quibus Leonis Astrum exornatum est in Parisiensi exemplari, quod figuris caret Canceri coniunguntur. Verum nos licet continuus textus videatur malimus eum diuidere, ut figura astrorum situm continentes carminibus quibus explicari astrisimi sunt subiungi possint.

QVA postrema pedum rutilant vestigia in Arcto,
Maxima flammigeri mundus trahit ora Leonis.
Membra dehinc longi quae sese semita caeli
Plurima protendit, torrentur fomite acuto
Singula, & assiduis ardet Leo viscera flammis,
Hic Hyperionij flagrat viae solis, & isto
Se duce caerulei referunt momenta caloris.
Tunc succisa Ceres statim cum mergite culmi
Construitur, flauos tondentur femina crines
Omnia, & auctas late coquit area messes.
Tunc & Threicij repetunt animosa aquilones
Flabra polo, tunc Oceanum statuta flamina caeli
Propellunt pelagus: longis hoc tempore in anni
Ocia sunt remis: pontus vehit ipse carinas.

A. B. C. D. LIMITES AC ZODIACI TERMINI. E. F. SOLIS ITER.
C. B. SOLSTICIALIS CIRCVLVS. H. I. DODECATEMORII
LEONIS FINIS ET VIRGINIS INITIVM.

Leo, λέων pulcherimum fidus, in quo multa sunt lucida stella, dimidiatum fere signum occupat in quo regnat Cancer. Dorsum, cauda, & caput, extra zodiacum progrediuntur planè sub Vrsa maiore collo-
casur, quod eo accuratius monemus, vt habit a alicuius vnus signi certa cognitione reliqua eò facilius de-
prehendantur. Præsertim & illud diligenter hoc loco notandum est circa Leonem, inter eius extrema & vr-
sa, stellas esse nebulose inuolutionis, informes tamen quas vocant Berenices crines, ab harum situ Plinius
terram secundum latitudinem, formam orbis absolute globatam habere declarat. Berenices crines in-
quit, non cernit Aegyptus nec Trogloditarum sedes (qui in terra cauernis & specubus morantur. Ha stel-
la autem, ob id Berenices coma vocantur, quod cum Ptolomæus Aegypti rex, in Asiam olim expeditionem
suscepisset, Berenice eius coniunx, comam suam pulchram Veneri deuouerit, si modo rex victor rediret,
Es cum deinde superatis hostibus redisset & optatam victoriam obrinisset illa comam abscederet, & Ve-
neri vt prius vouerat suo in templo sacravit, qua cum paucis post diebus, non amplius in templo, vbi suspen-
sa erat, appareret, ab Astrologis quibusdam in cælum euecta, et iuxta Leonem collocata, dicebatur.

Sunt autem stella quibus hoc astrum splendet 27. quarum istæ quæ sequuntur præcipuæ sunt.

8	In eius corde, quam vulgo cor Leonis & Regulum, latini Regiam, Græci βασιλικὸν vocant. hæc omnium quæ in cælo herent, efficacissima esse creditur, quod prope Eclipticam existens, solis lumine maxi-
me adiuuetur.	Prima
27	Splendida illa, quæ est in cauda extremitate.	Prima
6	Media illarum trium quæ sunt in collo. Hæc vt facile videre est lineæ C. G. quæ Tropicum cancri no-
tat contigua est.	Secunda
5	Altera earum quæ ultra Tropicum est versus Boream.	Tertia
7	Tertia earum, amplitudini Zodiaci inherens. Hæc stella, τρεῖς ἐν τοῦ τραχήλου, id est, in ceruice,
sunt satù nota in cælo, cum oculi & visus earum quantitatem facile distinguat.	Tertia
3	Vna earum quæ sunt in capite, ea quæ supra oculum est.	Tertia
4	Altera propius ad terminum Zodiaci Borealem accedens.	Tertia
22	Supra sinistrum femur.	Tertia
23	In sinistro femore.	Tertia

Patet autem illarum in cælo situs ex schemate Leonis.

AVRIGA.

14 AVRIGATOREM par sit quoque cura videre:

D 2

Namque

Nanque tuas aures implebit fabula solers
 Cræteï pecoris: hæc lac memoratur alumno
 Infudisse Ioui Capra, nutrix dicta tonantis.
 Stelligero subuecta polo est: ille impiger autem
 Pulcher Erichthonius, currus & quatuor olim
 Iunxit equos, pronus qui non procul in Geminorum
 Leua iacet, fusoque super se corpore tendit
 Plurimus, atque Helices caput inclinatur ob ore.
 Ille quidem in spacium membra explicat: at Capra læuo
 Fixa humero clare sustollitur: ipsius autem
 Fine manus paruas Hædorum suspice flammæ.
 Qui postquam Oceano sese expediere sonoro,
 Sæua procellosis immittunt flabra fluentis,
 Vt spumosa truci pulsantur littora fluctu,
 Et vaga cæruleas inuoluant æquora puppes.

C. D. LIMES AC TERMINVS CIRCVLI ZODIACI BOREA-
 LIS, CUI INSISTIT ERICHTONIVS EXTREMO PEDIS,
 CORNV TAVRI DEXTRVM CONTINGENS.

AVRIGA, ἄνιόχος, Erichonius, Vector, Agitator, ubi ab vrsa maiore disceſſeris, intra Arcticum & Tropicum Cancrī inuenitur: ſiniſtrum brachium conuerrens ad Dextrum Perſei pedem. Ornaturque ſtellis tredecim ex quibus hæc quæ ſubijciuntur præcipuæ ſunt.

3 Lucida illa in ſiniſtro humero, quæ α & β Capella, ſive Capra vocatur.

11 In dextro calcaneo, cum Tauri cornu extremitate communis, in hac imagine numeri 11. notatur, in figura Tauri numero. 21.

4 In humero ſiniſtro.

10 In ſiniſtro Calcaneo.

1 Vna duarum quæ ſunt in capite.

Prima

Tertia

Secunda

Quarta

2 Altera

2 Altera duarum quæ existit in capite.

6 In dextro cubito tertij ordinis est, licet in figura quarta magnitudinis videatur.

89 In sinistro brachio quæ $\delta\pi\phi\alpha$, id est Hædi vocantur horum in auctoribus frequens vsus est.

5 In dextro brachio.

7 In sinistro cubito.

Talem in cælo dispositionem obtinent, qualis figura exprimitur præfenti.

Quarta

Tertia

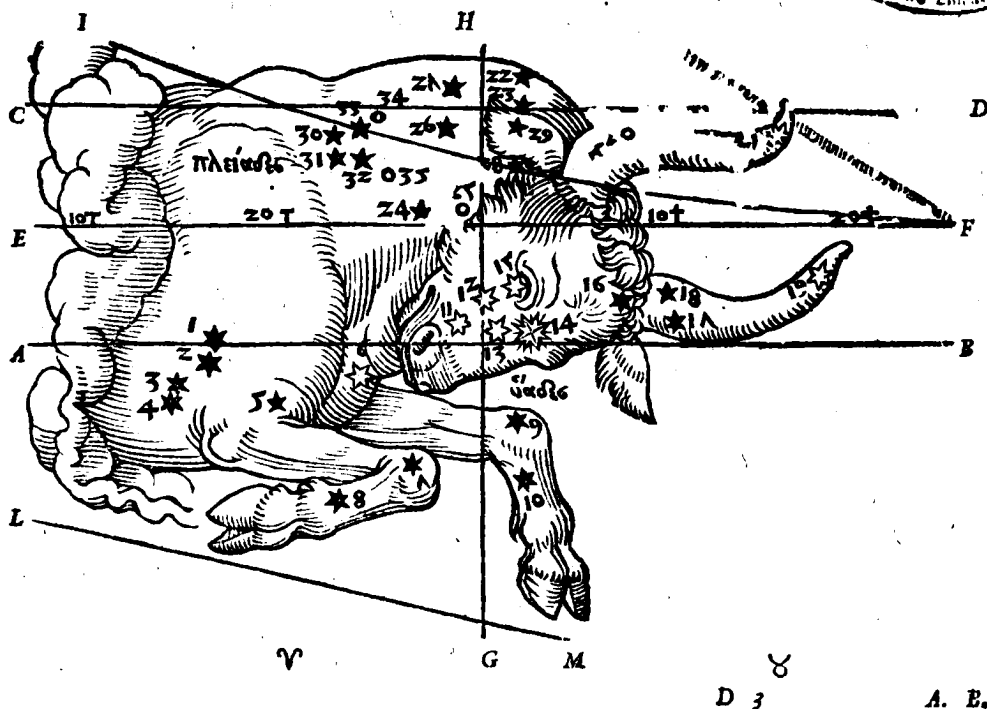
Quarta

Quarta

Quarta

TAVRVS.

15 NEC minus Aurigæ quæ sunt vestigia curui,
Cornigeri late tenduntur pectora Tauri.
Illic fetosam pecoris perquirere frontem
Esto memor: flexo iacet illic crure, minaces
In terram figens oculos tum cætera signa
Flammarum similem procul inter sidera formam
Ostentare valent: gemino sic cornua ductu
Erigit ætherij rigor ignis & ignis vtrinque.
Sic camuris ardet protractibus, haud tibi signis
Perquirenda alijs pecoris frons æqua resurget:
Oceano proprio Taurum deprenderis ore.
Cornua sic vera sub imagine curua dehiscunt:
Sic media creber pecori frontem asperat ignis:
Sic Hyades Tauri toto procul ore coruscant.
At boream læuo quæ Taurus acumine pulsat,
Desuper Aurigæ dexter pes imminet astro.
Vna pedem Aurigæ dextrum cornūque sinistrum
Stella tenet pecoris: simul in conuexa feruntur:
Sed prior occidui Taurus subit æquoris vndas

A. B. C. D. LIMITES ZODIACI. E. F. ECLIPTICA. I. P. TROPICVS CANCRI. L. M. AEQVATOR H. G. LINEA TERMINAS TAVRVM, ET INCHOANS GEMINOS.

TAVRVS ταῦρος magna ex parte recumbit in illo spacio quod Arieti deputatum videmus, vix dimidium capitis cum cornibus suis imponens gradibus seu regioni sua, pedes seu crura extendens vltra Zodiacum versus Aequi noctialem. Cum autem dimidiatum signum sit dubitatum est Taurus ne, an Vacca censeri deberet an ad Europa vectorem, an Ius potius immutationem referendum. Verum consuetudo obtinuit vt Taurus haberetur. Ovidius.

Vaca sit an Taurus, non est cognoscere promptum
Pars prior apparet, posteriora latent.
Seu tamen est Taurus, siue hoc est femina signo
Iunone inuita munus amoris habet.

Habet autem stellas, quibus insignibus praeiturus Taurus est. 23.

1 Splendida illa & rubescens, qua in sinistro oculo existit, ingens & rutilans, Caldaice Aldebaran Graece λαμπαρδαίς, Latine palilicium nominatur.

Prima

11. 12. 13. 14. 15. Totum hunc manipulum stellarum, de earum maxima diximus Latini veteres fucculas dixerunt. Us enim idem quod sus valet. Sed Graeci nominauerunt ὑάδα ἀπὸ τῆς ὕδης, quod non sine pluuia exoriantur.

Tertia

21 In eius cornu extremo quod ad Boream tendit illa scilicet, quam supra diximus herere in ipsius Erich tonij dextro pede. 11. numero, quemadmodum eo in loco cornu Tauri pedibus adherens declarat.

Tertia

19 In extremitate cornu Australis.

Tertia

6 In pectore, iuxta dextram scapulam.

Tertia

7 In dextro genu.

Quarta

8 In dextro calcaneo.

Quarta

9 In sinistro genu.

Quarta

10 In calcaneo sinistro.

Quarta

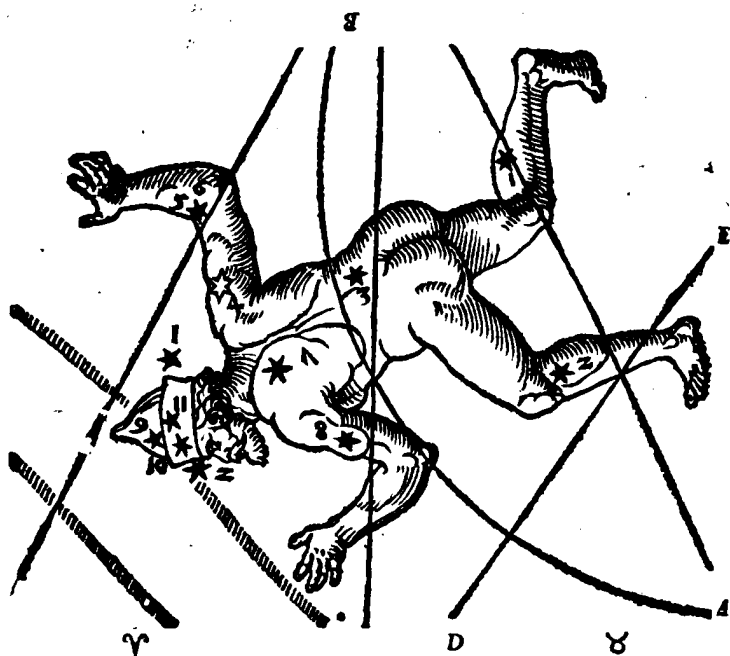
1. 2. 3. 4. Ille quae in ventre sunt Taurum terminantes.

Quarta

Est autem earum situs quem in caelo habent, ipso schemate expressus. Sunt autem & alia stella in dorso Tauri collocata, quae à Babylonijs dicuntur Atarage, Graeci πλερίδες, ἀπὸ τῆς πλεῖς, quod ortu suo navigationis tempus ostendant: Latine dicuntur Vergilia quod extremo vere, cum aestas incipit, exoriantur. Verum cum speciali tractatu harum meminerit auctor, suo loco de his dicemus.

CEPHEVS.

16 NEC mea mufa fenem tacitum Cephea relinquet:
Ia fidem quoque summa poli Cephea reuoluunt:
Illum quinetiam rutilae pater intulit aethrae,
Donauitque polo. tergum Cynosuridos Vrsae
Post habitat, geminasque manus à pectore tendit.
At diducta pedes tamen huic mensura feniles
Diuidit, extrema quantum pede distat ab Vrsa.
Non eget huius enim sedes sacra numinis hilum.

A. B. CIRCVLVS ARCTICVS. D. E. COLVRVS AEQVINOCTIORVM.

CEPHEVS, $\alpha\kappa\phi\epsilon\upsilon\varsigma$, maritus, Cassiopea, Babilonijs Ficares, succensus, & dominus flamma ad alterū latus poli arctici Vrsa maiori opponitur, partim intra Arcticum cum ventre & pedibus, partim extra Arcticum cum brachijs & capite. Constat autem Cepheus stellis 12. ex quibus praecipuae magisque conspicuae sunt haec sequentes.

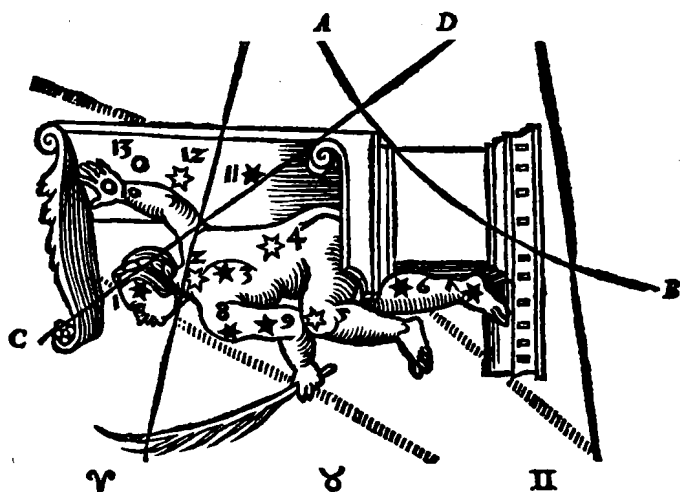
- 1 In dextro pede.
- 4 Supra dextrum humerum.
- 10 In pileo, quae media est, inter duas vicinas.
- 2 In pede sinistro.
- 3 In cinctura, prope dorsi spinam.
- 6 Supra dextrum cubitum.
- 8 In brachio sinistro.
- 7 In dorso.
- 12 In fronte.

Quarta
Tertia
Quarta
Quarta
Quarta
Quarta
Quarta
Quarta
Quarta

Monstrat autem earum situm atque complexum quem inter se habent, in caelo figura flammigeri.

CASSIOPEIA.

17 R VRSVM decliui si visum tramite vergas,
Prima tibi ut flexi linquatur spira Draconis,
Infortunatam spectabis Cassiopeiam.
Sed nec multa tamen, cum caelum lumine toto
Luna replet, terram ut superet fax aurea noctem,
Occurret genitrix oculis quærentibus: adsunt
Lucida mœrenti, tenuis rubet ignis, & ægrè
Lux hebes est matri: vix qualem Caria quondam
Nouerat intrantem per claustra tenacia clauem,
Formatur stellis distantibus, inque humeros vix
Tenditur angustos, natæ fera fata tetundunt.

A. B. CIRCVLVS ARCTICVS. C. D. COLVRVS AEQVINOCTIORVM.
NOTVLIS DVAB DVCTAE LINEAE, TERMINI
SVNT LACTEAE VIAE.

*Castiopea, κασιόπεια, iuxta pedes Andromeda sedet, erecta paululum versus Cepheum maritum
Constituitur autem illa atque sedile, cui incumbit brachia ad sidera tendens, stellis in vniuersum tredecim,
e quibus illa qua hic subiunguntur magis clara atque conspicua sunt.*

- 4 In renibus.
- 3 In sinistro genu.
- 12 In medio eius sedis.
- 2 In dorso prope collum.
- 1 In capite.
- 7 In dextro pede.
- 6 Sub genu dextro.
- 9 In sinistro brachio.

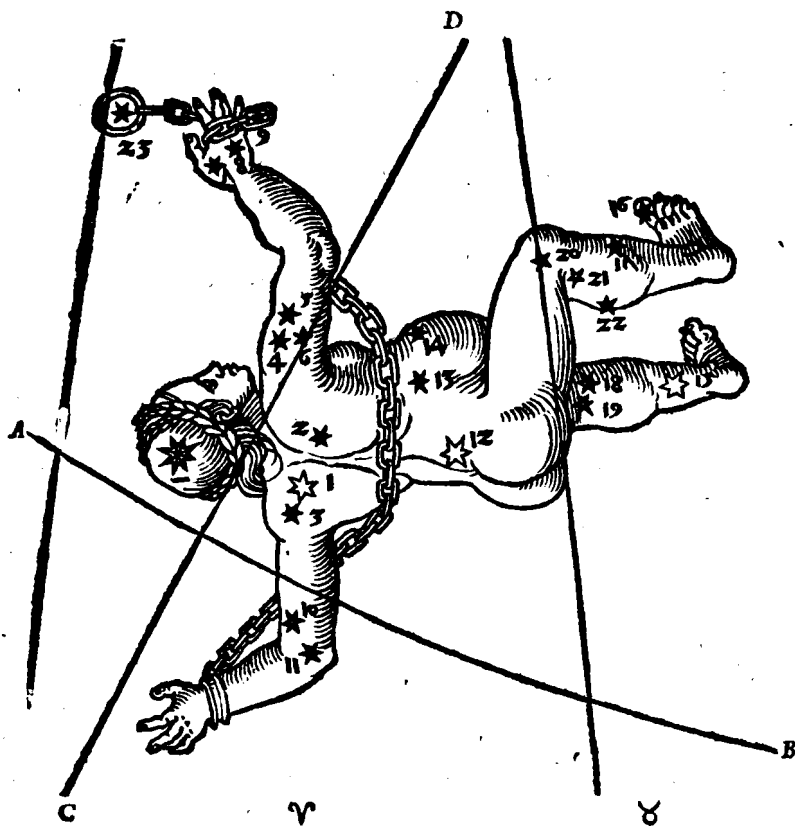
*Tertia
Tertia
Tertia
Tertia
Quarta
Quarta
Quarta
Quarta*

Quo situ se inuicem in caelo complectantur monstratur figura praesenti.

ANDROMEDA.

18 NANQVE subest, teretisque poli simul orbe notatur,
Andromeda incendi, quæ semper luce coruscans
Sponte oculos im membra rapit: face denique vertex
Ardet anhelanti, geminamque per aëra fundunt
Lucem humeri, & summis lux æstuat ignea plantis:
Ignea quinetiam per cælum singula flagrant
Andromedæ, & toto vibrant in corpore flammæ.
Sed tamen hic etiam viuax est poena dolenti:
Nam diducta vlnas magna distendit in æthra,
Vinculaque in cœlo retinent quoque tenuia, quippe
Brachia contortis adstringunt nubila nodis.

A. B. CIRCULVS AESTIVALIS LONGISSIMAM DIEM
CONFICIENS. G. D. COLVRVS AEQVINOCITIA
CONTINGENS.

ANDROMEDA αὐδρῶμεδν catenata, capite ad Pegasus eleuatur, ibi est praesignis quadā stel-
la. Extensis brachijs in caelo consistit quorum dexterum tendit ad Galaxiam, ea parte qua Cephei caput
conspicitur. Sinistrum ad pisces, imo vni piscium quasi incumbere videtur. Catena aurea à sinistra vsque
in dextram manum per dorsum ei transit. Stellis non procul à Perseo 23. illustrata fulget, quarum prae-
cipua magisque clara sunt haec, quas iam subiiciemus.

1 In sinistro humero.

12 In spina dorsi.

15 In sinistro pede.

11 In cubito sinistro.

23 Iuxta dexteram manum in qua tres aliae conspiciuntur.

7.5.6. In dextero humero.

15 In calcaneo dextero.

7.8.9. Tres in dextera manu.

Tertia

Tertia

Tertia

Quarta

Tertia

Quarta

Quarta

Quarta

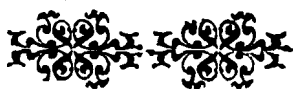
Atque harum dispositio per schema exprimitur, in quo praeter stellas iam enumeratas aliam in capite
fulgentem cernimus secundi ordinis, veram illam dum in alato equo quadratum constituat tribus alijs
coniuncta, non huc, sed ad Pegasus referimus.

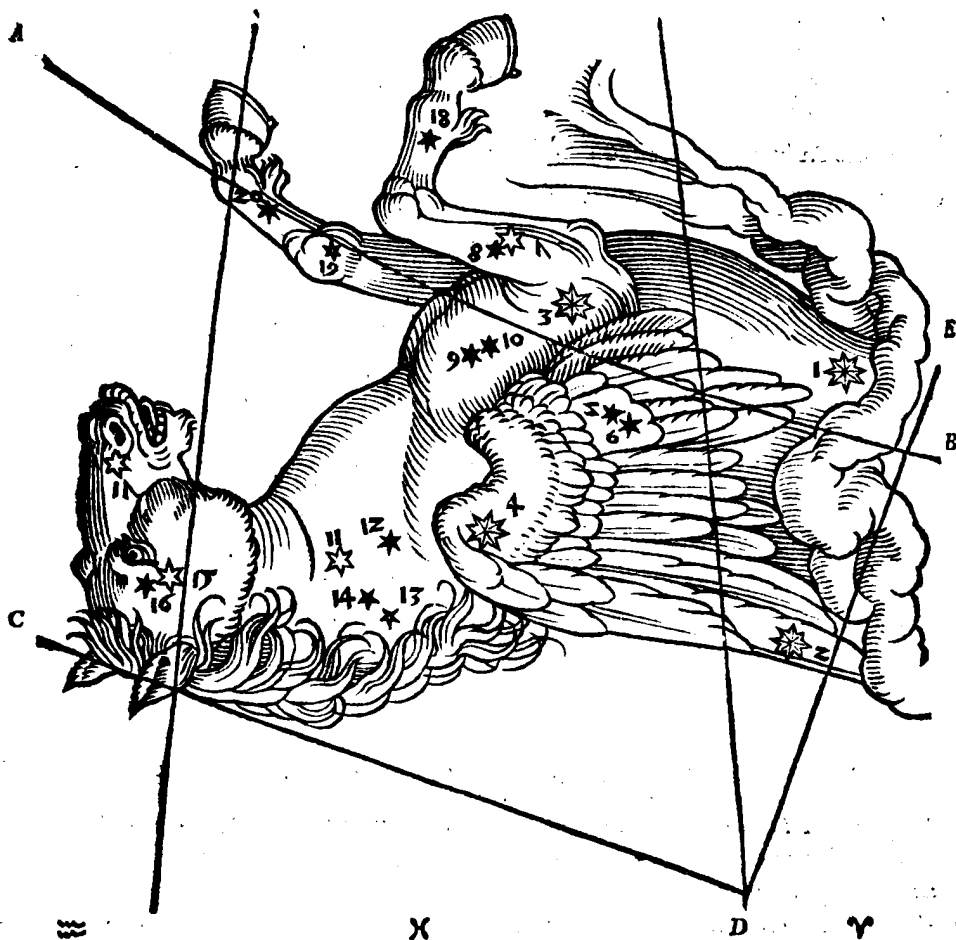
EQVVS.

EQVVS.

19 R V R S V S odorato quæ vertex crine tumescit,
 Andromedæ capiti succingitur indiga pleni
 Aluus Equi, sommo quam fax in vertice vibrat
 Virginis, inque auras cornu vice surgit acuti.
 Ipsa sub abscisso latè micat aurea ventre,
 Cornipedis simul hunc lux indiscreta renectit.
 Communique rubent duo semper sidera flamma.
 Treis latus atque armos aliæ pecoris pinxere,
 Et spacio disiuncta pari fax æmula flagrat.
 Plurimus ignis inest, vasto globus æstuat orbe.
 Sed non & capiti similis rubor, ipsa que ceruix
 Quauis procero surgat iuba maxima collo,
 Languida marcenti vix est spectabilis igne.
 Ultima quæ mento sese explicat, haud minor illa
 Quattuor est primis quæ formam lumine claro
 Cornipedis simulant: non hinc Equus integer artus.
 Non quadrupes cælo sustollitur, at tenuis aluo
 Erigitur, media iam cætera ponè negantur,
 Et quatit ætherias primis modo cruribus auras.
 Nunc hunc Aonio quondam memorant Helicone
 Inclita post Lyciæ redeuntem bella Chimæra,
 Mystica qua rupes doctis obmurmurat antris,
 Herbarum carpisse comas, & gramine odoro
 Expleuisse famem, sed cum sitis arida fauces
 Vreret, ac nullo manaret gurgis hiatu,
 Illisisse pedem, cornuque excita repente
 Lympha camœnalem fudit procul Hipprocrenen.
 Aones hoc latici posuerunt nomen equino
 Pastores: strepit hæc placido inter saxa susurro,
 Atque Helicone cadens sese sitientibus herbis
 Inferit, Ascræas donec vaga gurgite valles
 Viuificet, rigat has animas & Thespia pubes
 Semper, & in latices inhiat gens fontis alumni.
 Ast Equus alterno redit inter sidera motu,
 Oceanique salo caput exerit, haud tibi magni
 Cura laboris erit cælo spectare sereno
 Cornipedem: micat ille procul flagrantibus astris,
 Et perfusa recens educit pectora ponto.

A. B. TROPICVS CANCRI SIVE CIRCVLVS SOLSTITIALIS,
C. D. AEQVIDIALIS SIVE AEQVATOR. D. E. LINEA
DISTERMINANS AEQVINOCTIA QVAM PAVLO
SVPERIVS COLLVM ANDROMEDAE SECA-
RE VIDIMVS.

PEGASVS, ἵππος seu equus alatus, Equus volans, Maior Equus, Equus secundus, cum duobus tan-
tum pedibus prioribus pingitur, alii quoque insignitus, vltima parte caput Andromeda, pede sinistro alam
sinistram Gallina contingens, malimporius alam dexteram Cigni.

Exornatur autem stellis 20. inter quas insigniores sunt ista quas subiicimus.

1	In vmblico quam paulo ante in capite Andromeda haere diximus, hac vna est quadrati, ex stellis se-
cundi ordinis in Pegasi corpore constitutis.	Secunda
2	In dextera ala extremitate.	Secunda
4	In dextra ala summitate, quatuor stella triangulum constituunt.	Secunda
3	In exordio dexteri pedis in coxa scilicet illa quae tribus aliis coniuncta quadrangulum constituit.	Secun.
7	Supra genu dextro.	Tertia
11	In collo.	Tertia
15	Supra dextrum oculum.	Tertia
17	In naribus.	Tertia
6	Vna earum quae sibi in pectore vicina sunt.	Quarta
10	Altera dictarum duarum.	Quarta
		18 In

18 In dextero calcaneo.

20 In sinistro calcaneo.

Quarta

Quarta

Quis autem sit harum stellarum situs in cælo per figuram exprimitur. Hunc Onidius, d sanguine qui ab exciso Medusæ capite defluxit, genitum esse in Fastis refert.

Creditur hic cæse grauidæ cervice Medusæ
Sanguine respersis profuisse comis.

DE EQVO PRIMO SIVE MINORI.

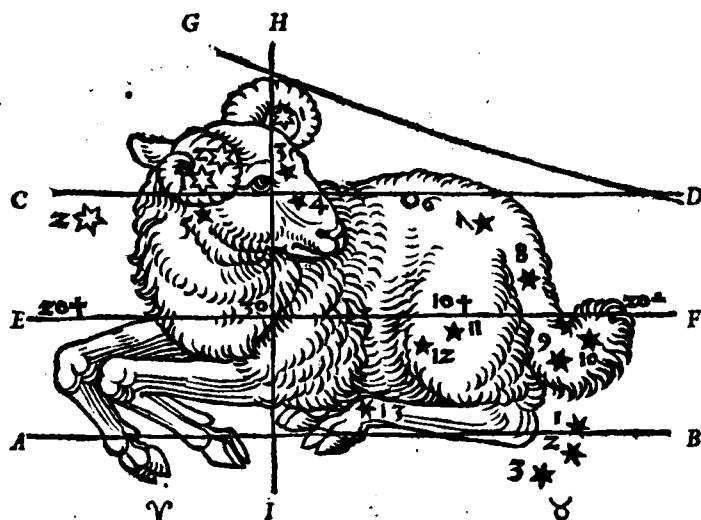
EQVISESTIO seu equus primus πρῶτον ἵππῳ Equulus, Equi caput siue rostrū, alias Hinnullus. Item preciso equi, collo attingit caput Pegasi (neque enim plus habet sectio equi dicta) & aliquo modo capiti Aquarij incumbere videtur: Stellas non nisi in capite quatuor habet easdemque tam paruas, ut ab Astrologis nebulosa occultaque dicantur: quapropter nec mihi operepretium facturū videor, sic copiosius de ijs disseram cum figura eas satis exprimat, stella autem quæ in collo haeret eadem est cum illa quæ paulo ante in naribus maioris equi apparere diximus quod & numerus 17. adiectus declarat, qui non huius sed superioris imaginis est. Nihil de hoc equo dignum memoria legimus, quare ab ijs auctoribus qui hanc tractarunt materiam plerumque omisus est. Aratus non meminit eius neque hic eius (ut recte) Paraphrastes neque Cesar Germanicus, neque Hyginus in suo Poëtico Astronomico, Sic nec Manilius, Ausonius, Virruuius: Verum dum ex sententia Ptolomei ac Procli Astriferi globi conscripti eum habeant ne quid adesset eum adijcere voluimus.

ARIES.

20 TVNC celer ille Aries, longi qui limitis orbe
Aethera percurrens, nunquam Cynosuridos Vrsæ
Segnior ablapsu conuertitur, haud procul astro
Visus Equi, magno celsum secatur aëra motu.
Parcior hic rutilæ semper facis, indigus ignis
Spectatur iusti. nam quanti luminis astra
Esse solent, aciem quibus aurea Luna retundit,
Marcida lanigeri tantum se forma sub auras
Exerit: in tenui quanquam primordia Phœben
Orbe habeant, nulloque decus dea proferat ore.
Sed licet hunc oculis frustra sectare per æthram,
(Nam semper proprijs caret ignibus) en tibi propter

Andro.

Andromedæ claro rutilantia cingula in astro
 Suspectanda parent vocat ingens baltheus vltro
 Quærentem, non longa Aries statione locatus,
 In conuexa redit paruo se tramite: subter
 Distinet & medio cœlum citus ordine currit,
 Vltima Chelarum qua brachia, quaque corusco
 Circulsaxe means rutilum secatur Oriona.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI. E. F.
 ECLIPTICAE G. D. TROPICVS CANCRI. H. I. LINEA
 TERMINANS TRIGESIMVM GRADVM ARIETIS, ET
 INCHOANS PRIMVM TAVRI.

ARIES, αἰὼς, eo loco ponitur ex opposito versus æquinoctialem, quo Perseus tendit ad Polum Arcticum plane intra Zodiacum, nisi quod caput nonnihil prodit. Stellis exornatur 13, admodum enim in cœlo non potuit splendere quod Aureum vellus in terris reliquerit, cuius gratia & hoc nostro ævo magni bellorum motus & ingentes perturbationes in rebus. Christiana exorta sunt, quas si non Agnus immaculatus pro nostra sese offerens salute sedauerit ingruentibus obtruemur malis. Stella autem eius præcipua quæ mediocriter fulgent sunt hæc.

1 Vna è duabus quæ in cornu dextro existunt nempe ea quæ magis vicina est termini Septentrionalis Zodiaci.	Tertia
2 Altera illarum magis ad boream proclinans.	Tertia
Sunt alia quæ non imaginis continentur implexu sed parum ab ea distant quæ præcedit & cornu continetur sinistro.	Tertia
9 Vna illarum trium quæ sunt in cauda.	Quarta
8 Altera.	Quarta
10 Tertia.	Quarta
13 In posterioris dextri pedis extremitate.	Quarta
Monstratur autem earum in cœlo situs ipso schemate.	

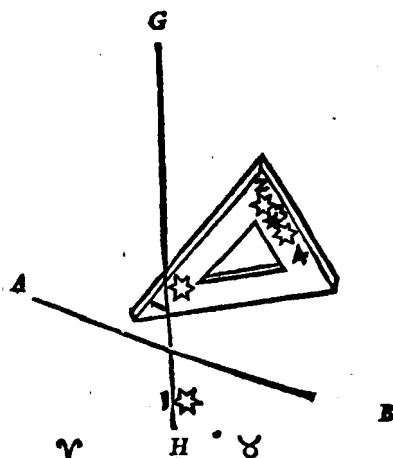
DELTOTON.

21 EST etiam Craio quod semper nomine nostri,
 Deltoton memorant: simile est latus istud vtrunque:

E 3

Porrigitur

Porrigitur summum signo caput: angulus arcuat,
 Et gemini suprema iugi vicinia mordet.
 Tertia quæ stantes sustentat linea ductus,
 Parcior, haud simili sese sub limite tendit,
 Et contracta modum gemina face flammigerarum
 Stellarum superat. quin & quæ subter in astro
 Lanati marcent pecoris, pluuióque tepescunt
 Iam vicina noto, minor istic linet luce
 Et fulgore facis peruertitur: at locus olli
 Post tergum Andromedæ, sic se tulit ordo dicatus.

A. B. SOLSTITIALIS CIRCULI LINEA.

TRIGONVM seu δ'αλτοτομ, Triangulus, ē regione Arieti opponitur, consistens extra Tropicū fere iuxta caput Gorgonis, Triangulū hunc ob id in cælum relātū volunt vt per eum Arietis astrū quod aliqui obscurius est, melius atque facilius cognosceretur. Alij volunt Cererem obtinuisse à Ioue olim, vt in cælum aliqua figura referretur, quæ Siciliam exprimeret, quæ quoniam triangulus quasi est, Triangulū hunc in cælum transferri contigerit. Nec desunt qui dicunt hoc triangulo significari totius terræ in tres partes diuisionem. Stella quæ hanc figuram constituunt sunt quatuor numero.

- 1 In Angulo occasum versus.
- 2 In angulo superiori
- 4 In latere dextro.
- 3 Inter hanc & superiorem.

Tertia
 Tertia
 Tertia
 Quarta

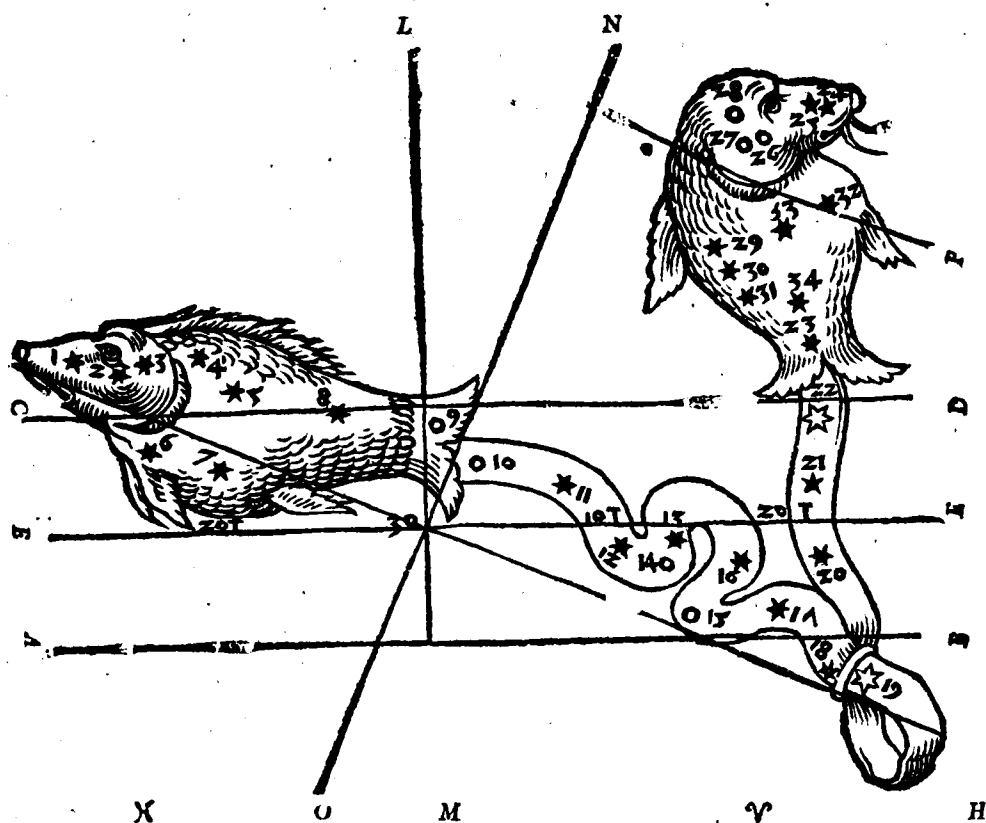
Vt autem earum situm atque figuram intelligas, schema aspice.

PISCES.

22 HINC si vicino flectaris lumina visu,
 Inque notum sensim boreali ab cardine doctus
 Inclinare oculos, proles tibi tertia Pisces
 Surgent Bombycij: sedes data quippe duobus
 Piscibus, ingenti quæ celsam circulus æthram
 Orbe secatur, tendit quæ penna extrema sinistræ
 Ales equus, mundo à pectora Laniger alto
 Vrgetur, & aduerso surgentem corpore Taurum
 Respicit, hinc medio signantur sidere Pisces:

Quorum

Quorum alius rigida confurgit in aëra forma
 Celsior, & boream propior sapit alter aquarum,
 Troicus haurit aquas, funditque ephebus ab urna:
 Ponè auidus iacet in notialia nubila pronus.
 Sed tamen hi latè stellis ex ordine fuis
 Nectuntur caudas, & lenta trahuntur vtrâque
 Vincula per cœlum coeunt quæ cingula rursum,
 Et rutilo confixa quasi super igne tenentur,
 Cælestem memorat quem solers Græcia Nodum.

A. B. C. D. ZODIACI TERMINI E. F. ECLIPTICA G. H. AEQVATOR.
 SIVE AEQVINOCTIALIS L. M. LINEA, ECLIPTICAM AD ANGVLOS
 RECTOS SECANS, TERMINAT PISCIVM PRISTINAM SEDEM, ET
 INCHOAT ARIETIS SIGNVM. N. O. COLVRVS AEQVINOCTIO-
 RVM QVI HOC LOCO VERNVM AEQVINOCTIVM FA-
 CIT. N. P. LINEA TROPICVS CANCRI.

PISCES, quorum vnus $\nu\lambda\lambda\omicron\varsigma$ alter $\beta\omicron\pi\pi\omicron\varsigma$ filo quodam cōiunguntur, quod alij linum, alij lineolā, alij ligamentū vocant. Non vt facile cernimus coniunctum ponuntur sed vnus in sua fere regione delitescit, alter in regione Arietis extra Zodiacum iuxta adromedā haret: adeo vt ex astriferis globis colligere licet vt eum brachio aliqua sui parte tegat. Sunt autem stella quibus exornantur 24. è quatum numero he lucidiores sunt.

22 In ligamine quo duo Pisces coniunguntur, iuxta nodum qui Piscis Borealis caudam stringit, hac eadem est qua Arietis imaginem tamquam informis precedit, vt & monuimus.

19 In nodo, qui hisce piscibus cetum coniungit.

4.5. In eiusdem dorso.

7 In eius ventre.

13 In medio quasi eius ligamenti.

Tertia

Tertia

Quarta

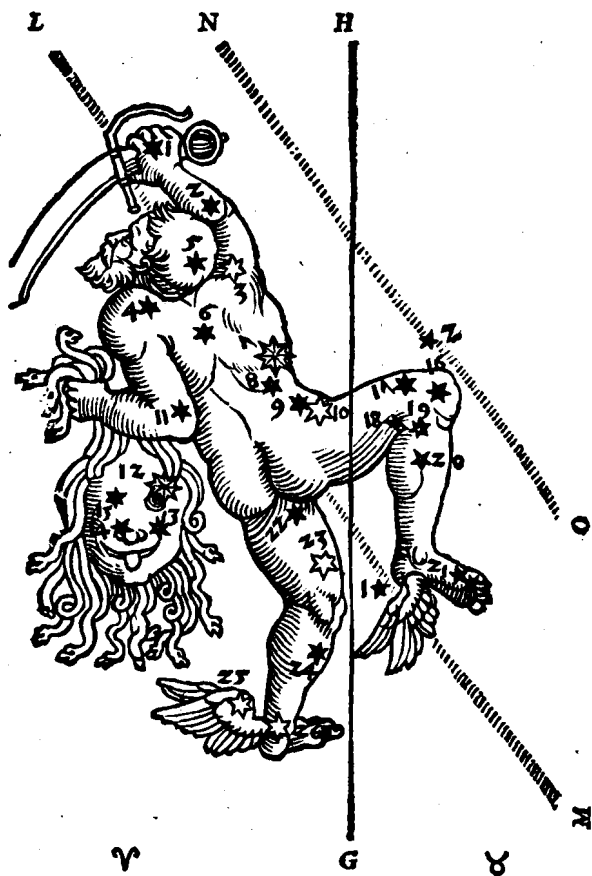
Quarta

Quarta

33 In ventre

PERSEVS.

23 EX humero Andromedæ læuo quoque noscere Piscem,
 Qui rigidum celsi suspectat cardinis axem
 Perfacile est: vlnæ nam proximus iste sinistræ
 Cærus erigitur. Quin & vestigia propter
 Persea sub volucris par est tibi quærere forma
 In caput inque humeros rotat ægram machina mundi
 Andromedam: Threici nam sub flabris aquilonis,
 Nititur alato vindex pede, maxima cuius
 Dexteræ moerentis solium prope Cassiopeiæ.
 Tenditur, ingentique dehinc vestigia passu
 Puluerulenta quasi cano procul aëre pandit.

G. H. LINEA PER VERTICES ZODIACI DVCTA, TOTVM COE-
 LVM DVABVS PARTIBVS AEQVALIBVS DISTERMINANS,
 FINIT ARIETEM, AC INCHOAT TAVRI SIGNVM.

L. M. N. O. TERMINI SVNT LACTEAE
 VIAE CANDORE PERFVSÆ.

PERSEVS

PERSEVS, Ἀνδρόμαδης, Andromeda liberator in manu dextera ensē tenet, id est ἀπὸ τοῦ sinistri tenet caput quod à Babylonij caput Algol, à Græcis γοργόνιοι à nostris Gorgonis seu Medusa caput, Et propter infelicitatem perniciemque suam κακοδαίμων dicitur. Videtur autem quod fabula illa qua fertur Medusa caput gladio abscissum à Perseo, non ab re huic fideri sit accommodata, cum illi, cui iniqua radiatione natali die fulserit, ut veteres tradunt, minetur, eum aut securi aut gladio feriendum esse, aut capite triuncandum.

Habet autem stellas 26. quarum haec quae sequuntur insigniores sunt.

7	Splendida illa quae est in dextero latere.	Secunda
12	Insignis etiam illa quae est in capite Medusa, quod sinistra manu tenet	Secunda
05	In sinistri pedis extremitate.	Tertia
3	In humero dextero.	Tertia
26	Vna ex tribus quae sunt in dextero latere.	Tertia
23	Supra genu sinistro.	Tertia
25	In ala sinistri pedis.	Tertia
5	In capite.	Quarta
16	Vna illarum quatuor quae in dextero genu consistunt.	Quarta
13	Iuxta splendidam illam quae est in capite Medusa.	Quarta
- Atque iste talem in caelo situm atque complexum tenent, qualis figura exprimitur.

PLEIADES.

24 PLEIADES femoris pariter sub fine sinistri
 Perseus protollit: locus has habet arctior omnes
 Connexas. lente facis haud procul istas
 Ostentat rutili lux fideris, ægra sororum
 Lumina, nec claro flagrat rubor aureus astro.
 His genitor, vero si fluxit fabula fonte,
 Pœnus Atlas, subiit celsæ qui pondera molis,
 Cæli fer, atque humero magnum super æthera torquet.
 Fama vetus septem memorat genitore creatas
 Longæuo: sex se rutila inter sidera tantum
 Sustollunt. septem fert fabula prisca sororum
 Nomina, sex sese tenui sub lumine reddunt,
 Electra, Alcyone, Celæno, Taygetéque,
 Et Sterope, Meropéque, simul famosæque Maia.
 Prole dei cerni sex solas carmine Mynthas
 Afferit: Electram cælo abscessisse profundo
 Obformidatam memorat prius Oriona.
 Pars ait Idææ deflentem incendia Troiæ,
 Et numerosa suæ lugentem funera gentis,
 Electram tetrīs mœstam dare nubibus orbem,
 Sæpius obscuris caput ut sit cincta tenebris:
 Nonnunquam Oceani tamen istam surgere ab undis,
 In conuexa poli, sed sede carere sororum:
 Atque os discretum procul edere destitutam,
 Germanoque choro sobolis lacerata ruinis,
 Diffusamque comas cerni, crinisque soluti

E

Monstra-

Monstrari effigiem: diros hos fama cometas
 Commemorat tristi procul istos surgere forma.
 Vultum ardere diu, perfundere crinibus æthram,
 Sanguine sub pingui rutiloque rubere cruore:
 Quin Meropen addit postquam Sisyphæia vincla.
 Et thalamos sæuo sortita est omine diuûm,
 Indignam aëria credunt mage sede fuisse.
 Sic anceps numeri fit fabula, sexque per æthram,
 Vergilias cerni tenet usus, sed simul omnes
 Arctauere globum: ter in auras angulus exit
 Flammiger, & mixtis Atlantides ignibus ardent,
 Nec tamen est famæ similis vigor, ampla sorores
 Fabula nobilitat: modus ollis parcus, & ignis
 Vix tenui longè face sit spectabilis istas
 Alterno redeunt cum bina crepuscula mundo,
 Seu nox australes adolet cum cœrula flammæ,
 Seu matutinus cum sidera disijcit ortus
 Conuolui cœlo summæ pater annuit æthræ.
 Nec minus amenti cum crine attollitur æstus,
 Et cum cana comas redit anno bruma rigenti,
 Tempora designant. nam si se gurgite tollunt
 Vergiliæ, curuas in flaua noualia falces
 Exercere dies: si condunt æquore flammæ,
 Tellurem presso proscindere tempus aratro.

Pleades ut supra diximus, alio nomine Vergiliæ appellata, in Tauris cernuntur. quare nullam hic earum figuram adijcimus. Dicuntur fuisse Atlantis & Pleades filia, & quod Iouis seu Bacchi nutrices ut testatur quidam fuisse cœli sede remunerata fuerunt, & in Tauri dorso collocata, ibi continuo saltare & choreas ducere visuntur. Vna autem ex illis cui Electra nomen est, vix cerni potest: quod post Troianorum ruinam mæsta cum sororibus amplius choreas ducere noluerit, sed ab eis disceserit, seque iuxta circulum Arctici occultarit, ibi sola latitans, non nisi rarissime ac mestissimo vultu apparet & quoniam lucem suam veluti comam quandam spargere videtur Crinita seu Cometa nominatur. Earum etiam vna Maia Mercurij mater est qua non raro pro omnibus sumitur ut Virgilius in Georgicis de sativione tritici.

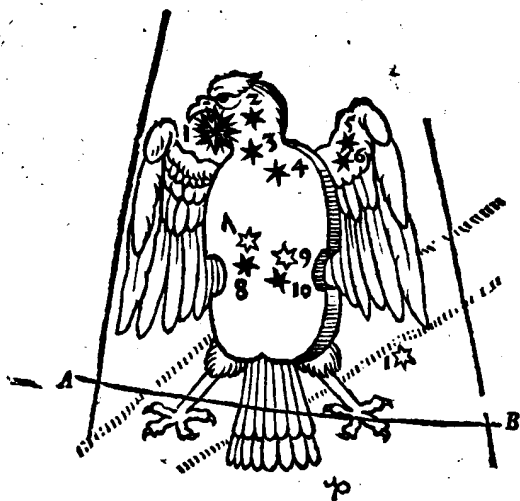
*Multi ante occasum Maiæ cæpere sed illos
 Expectata seges vanis elusit Aristis.*

LYRA.

25 EST Chelys illa dehinc, tenero qualusit in ævo
 Mercurius, curua religans testudine chordas,
 Ut Parnasseo munus memorabile Phœbo
 Formaret nervis opifex deus. hanc ubi rursum
 Conventus superi compleuit pulcher Apollo,
 Orpheæ Pangæo docuit gestare sub antro.
 Hic iam fila nouem docta in modulamina mouit,
 Musarum ad speciem: Musa satus ille repertor

Carmina

Carmina Pleiadum numero deduxerat: at cum
 Impia Bassaridum carpisset dextera vatem,
 Et deuota virum tegeret Libethra peremptum,
 Intulit hanc cœlo miseratus Iuppiter artem
 Præstantis iuuenis, pecudes qui & flumina vates
 Flexerat: Adnixa quâ semet sidera porro
 Sustollunt, læuum propter Chelys hæc femur adstat.
 Aduolat ast aliud latus Ales, & ore canoros
 Tenditur ad neruos, media est Lyra fede dicata
 Cycneo capiti, & curuo contermina signo.

A. B. TROPICVS CANCRI.

LYRA, λύρα seu, fidicula Chelys, Tympanum, Vultur cadens, Testudo, Falcon, inter Herculem & Cygnum constituitur, habet autem lyra quæ æterna Orphei memoria causa in cælum sublata est, stellæ decem quibus exornatur.

- 1 Splendida illa in Lyra initio, quæ etiam lyra nuncupatur, hæc illa, est quam supra huc retulimus quæ exuuiò Leonis in imagine Herculis adhæret.
- 9 In lyra dorso seu in media eius latitudine, quo loco quatuor, efficiunt quadrilateram figuram.
- 7 Altera duarum.
- 2 Vna duarum, quæ iuxta splendidas sunt.
- 3 Altera duarum.
- 5 Vna è duabus quæ sunt in ala dextera Lyra.
- 6 Altera earum.
- 8.10. Dûæ illa quæ quadratum in lyra dorso faciunt.

Schemate exprimitur illarum situs atque figura quem in cælo obtinent.

Prima

Tertia

Quarta

Quarta

Quarta

Quarta

Quarta

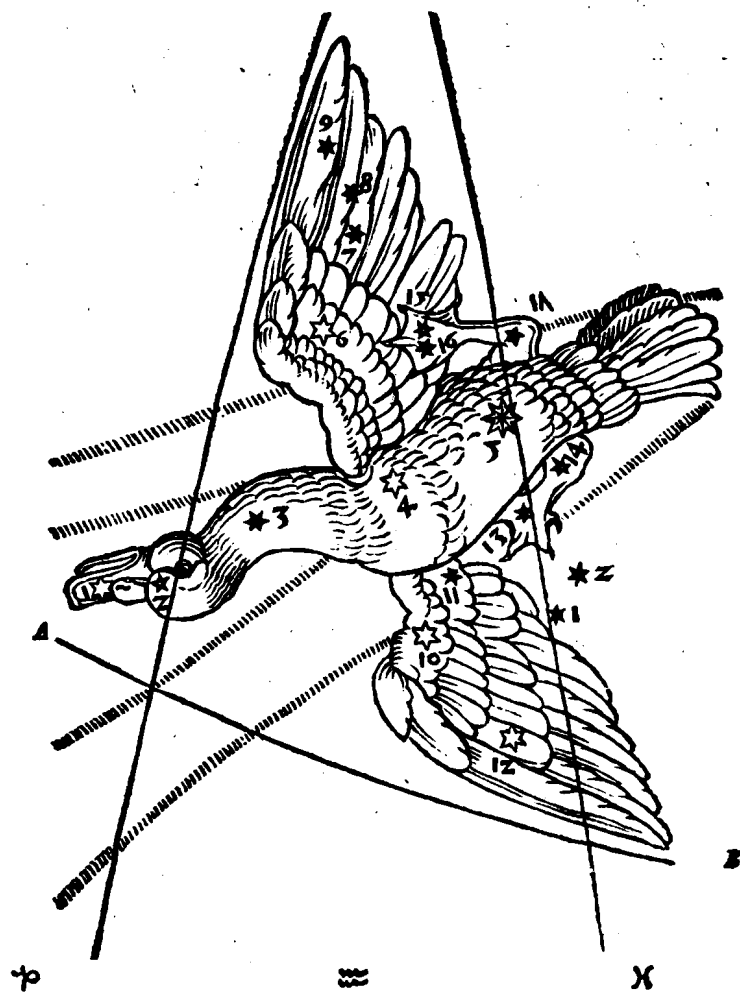
CYCNVS.

26 NANQVE & fidereis Cycnus secat æthera pennis.
 Donatus cœlo, non claro lucidus astro,
 Sed tamen os flagrans, & guttura longa coruscans,
 Grandibus haud equidem stellis, non his tamen atris
 Obscurisve micat, trahit in conuexa volatum

E 2

Per-

Perfacilem& dextro latè Cepheida dextram
 Radens remigio, summa ad vestigia læuam
 Declinatur Equi: sic magno præpes Olympo
 Subuehitur, subit occidui sic marmoris vndas.

A. B. CIRCVLVS TROPICI CANCRI.

Olor autē ōvis vel uovos Gallina, Cygnus, latē parentes expandit alas: sinistram vsque ad collum
 Draconis: dextrā, ad sinistram pedem Pegasi equi, capite contingens Vulturis cadēt in alam dextram. Sunt
 autem in ipso Cygno stella 17. ē quibus præcipua, magisque splendida, sunt ista sequentes.

5 Splendida illa qua in eius cauda consistit, vna videlicet earū quinq; ex quibus crux cōstituitur. Secun.

1 In extremo capiti, rostro scilicet.

12 In dextera ala flexu.

4 In pectore vna earum quinque.

6 In sinistra ala.

10 In dextera ala.

7.8.9. In extremitate sinistra ala.

15.16. In sinistro pede.

13.14. In dextro pede.

Monstratur autem earum situs quem in cælo habent schemate præsentii.

Tertia

Tertia

Tertia

Tertia

Tertia

Tertia

Quarta

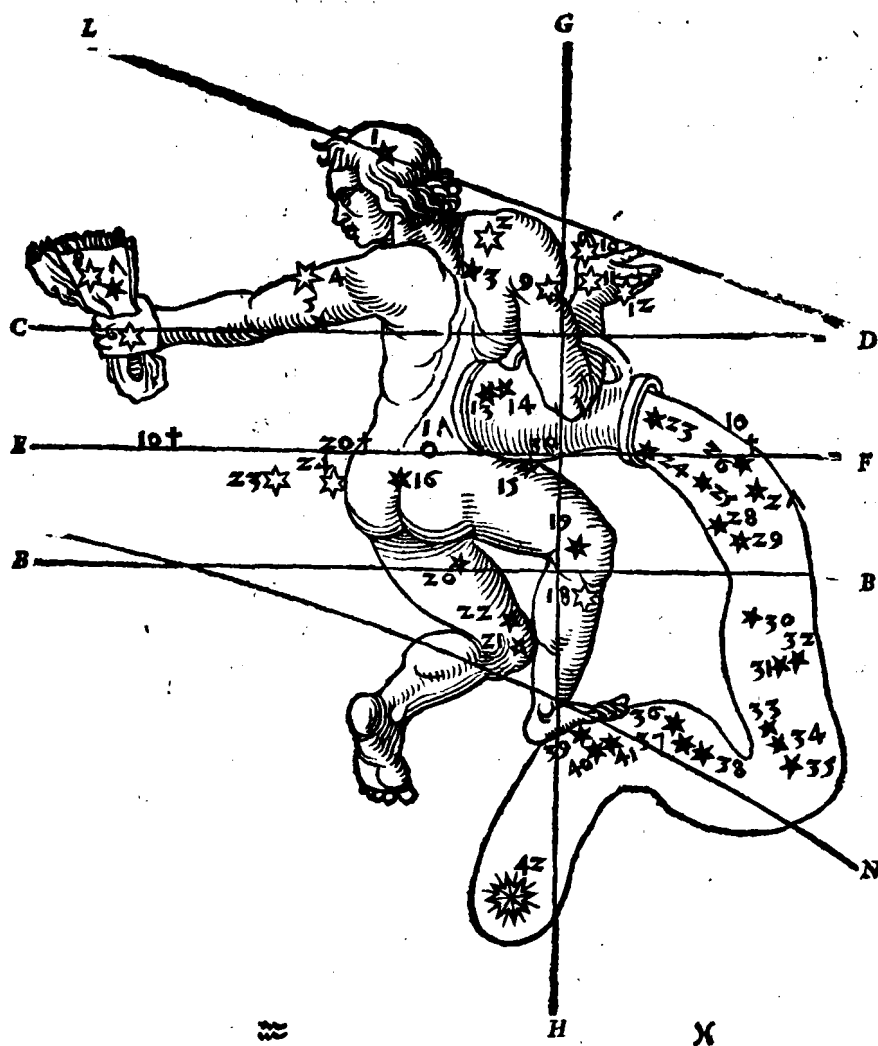
Quarta

AQVARIVS.

27 NAM post Cornipedem flagrant duo sidera Pisces,
 Pisces Bombicij: caput autem subter equinum

Laome-

Laomeduntiadæ se dextera tendit ephebi.
Ipse dehinc longos insignis Aquarius artus
Adstat ad hirsuti caudam pulcher Capricorni.

A. B. ET C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI E. F. ECLIPTICA
L. D. AEQVATOR. B. N. TROPICVS CAPRICORNI.
G. H. LINEA, INCHOAT PISCIVM SIGNVM, ET
TERMINAT AQVARIL.

Aquarius ὕδρoχoος Ganymedes, Non defunt autem qui putent Aquarij signo, Deucalionem significari & continua aqua effusione maximū illud Diluuium exprimi, quod suo tempore fuisse legimus, manū sinistram fere ad caput Capricorni extendit, capite attingit caput prioris equi. In dextero latere tenens urnam, effundit aquam qua multis stellis vsque in piscem cadit fidus Australe quod pedibus attingit. Illius stella omnes sunt 42. inter quas non nisi istae clariores apparent.

- 42 In extremitate aquae effusa, illa nempe splendida qua est iuxta os piscis Australis.
- 11 Vna illarum trium quae sunt in dextera manu.
- 6 In sinistram manu.
- 8 In vicina & contigua parte sinistram manu.
- 2 In dextero humero.
- 9 In dextero brachio.
- 4 In brachio sinistro,

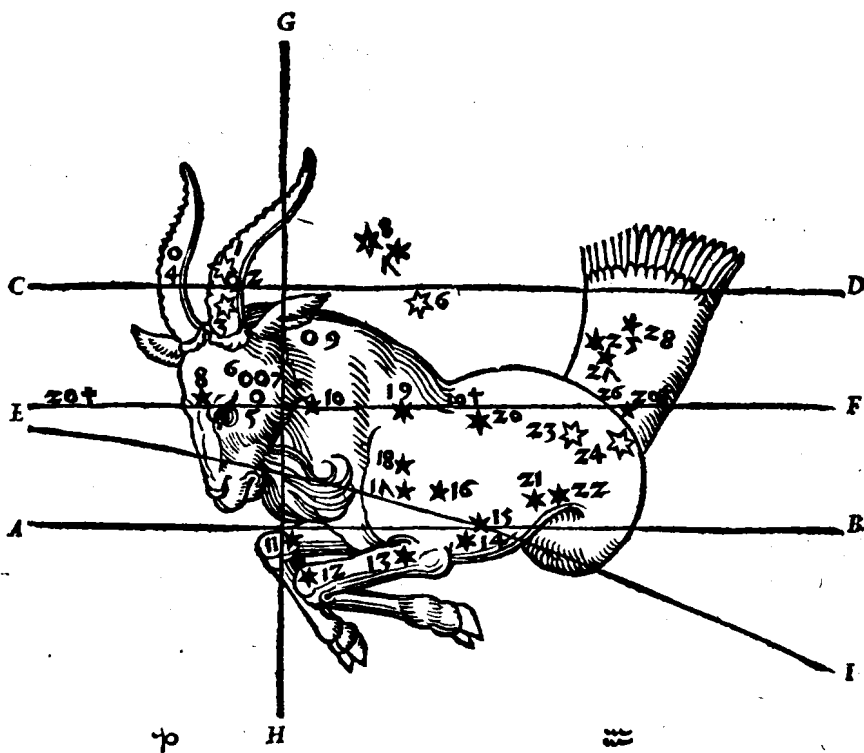
Prima
Tertia
Tertia
Tertia
Tertia
Tertia
Tertia

18 Sub genu dextro.

Stella illa dua qua in vicina parte Aquarij sunt, ad signum Capricorni spectant.
Monstratur autem earum situs quem in celo habent, figura presenti.

CAPRICORNVS.

28 IMVS vt australi descendit circulus axe
Signifer, inque notum rutili cadit orbita solis,
Hispidi setosi marcet species Capricorni.
Huc cum Threicio veniens à cardine Phœbus,
Vertit iter, pulsusque deum, mirabile dictu,
Brumalis redigit, non tum mihi longa phaselis
Aequora tententur, non tum freta turbida pinu
Quis petat: angusto decurrit tramite nanque
Parua dies, vastoque dehinc deprensus in alto,
Nequicquam pigræ clamarit sidera lucis:
Interea totis notus acer sæuiet vndis,
Excitumque salum verret notus aurea solis
Cum rota cornigeri fidus pepulit Capricorni,
Tum dirum cælo frigus redit: aspera nautis
Tunc sunt fluctuagis: tamen isti sæpe malorum
Immemores, agitant totos in fluctibus annos,
Mergorum & focæ similes, trahit vnda pauentes,
Ac retrahit: quærunt oculis distantia longè
Littora, & in pontum cogunt lucra semper hiantes.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI E. F.
ECLIPTICA G. H. LINEA, FINIT CAPRICORNI SIG-
NVM, ET INCHOAT AQVARIJ. E. I. CAPRICOR-
NI TROPICVS.

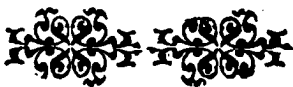
CAPRICORNVS αϛϛονέϛος pedibus proiectis extra signiferum, capitis anteriori parte imisso ad Sagittarim, pingitur. Eius stelle sunt in vniuersum 28. quarum precipue sequuntur.

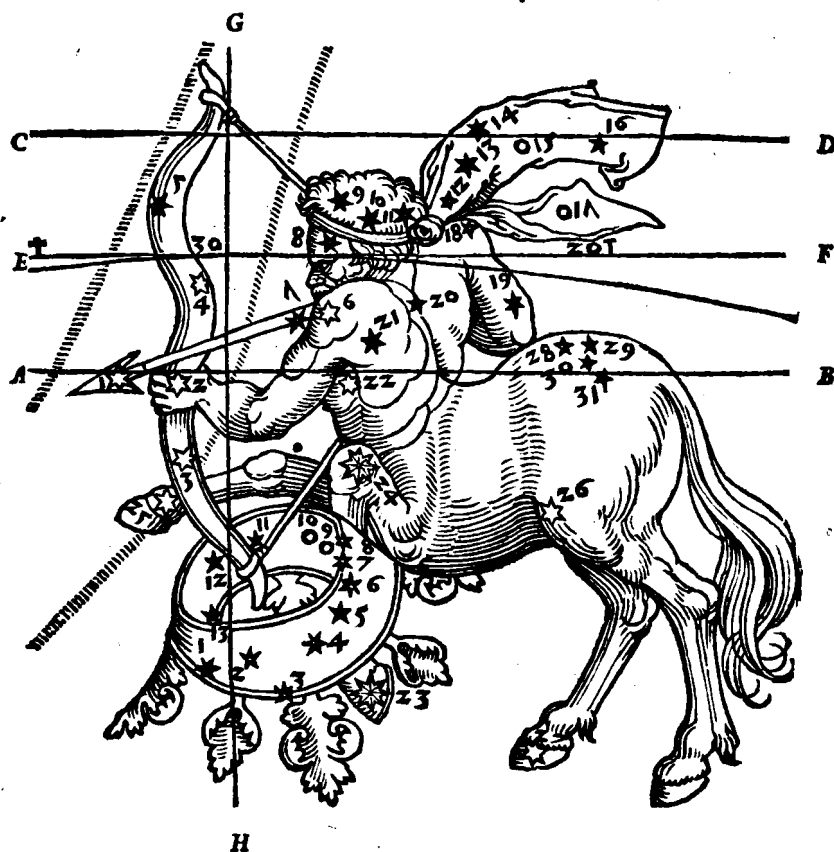
1 Vna duarum qua in cornu dextero existunt.	Tertia
2 Altera earum qua Boreali zodiaci termino continetur.	Tertia
23 Vna duarum qua sunt in cauda principio.	Tertia
24 Altera earum quarum etiam paulo ante mentionem fecimus, haec enim illae sunt quas tanquam informes in vicina parte Aquari herere cernimus, quod & numerus eodoco stellis ascriptus declarat, qui in hac figura idem est. Sic & hoc loco qua ascribuntur, referimus ad manum sinistram Aquarii.	Quarta
12 In sinistro genu.	Quarta
17 In pectore.	Quarta
19 Vna duarum qua sunt in spina dorso.	Quarta
14 Vna duarum quas sub ventre habet.	Quarta
28 In cauda extremitate.	Quarta

Earum situs quem in caelo habent ex figura eris petendus.

SAGITTARIVS.

28 PAR metus ex pelago tibi sit quoque, sole Sagitta
Cum leuis adflatur, cum lux in arundine flagrat,
Ignis mundani cum tela extrema coquantur.
Cumque Sagittiferi torret vapor aureus Arcus.
Tum quoque si piceam spectaris surgere noctem
Informem tetrus tellurem ut vestiat alis,
Littus ama, fuge solers caerulea tegmina noctis,
Exitiumque sali, rabidique pericula ponti
Anteueni, iam solue memor vaga carbasa malo,
Iam prolixarum iacet rigor antennarum.
Mensis at infausi vel duri sideris index
Scorpius exoriens sit tempore noctis adultæ.
Huc matutino veniens procul æquore caelum
Exigit è pelago, telum trahit vltima cauda.
Cunctatur pigro post tergum sidera iuxta,
Arcitenens tardos et gurgite liberat artus.
Tum Cynosura et iam maturæ in tempore noctis
Altius in boream sustollitur, abditus autem
Orion redeunte die, tum brachia Cepheus,
Protentæque manus, mediâque immergitur aluum.

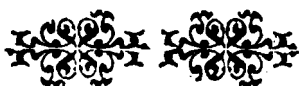
A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI E. F. ECLIP-
TICA. G. H. LINEA INCHOANS CAPRICORNI SIG-
NVM, ET TERMINANS SAGITTARI
DODECATEMORIVM.

SAGITTARIVS, τοξότης, Arcitenens, cuius pectus cum capite & cum dimidio arcus, sunt in zodiaco, cetera sub ipso zodiaco apparent, numero stellarum copiosus est, cum & Corona quae prioribus pedibus adiecta est hoc fidus exornet $\Sigma\epsilon\Phi\omega\sigma\varsigma\ \nu\omicron\tau\iota\omicron\varsigma$ dicta. Stella autem quibus in vniuersum cōstat sunt 31. sed inter eas non nisi istae sequentes aliquantulum splendere visuntur.

23	In calcaneo sinistri pedis anterioris scilicet, in vicina & contigua parte Corona harena.	Secunda
24	In genu sinistro, inter hanc & superiorem, Corona interiecta est.	Secunda
1	In sagitta ferrato acumene.	Tertia
2	In sinistra manu qua arcum tenet.	Tertia
3	In ea arcus parte qua in Austrum proclinat.	Tertia
4	In illa parte arcus qua septentrionem respicit, in vicina & contigua Ecliptica sedo.	Tertia
6	In humero sinistro.	Tertia
22	In latere sinistro.	Tertia
23	In dextro calcaneo anterioris pedis.	Tertia
27	In pede dextro posteriori.	Tertia
26	In femore sinistri pedis posterioris.	Tertia

Inter Australem piscem, & caudam, eiusdem magnitudinis quadam stella conspiciuntur in caelo, eas ad caudam Sagittarii referre licebit.

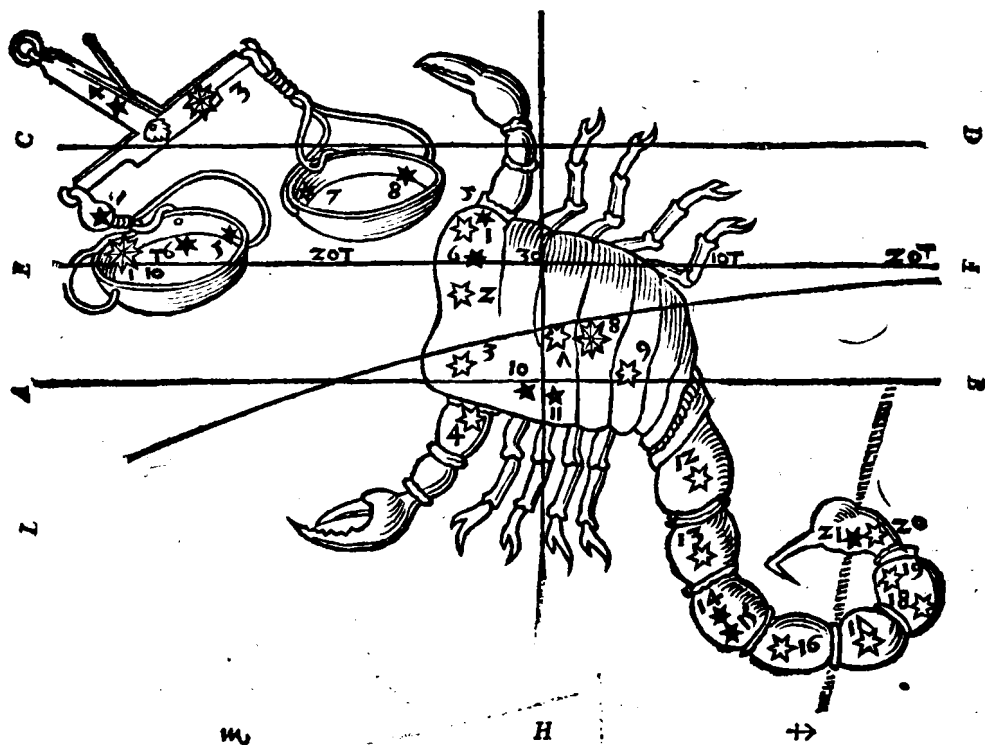
Exprimitur autem situs earum quo sese in caelo amplectuntur ipsa figura.

ARATEA PHAENOMENA.
LIBRA ET SCORPIVS.

41

Antiqui illi Astrologi, qui Zodiacum primi in duodecim partes secuerunt, singulis ijs partibus animalis cuiuspiam nomen imposuerunt, seu quod stellæ quæ eo loco essent, aliquam eorum animalium formam exprimerent: aut quod earum natura vis atque efficacia, aliquam cum iisdem affinitatem haberent: siue etiam vt immortalis hoc modo redderent alicuius memoriam, qui aliquid præclare hic in terris gessisset: quod vt commodius facere possent ex multis stellis quæ in quaque Zodiaci parte essent, eas assumebant, per quas figura quam ipsi volebant aptissimè fingetur, Cum autem in hac Zodiaci diuisione animaduernerent Scorpij figuram tantam esse, vt duarum partium Zodiaci spacium occuparet eam in duo signa diuiserunt, & ex prioribus eius stellis aliud signum formantes, illud, libram nuncupauerunt, siue quod libræ persimilem figuram referat, siue etiam quod vbi sol ad eius initium peruenit diem nocti æqualem, ac si certa statera libraret, efficiat. quod autem ex posterioribus efformatur stellis Scorpionis destinatum est. Quemadmodum itaq; veteres vnum signum volunt duplici tamen astrisimo exornatum: eandem rationem in figura constituenda obseruare voluimus, quam adiiciendam esse putauimus etiam si ipse auctor nullam vel exiguam horum signorum mentionem faciat. In decorum enim esset dum signa Zodiaci primum locum inter Phænomena obtineant omnia non explicare, & partim ea figuris proponere, partim negligere. Explicabimus primum eo ordine, quo hæcenus consueuimus primas Scorpij partes quibus libræ signum adheret, deinde, Scorpij quæ eam sequitur imaginem.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI, E. F. ECLIP-
TICA G. H. LINEA, INCHOANS SAGITTARIVM ET TER-
MINANS SCORPIONEM, F. L. TROPICVS HY-
BERNVS QVI ET CAPRICORNI DICITVR,

*Libra Chela χαλαρ. Veteres Chelas brachia Scorpij vocarunt, alias dicitur ξυγος siue Iugum,
Sunt autem libra stellæ, quæ ex Scorpio mutata octo, quarum præcipua sunt istæ.*

F

3 In ciu

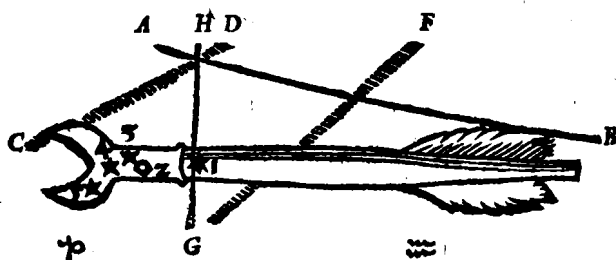
3	In eius parte oris Scorpij, qua Septentrionalior est, prope trutinam harena.	Secunda
1	In Australi parte Scorpionis, in ipsa ecliptica, qua eius alteram lancem constituit.	Secunda
2	In initio chordae, qua Australis lanx suspenditur.	Quarta
6	In australi lance.	Quarta
8	In Septentrionali.	Quarta
- Exprimitur ut in caelo sunt sita, figura ipsa.

SCORPIVS $\sigma\kappa\omicron\pi\iota\omicron\varsigma$, Cauda eius longe extra Tropicum Capricorni progrediens, usque ad fidem australe, quod dicitur Ara. Galaxia se quoque in fine inserit. Qua occasione Scorpius in caelum venerit ex se quentibus liquet. Orion ex Iovis, & Mercurij, & Neptuni, vrina natus, ubi adolevisset venator egregius evasit, ac cum in ea arte diu multumque fuisset exercitatus, neque reperirentur qui cum eo posset conferri, gloria quadam cupiditate motus, se valde iactabat, ac nullum posse animal tam ferum ex terra generari dicebat, quod non sua venandi peritia vellet interficere. Qua de causa, irata terra, Scorpium produxit, cum quo decertans Orion superatus est et occisus. Iupiter autem ut quid de nimia audacia nocumento sentiret aliquod signum posteris relinqueret, Scorpium victorem ad sidera euexit, & stellis pluribus ornauit, praeter eas quas Libram constituere diximus. E quarum numero praecipuae sunt haec quae sequuntur.

8	Media illarum trium quae in eius corpore mediocriter splendent, quae Scorpij cor nuncupatur lucida & magis rutilans existens, Graece $\alpha\tau\tau\alpha\pi\sigma$ dicta.	Secunda
9	Altera predictarum trium quae in eius corpore sunt.	Tertia
7	Tertia harum quae magis ad Libram accedit.	Tertia
2	Vna ex tribus quae sunt in eius fronte, illa scilicet, quae ecliptica ab Australi parte adheret.	Tertia
1	Altera harum quae a parte Boreali est.	Tertia
3	Tertia ad Austrum proclinans, terminum Zodiaci prope contingens.	Tertia
12	In primo Caudae spondilio.	Tertia
13	In secundo.	Tertia
14. 15.	In tertio.	Quarta
16	In quarto quae quasi incidere videtur in galaxiam contactum.	Tertia
17	In quinto hac cum sequentibus Galaxiam occupat.	Tertia
18	In Sexto.	Tertia
19	In eodem.	Tertia
20	Ea quae extremam caudam praecedit.	Tertia
- Exprimuntur autem uti in caelo sunt & se mutuo amplectuntur, schemate praesenti.

SAGITTA.

QVIN norunt alia superum conuexa Sagittam:
Sed tamen haec arcu tereti caret, infcia nerui;
Infcia nam domini est: caelum super aduolat ales,
Ales Olor, sed Threicio conterminus axi,
Cana pruinofas extendit colla sub Arctos.

A. B. TROPICVS CANCRI C. D. F. G. EXTREMITATES
LACTEAE VIAE SVNT- G. H. LINEA. PER AQUA
RII INITIVM TRANSIT.

SAGITTA

SAGITTA, ὄϊσος, Telum, Damon meridianus, hac voce Galaxiam aliquos appellasse testatur Scho-
nerus, in cuius splendidissima parte hoc Telum cernitur. Est prope alam dexteram Vulturis volantis, atque
illud Telum refert, quo Hercules ut Prometheus ad Caucasum montem alligatus ē vinculis atque cru-
ciatibus liberaret aquilam, eius viscera dispaſcentem interemit. Hac Sagitta deinde in memoriam tanta
virtutis, quae in Hercule apparuiſet, ad cælum eueſta eſt, & ſtellis quinque exornata: quae iam ſequuntur.

- 1 In Sagitte illa parte qua ferro iungitur, quae in linea incidit.
- 5 Quae vicina eſt priori in acumine exiſtens ferreo.
- 4 In præcedentis eius vicina parte.
- 3 Quam proxime huic accedens, quae tres, linea recta coniunguntur.
- 2 Eſt & minus a quantitatē alia vix conſpicua.

Quarta

Quinta

Quinta

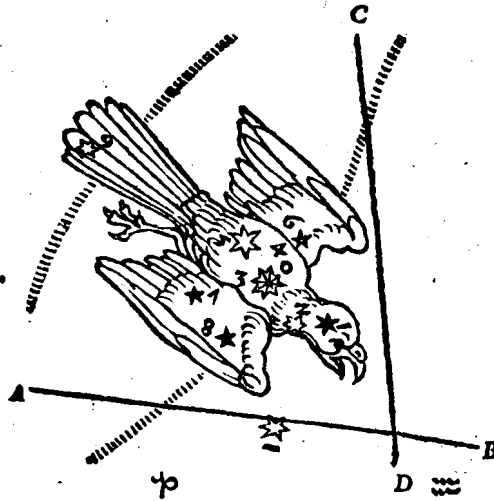
Quinta

Sexta

Figura ſitum declarat.

AQVILA

29 **ARMIGER** hanc etiam Iouis aduolat, arbiter ignis
Aetherij, ſed membra minor: procul hic tamen alto
Cum redit à pelago, & mouet in conuexa volatum,
Fine tenebrarum, ſummæque in margine noctis,
Spumofum latè mare ſubruit, omnia cæli,
Omnia terrarum mox ſlabra procacia verrunt.

A. B. AEQVATOR, IN CVIVS VICINA PARTE HAERET AQVILA.

C. D. LINEA TERMINANS CAPRICORNVM.

ET INCHOANS. AQVARIVM.

AQVILA, Μερὸς, ἄετος Vultur Volans, iuxta æquinoctioalem ſita, qua parte Galaxia tranſit ad
Sagittarium. Hac non illa eſt Aquila quam paulo ante Promorhei lecur atque inteſtina depoſitam & ab
Herculis Telo interemptam diximus: ſed illa qua Ganymeden rapuit & ad cælum tranſtulit. Fuit enim hac
avis præ cæteris omnibus Iouis dilecta, ſolaque aduerſus Solis radios apertos oculos intente tenere poteſt.
Aquila igitur ob expetitâ hanc prædâ quâ illi attulit cæleſti ſede adherere voluit, et ſtellis nouē decorare.

- 3 Media illarum trium lucida in μετὰ χεῖρας Aquila, ſive ἄετος dicitur. Arabica Alkair. Secunda
- 2 Illa qua in collo hæret vna ex tribus dictis. Tertia
- 1 Tertia harum quae ad caudam proclinant. Tertia
- 1 In capite. Quarta
- 6 In ſine caudæ. Tertia

Illa qua paulum ab Aquila diſtat numero 1, notata eſt in capite Antinovi.

Figura monſtrat earum in cælo poſitionem.

DELPHIS.

50 T V M curuus caudam subit inter sidera Delphis,
 Dux Neptune tui quondam super æquor amoris.
 Hic iam detrusæ in latebras procul Amphitrites,
 Arduus occiduos humeris vbi sustinet axes.
 Pleiadum genitor, perruperat hic vagus omni
 Gurgite dilectam domino maris vltimo ab orbe.
 Mollis dorfa tulit: breue signo corpus in astris,
 Et super auritum ponto surgit Capricornum:
 Hic medios artusteter stupet, altera porro
 Quatuor illustrat facibus rubor aureus, atque
 Bis gemino discreta situ micat ignipotens lux.
 Omnia quæ soli & rigido interfusa aquiloni
 Aetheris incurui moles rotat, inque frequentes
 Occasus ortusque trahit moderator Olympi,
 Sunt digesta mihi, quæ rursus limite abúsque
 Sese Hyperionio, pluuias concaua in austri
 Dimittunt, tetram donec notus ambiat æthram,
 Dicere Romuleo connitor carmine solers.

A. B. TROPICVS CANCRI. C. D. AEQVATOR A. C. LI-
 NEA. TERMINANS SIGNVM CAPRICORNI
 ET INCHOANS AQVARIJ.

DELPHINVS, δελφίν intra Vulterem & Equum minorem occupans spaciū, caudam depri-
 mens ad aequatorem, caput erigens ad Tropicum, sed tamen nonnihil depressum versus Pegasus. Dupli-
 cem causam reddunt quod Delphinus in cælum sublatu sit: prima est eorum qui asserunt Neptunum

olim

Amphitritem adamasse, cumque sibi coniugio iungere niteretur, illam, quæ perpetua virginitate vivere decerneret fuga Atlantem montem petiuisse, in extremis videlicet occidentis partibus. Postea vero Neptuno diuersos homines ablegante, vt inuestigarent quonam illa terrarum peruenisset solum Delphinum piscem, aut vt alijs placet, hominem quendam Delphinum nomine, illam inuenisse, ac persuasisset ei vt secum rediens Neptuno nuberet. Cuius rei causa u tali nuptiarum apparatus præfectus deinde etiam in cælum translatus fuerit. Altera eorum est, qui putant Arionem musicum illum excellentissimum, cum olim mare iuxta Siciliam traiceret, ac secum ingentem pecuniam ueheret, quam diuersa loca peragrans iucundissima lira sua cantu inuenerat aduertisse periculum sibi à nautis atque famulis impendere: qui dicerent satius esse, opibus illis inter se diuisis, dominum in mare precipitem dare quam perpetua seruitute premi. Itaque cum sibi insidias ita structas esse uidisset, petiuisse ab ijs, vt sibi morituro tantum temporis concederent quo veluti Cygnus exequias sibi ipsi canere & ex suauissimo lira sua cantu, vltimam voluptatem precipere posset: cumque id ei fuisset concessum tam dulce melos cecidisse in suum obitum, vt eius suauitate moti Delphini ad audiendum vnde quaque accesserint: cantuque finito super eos, tamquam ad vltimum suæ vitæ refugium prosiliisse, & per vnum ex illis qui tergum ei sponse porrexerat, ad tenarum litus fuisse aduectum. hanc Arionis fabulam & plura alia quæ ipse vera esse contendit, narrat Plinius de Delphino. Hac occasione antiqui Astrologi locum Delphino inter sidera tribuerunt eumque stellis 10. ornarunt.

7 Illa quæ in eius capite fulget.

Tertia

6 Huic quæ proxime adheret in ventre existens.

Tertia

5 Altera earum

Tertia

4 Tertia earum quæ iuncta duabus præcedentibus, triangulum facit.

Tertia

1 Illa quæ caudam respicit.

Tertia

2. 3. Alia duæ quæ huic coniunguntur.

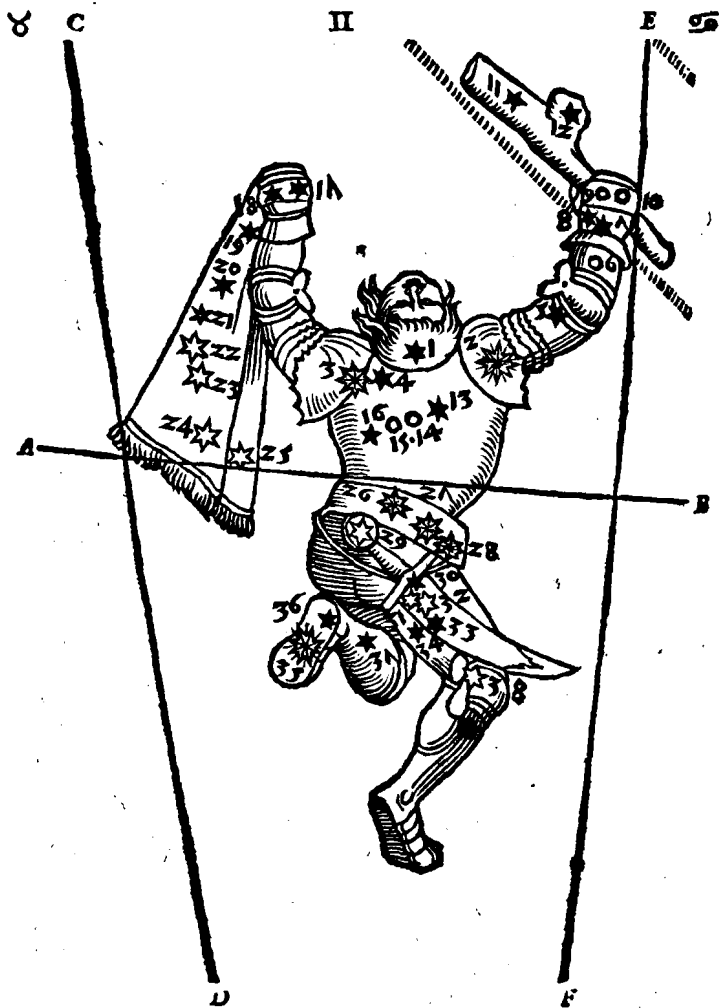
Tertia

Quarum situs vti in cælo sunt dispositæ, ipsa figura exprimitur.

De Delphino hæc Plinius libro 9. cap. 8. ex quibus non immerito cælum occupare Delphinum colligitur, cum primum locum inter beluas marinas habeat. Velocissimum omnium animalium non solum marinarum Delphinus: sed ocior volucre: acrior telo: ac nisi multum infra rostrum os illi foret medio pene in ventre: nullus piscium celeritatem eius euaderet. Sed affert morem prouidentia naturæ: quia nisi resupini atque conuersi non corripiunt quæ causæ præcipue velocitatis eorum ostendit. Nam cum fame concitati fugientes in vada inia persecuti piscem diutius spiritum continuere: vt arcu emissi ad respirandum emicant. Tanta vi exiliunt, vt plerunque vela nauium transuolent vento. Agunt vere coniugia, pariunt casulos 10. mense, æstiuo tempore. Interdum & binos nutriunt vberius sicut Halena. Atque etiam gestant fetus in infantia infirmos. Quinetiam adultos diu comitantur magna erga partum caritate. Adolescunt celeriter. 10. annis putantur ad summam magnitudinem peruenire. Viuunt & tricenis. Quod cognitum præcisæ cauda in experimentum. Abduuntur tricenis diebus circa canis ætatem occultanturque incognito modo. Quid eo magis mirum est, si spirare in aqua nequeunt. Solent in terram erumpere incerta de causa. Et statim tellure tacta moriuntur: multoque ocius fistula obturata. Lingua est his contra naturam aquatiliū mobilis, breuius atque lata, haud differens suilla. Pro voce gemitus humano similis, dorsum repandū, rostrum sinum. Quæ de causa nomen simonis omnes miro modo agnoscunt, malunt quæ ita appellari. Delphinus non tantū hominis amicum animal, verum & musica arte mulcetur symphoniæ cantu & præcipue Hydraulis sono. Hominem non pauescit vel alienum. Obuiam nauigijs euenit. Alludit exultans, certat etiam, & quamuis plene præterijt vela.

ORION.

31 SVBTRA HIT obliquo quæ fese circulus orbe
Signifer, in boream australes egerit umbras:
Vt medij iam mole polifera pectora Tauri,
Suscipit Orion: neque quisquam nocte serena
Transierit, celsò latè se cardine pandit,
Auratūque rubens dimittit balthæus ensē.

A. B. AEQVATOR CVI MEDIO CORPORE INHAERET ORION. C. D. LINEA, TERMINAT TAVRI SIDVS ET INCHOAT GEMINORVM. E. F. DISTINGVIT GEMINOS A CANCRO.

ORION, $\omega\rho\iota\omicron\upsilon\pi$, qui veteribus *laginis* Virgula seu ligula est, recentiores sublimatum & fortissimum nominarunt. huius mentionem fieri in sacris literis docti iudicant, cum per לֵוִי Orionem, vnde & mensem כסלו denominatum volunt intelligant. vnde haud dubijs argumentis colligi licet stellarum observationem Phenicibus à sanctis patribus post diluuium, velut per manus traditam esse, Phanices hac apud graecos latius propagasse: vt ita coelestium rerum admirandam cognitionem acceptam ferre debeamus sanctis patribus. Orion sinistra sua, ad Tauri cornua erecta, in qua viridem pannum tenet dependentem cum aliquot stellis, dextra vsque ad Geminos eleuata consistit, pes dexter pertingit vsque ad Leporē qui iuxta Capricorni Tropicum collocatur. Ensis iuxta pendens affixus Orioni, aliquot stellis constat, in dextra manu clauum tenet.

Imago autem Orionis constat stellis 38. sed inter omnes praeipua sunt ista quae sequuntur.

2	Rubescens quae in dextero humero refulget.	Prima
35	Splendida illa quae est in sinistri pedis extremitate.	Prima
27	Media illarum trium splendorum quae sunt in cingulo.	Secunda
26	Altera harum quae aequatori magis vicina est.	Secunda
28	Tertia earum quae magis proclinat in Austrum.	Secunda
3	Illa quae in sinistro humero haeret.	Secunda
22	Vna ex quatuor quae sunt in panno viridi quem alij Chlypeum vocant.	Tertia
23	Altera earum quae magis ad aequatorem accedit vicina superiori.	Tertia
24	Tertia quae aliquantulum distat à superiori.	Tertia
		25 Quarta

- 25 *Quarta quæ cum superiori in ipso aquatore hæret.*
 29 *In gladij Manubrio.*
 31 *In vagina initio ubi gladium recunditur.*
 32 *Altera earum quæ in eodem conspicitur.*
 38 *In genu dextero.*

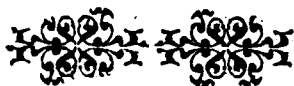
Tertia
Tertia
Tertia
Tertia
Tertia

Exprimitur autem situs quem in cælo stella habent, ipsa figura, quæ admirandum illud sidus præclarissimis luminibus decorum, & cana ac veneranda antiquitate celebratum situm ratione, quem in cælo habet, refert.

Qua ratione Orion in calam venerit non alienum erit hoc loco narrare. Sunt qui asserunt Dianam Orionis amore captam fuisse, nec violata virginitatis suspicione caruisse, quapropter ab Apolline sapius fuisse reprehensam. Et cum propterea Orionis e medio tollendi occasionem quæreretur, quodam die in mari natantem conspicatus, ubi nihil supra aquas nisi caput habebat: Diana dixerit, non es tam sagittandi perita, ut signum tam exiguum atque remotum, ut illud nigrum quod in mari cernis (Orionis caput demonstrans) possis sagitta pertingere. Dianam autem ut insignem suæ artis peritiam monstraret, sumpto telo Orionis caput, aliud esse suspicata, subito transfixit. Et ubi errorem suum postea cognovisset, pehementer doluerit, cumque nihil illi iam posset amplius præstare, in cælum ad reliqua sidera euexerit, quo in loco stella fulget Orion.

SIRIUS.

32 **TALIS** & ipse virum gemina ad vestigia custos
 Insequitur, sic flammigero distinguitur astro
 Aetheriæ Canis ille plagæ, cui plurimus ardor
 Aestuat in mento, multus rubor imbuit ora,
 Stridit anhelanti face pestifer aëra motu,
 Torret & immodicis terras coquit ignibus astri.
 Hic varios ardet stellis rutilantibus artus:
 Sed non est similis cunctis vigor: vndique quippe
 Aluus cyanea est, mento grauis effluit ardor,
 Qui formidato sub nomine Sirius æthram
 Vrit: huic rutilos si sol adflexerit axes,
 Quantus corporibus, quantus labor imminet agris:
 Marcebunt sita cuncta: diu nanque indiga succi
 Si qua iacent, cedunt, valido penetrata calori,
 Ac decoctorum languebunt germina florum:
 Illa autem interno quæ sunt animata vigore,
 Si prius attollit blandusque illabitur herbas
 Sirius, & dulci nutrit tepescita sereno.
 Hunc hunc flammanti cum primum vibrat ab ortu,
 Auribus a que animo capimus procul altera si qua
 Stellarum fulgent, rutilant quæ plurima, longi
 Bellua fert lateris, neque multa luce coruscant.
 Et designandis tantum sunt addita membris.

A. B. TROPICVS CAPRICORNI LONGISSIMAM NOCTEM BRE-
VISSIMAMQVE DIEM CONFICIENS. G. H. LINEA PER
CANCRI PRINCIPIVM ET GEMINORVM FI-
NEM, TRANSIENS.

CANIS maior, $\kappa\nu\alpha\phi$, ex utroque latere Tropici Capricorni stellas habet, commoratur autem sui alii
qua parte in via lactea, cauda attingit nauem quae Argo dicitur, ingens autem illa atque maxima stella,
quae in ore eius lucet, Canicula item $\sigma\delta\pi\iota\omicron\varsigma$ dicitur. Hac matutino in exortu in speculo etiam in die me-
dio, impositis aquis contra Solem cernitur. Solisque calorem mire adauget. Solis enim splendor, radij Cani-
cula, ardentibus Leonis astris dum coniunguntur intentiorem aestum procreare solent quam Sol in lon-
gissimo reflexu constitutus Cancrum percurens. trium enim siderum eiusdem qualitatibus comixtio mirum
in modum auget aestum, quod Horatius sensisse videtur dum rustica vita amanitate describit.

Ponendaque domo quaerenda est area priminim:
Nouisti ne locum potior em rure beato?
Est ubi plus tepeant hyemes? ubi gratior aura
Leniat & rabiem canis & momenta Leonis,
Quum semel adcepit Solem furibundus acutum

Canis autem hic stellis 18. exornatur, inter quas magis splendens ista quas modo subiiciemus.

1	Lucidissima in eius ore quae Canis vocatur, & sapius scintillas, arabice dicta Alhibor.	Prima
15	In ventre, inter posteriora femora.	Tertia
18	In clunibus.	Tertia
14	In latere sinistro.	Tertia
9	In pede anteriori sinistro.	Tertia
17	In posteriori dextero pede.	Tertia
2.3.	In capite.	Quarta

Quem inter sese situm in caelo obtineant monstratur ipsa figura.

LEPVS.

33 PARVVLVS in stellis Lepus est quoque: nanque

Emicat

Emicat Orion gemina ad vestigia subter
 Vrgetur cursu rutili Canis: ille per æthram
 Effugit instantem, premit autem Sirius ore.
 Auritum primis emittit gurgēs ab vndis:
 Ille minax pauidum supereditur, & procul idem
 Cū Lepus occiduum sese inclinavit in æquor,
 More latebrarum repetens frēta, Sirius alto
 Defluit ab cœlo, mersūmque per humida quærit

A. B. TROPICVS CAPRICORNI, C. D. LINEA TRANSIENS
 PER GEMINORVM INITIA, E. F. PER CANCRI,

LEPVS, λαγώς sub pedibus Orionis, qui haud dubie non alia de causa eo in loco consistit, quam ut
 pereunq, æterna memoria proderetur, quantopere Orion venandi peritia excelluisset. Insignitur autem
 stellis 12. numero, inter quas sunt ista lucidiores.

- 7 In medio eius corpore.
- 8 In femore sinistri pedis anterioris.
- 5 In capite.
- 6 In sinistro pede anteriori.
- 10 In sinistro pede posteriori.
- 9 In pede dextero posteriori.
- 11.12. In dorso.

Tertia
 Tertia
 Quarta
 Quarta
 Quarta
 Quarta
 Quarta

Exprimitur autem illarum situs quem habent in cœlo, ipsa figura

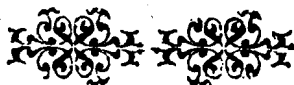
ARGO.

34 MAGNVS Iasoniam cauda Canis extrahit Argo,
 Puppe refulgentem: neque enim se Theffala cymba
 Solenni in faciem monstro mouet extima puppis.
 Surgunt oceano velut alto à gurgite nautæ,
 Cū portum tenere auidi, volitantia raptim
 Sipara conuertunt, tergōque in curua remuclo
 Littora certatim subeunt simul, illa marinas
 Iam defuncta vias, procul imi littoris algas

G

Pone

ARGOS ἀργῶ, Navis Iasonis, arca Noe præclarissimum & celeberrimum Antarctici cælis fidus, hanc navem inter sidera relata volunt, quod prima omnium fuerit, quo & ob novitatem eius, & mortaliū audaciam temeritatemque omnibus conspicua foret. Illi enim est triplex circa pectus erat, qui fragilem truci commisit pelago ratem. Alij autem appellant arcam Noei quæ ille, aquis ad insolitam magnitudinem excrescentibus ab ingenti aquarum diluvio ac inundatione, deo duce evasit. Exornatur autem stellis in uniuersum 48. inter quas præcipua sunt istæ, quas modo subiiciemus.

44. Omnium illarum quæ sunt in Argo, naui, lucidissima, quæ in argos gubernaculo Australi, hærens naui, bos dicitur, quemadmodum dictio latinis characteribus adiecta declarat. Hæc quemadmodum Canicula fidus toto cælo notissima est, adeo, ut ipse Aristoteles & post eum Plinius orbis habitari rotunditatem ab ipsa probent. Canopum inquit non cernit Italia, quasi dicat propter deuexitatem terre, cum tamen in Aegypto appareat, & Alexandria tertia parte hora supra horizontem conspiciatur, & in Sicilia horizontem stringat. Americus Vesputius tradit tres Canopos cerni circa verticem Australem non bis in hac terre parte degentibus perpetuo occultatum & demersum: quod tamen non ita intelligendum quasi pilæ Canopi sint: sed potius cum eandem formam & habitudinem, quantitatem, & splendorem præferant cum Canopo, hoc nomine eas appellari voluit. est autem magnitudinis Canopus. Prima

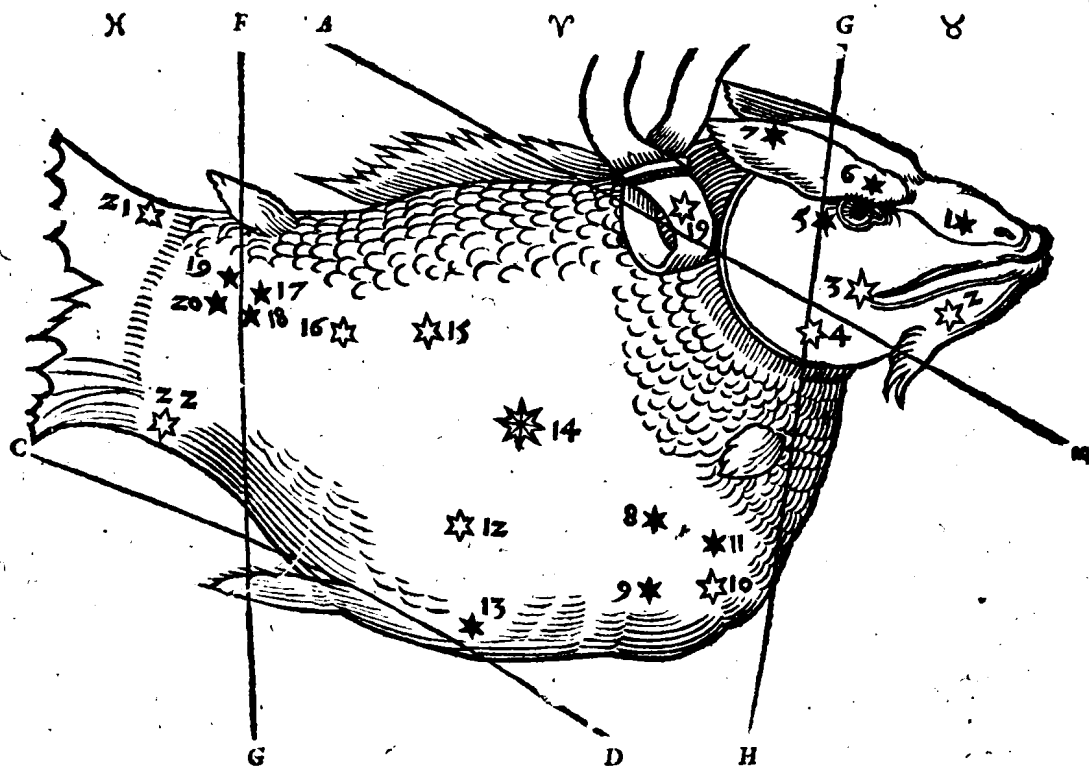
43	Altera in eadem gubernaculo hærens Canopo vicina.	Tertia
43	In altero gubernaculo.	Tertia
17	Splendida illa quæ est in imo mali.	Secunda
31	In ipsa naui.	Secunda
32	Huic vicina & contigua.	Secunda
36	In fundo naui.	Secunda
35	Inter præcedentem & illam quæ est in mali imo.	Secunda
37	Illa quæ his duabus coniuncta triangulum constituit.	Secunda
39	Non procul ab hac distans.	Secunda
38	Inter hanc & superiorem.	Tertia
40.4.	Dua illa quæ aliquantulum ab his remouentur in virginis sede collocata.	Tertia
12	In illa parte naui ubi regnat Cancer.	Tertia
6	In naui chypeo.	Tertia
2	In suprema & excelsa naui parte.	Tertia
27	In mali medio.	Tertia
28	Altera earum præcedenti vicina.	Tertia

Quem vero in cælo situm atque complexum habeant, monstratur præsentis figura.

CETOS.

35 'DISTANTEM Andromedam prolixi tramite mundi,
Perterret Cetos. nam Threicij prope flabra
Andromedam boreæ celfo rotat æthere cardo.
Bellua dira nostro vehitur: trahit auster in arcto
Ora inimica salo: nam quæ se laniger alto
Cælo Aries tollit, quæ Piscibus astra duobus
Augentur, rutilat subter Nereia Pistris,
Efflua percurrrens non multi fluminis astra.
Illa memora longæ formidinis, illa duorum
Inter signa tenax, horret squalentia monstri
Terga procul, pauidumque super caput inserit vndis

A. B. AEQVATOR. C. D. TROPICVS BRVMALIS, F. G. LINEA TRANSIENS PER FINEM PISCIVM ET ARIETIS INITIVM. G. H. TRANSIT PER FINEM ARIETIS ET TAVRI INITIVM

CETVS, ῥῆτος, Balena, quem quidam marinum Leonem, quidam visum appellant, capite attingit Arietem, pectore Eridianum, cauda in vno latere Aquarii locum, altero Tropicum Capricorni, occupat raras ob magnitudinem stellas habere videtur, cum tamen non sint vsque adeo rara. Paucis admodum explicant causam ob quam astrum hoc, & nomen & caeli locum sortitum. Aserunt, a Neptuno Andromedam vehementer fuisse adamatam cumque non posset ille precibus vllis quod cupiebat impetrare, fuisse supra modum indignatum, adeoque vt ob eam causam ingentis magnitudinis Ceram immiserit, qui illam deuoraret. Sed accidisse tunc vt Perseus nescio quo felici fidere, acceperit, tunc forte victor reuertens ab expeditione contra Gorgonas: qui cum generosissimam pulcherimamque puellam in Saxo, vt illi bestia marina esca fieret, alligatam videret, misericordia quadam motus illam liberarit, vxoremque duxerit, Ceterum vero interemerit. Neptunum, quod Balena sua causa mortem appetisse poterat videri, illam in caelum transtulisse ac 22. stellis conspicuam reddidisse. e quibus magis lucida sunt ista sequentes.

- 14 Splendida quae est in medio corpore ipsius beluae, quae venter Ceti nuncupatur.
- 3 In ore.
- 2 In labro inferiori.
- 4. 19. In capite ea quae incidit in initium Tauri, & illa quae in nodo haeret.
- 22 Vna earum quae sunt in eius cauda nempe ea quae magis vergit ad Austrum.
- 21 Altera harum quae non in Austrum sed in septentrionem proclinans in sede piscium haerens.
- 15 Illa quae est in dorso.
- 16 In praecedenti vicina parte quae magis ad caudam defleuit.
- 12 In ventre.
- 10 Vna illarum quatuor, quae in eius pectore quadrilateram figuram efformant.
- 89 Duae aliae vicinae.

Secunda
Tertia
Tertia
Tertia
Tertia
Tertia
Tertia
Tertia
Tertia
Quarta

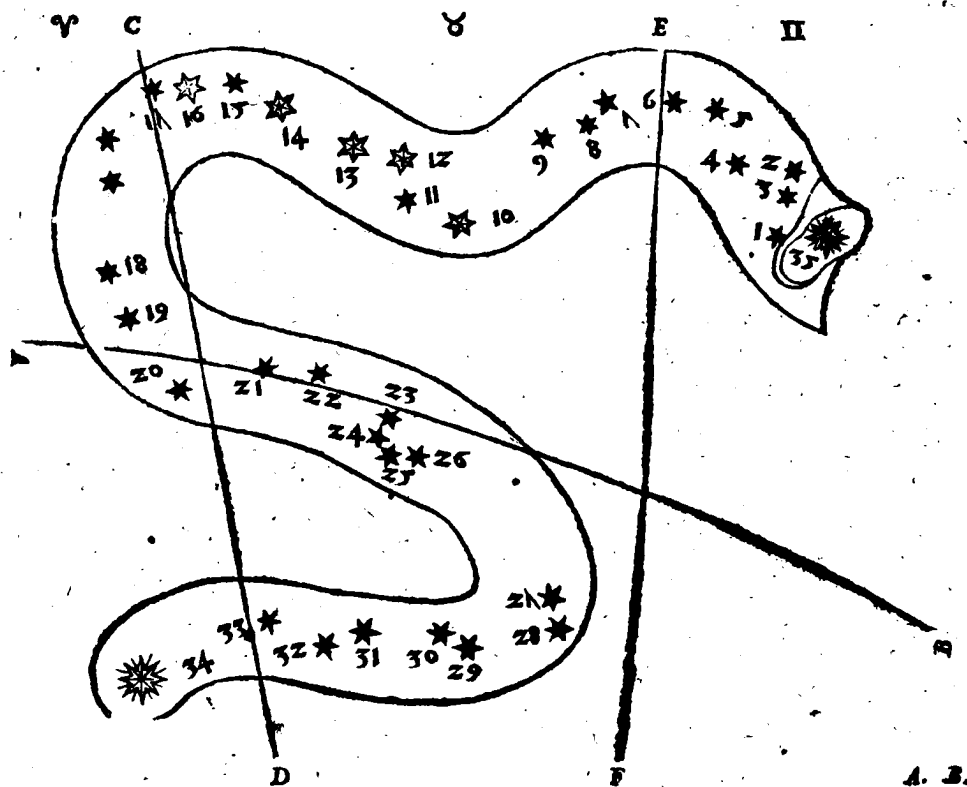
Earum situm atque imaginem exprimit ipsa figura.

FLVMEN.

36 QVIN & caeruleo flumen quoque gurgite manans

Astra

Astra inter sedesque deum, pars æquoris esse
 Credidit Ausonij: nanque hunc dixere priores
 Eridianum, Venetos latè qui lapsus in agros,
 Alpino Adriacos impellit gurgite fluctus:
 Hic fufum cælo quondam Phaethonta sub vndas
 Excepit senior, leue cum fenfere iugales
 Aetherij rectoris onus, cumque ignifer axis.
 Tramite sub mundi mortales spreuit habenas,
 Dijs data tum latè texere incendia terras.
 Astra vorax ignis, flammæ sola cuncta coquebant,
 Donec fata fui miseratus Iuppiter orbis,
 Redderet ætherij Phœbo moderamina cursus.
 Illum prolixis duræ Phaetontides vlnis
 Planxerunt, redijt supero pax aurea mundo.
 Eridanumque senem nutu Iouis omniparentis
 Astra receperunt. Pharium pars altera Nilum
 Commemorat, largo segetes quod nutriat amni,
 Arentisque locos, vnda fecundat alumna,
 Vel quod de medijs prolapsus parte diei,
 Vastus in æquoreas pelagi sese inferat vndas.
 Iste pedem leuum rutili subit Orionis,
 Fusæque quæ geminos adstringunt vincula Pisces,
 Eridani coeunt anfractibus, vt procul ille
 Tenditur effusi vi gurgitis: huc quoque cristæ
 Cedit apex, summa quæ lux Piftrice coruscat
 Desuper, & flamma caudarum cingula figit,

A. B. TROPICVS CAPRICORNI C. D LINEA INCHOANS
TAVRVN ET TERMINANS ARIETEM, E. F. IN-
CHOANS GEMINORVM SIGNVM, ET
TERMINANS TAVRI.

ERIDANVS fluvius πόντος Nilus, illustrem habet stellarum tractum. In utroque sine insignes habet stellas, utrinque vnam. verum illa qua in sine Boreali est qua parte flumen Orioni iungitur, non est huius loci quod & numerus adiectus 35. & figura pedis Orionis, satis declarat, ab hac itaque qua est pedis sinistri, ductus satis densus stellarum exit vsque ad pectus Ceti. Inde rediens, transit extra Tropicū Capricorni, & Meandrico quodam flexu curuatur, donec veniat ad alteram illustrem stellam in medio Capricorni tropici, & antartici circuli sitam, hanc, pulcherimam huius fluij stellam, Canopum nuncupans cum Canopus Insula quadam sit in Nilo, verum ut paulo ante in nativae explanatione monuimus non desunt qui Canopum stellam eam esse existiment, qua est in Australi remonavi.

Sunt autem in hoc flumine 34. stella, inter quas lucidiores sunt istae.

34	Splendida illa in fluij sine	Prima
6	Prima illarum quinque, qua occurrit in regione Tauri cum à pede Orionis progredimur.	Tertia
12	Secunda harum qua magis in septentrionem proclinat.	Tertia
13	Tertia harum qua cum prioribus obtusum Triangulum facit.	Tertia
14	Quarta qua cum prima & tertia per rectam lineam iungitur.	Tertia
16	Quinta qua est vltra tertiam fluij partem, si eius longitudinem ab initio metiri volueris.	Tertia
18.19.	Quae sequuntur ex descriptione innotescunt.	Quarta

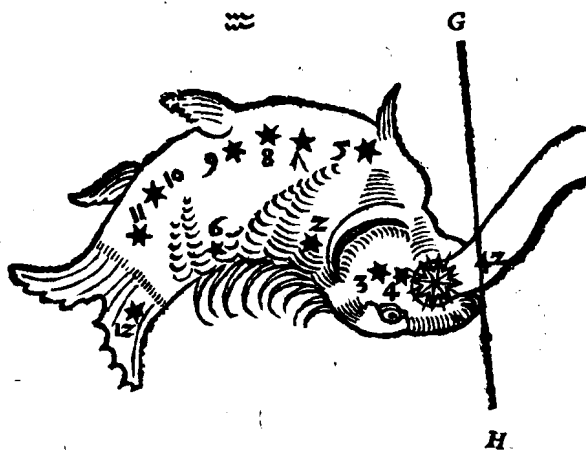
Illarum autem quam in caelo describunt figura, ipso schemate exprimitur.

PISCIS MAIOR.

37 INTER demissum procul in vada cærulea clauum
Puppis Iasoniæ depictaque terga carinæ,
Et Pistrim vndicolam, Leporis quæ tenditur aluus
Stellarum creber rutilat rubor, haud tamen istis
Vel lux multa micat, vel fit memorabile nomen:
Nulla etenim forma flammarum Iuppiter ignes
Discreuit, nullos simulant hæc corporis artus,
Qualia digesto mundus sacer ordine voluit,
Semper in antiquum retrahens iter omnia secum
Secloꝝ serie longa, istas denique signant
Interualla faces, similis quoque lux habet omnis
Par modus, occasu pariter referuntur & ortu,
Ne expectanda forent ponto quòd sola carerent,
Cætera descriptis aptantur singula membris,
Formarum flagrans leporem, quæ Sirius vrget
Languida, nec certo sub nomine cuncta feruntur:
Vltra fetosi rursus speciem Capricorni,
Cardinis immerfi quæ sunt australia flabra,
In Pistrim horrificam conuersus viscera piscis
Subuehitur. notium vocat istum Græcia piscem.
Stellæ aliæ mundo quæ pulcher Aquarius instat,
Et quæ cristato confurgit bellua dorso,
Vsque sub aërij rutilantia sidera Piscis,

Sunt

Sunt mediæ flammæ steriles ac lucis egenæ:
 Nam passim ignoti vice vulgise met in æthrem
 Protollunt dextram, sed tantum propter ephēbi
 Pocula, quem diuū mens gestare loquuntur,
 Efflua se species liquidarum fundit aquarum
 Partes in geminas: lux illic clara duabus
 Est solum facibus, non hæ spaciofa per æthram
 Interualla tenent, neque lumen lumine forte
 Collidunt, vni Phrygium nam subter ephēbum
 Ardet apex, alij quā curuam bellua caudam
 Terminat insignis, lato vomitur globus igni.
 Cunctis nomen Aqua est, quæ stellæ denique propter
 Ora Sagittigeri, quā si vestigia prima
 Cornipedis simulant, circunuoluuntur Olympo
 Quies face sub tenui tenebrosus marceat ignis.

G. H. LINEA TERMINANS AQVARIJ SIGNVM ET INCHOANS DODECATEMORIVM PISCIVM

PISCIS Austrinus Ἰχθυὸς νότιος Marinus seu magnus, qui ideo in cælū translatus esse dicitur quod olim venerem in fuga Gigantis exceperit. habet in ore stellam lucidam prima magnitudinis, Arabica Formabant vocatam. Constat autem stellis 12. ex quibus ista quæ sequuntur sunt præcipue.

1 Splēdida in eius ore, ea ipsa, quæ est in fine aquæ quæ effundit Aquarius, hæc supra retulimus, vt in aquarij explicatiōe videre est, ad effusam ex vrna Deucalionis aquā, quæ admodū id etiā numerus indicatus declarat.

8	In dorso.	Quarta
9	Quæ huic proxime adheret magis in caudam proclinans	Quarta
7	Ab altro latere superioris.	Quarta
3	Vna duarum quæ sunt in ore iuxta splendidam.	Quarta
4	Ea quæ quasi media est, inter splendidam & superiorem.	Quarta
5	In summo capite.	Quarta
11	Prope caudam.	Quarta
10	Magis versus dorsi spinam.	Quarta
12	In extremitate caudæ.	Quarta

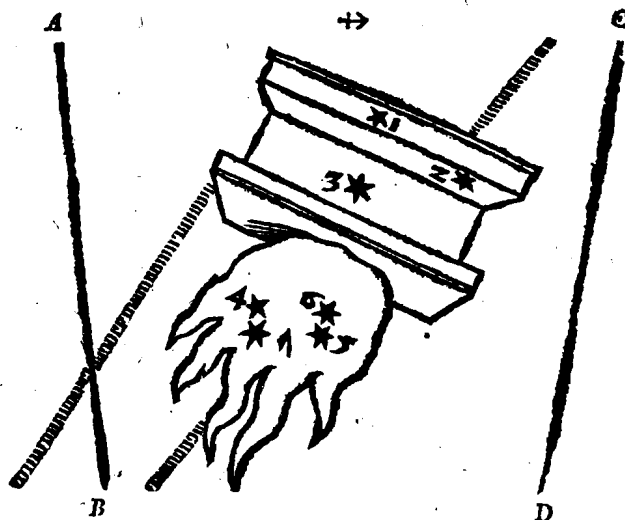
Earum collocatio atque situs quem in cælo habent, ex schemate fuerit petendus.

ARA.

38 ECCE venenatæ quæ Scorpius agmine caudæ
 Plurimus erigitur, tepidūque supermicat austrum,
 Paruulus hic Arā locus exprimit. hoc satis arcto

G 4 Tem-

Tempore suspicies mundo rutilanter referri
 Nam polus aduerso qui tollitur axe Bootis,
 Quantum suspenso vada linquit turbida cœlo
 Ociani, tantum in sibimet contraria tendit.
 Arcturum vertex leuat arduus, imbrifer austri
 Aram cardo premit: breuis olli semita cœli,
 Occasusque celer, tamen isto luciparens nox
 Fata hominum miserata prius, miserata labores,
 Certa procellarum statuit procedere signa,
 Ne tibi cum denso conducitur aëre cœlum,
 Inter nimbiferas nubes spectabilis extet
 Ara poli, longa ut glomerent, circumque supràque
 Foeta pruinarum se vellera, qualia tristi
 Coguntur vento, terraque excita per æthram
 Nubila conceptos effundunt desuper imbres.
 Non Aræ, non sit tali sub tempore vertex
 Clarior hoc: nam sæpe nouum prænoscere signo
 Nox docuit, noctis si quis præcepta sequatur,
 Incaustum zephyri voluunt mare: si quis at ista
 Respuat, incautas percellent flabra carinas:
 Vix, scis, fera Iouem subeat miseratio rerum,
 Pigra salus nautis redeat fluitantibus alto.
 Certior ast ollis veniet spes, axe supremo
 Si boreæ stringat rutili coma fulguris auras.
 His signis austri raptabunt flabra fluentum,
 Donec de boreæ rutilum iubar emicet axe.
 At si Centaurum medio sub tramite cœli
 Videris, ut fluctu tantum discedat eo,
 Quantum adit occasum, sit tectus desuper autem
 Nube humerum, & cœlo sint omnia signa priora,
 Eurus erit, verret falsi vada gurgitis eurus

A. B. INITIVM SAGITTARII ET FINIS SCORPIONIS C. D.

FINIS SAGITTARII E. F. CAPRICORNI INITIVM

ARA seu Thnribulum $\theta\upsilon\mu\iota\tau\eta\rho\iota\omicron\upsilon\pi$, Sacrarium, recentiores puteum vocant, fidus non vsque adeo illustre, intra Antarcticum & caudam Scorpij collocatum. Non procul à Centauro distans, septem stellis exornatum.

1	In primo altari gradu, quæ nunquam nobis oritur, cum Itali conspicua sit.	Quinta
2	In secundo gradu.	Quarta
3	In medio Ara.	Quarta
6	Vna illarum quatuor quæ sunt in medio igni.	Quarta
5	Superiori vicina.	Quarta
7	In fine ignis quæ apparet.	Quarta
4	Omnium vltima.	Quinta

Haec stella in nostro Hemispherio non conspiciuntur, verum is qui minus obliquum horizontem habens & oriuntur ut cætera, de earum autem situ consule figuram.

Titanum Gigantum sapius quoque à nobis facta mentio est in superioribus. Hi cum Iouē summo odio prosequerentur, conabantur magno cum apparatu illum cœlesti sede deicere, & montes vastissimos, ut ad sidera vsque posset peringere, congerebant. Quæ de causa, cum cæteri quoque Dii sibi periculum imminere viderent, conveniendum, & adversus hostis immanitatem sædus artificissimum inter sese faciendum esse existimaverunt, quod ut maiore religione atque fide servaretur, ab Cyclopibus Vulcani ministris Alceæ sibi fabrefieri curarunt, ad quod omnes ubi convenissent, iuraverunt sese coniunctis viribus inhumanissimo hosti unanimiter resistere velle: cum autem victoriam postea obtinuisent, voluerunt eam Aram inter sidera collocare, in perpetuam cœlestis regni à sese defensi memoriam. Posuerunt ergo illam non procul à Centauro.

CENTAVRVS.

39 CONTEMPLATOR enim geminæ rutilantia formæ
Viscera, quod signis subtextit membra duobus.
Nam qua parte hominem quadrupes sustollit equino
Ventre superstantem, versatur Scorpis ingens:
At qua cornipedem media vir fundit ab aluo,
Cûrua venenati sunt tantum brachia signi.
Ille autem dextram protendere visus ad Aram
Cælicolum, iustæ persoluit munera vitæ,
Agrestemque manu prædam gerit: hic ubi celsò
Pelion adsurgit dorso, nemorosâque latè
Inferit aërijs iuga nubibus, arbiter æqui
Egerat Alcide legum post bellâ magister.

A. B. LINEA TERMINANS LIBRAM ET INCHOANS SCOR-
PIONIS SIGNVM. C. D. TERMINANS SCORPIONEM
ET SAGITTARIVM INCHOANS.

CENTAVRVS, qui etiam Typhon dicitur, κένταυρος monstrum, fidus factum, conficit Lupum, eodem parique fere modo, iuxta ant arcticum circulum ponitur, quo vrsa maior circa arcticum. Sunt stel-
la eius numero 37. inter quas ista sunt pulchriores.

- 16 In dextero brachio.
- 6 In dextero humero.
- 5 In humero sinistro.
- 2.3. In capite.
- 13.14. In medio dorso.
- 18 Equina species, humana vbi coniungitur.
- 35 Splendida illa in dextero pede priori.
- 29 In ventre ad latus dexterum proclinans.
- 28 In vicina & contigua superioris, parte.
- 36 In crure priori sinistro.
- 31 In dextro pede posteriori.
- 32 In posteriori dextroque Calcaneo.
- 34 In sinistro pede posteriore.

- Tertia
- Tertia
- Tertia
- Quarta
- Quarta
- Tertia
- Prima
- Secunda
- Tertia
- Secunda
- Secunda
- Secunda
- Secunda
- 26 In cluni-

26 In clunibus.

Tertia

23 In dorso.

Tertia

Licet haec stella quas in equina specie Centauri herere diximus, nunquam nobis exoriantur: tamen dum certum sit eas tali forma cælo adhaerere describendas putauimus. Situm igitur si cognoscere velis figuram, consule.

FERA, Lupus, & εἰς 109, quam bestiam tenet Centaurus, & transfigere videtur. Hac quasi cadens capite, ad Scorpionem vsque prolabiur, caudam recta fere ad pectus Centauri, Sunt autem in Lupo stella 19. quarum precipua sequuntur.

1 In posteriori dextero crure.

Tertia

2 In posteriori dextero pede.

Tertia

16 Vna illarum quatuor quæ in eius capite & collo quadrilateram figuram constituunt.

Quarta

13 Vna duarum quæ sunt in cauda.

Quarta

19 In priore pede sinistro.

Quinta

3 In ventre.

Quarta

Earum situm figura ipsa demonstrabit.

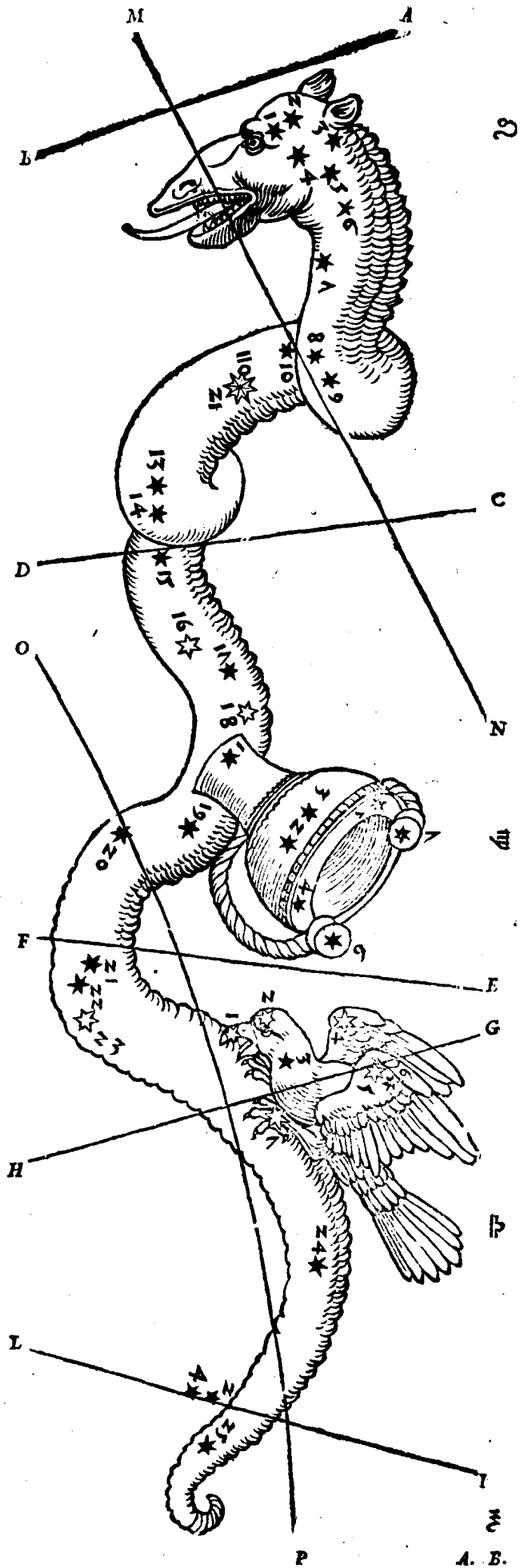
Chiron Centaurus est Saturno & Phyllira natus fuit, cuius tanta inflicia atque religio fuisse dicitur, ut non modo Centauros reliquos omnes, verum etiam homines ipsos ea superauerit: adeoque ea ipsa meruerit in Astorum numerum referri. Sunt qui asserant Herculem cum illo olim colloquutum de suis rebus copiose, cumque ei sagittas commonstraret, quibus à diuersis monstris victoriam obtinuisset, ei forte vna ex manibus ceciderit super Centauri pedem, cumque tam grauiter leserit, uti mortem, ob eam rem, obire fuerit necessum. Iouem vero illius pietate motum, illum in cælum transluisse ibique ita expressisse, ut prope Altare, de quo diximus constitutus, sacrificare velle videatur, & antiquam probitatem etiamnum testari.

HYDRA.

40 DESUPER ingenti sese agmine porrigit Hydra,
Quæ prolata salo longè latus explicat æthra.
In Cancrum protenta caput, caudamque feroci
Centauro inclinat, transit spaciofa Leonis
Viscera, & ingenti sub Virgine summa quiescit.
Quinetiam spirare putes, sic agmina cælo
Lubrica conuoluit, sic spiras pendula torquet,
Sic & flammigero linguam iacit ore trifulcam:
Spirarum medio gestat Cratera coruscum,
Vltima cæruleum sustentat agmina Coruum,
Ales ut intento fodiat vaga viscera rostro.

Inter cœlestia signa numeratur etiam in cœlo Hydra siue serpens quidam iuxta Craterem plenum aqua situs, qui Coruū siti propè confectum, quo minus bibere ausit, deterreret. Cuius rei rationem reddunt hanc. Appollinem olim sacra facientem, Coruum, vt sibi aquam e fonte quodam hauriret misisse, quod hac aus pra cateris in eius tutela esset; ille verò cum iuxta fontem vnde aquam haurire debebat, ficum cum immaturo adhuc fructu cōspiceret, iuxta eum confederit, donec maturi fructus fuissent, & tunc tandem postquam multos ex ijs deuorasset, Craterem cum aqua Apollini attulerit. Apollinem autem cum tantā eius moram ferre nequiuisset, & alia aqua vsus esset, mox vbi aduolantē cum Cratere vidisset, ex aue candidissima, qualis tunc erat, eum in atram commutasse, & hanc praeterea pœnam adiecisse, vt dum ficus maturescunt aquam bibere nequeat. Quares vt aeterna memoria proderetur, hanc Hydra imaginē in cœlo Antiqui illi Astrologi atq; Poeta fixerunt, qua & Corui situs vehementia, & Crateris ne inde bibat custodia, vt i diximus, exprimeretur. Eorum autem opinio, qui putant hanc esse Lerneā illius Hydra effigiem, quam Hercules superauit, bonis autoribus minime probatur, neque nos hoc loco recensemus eam historiā. praesertim: quod neque Corui neq; Crateris. cur in hoc astro existant, rationem contineat.

A. B. LINEA, PER INITIVM LEONIS TRANSIT. C. D. PER FINEM
EVS, ET INITIVM VIRGINIS. E. F. PER PRINCIPIVM LIBRAE
SEV AEQVINOTIVM AUTVMNALE, CVIVS COLVRVS, LITE
RIS G. H. NOTATVR. I. L. TERMINAT LIBRAM. M. N.
AEQVINOTIALEM. O. P. TROPICVM CAPRICORNI.

HYDRA, ὕδρως, longissimum sidus, caput Cancro fere annectit: deinde preteriens Vrseum, Coruum,
peruenit vsque ad caput Centauri, adeo, vt fere per 90. gradus transeat, vbi in cælo Cancer, Leo, & Virgo
sita sunt. Stellas autem habet 25, ex quibus celebriores sunt ista quæ sequuntur.

12	Post primum Hydra flexum, non procul à collo, in numero assignando erratum est à sculptore, cum	
21. pro 12.	sculpsit.	Secunda
16	Vna duarum quæ sunt in medio eius ventre, prope Craterem.	Tertia
18	Altera harum quæ propius ad Cratera accedit.	Tertia
23	Iuxta caudam, fere inter Coruum, & Craterem.	Tertia
1	Supra sinistrum oculum.	Quarta
2	Vna earum quatuor, quæ in capite quadrilateram figuram constituunt.	Quarta
8	Vna duarum quæ in primo nodo sunt.	Quarta
10	Illa quæ post primum eius flexum deinceps sequitur.	Quarta
14	Vna duarum quæ sunt in secundo flexu.	Quarta
20	Illa quæ vas ipsum sequitur, in Tropico Capricorni hærens.	Quarta
21. 22.	Dua illa quæ sunt in regione Librae.	Tertia
24	Quæ subiecta est cuda Corui.	Tertia
25	Illa quæ est in caudæ extremitate, & proxime adhæret vertici ipsius Centauri, quemadmodum cau-
da hydre capite Centauri adpicta, declarat.	

Exprimitur harum situs vti in cælo locata, figura hydra.

CRATER, κρατήρ, Vas, seu vna, Vrcens, iuxta æquinotialem ponitur, vbi zodiaci iungitur: sed
paulo est depressior versus Tropicum Capricorni. habet autem stellas quibus exornatur septem.

1	Illa quæ est in eius pede cui insistit.	Quarta
7	In ansa boreali.	Quarta
6	In ansa Australi.	Quarta
4	In orificio seu labro extremo.	Quarta
5	In illa parte marginis, quæ ad Septentrionem spectat.	Quarta
2	Vna è duabus quæ in medio eius corpore sunt.	Quarta

Exprimitur autem harum situs ipso schemate.

CORVVS, κόραξ, qui hydra insistit, fabula legatur de Coruo li. 2. Fausto Ouid. Sunt stellæ Corui 7.

1	In rostro.	Tertia
2	In capite.	Tertia
5	Ad sinistra ala exortum.	Tertia
6	In vicina precedentis, parte.	Quarta
4	In ala dextera.	Tertia
3	In collo.	Quarta
7	In pede sinistro.	Tertia
- De earum situ vide schema Corui.

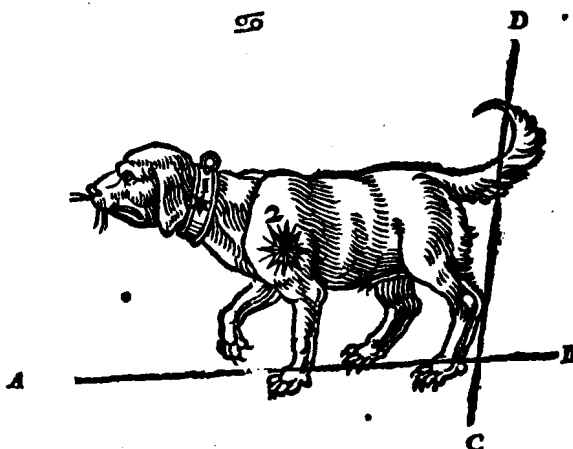
PROCYON.

41 VLTIMVS est Procyon Geminorum subditus astro,

H 3

Ore

Öre micans rutilo, trina face viscera lucens.
 Ista volutatos cernuntur cuncta per annos,
 Hæc vehit Oceanus pater omnia, mersaque rursus
 Hauriet Oceanus, trahit ingens machina cœli,
 Cuncta superpingunt rutilam sua sidera noctem.

A. B. EQVATOR C. D. LINEA TRANSIENS PER LEONIS
 INITIVM ET CANCRI FINEM.

MINOR Canis, seu Canicula, $\pi\epsilon\sigma\kappa\upsilon\sigma\pi$ duarum stellarum. est quarum lucidissima à Plinio Canicu-
 la dicitur, Arabibus Algomeisa, Alias dicitur Antecanis, cum ante canem oriatur.

2 Splendida quæ Canicula nuncupatur.

1 In collo.

Earum figuram atque imaginem exprimit ipsa figura.

Prima
 Quarta

PLANETAE.

42 QVINQVE itidem stellæ, similis quibus haud sit imago,
 Nec quas formarum doctus notet adfixarum,
 Per bissena poli volitant rutilantia signa.
 Nullus eas alio pacto deprendere certet:
 Tam vaga per totam cunctis via defluit æthram,
 Semper & aduerso referuntur tramite mundi.
 Mundus ab Eoo trahitur reparabilis alto,
 Pronus Atlantei procul in vada cærule ponti:
 Illæ in subiecti cogunt iter ætheris orbem,
 Nitentes in summa poli, motuque feruntur
 Aduerso Solis radijs, ceu cum vada cymbam
 Prona vehunt, si quis prora nitatur ab alta
 In pupim proferre pedem, via carpitur olli
 Curfibus inceptis contraria: vis tamen istis
 Obuia, labenti semper sustollitur æthræ,
 Vnicæque in Solis adolent incendia flammis,
 Longa volutandis tamen ollis tempora currunt,

Pigrâ-

Pigrâque se referunt, sedes fortita priores
 Omnia: non illas animis audacibus ergo:
 Carmine non cæco tentauimus, hoc satis vnum
 Musa mihi, satis hoc longi labor egerit æui,
 Si defixarum cursus & signa retextam.

Corpora cœlestia bisariam diuidi potissimum hoc loco obseruandū erit: in stellas fixas, de quibus iam diximus: & in stellas erraticas seu Planetas. Ratio nominis inde sumpta, non quod innumera illa stelle, omnino adhaereant & affixæ cælo sint: sed quod eandem inter se distantiam & habitudinem perpetuo obseruent: sic Vergiliarum compago nunquā soluitur, nec Anguis qui inter vtramque Vrsam labitur semel circumfusum non mutat amplexum, sed eosdem semper asterismos, seu animalium effigies, seu Geometrica & ἡμέτερα, consciunt. Non enim consentaneum est, ac rationi conuenit, hunc inenarrabilem & infinitū stellarum numerum, pluribus contorqueri sphaeris, cum cœlestes imagines omnium seculorum testimonio sibi eodem modo consent, nec inuicem distrabantur. Erantes autem, qui & Planeta dicuntur, non quod incerta lege vagentur ac errēt, sed propter diuersitatem & dissimilitudinem vniformis & regularis motus ipsorum: miram enim varietatem oculis nostris obijciunt: occultantur enim aliquando, & rursus aperiantur, tum accedunt, tum recedunt à Sole: Aliquando etiam antecedunt, & aliquando subsequuntur, tum moventur celerius tum tardius, tum omnino ne moventur quidem, sed ad quoddam tempus subsistere videntur. Quod autem ad motum attinet, alium, atque calum ipsum habent: dum enim extremum cælum, immensa celestis impetu, in lauam mundi partem, hoc est in occidentem, conuertitur: ipsi Planetae, in aduersam partem nituntur, & propria incitati vertigine, suos passus absoluunt. Sunt autem numero septem, Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna, verū nos in sequentibus, eo neglecto ordine, primo loco, de Sole dicemus. Hunc enim Plinius, Mundi totius animum, ac planius mentē appellat, principale naturæ regimen, ac Numen.

DE SOLE.

• SOLEM varijs appellationibus (vt hinc ordiatur) & iisdem sanè quam appositis, priscos verum cœli & naturæ interpretes, meritis insigniuisse semper existimant. In quibus, vt poeticas omittam, celebres habentur, Phœbus, & Apollo. Illa, quod ὁ πῶς τοῦ βλῆ, hoc est, lumen vitæ omnibus infundat. Hæc, Eusebio teste, quod ἀφ' ἧς τοῦ νόσου νόσος, id est, morbos debeat. Vnde primam medicinæ originem, ritè sibi in-
 tur phœbus et Apollo.

aut horare, sc̄que opiferum, apud Nasonem, iure vocare, mihi videtur.
 Inuentum (inquit) Medicina meum est: opifer & per orbem
 Dicor.

Cur Sol, sua
Apollo medi-
cine innoxior.

Nam salutariis suis radijs, adhuc vitali motu, & tepore planè diuino, quæcunque de vastissimo tellu-
ris utero prodeunt: & materiam curandis, abigendisq; morbis idoneâ sufficiunt, desuper vegetas, fouet,
ac facultatibus partim cognitis, partim abstrahis, aspirante reliquo stellarum choro, efficaciter illustrat.
Ex quo fit, ut apud eundem Poetam de se etiam meritò dicat.

Herbarum subiecta potentia nobis.

Onid. Lib. 1.
Mera.
Cland. Pro-
lem. libro 1.
ἀποτυμω-
ται.

Ille enim vnus est, qui & luce, & viribus, & calore, adhuc magnitudine, energiea, ac spiritu, vniuersa
tam in superiori, quàm inferiori mundo excellit: leniter calefaciens, & fouens: eum effectione sensibus
manifestiore, quàm reliquorum planetarum. In quam rem fidsimū accersam testem Claud. Ptolem. sua
sic lingua nobiscū loquentem, ὁ ἥλιος κατέλαπται τὸ ποικίλον ἐχαρτῆς οὐσίας ἐν τῷ θερμοῖνεν
& ἡράμα ἐφαίεν. ταῦτα ἵμαλιστα τῶν ἄλλων ἡμῶν ἐναδντότερα γένηται. Δὲ τὸ μέγεθος
ἀντὶ τοῦ τῶν κατὰ τὰς ὥρας μεταβολῶν ἐναγγῆς. Quod est: constat Solē vim habere calefaciē-
di, & leniter desiccandi: quæ effectiones facilius sensibus percipiuntur, quàm aliarum stellarum: propter
eius magnitudinem, & euidentes mutationes in anni vicibus ac temporibus. Hac ille. Quæ dum argutissi-
mus inter Peripateticos Auerrhoēs, praeclare, ut multa, intelligeret, cum antiqua philosophia, vitæ & ge-
nerationis seminaria, penes Solem constantissimè deponere nihil est veritus, ut, qui moderatum calorem,

Sol, quomodo
vitæ & gene-
rationis au-
thor.

primigenium rerum humidum, modificantem, foueat, & excitatiuum, vegetandumque suscipiat: sicut
succisua rerum mundi generatio quotannis indicat. Quotusquisque enim est, qui natura seriem contem-
plans, non videt de Solis accessu & recessu, vitæ, ac interitus signa in omnibus infundi? quid inquam sig-
na? imò vero vitam ipsam, & interitum præsentissimè immitti? Quis non obseruat quotannis exporre-
ctissimum telluris gremium, solares radios (in quibus tepor ille æthereus, & aura planè cælesti omnia ex-
hilarans delitescit) tanquam semen aliquod vitæ, & prolificum, non dicam excipere, sed vteri muliebris
modò, ad rerum generationem, quasi emulgere, ac pertinacissimè retinere. Quod in animalium, nedū ve-
getabilium generatione, & per certos gradus incremento, cum Peripateticis locū etiam habere tibi per-
suadebis. Nam Sol & homo, ut scribit Aristoteles, hominem generant, Sol & planta, plantam. Qui homo,

Terram solis
radios mete-
trici.

(nam de illius corporis sympathia, & ὁμοιοῦς cum cælis hic maximè agere institui) quia quandiu spirat,
vivere dicitur, ideo spiritus (quos pro innato calore incomparabilis ille Galenus quandoque agnoscit) cor-
pus mouentes, sensus excitantes, & cogitationes, mentemque fouentes, Soli qui vniuersa mouet, agitque,
& viuientium omnium, post Deum, est causa, iure optimo veneranda ascripsit antiquitas. Qui spiritus, Ho-

Aristoteles
lib. 1. de phy-
sica auscult.

mero omnis philosophia fonti vberissimo, tales quotidie nobis inesse traduntur, quales Sol, planetarū prin-
ceps ac dominus, afflat, mouet, irradiat, & per medium aërem apparat, excoquit, ac elaborat. Quem vnū
(aërem dico) quia Hippocrati & Galeno, qualis qualis est, velimus nolumus, continenter, ac necessarid in-
spirare cogimur: & pulmonum adminiculo, per os, & ætheram arteriam, attrahere: & hinc rursus in fi-

Soli spiritus
ascribuntur,
quorū est fua-
tor & excusa-
tor.

nis trum cordis ventriculum, spirituum corpus vegetantium, & animale vim, ut alibi docuimus, instau-
rantium, & fouentium plenissimum, emittere: Adhuc in cerebrū, per naves, & in corpus vniuersum, quod
totum est conspirabile & conflatile, per arteriarum anastomoses, & poros excipere: mirum videri non de-
bet, si pro aëris motu & temperatura, de Sole & vniuersa cæli facie pendente, vno die, quàm alio hebetio-
res nobis spiritus, aut acutiores inesse deprehendantur. Præsertim animales, & qui ab his manant sensus,

Aëris neces-
tas & sam-
ma in nostrū
corpus avipa-
yia.

rationi perinde seruientes, atque sanguini spiritus ipsi. Vnde, illi tales nobis adesse solent, quales sunt spi-
ritus, & spiritus tales, qualis est sanguis humores reliquos complexus. Quos humores, ab aëre, & his, qua
intra corpus injiciuntur, sic, vel sic temperari, ac modificari, docet medicus, assensitur philosophus. Ex quo
rectè dixisse mihi semper sunt visi Hippocrates, & illius ὁ γὰρ Democritus, cum plerisque omnibus
medicis & philosophis, permultum referre, sub quali cælo & solo corpora locentur ac viuāt. Quod in plan-
tis, nedum in solis hominibus etiam locum habere existimabim.

Spiritus no-
stros aëri sub-
seruire.

Virgilius in
Georgicis.

Hic segetes (inquit Poeta) illic veniunt felicius vnae:

Arborei fœtus alibi: atque iniussa virescunt

Gramina.

Et rursus.

Nec verò terra ferre omnia possunt:

Fluminibus salices, & paludibus Alni

Nascuntur: steriles saxosis montibus Orni.

Littora Myrtetibetissima denique apertis.

Bacchus amat colles, aquilonem, & frigora Taxi.

In brutis præterea, & auium omni fere genere, idipsum etiā tibi licebit, dū voles, explorare. Quibus na-
turale hoc esse solet: ut per serenum aërem & lymphidissimum cælū, exhilarentur, cantillent, & (ut sic di-
cam)

cam)rideant: per obscurum verò & pluuium, tristentur & gemant: vel fidem faciente eodem Poëta.
Verum (inquit) ubi tempestas & cœli mobilis humor
Mutauere vias: & Iupiter humidus austris
Densat erant quæ rara modo, & quæ densa relaxat:
Vertuntur species animorum, & corpora motus
Nunc alios, alios dum nubila ventus agebat,
Concipiunt. Hinc ille auium concentus in agris,
Et læta pecudes, & ouantes gutture Corui.

Volucres ut in
 tiam homines
 aere subijci.
 Ibid. Georgij.

Sed de his copiosius leges in nostris Phenomenis, aut (si mauis) Ephemeridibus aërijs. Eris itaque Sol,
 ut eò redeam vnde abij, spirituum, corpus & animum per aërem modificantiū, & impellerium, fautor ac
 illustrator. Qui, quandiu suam symmetriam, seruabans, mentem sanā in corpore sano, tantisper tuebun-
 tur, donec cum innato calore vtrunque deserere cogentur. Qui sanè calor cōmune hoc habet cum solaribus
 radijs (vnde ignē cœlestem, & radium alicubi vocat Galenus) ut quaquauersum citò, nisi forte a se in refra-
 ctaria materia, penetrer: sensuumq; titillationes varias, & motiones cum corporis, tū animi multiplices
 excitet. Quod, vel rustica muliercula ad colum & pensa natæ, cognouerunt stupidos, hebetes, & obtusos,
 non sine graui nota, eos inclamantes, quibus calidum hoc paucum adest: & proinde paucos à sanguine spi-
 ritus educit: quos Hippocrates, Galeno teste, ὀρκοῦντας, hoc est impetū facientes, scita appellatione om-
 nium primus nuncupauit. Ceterum quia in humanis corporibus sedem aliquam esse oportuit, in qua calor
 ille verè diuinus, tanquam in pratorio, ius suum exerceret, & in reliquum corpus aurigante spiritu, radios
 suos vitales effunderet, familiāq; vniuersam foueret, & totam moueret: prisci rerum corporis nomencla-
 tores, illam ipsam sedem cor dixerunt: Soli, ut alibi monuimus, destinatum, eiq; sanèquam simile, (in quo
 triste iacet hoc viuere nostrum, partim cauum, & sinuosum, ut sanguinem caloris hospitem, dextro suo si-
 nu contineat, & artificiosa natura œconomia, per venam arteriosam, quasi per canalem & tubulum à præ-
 diuite fonte, & verè aureo manantem, pulmones nutriat, ac refocillet, partim etiam spissum, & pariete ni-
 crasore, sinistro sinu obuallatum: ne dictus calor, vndè cum spiritu (cuius est comes) diffletur & exhalet: Cordis pul-
 prædiat q; ne hac & illac, ob partium tenuitatem, adimiculante valuaturn multitudinem, totus sensim
 effluat: & corpus moribundum, frigidum ac inutile relinquat: non secus atque Sol terram: dum ab ea viui-
 ficos suos radios longius euocat: & subducit. Sed hic me dies potius deficiat, quàm verba. Itaque à Sole ad
 Lunam, aut (si placet) à fratre ad sororem, viam pramonstrante mihi natura opportunè transeo. In qua
 parcius calamus exercebo, cum ob alia, tum quòd de varijs eius effectibus in hac inferiora sensui manifesti-
 simis, fufissimè in nostra Luna & oceaniconcordia, tibi sum propediem scripturus. Verum enim uerò, prius Sol & Luna,
 quàm hinc abeam, monuisse non pigebit, quòd Sol & Luna in humanis corporibus peculiare quicquid pro-
 priè non agnoscunt. Nam vniuersales rectores rerum omnium mundi, nedum corporis, secundum Deum, sunt rerum
 antiquis, & maxime Trimegisto habentur. Vnde particularia quæque dedignantur. In reliquis planetis, poris recto-
 secus accidere audies. His positis, insitutum nostrum, aspirante Mercurio, hunc in modum & sequor, & res.
 perficio.

Pontanus hac de Sole.

Ad medios cœli tractus, medijs at heris oram:
 Fons lucis Sol auricomus Soligneus ambit,
 Sol qui terrarum flammis opera omnia lustrat.
 Ipse quidem superum princeps ductorq; chorea,
 Ad cuius numeros & dii moueantur, & orbis
 Accipiat leges, præscriptæque fœdera seruet.
 Agnoscunt aura imperium, maria alta tremiscunt,
 Audiet & longè tellus fas alia iussa.
 Atque hunc ne qua opere in tanto decor vllus abesse,
 Præfecit luci rerum pater, ipse nitentes
 Spargeret ut radios, ipse ut lustraret olympum
 Et terras simul, & magnas liquidi aëris oras.
 Vnde dies, quique in sua terga reuoluitur annus
 Atque eni simulacra fluunt, & tempus & ætas. &c.

Luna à primis Græcorum nomenclaturis Ζελώνη dicta est, quod τὸ σέλας, hoc est lumen, ἀνα desu-
 Humanū cor per, habeat, vel, quod παρὰ τὸ σέλας αὐτὴ νέον ἔχει, quia lumen semper nouum habet. Sed omīsa no-
 pus motui Lu minis ratione, medicæ & astronomice de Luna philosophemur. Posteaquā perfectum hominem vit ali-
 na subijci. aura suscepit, seque diuina mentis spiritus, corpori insudit, certū est (vt scripsit Firmicus) quod cōpositi
 natura, pro qualitate cursus Luna moderatur, eiusque motū ac vires agnoscit. In quā rem verba Claud.
 Aphor. 61. Ptolemai Firmico subscribētis, tibi profero ἢ Ζιλλώνη (inquit) δαλοὶ τὰ τε σώματος, ὡς ὁμοιοῦνται
 αὐτῇ κατὰ τὴν κίνησιν: quod est. Luna significat ea quæ corporis sunt: vt quæ ei pro motu similia cen-
 Galeni sentē. seantur: profero & Claud. Galeni, Ptolemaeo concinentis sententiam alteram, ex tertio dierum decreto-
 ria medicis riorum libro, ne quis cōmentum putet. Porro illud (inquit) denuo repetendum, quod nos obseruātes verissī-
 summe aduer tenda. mum esse compertimus ab Aegyptijs astronomis inuentum, Lunam non modō agris, sed etiam sanis, dies
 quales tandem futuri sunt posse præmonstrare. Omitto reliqua tibi in sequentibus fusissimè describen-
 da. Est itaque Luna progressio sagaci inquisitione cum alijs, tum medicis non indigna: cuius statum
 nisi ad vnguem tenuerint, propria cecitatis duces, & stolidamētis præcones, in errores quāpluri-
 mos prolabantur, vt aut hor est Maternus. Quod viderint scioli aliquod, rerum cæli vniuersarum, nedum
 solius Luna derisores, & contemptores: de quibus per occasionem alibi. Constat sanè quod Luna in rerum
 Luna mate- rie est submi- nistratrix, & Sol forma.
 generatione, ob humidū cui præest, materia subministratrix habetur: perinde atque Sol, ob calidum, for-
 ma quorum alterum sine altero, indiuiduo, & fraterno societatis vinculo, quā agere stare possit, vel phi-
 losophia tyrunculo tam notum esse arbitror, quā est cocū suum (quod dicunt) piper. Adducā tamen Pto-
 lemai testimoniū. ἢ Ζελώνη inquit τὸ μὲν σέλας ἔχει τῆς δυνάμεως ἐν τῷ ὑγρῷ διὰ τὴν
 Li. 1. Apostel. πρὸ γαίνονται δαλοῦσι, καὶ τῷ τῷ ὑγρῷ ἀναδυμῖαισι καὶ διατίθασιν, οὗτος ἀντικρι-
 σαὶ σώματα πεπαίνοσα τὰ πλῆσα, κατανώνκε δὲ πρῶτα καὶ τὰ θερμαίνει διὰ τοὺς ἀπὸ
 τῆς ἡλίου φωτισμούς. Quam rem dum primi admirandarum & sublimium rerum artifices &
 cæli obseruatores animaduertissent, proxima & coniuncta in Zodiaco domicilia, vtrisque apposi-
 tissimè statuise mihi semper sunt visi: Soli in Leone masculino signō, diurno, calido & sicco. Lu-
 Solis & Luna na verd in Cancro, feminino, nocturno, frigido, & humido, cuiusmodi Luna esse perhibetur. Vn-
 de illa matris vices, ob humidū prouentum. & Sol patris, ob calidi largam manum, in rerum ge-
 Solis & Luna proxima in cælo domici- lia. neratione, non ineptè sustinere traditur. Quibus addes, quod quemadmodum natura negatum est
 animal nasci, nisi ex viriusque gignentium maris, inquam, ac femina copula & consortio putredinē
 excludo ita vbi Solis & Luna congressus ac presentia desiderantur, in inferiori hac rerum materia pro-
 duci commodè potest nihil. Quod egregiè intellexisse mihi videtur Orpheus in suis hymnis: vtrunque vi-
 uificos & prolificos mundi oculos nuncupans: & verè ter maximus Hermes, duo rerum natura organa
 Solis & Lu- præstan-

praestantissima, *Μοῦσα* τ' *ἡ Φαῖς* luminaria dicta, eisdem inscribens. A quibus non longe recessit *Plato*: Solem & Lunam magnos mundi deos alicubi nominans, & legulatri *Mosi* acquiescens, *Ptolemaum*, τὰ Φῶτα, hoc est lumina, & hanc & illum per appositionem dicens ac vocitans. Ergo, ut e diuerticulo in viam redeam: sicuti se habent in generatione materia & forma, adhuc genus, quod e mare constat & femina, Sol & Luna insuper tempus, quod die & nocte metitur, sic se habere solent Sol & Luna, generationis rerum omnium generationis post deum auctores, & penè dixerim, parentes. Nam Luna materiam aptat & praestruit, Sol formam inducit. Hic, quia mas, diurnum tempus moderatur: illa, quia femina, nocturnum. Rursum, haec corpori alimoniam praestat, ille, animalitatem, ut ita dicam, seruat ac tueretur. Nihil ille negligit eorum quae spiritui & sensibus, quaque animato corpori conferunt, haec, nihil eorum quae ipsi corpori, & eius materiali compagini debentur. Qua, & alia multa, cum erudita antiquitas animaduertisset, Lunam Solis sociam, vicariam, & sororem (vnde ut ille *Phaebus*, ita haec *Phoebe* dicitur) necnon vita rerum omnium cum illo cuncta, vicaria, eodem rectè admodum statuisse mihi semper est visa. Nec temere meo iudicio. Nam ex eodem partu eo, & soror, demque utero, ut egregie sunt philosophati poetae, utrunque in Delo edidit *Latona*, mater, & parens. Vnde, frateris legati legibus, pariaque habere multa, & furtiuam copulationem olim admisisse, ut hodie singulis mensibus manifestum, non est quod legendo, imò verò videndo, post haec mireris: nec admodum moueatur, si Lunam morborum testem, ac indicem esse audis: adhuc eorum ferè omnium quae incidunt, in his, aut alibi, sociam, & causam cum Sole, penè dixerim magistrari. In quam rem duorum in rebus caeli & naturae exercitissimorum virorum, testimonia, ne quicquam à me hic commentum putes, in medium tibi ac index, proferam: *Galenus* primum, deinde *Ptolemaeus*. Quae incidunt (inquit *Galenus*) omnibus his quae subsistunt, eorum causam Luna habere observata est, maximèque in tetragonis, & diametris stationibus ea immutans. Nam si in Tauro existente illa, semen concipiatur, vel partus, vel alterius cuiusdam principium contigerit, magnae eius mutationes inuenias, cum in Leone, Scorpio, & aquario signiferum ambiueris. deinde haec subnectis. Porro, illud denuo repetendum, quod observantes verissimum esse comperimus ab Aegyptijs astronomis inuentum, Lunam non modò agris, sed etiam sanis dies quales tandem futuri sunt posse praenuntiare. Si enim cum planetis temperatis steteris, (quos etiam salutes Latini, & ὑγιεινοὺς Graeci nominant) illos faustos, ac bonos produceret, si cum intemperatis eris (quos Latini maleficos, Graeci κακοπρονοοὺς dicunt) graues ac molestos experietur. Fingamus (inquit) hominem quodam nascens, salutes planetas in Ariete, malignos verò in Tauro esse. Is homo, cum Luna in Ariete, Cancro, Libra, & Capricorno fuerit, pulchre deget. Cum verò Taurum ipsum, vel eius tetragonum aliquod, vel diametrum signum occupabit, male, & moleste vitam transiget. Atque morborum initia huic cum Luna in Tauro, Leone, Scorpio, & Aquario fuerit, pessima erunt: sine periculo autem, & salutaria, cum Arietem, Cancrum, Libram, & Capricornum permearit. Haec tenet *Galenus*. Sequitur *Ptolemaei* testimonium, quo in rebus caeli (quod sciam) nullus quovis tempore, si quis rectè considerauerit (inquit) facile intelliget non modò constitutiones rerum affici, à Solis, Luna, & stellarum motibus necesse esse, sed etiam seminum initia, & perfectiones fingi ac informari. addit paulò post. Quicquid in vniuersum accidit, hoc non contemplatione naturae, sed sola observatione de evidentibus Solis & Luna, necnon reliquarum stellarum configurationibus manare solet. Haec summi illi viri: qui quantum Luna tribuant: nisi ad illorum sententias, ceu ad ἐπὶ τὸν λόγον vocem obsurdescis, vel me tacente, audire facile potes. Quae si paruum adhuc fidem tibi faciunt, vnum atque alterum eiusdem *Galenus* testimonium tibi rursus depromam. Luna (inquit) ut Princeps non mediocris inter Solem & nos medius constitutus, terrestrem regionem meritis gubernare censetur, non potentia modò ceteros planetas, sed vicinitate etiam superans: crescente ea, augmenta in corporibus sentimus, decrescente verò, damna & detrimenta. Hanc *Galenus* sententiam *Iulius Firmicus*, caelestium interpretum, apud Latinos primus & princeps, tibi hunc in modum obfirmabit. Scire (inquit) debemus, quid humani corporis vis Luna susceperit: & quid illius potestati deputatum sit. Nam & crescentis in ea luminis augmenta: & deficientis, damna sentimus. Medulla humani corporis cum illa crescunt. cum verò luminibus cœperit inanui destitui, tenuatis corporis fatigatione languescunt: sed & humanum corpus deficiente ea, deficit: & crescente, solennibus complementis inundatur. Fitque ut omnis substantia terreni corporis, istius numinis providentia gubernetur. Haec ille, vbiq; sanè magnus: quo dimisso, *Claudianus Galenus*, & item eim contemporaneum *Ptolemaum* repeto, ne tibi tota (quod dicunt) testimoniorum plaustra desint: ex quibus, ceu de quodam copia cornu, leuiter accipere poteris quas vires, & quantam energiam Luna in has inferiorum corporum substantias exerceat, & suo sibi iure meritis arroget. Luna (inquit *Galenus*) vna est quae menstruorum statum tempus in mulieribus conseruat, comitialium circuitus custodit, prout radiorū Solis plus, minùsue sibi vendicari: omnia siquidē quae facere nata est, vbi solis figuram representat, languida fiunt, dum plena fuerit, conualescunt. quapropter, & fruges interea adaugēt, maturatque

na praestantia,
ac dignitas.

Sol & Luna
generationis
rerum auctores
& fomites.

Luna Solis
sociam, vicariam,
& soror.

Luna morbo-
rum testis est
ac index.

Lib. 3. de
vitiis.

Galenus res
caelestium pa-
rissimus.

Lib. 1. Apocal.

Lib. eodem.

Lib. sua man-
sheas. 4.

Testimoniorū
multitudo ad
faciendam fa-
dem est effi-
cax.

Lib. eodem.
Vires Luna
in hac infir-
ra magna.

Lib. eod.

celerrimè, ferarum occisa corpora in tabem viso suo resoluit, somno sopitis sub eius hūmīe, vel aliter diutius immoratis, pallorem & capitis dolorem conciliat: in summa humifico spiritu omnia replet. Galenus sic Ptolemaus subscribit. Luna inquit, ut proxima terris, manifestè in terrena influit: cum illa enim consensuunt & commutantur pleraque omnia, & animata, & inanimata, Germina, & animantes, aut omnino, aut aliqua ex parte, una cum ea incrementa, & decrementa sentiunt. Vnde iterum, imò vero tertio, & quarto, Galenum Ptolemaeo concinentem, seu in ἐπιμύησιν (quod Graeci dicunt) audite? Ceterum (inquit) quod aliae res vniuersae à Luna qua mutantur, omnibus non perinde constat, sed his duntaxat, qui huiusmodi accuratè obseruauerunt: Addit paulò post. Hoc axioma non Astronomi tantum, vel

Lib. eod.

Luna cursum naturalibus philosophis, sed agriculis quoque, & nautis, hominibusque omnibus receptum est, Lunam terrestrem plagam, veluti principem quandam magni regis Solis immutare. In posterioribus enim & ultimis celi regionibus, ut scribit Firmicus, collocata, & terra imperium ex vicinitate sortita, omnia corpora qua diuina mentis inspiratione animantur, cursus sui multiplici varietate afficit, mouet, ac cum Sole

Luna, quas partes in corpore sibi vendicat.

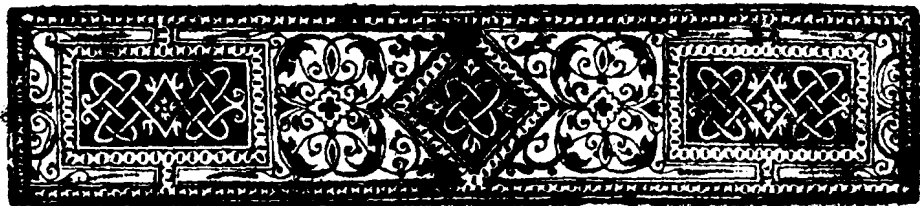
Galenus Lib. 9. de feb. de. cre.

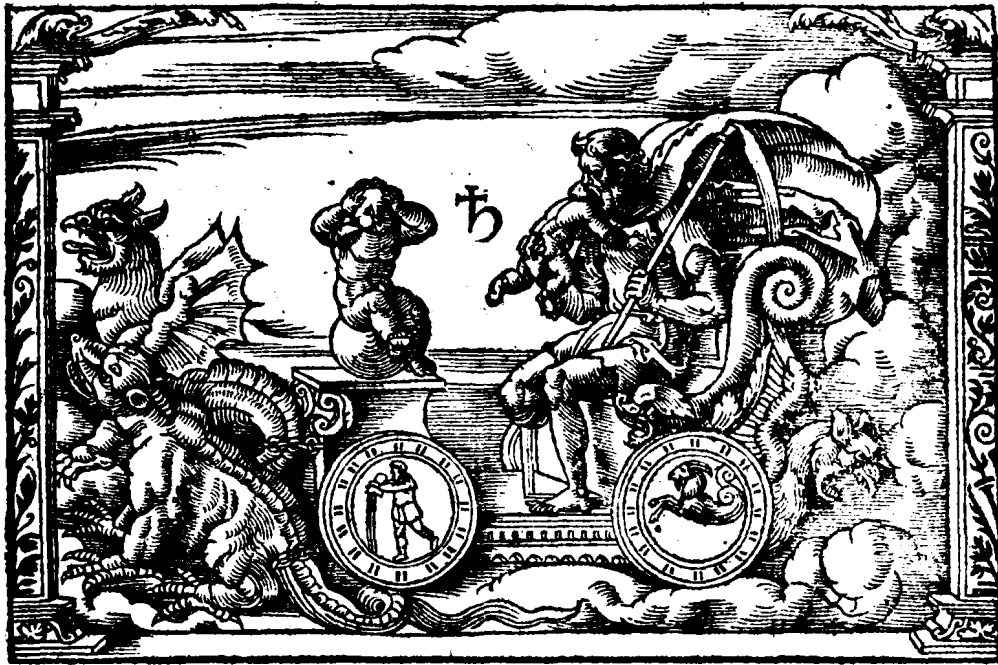
Luna parum lus quidam Sol.

Lunatici vnde dicti.

Aphor. 36.

fecundat. Nam & occulto spiraculo, & assidua peruagatione, visione, ut ita dicam, ac reuisione, cum Sole primum, deinde cum reliquis stellis, via omnem sensum fugiente, humiditatis, corporum, prout illas inuenit fermentat, & cum pronens in hunc, vel illum statum exagitat. Quod omnium maxime, vel inuiri confitentur, qui fluxionibus ad articulos tentari solet. Sed in Luna viribus versarum satis, de quibus in nostra Luna & Oceani harmonia (ut dictum est) ampliore commentationem cum fusissima exemplorum demonstratione aliquando es habiturus. Itaque reliqua ad institutum nostrum pertinentia commodum sequor & expodio. Luna in humano corpore, partes peculiare, & propria organa sibi vendicat. In quibus utrumque ac vuluam connumerant: eamque humani diuersorum cellulam, qua hodie à Latinis medicis matrix, à Graecis vero μήτρα, dici consuevit, in quibus & fetus concipitur, & concepta ipsa fouetur, donec imperante Lucina, partus materna claustra ruperit. Quod vel de Claudio Galeni verbis tibi constabit: quomodo vnum de medicis omnibus, honoris, & eruditionis nomine, tibi multoties obiciam. Post seminis conceptionem inquit omnis impregnatio, & post partum aduentio, magnas alterationes in septimanas Luna per Zodiacum circuitus retinet. Mammam praeterea sibi inaut horat Luna: à quibus, tanquam ex lymphido fonticulo, lac infantulorum alimentum manat. Qua, ut muliebria sunt membra, ita muliebri planeta appositissime destinata fuerunt. Porro quia Luna solaris luminis ut toties cecinimus est vicaria, & ut scripsit Aristoteles, paruulus quidam Sol, idcirco in humano corpore, finitimum oculum, perinde atque Sol dexterum, de antiquo sibi vendicat priuilegio. Ut enim dextra masculina esse traduntur, ita sinistra, feminina. Volunt insuper illam eandem cum Sole dominari stomacho, omnium quibus corpus alitur receptaculo nobilissimo: vel ob id vnum, quod coctio sit à calido in humido. Adhac cerebro, quod qui male affectum habent, & Luna metamorphoses de inconstantia ex interuallis agnoscunt, Lunatici vulgò nuncupari solent. Ex facultatibus humanum corpus dispensantibus, Ptolemaeus naturalem illi adscribit. ἡ ἡλὺς inquit τῆς φυχῆς διωκτικὴς ἐστὶ πρῶτη. quod est. Luna naturalis facultatis fons est. Eidem ex humoribus corporis, antiqui pituitam addixerunt: qua crescente Luna, crescere plurimum solet, decrecente verò minui, aut saltem minus molesta esse. Sed de Luna, quod ad hunc locum attinet, pauca hac de multis erunt satis. Itaque, ab imo planetarum ad summum & supremum me conferam: in primis à Luna ad Saturnum falciferum vetulum tardigradumque Deum.

Saturni Stellam, Chaldaei, Arabes, Græci, & Latini rerum celi interpretes peritissimi, cum Claudio Ptolemaeo & Galeno, intemperatam, ac maleficam, ubique nuncupant, fortasse ob melancholicum humorem, molestum sanè & grauem: cuius prouentum, vi occulta, in humanis corporibus vberimum promouet: & hinc illa aggrauat, & saturat (vnde Latini Saturnus fortasse dictus) necnon senio ante tempus, ac vetustate conficit: ex quo κρόνος, etiam dici Græci possunt. Illius aridum simul & frigidum, modò si fuerit, in his inferioribus, nedum in solis hominum corporibus fouet abundè, & exorat. Cuius rei testimonium dabit Ptolemaeus δ τῆς κρόνος δὲ τῆς ἀφροδίτης inquit πλείον ἔχει το ποικίλτος ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ ἡ ψυχὴ ἐν αὐτῇ, quod est, Saturni stella maximè frigidifica est, sed & nonnihil arefacit. Qua duo vitæ humana calido & humido temperata, quantum incommodent: imò verò quantum ex diametro pugnet, nemo est qui nesciat. Est itaque ad corrumpendum procliuis stella huius natura. Verùm in omnibus, & omnia, vt etiam humor ipse melancholicus, suas vires aque non exercet: nec tam obstinatè agit, quin suū aliqua ex parte commodum non habeat. Nam vt ex venenis arte temperatis, citra noxam magna aliquando cōmoda proueniunt, ita de sideris huius quanquā inauspicati proba cum alijs stellis temperatione mixtura, & radiatione, non vulgaria manant emolumenta. Ex quo factum videas, vt ad quam artem melancholici plerique animum appulerint, in ea præter ceteros, vel leuissimo labore, valeant plurimum. In quam rem, post Platonem fidiſſimus accersitur testis Aristoteles: scribens melancholicos fuisse omnes qui ingenio floruerunt, vel in philosophia, vel in reipublica administratione, vel eudendo carmine, aut artibus alijs excolendis. De quorum classe cum Socrate, Pericle, Demosthene, Archimede, Vlsse, Scipione, Aiace, Aenea, & alijs, Democritum, Platonem, Galenum, Cæsarem, Virgilium, Herculem, & huius plura innumeros tibi proferam: quos de lucubrationibus, & laborum: erumnarūque pertinaci tolerantiā, ingenti cogitatione, & inuentionū miro studio, ceu de tabella quadam, tales fuisse, historiā & vitā scriptores diligentissimi representarūt. Verū de his alibi. Tacendū tamen non arbitror, quòd melancholicus humor, cui vt diximus, præſidet Saturnus, cogitationis firmitate, studiorū assiduitate, & pertinaci labore, ubiq; comites fere secū ducit voluptatē ac dilectionē: quā tanta illi inest, vt in vnius eius rei adeptione quā ſemel animo conceperunt melancholici, summū ac peculiare bonū existimēt collocatū: præterq; illud, aliud nihil aut expectāt, aut sequātur: etiā neglecta re familiari, neglectis ciuibus, neglecta vxore & liberis. Vnde paupertas, ceu de voto, illis familiaris esse solet, ac domestica. Ceterū, hic etiā ignorandū non est, quòd Saturni defluuiū cum suo humore, in omnibus corporibus suas vires ex aquo nō erigit, perinde atq; vinū: quod ob corporū ἰδιότητας, et naturarū varietates, a se inebriatos oēs vno modo nō afficit, nec eodē motu agit. Nam quosdā ad garrulitatē & hinc ad rixas, alios ad vomitū, nonnullos ad taciturnitatem, somnū, vel risum, plerosq; ad strepitū & gladios rapit. Sic Saturnus, & sub illo militans melancholicus succus, quosdā ad risum mouet, vt Democritus: alios ad lachry-

Saturni stella quare malefica.

Lib. 1. Apoteles.

Saturnus vbi que malus non est, sed sua aliquando habet, comoda.

Lucubrationes sunt veluti tabella vincta & studiorum.

Philosophi cur plurimū pauperes.

Pulchra vini cum melancholico.

cholici compo-
ratio.

ad lachrymas, ut Heraclytum: nonnullos ad loquacitatem, ut Therpsitem: aliquot ad facundiam, ut Nestorem: ad silentium & patientiam, ut Socratem, ut Ulysses: ad metum, ut Pisandrum: ad hylaritatē, ut Lucallum: tristitiam, ut Crasum: cogitationem, ut Archimedes: in summa, alios ad alia, pro sua qualitate & quantitate componit ac excitat. Quia omnia fuligini, fumis ac vaporibus de saturnino sanguine, hoc est melancholico, pro varia maiori & minori sua latitudine (quod ad limum & crassitatem attinet) ascribere si videbitur, per me liberum tibi erit. Qui fumus, quia arcē animi recta petunt, spiritūque animalē illi remissi obstruunt: atque cerebrum, (in quo sensuum, & principum animae actionum officina latet) longē

lateque occupant, ac obsident: ideo varias imaginationes, apprehensiones, cogitationes, ratiocinationes, studia, ac phantasmas efficiunt, fouent, & mentiantur: pro varia, ut dictum est, natura in qualitate & quantitate dicti sanguinis melancholici, hos velillos spiritus, & fumos sursum exhalantis non secus atque ex ignita & incensa materia fieri solet. Ex abiete enim, vel picea, fumos crassiores & turbulentiores, periusque olentes attolli constat, quam ex aluo, aut carpino. Sic ex querno stipite, quam populeo, ex lapideo carbone, quam ligneo: ex sulphure, quam terebinte: face vini vsta, quam calce, & ita deinceps. Quorum rerum

imaginem in melancholico succo, & ex eo fermentato sanguine, ut cunque potes agnoscere: simulque ferri, Saturnum cum supradio, vi abstrusa, humores in hominum corporibus altius infixos, atque ob id perniciosos sepe numero excitare, qui tales esse solent, ut tardissime, sicuti illorum aut horum Saturnus, moueantur: moti tamen & incensi, grauiter seniant. Quod cum suis periodicis indicant morbosa dispositiones hinc cōciliat: cuiusmodi sunt quartana, cancri, melancholia, & similes. Citra morbum, summam nonnunquam

& inexpugnabilem praestant contemplationem: adeo, ut pœnas Saturni pendere mihi videantur, non dissimiles his, quas ob caeleste furtum Prometheum rerum cœli contemplator indefessus, adhuc soluere in Caucaaso fabulatur. Itaque ex Saturnino humore, hoc est ex attrabile, ubi concaluit, tanquam e quodam seminario, pullulant, tum simulacrorum, tum cogitationum germina, quae deinde in hominum ingenijs ceu in agro quodam, fruges, ac fructus vberimos proferunt. Addam quod etiam stella haec cum suo humore & fermento, nonnunquam audaciam conciliat, ut in Hercule: & ob aduersionem, formidabilem quandoque ferocitatem, ut in Aiace, longo tempore, propter stabilitatem terrena qualitatis, perseuerantem. Quod si extreme refrigerit, aut ad frigiditatem latius potius quam caliditatem & siccitatem deflexerit, timorem etiam sibi adiungit, cum extrema ignauia, ut in Pisandro, Therpsite, & alijs. Ex quibus manifestum euadit, quod fides huius defluxus, cum suo limoso succo, in crassa materia intempestiue exceptus, sit quasi venenum, quod equidem in viuētibz quibusdam corporibus latet sopitum, ceu sulphur a flamma remotum. In alijs vero flagrat, atque ut sulphur accensum, non comburit tantum, sed vapore etiam noxio omnia circumplectunt ac propinquantes inscit. Saturnus sui iuris factus, & in natali cœlo fortis ac potens quia Ptolemaeo & Galeno, maleficus esse solet cum suo humore melancholico: & quandoque anceps, idcirco cum animis, tum corporibus nunc mala, nunc bona, quandoque varia ut antea dictum est, quodam tenuis appingit. Unde homines reddit natura odio plus quam nouerca praeditos: semel cum Crasso in uita ridentes, de face, exhausto ab alijs dolio, bibentes, lente in omnibus festinantes: acerrum in pectore ge-

stantes: spem pretio ementes: lupum ubique auribus tenentes: uano laborantes: metum ex conscientia sustinentes: sinapi uictitantes, & cepas olfacientes, in occipitio multos oculos gestantes: de proximo nihil curantes: in amicitia querulos, & ut solent edentuli, edentium dentibus inuidentes: curru, utentes neglectis bobus: Heracliti familiam agnoscētes: in Areopagitum schola educatos, & qui sapientium octaui sibi videantur, aliud stando, aliud sedendo cogitantes: raro cum annosis simijs laqueo sese injicientes, odia amicis praeferentes: ex eodem ore & frigidum & calidum sufflantes: dextram cuius non facile concedentes: Rhodamanto inexorabiles: in re certa incertos: duro alloquio Scythia morosiores, defixis in terram oculis consuetes, supercilium ubique contrahentes, cenam Hecates plerumque cenantes, in nocte concilia capientes, ut uultures cadauera expectantes, a fronte & tergo, ut Ianus, videntes, aureis machinis omnia oppugnantes, oculatas manus habentes, quae nihil credant, nisi quod vident, nihil, nisi quod Aristophanis & Cleantes lucernam oleat emittentes, habendi cupiditate insatiabiles, oia trutinantes, ad viuū cuncta rescantes, & obertos ad ossa usque rodentes, spe vultu simulantes, & alium dolorē corda prementes, nomine potius quam consuetudine notos, anet hū & mentem decimantes, quod verba, tot sensus plerumque habentes, cum Fabio cunctantes, rosam quae praeerit rursum querentes, panem lapidosum māducantes, vltiores animos occultantes, omnia, ut Midas, in aurum vertentes, dissimulandi aequae ac simulandi artifices, pilum ut lupi, agrum murantes, cunctando Scipionem imitantes, saluginosam viciniam, amatores dicenda & tacenda callentes, altera manu panem, altera lapidem circūferentes, veluti ab asino delapsos, ignauos, quibus scrox semper esse solent, censores, castigatoresque virorum, sordidos, & ut hyrundines, ingratos, veluti auro suberatus, pro porca scorpiū reddentes, cum uni sectores, amicū, quam verbum perdere charius habentes, sobrietatem osores, nihil nisi cum moriuntur benefactores, lucrum ex re qualibet odorē bonū & suauem existimantes, vel a statu, &

Mira melan-
cholicorum pi-
ctura.

mortuis tributæ exigentes: multæ aures & oculos habentes: lucrum pudori præferentes: inexplabile dolium animo gerentes: cum larvis luctantes: ingenium, mori farina varietatum, sustinentes: sardonio risu omnia condientes: magis mutos quam pisces: pauperculum Christi pecus deglubentes, potius quam rudentes: caput sine lingua circumferentes: ne grydem in mensis & cœtu dicentes: suos loculos, ut medici, inanes ubique prædicantes: suspendio arborum plerumque diligentes, sale lingentes, & lapsa victi iustas: ante tubam trepidantes: pilos pro lana reddentes: Tantæ aliæ penæ sustinentes: in pulicis morsu Deum inuocantes: spem dum animæ est, habentes: ubique scrupulum iniicientes: cochleam vitæ agentes: sacrum sine fumo facientes &c. Quod hic reliquum est, ignorandum non venit, saturnini cum suo humore, de antiquorum præceptis & observationibus peculiare habet morbos quibus sua sobole plerumque tentat, in quorum catalogo sunt quartana, epilepsia, elephantiasis, morphea, cæcer, scirrhus, hydrops, paralytis, hamorrhoides, dysenteria, colli & renum dolores ac huius notæ alij qui vel de humoris melancholici, cuius auctor & motor est Saturnus, largo, prouentu & effusione, vel de sanguinis facta ab eo corruptela, cacochymia iustæ, flatibus, cruditatibus, imbecillo calore, vel abundante pituita, oboriri plurimum solent aduersus quos præcautiones cum idoneis remedijs quisquis volet æternum cœli et medicinæ perito opportune exigit. Quod ad alia pertinet, melancholici, pulsus habent tardos & paruos: sudorem acidulum & grauem: deiectiones subatras: somnia terribilia, ut mortis, cadauerum, sepulchrorum, tenebrarum, cruciatuum, demonum, et rerum nigrarum. Ex facultatibus humanarum vitæ cum corpore dispensantibus, ob innata malitia Saturnus nullam agnoscit, quamquam non sunt qui in retentrice qua naturali ancillatur, nonnulla illa scribat, sed de Saturno festinasti mihi ad aliorum planetarum maiestatem, paucula hac satis erunt.

Melancholicus humor via corporis & animis impingit.

Saturnini morbi de antiquorum observationibus.

DE IOVE.

Iovis Stella, vires non dicam naturales, sed cum Sole omnes penè, in humanis corporibus si qua est alia clementissime fouet. Quod poetæ & Græci quam Latini cognouerunt, Iovem ubique: decenti epitheto hospitalem, seruatorem, fructiferum, satorem hospitalem, beneficium, salutare numen & benignum, nec non patrem hominumque; Deumque nuncupantes. A quorum vestigijs non longè declinauerunt Grammatici, poetarum interpretes diligetissimi, & linguarum Quintilianus custodes doctissimi: quibus cequid aliud sonat Iupiter, quam iuuans pater, & Zeus, ut alibi dixi, quam Ζεύς, hoc est, vita? Iouis: ut ex Arato trāstulit Maro, sunt omnia plena: ille colit terrarum, ille de superis omnibus solus est, qui ob beneficia, ut in Clodii testatur Cicero optimi titulum, et ob vim, maximi sibi demeruit. Quod elogiū reges, quos à Ioue nasci et educari vult Homerus, non temere sibi adoptasse mihi videntur. Nam benefacere primum, & non subditos expilare, deinde viribus regnandi illis à Deo concessum uti non abuti, illorum maxime proprium esse debet. Quid est quod in planeta huius mense altero, nimirum à conceptu secundo, vitam, ut tradunt ἰατρομαθηματικοί, factus in utero accipit, & in altero, nono scilicet, in lucem vitæ emittitur, nisi quod propter summum radiorum temperamentum, vitæ, quam in calidi & humidi symmetria positam esse diximus, cum sole præesse creditur? Est itaque Iovis stella, natura temperata. Quod ex Claud. Ptol. hunc in modum confirmat.

Iovis appositissima epitheta.

Mirè beneficium Iovis natura.

Regum officium de Iovis numine.

Lib. 1. Aet. 60.

Iuppiter qui
bus corporis
partibus pre-
sident.

βο, ὁ δὲ τῷ Διὶ ὁ ἀσὶρ, ἑκατοῦρ ἐχὼ τὸ ποίτητορ τῆς δυνάμεως μεταξὺ γινόμενους τῆς κινῆ-
σεως αὐτῆς, τῷ τε κατὰ τὸν χρόνον Ἰουλιτικῷ, καὶ τῷ κατὰ τὸν ἄλφω καυσικῷ, δερμαίνεται
καὶ ὑγρὰ ἵνα. Quod interpretatur Stella Iouis temperata est natura, propterea quod media fertur in-
ter frigidificum Saturnum, & astuantem Martem, unde calefacit & humectat. Caterū, pulmonibus qui
cordi aërem attrahunt, condunt, & elaborant, presidere traditur, nec non arterijs, quæ pulsatorij con-
tinent spiritum: partem in vitæ facultate cum Sole habens & in animali, cum Luna. Sed omnium maxi-
mè in naturali se agnoscit, quæ sanguifica est, & ex his quæ naturalis ancillantur coëtricem fouens. Nam
coëctio est à calido temperato, in humido: quas re vera qualitates, una Iouis stella suas esse prædicat. Sed
vegetatricem vim, ad quam incrementa referuntur, etiam sibi inauthorat vel ob id vnum, quod qui cres-
cunt, ut ἀρχίατρος ille Hippocrates præclare admodum scripsit, calidi plurimū habent. His addere πεί-
ρα, non erit, quod Iuppiter sui iuris factus, sicuti Ptolemæo & Galeno salutaris est planeta & benefi-
cius, nec non temperatus, ita temperatam reddit sanguinis miscellaneam. Unde tam animis quàm corpori-
bus, quæ laudabilia sunt & probata, ac temperata in stillare solet. Efficit itaque aque homines, qui, non ut volū-
sed ut possunt libenter alijs benefaciunt: insuper, quod adest, boni consulunt & pro suis opibus mœnia con-
ficiunt: mense tenus propria viuunt: amici fidi sunt amici, cetera tractabiliore, & colūba mitiores: genio
indulgent, & sine rivali diligunt: sicuti quandoque, & pergracantur: sermonibus festiui: dubia men-

Iouealū ho-
minum mores
& natura.

Vera pictura
hominum ut
dicunt sangui-
norum.

sam instruunt, omnia enim amici habent communia: benefactorum sunt memores, alia dant, alia negāt:
equis & canibus gaudent, nec non aprici gramine campi: ad vindictam proclives videntur quandoque, re-
ctam viam ingrediuntur, genuinum habent pudorem: digni sunt, quibuscum in tenebris mices: tempori
seruiunt, & mutuas tradunt operas: de vultu utrunq; iudicant, & vicissim iudicantur: gestus habent ma-
gna cum dignitate spectabiles: laudis & gloria studiosi apparent: sunt vxoris, ac liberorum amantiissimi,
& publici boni procuratores solliciti: fores tristes habēt, ac nullos à se reijciunt: risu omnia condunt, dua-

Morbi Ioue-
les.

bus ancoris nauticant: in suo loco & sano gaudent: extra latus pedes perpetuò gerunt: & in vitæ autē
ac utrunque oculum securè dormiunt &c. Caterum hisce morbis plurimum tentari solent: syncho, oph-
thalmia, capitis grauitate, colicis cruciatibus, peripneumonia, homoptoe, calculo, pleuritide, apoplexia,
phlegmonis, exanthematibus, conuulsionibus, gonorrhœa, lethargo, lyenteria, & alijs huius pluma: qui de
sanguine, in qualitate aut quantitate peccante, vel de pletora aut cacochymia, necnon obstructionibus
putrefactione, item ac cruditatibus pyromanare solent. Iuppiter ex quatuor humoribus corporis sanguinē
habet cum Sole, ob qualitates cum illo communes: ex sensibus, auditum, qui, ut ille, planè est aërius. Ioue-
les homines leui quacunque occasione, sanguinem è naribus, vel de opportuno corporis meatu alio, identi-
dem excernunt: & quia calidi sunt & humidi facillè sudant, atq; hinc grauiter hircuolent, pulsus plenos
habent, & quandoque videntes: somnijs læti, & rerum pulchrarum plenis gaudent: in quibus plurimū,
vel rubra vident: vel hamorrhagias, & nationem in sanguine, aut similia sibi representari sustinent. Sed
hæc de Ioue plus satis esse, grauius Mars conqueritur: ad quem nunc demū transire & iuuat, & expedit:
ne ille sua in nos tela contorqueat

Iuppiter ex re-
bus corporis
quidnā suum
agnoscat.
Note ab inte-
rioribus &
excretis ho-
minum Iouia-
linum.

DE MARTE

MARTIS

Martis stellam, ignea natura esse & planè aestuantis, vel de epitheto annuerunt Græci, quibus Mars ipse *πύρρεος* dictus est. Nam vrentem calorem, & ob intemperantiam maxime noxiū habet: quapropter flaua bilis, omnium quæ in corpore sunt calidissima, præesse merito existimatur: & qualitates vñæ cum radio, propter naturalem malitiam, ad perdendū quam generandum procliuiores deorsum refundere. Quod Græcorum antiquissimi, posteritas em latere noluerunt, apud quos *ἄρης* id est Mars, *ἄπὸ τῆς ἀναιρέου*, Martis certa hoc est à sustollendo & corrumpendo: aut, *ἄπὸ τῆς ἀγῆς*, vt Phurmitus scribit, id est, à damno, & interitu, nomenclaturam est adeptus. Propterea inauspicatum fidus, & cum Saturno maleficū esse rectè cum Ptolemao asseuerat Galenus. Nam huius caloris, vt dictum est, vrere & perdere proprium est magis, quā fouere. id quod in humanis corporibus flaua bilis præstat, & agnoscit. Quid enim ex igni producat ac generes: Hinc vitia & mala cum corporis, tum animi quamplurima inducit: de quibus postea. Ex intemperato enim ardore, & bilis vehementi commotione, intemperatas perturbationes innumeras excitari certū est: quas incompuestas quoque actiones, & violenti, inconsideratique affectus sequuntur. In quorum acie militant rixæ, contentiones, homicidia, bella, & similia. Vnde Mars belli, & armorum deus, à Poëtis non temere dici ac fingi mihi censetur: nutricem habens Belonam, vel, vt alijs placet, matrem, aut sororem. Quid enim à calore immodico qui iam efferbuit, ac suapte natura vrendo cuncta conficit, & in flammis euolat (qualis est biliosus, astus merè martius) sperari, aut expectari queat? nihil me hercule, nisi immoderatum & præceps, breuiq; periturū. Est itaq; ad vrendum, arefaciendum, & perdendum in primis apta Martis stella: modò non aliunde impedita, sui iuris fuerit. Quod Ptolemaum, summum rerum cæli philosophū innuisse audies. *ὁ δὲ τοῦ ἄρης ἀστὴρ* (inquit) *ἐξηραίνει, Μάστιχα καὶ καυκοῦν ἔχει φύσιν, τῷ πύρρει χρώματι οἰκείως, καὶ τῇ πρὸς τὸν ἥλιον ἐγγύτητι ὑποκειμένης αὐτῷ τοῦ ἡλιακοῦ σφαίρου.* quod verri potest. Martis stella, & arefacit, & vrit, sicut congruit igneo ipsius colori, & Solis viciniori, vt qui illius sphaera subiectus sit. Hinc factū facile crediderim, quod ex facultatibus corpus humanum, & vitam dispensantibus, ob innatam malitiam, Marti nullam ascripserunt antiqui: sicuti etiā nec Saturno, vt supra est dictum. Sed ex his qua naturali subseruiunt, attractricem ei tribuerunt: & ex visceribus hepar, aut potius fellis vesiculam eidem appendulam: quā Græci, *κυστὴ χολιδόχο* nuncuparunt, Latini bilis folliculum, seu biliosus humoris, cui Mars præsidet, armariolum. Ille innatali cælo potens, & sui iuris factus, quia Ptolemao, & Galeno maleficus esse censetur, ac bilem flauam aestuantem, ac præcipitem sibi inuithorat, idcirco homines cum animo, tum corpore tales agnoscit, qui gladiatorie & minaciter loquuntur ac incedunt: perque enses, perque ignes irruunt: non mouenda mouent: caput cerebro vacuum gestant: alterius potestatis, aque ac iniuriarum sunt impatientes: præposteris consilijs omnia agunt: sese periculum temere præcipitant: propositam sapenúmero mutant: sui sunt profusi, & alieni appetentes: summis viribus res arduas tentant: arcem ex cloaca faciunt: cornua & supercilium vbique attollunt: cælum, ceu digito attingentes, omnia territant: tragicæ, vt Gygantes, loquuntur: scenum in cornu habent: cælum terra miscent: pennas nido maiores vbique extendunt, pugnis ac calcibus in omnes, & per omnia graßantur: plaustra conuicijs onerata circumferunt: in fermento iacentes frenum mordent: ceu æstro quodam perciti, cadunt omnes, inque vicem committunt crura sagittis, Manliana & Phalaridis imperia sustinent: litem vbique mouent: nec magis humilibus, quā lupi parcunt: currenti ad iras calcar addunt: corpus sine pectore gestant: infreni ore columnas rumpunt: ferrum ferro exacuunt, et litem lite componunt: ignem igni addunt & oleo incendium extinguunt: sunt vbique vt Martis pulli, fel in ore habent, & ignem in corde, iura sibi data negant, de alieno corio liberales sese præstant, &c. Quod ad morbos attinet huic stella familiares, & congeneres, talem de priscorum obseruatione illorum habito catalogum, Terriana febris, icterus, phrenitis, causus, erysipelas, hemoptoem, dysenteria, vrina ardor, hemicrania, huius nota alij, qui de bilis flauæ quantitate, vel qualitate, vt dicunt, peccant, adhuc de sanguinis adustione, igneis scintillis & vaporatationibus. biliosis, necnon totius corporis incendio, & similibus causis emergere plurimum solent, aduersus quos tam præcauendo, quā curando, peritus aliquis medendi magister, te prorsum immunem reddere poterit. Caterum qui Martiam naturam agnoscunt, hi pulsus habent magnos & celeres, vrinam flauam, igneam, ac mordacem, sudorem acrem, salsum, vel amarum, deiectiones flauas, linguam siccam, narium mucum paucum, eumque subflauum, cum simili oculorum lippitudine, aurium sordes multas & biliosas, somnia, ignis, incendiolorum, homicidiorum, litium, armorum, & huius pictura aliorum. Sed de marte, quod adhuc locum attinet satis.

Martis stella
ignea & aestuans.

Martis certa
ex epitheto
natura.

Mars pluri-
morum malo-
rum est au-
thor & conciliator.

Li. I. Apotel.

Ex rebus cor-
poris quā-
sibi vendices
Mars.

Martialium
hominum mo-
res & natura.

Mars bilio-
sus hominum
pictura.

Morbi Mar-
tiales & ebo-
lerici.

Nota tam im-
terna quā
externa mar-
tialium homi-
num & bilio-
sorum.

74
FESTI AVIENI
DE VENERE.

Venus unde
appellata, cū
sua natura.

Veneris stella quod ad res omnes veniat, Ciceroni simpliciter est dicta. Alijs genitale astrum, & pro-
lificum, ob humidi temperaturam, insit amque vim beneficam, quam habet ac infundit. Cui ea inesse
fertur natura, ut corporibus, & substantijs inferioribus, tantisper dum generantur, vel fouentur, suc-
cum blandum, & humidulum suggerat: ita tamen, ut irroret, magis quā mergat & inundet: sequa-
turque roris potius naturam, quā imbrium. Quae res (o pinor) effecit, ut Venus decenti epitheto apud
priscos poetas, homines re vera φιλόδοξοι τῶν καλῶν ἀστρολογῶν τῶν καλῶν, ab alendo, alina passim

Venus quomodo
modo frigida
esse intelligatur.

nuncupetur. Quod attinet ad alteram illius qualitatem, nimirum frigiditatem: quemadmodum ex ca-
lore, alium posuimus qui foueat & alat, qualis est Solis, deinde Iouis, & qui illum annulatur calidi ina-
tic: alium insuper qui irrat & perdat, qualis est Martis, & qui illum agnoscit flaua bilis. Sic in frigidi na-
tura, vnum utcunque temperatum statuemus, quale est in Veneris radio, & piraita dulci, cui praest Cy-
pria: alterum corrumpens & intemperatum, quale est in Saturno & melancholico succo. Ex quibus fa-

Da stella be-
nefica, & to-
ridem malefi-
ca.

cile moueor, ut Ptolemaeo assentiam, ac Galeno subscribam, qui de numerosissimo stellarū choro, duas sim-
pliciter adiurricas, beneficas, & natura amicas dixerunt, Iouem scilicet ac Venerem: duas verò alias, Sa-
turnum inquam & Martem, corruptrices, natura inimicas, ac malificas. Sed ipsius Ptolemei sententiā

Lib. I. Apo-
tel. sub finem.

Latinam, ne nimium sim longus, hic adscribere consultius erit. Cum quatuor sint humores (inquit) seu
prima natura, duae secunda & viuifica, nempe calidi & humidi, ex quibus omnia coalescunt ac roboran-
tur: itemque duae exitiales & detrimentosae, aridi & frigidi, vnde rursus dissipantur & debilitantur
omnia: tradidere veteres stellis beneficas esse Iouis, Veneris & Lunae, eò quod temperata natura sint: &
in quibus plurimum insit calidi & humidi. Stellas verò Saturni & Martis maleficas, quod contrariae

Veneris tem-
peramentum
& qualitas.

sint natura & effectus: alteram enim frigidissimam, alteram feruentissimam esse voluerunt. haecenus
ille. Existimabis itaq; Veneris spiraculum humidum esse sed absque villo excessu, cum paucis, eoq; tempe-
rato tepore. Quod antiqui poetae, fortasse respexisse voluerunt, dum Venerem esse spumam (quae est veluti aqua-
rum spiritus & medulla) genitam fabulati sunt: à qua ἀφροδίτη nomen habet. Vel, quod spumosa sint
animaliū semina, vel quod omnia humore gaudeant. Vel, ut verè cōmentus est Euripides, quod ἀφρογες

Venus, quibus
corporis
partibus praesit.

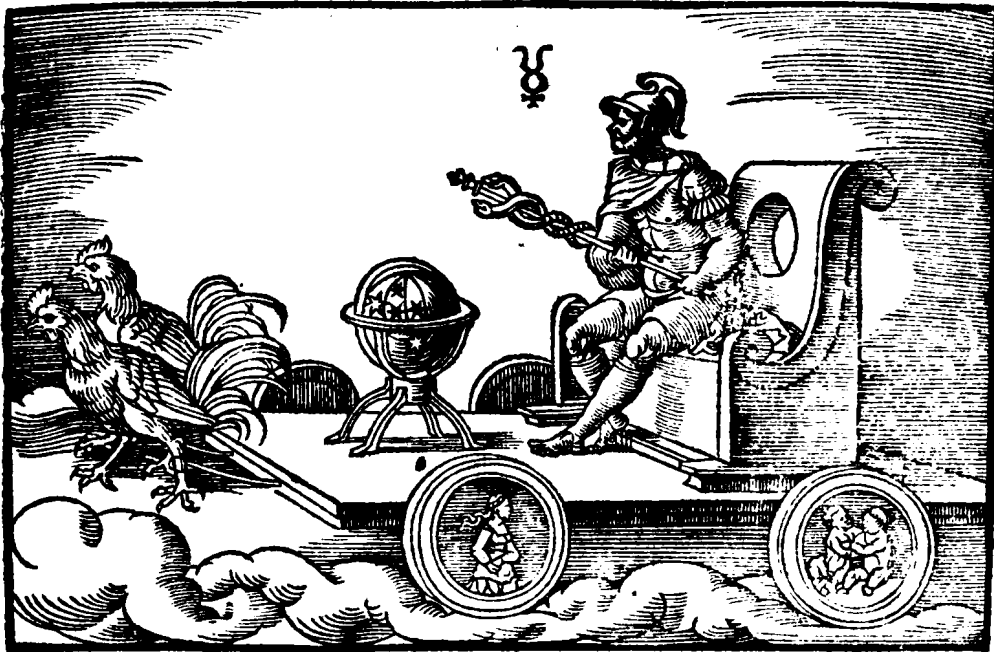
sint, & parum sana mentis, qui se à Venere superari sinunt. Quibusdam, hepar inter alias corporis partes,
illi cum Ioue scribere visum fuit: in quo concupiscibile facultatē, cupidinesq; omnes pharetratos (quibus
Venus mater esse creditur) necnon titillationē, & appetituum sedem statuerunt Plato, & Galenus: sine
quibus, an animal vllum sentiens esse possit, quum materia ex qua aliquid sit forma sit appetens, iudica-
bunt philosophi. Sed genitalia animalium membra illi rectius addicta existimari: vnde voluptatum

Quibus corpo-
ris sensibus
imperet Ven-
us.

ministra, & libidinis dea suo quodam iure esse censetur. Cum his etiam in odoratu, & gustu partem ha-
bet: in quibus cum animi, tum corporis delicias sitas esse ambigit nemo. In quam rem allusisse mihi vide-
tur Lucretius poeta in omni philosophia summus: apud quem Venus, hominum, diuinique voluptas or-
natur

natur titulo conueniente rei. habet insuper de facultatibus appetitricem, & ex humoribus pituitam ut dixi, dulcem, insipidam, ac naturalem: qua in sanguinem vitæ amicū transire, & nisi omnes mentiūtur Asclepiada, à nativo calore excoqui facili potest. Caterum, quia Venus cum suo radio, planeta est ut diximus, temperatus, idcirco homines agnoscit, in quibus est cygnea cantio, & atticus lepos: qui mores amicorum noscunt magis, quàm odio habent, floribus gaudent & vnguētis: munditiarum sunt amantes & naturisissimi. Cupidinis crumenam porri folio vinctam circumferunt: vno digitulo caput scalpunt: melle perun-
Veneriarum hominum mores & natura.
 Et lesbiantur ac corynthiantur: summis vnguibus incedunt: lentis cum mandentes, Lydio more viuunt, auricula infirma, & quauis spōgia sunt molliores ac deliciores: cuticulam splendide curant, ac sibi ipsis placent: mellis modullas ubiq; in ore habent: caput demulcentes cauda blandiuntur: oleum in dextra auricula gestant: statū corporis & oculorum decorum habent: molliculo sunt capillitio, & cute delicatula, gignenda proli, & propagando generi deditissimi: rebus amatorijs ac carileni vacant: pietatis misericordia, & fauoris sunt studiosissimi: omnibus gratijs insignes habentur, in viranuis autem, & virunq; oculum dormiunt. &c. Huius proles, peculiare & suos morbos habet, in quibus catharri, coryæ, branchi, Morbi Venæris & pituiti fori. lethargus, paralyfis, apoplexia, gonorrhæa, obstructions, renum, vesicæ, vteri, & pudendorum dolores, quoridiana febres, capitis affectus, Lysteria, diarrhæa, hydrops, diabete, salua stomachalis, & huius farina alij, qui de cruditatibus, cacochymia, abundante plus saru pituita, flatibus, imbecillo calore, perfrigeratione, & similibus prodire plurimum solent: quorum omniū & præcautionē & curationem, præstantissimis medicis, cœu a Deorū manibus, oportune exiges. Quod ad pulsus attinet, paruos, tardos, & molles habet: mucum per nares copiosum emungunt: ructus acidulos expectorant: sulorem inspidum exhalant: lotiū Nota tam interna, quàm externa venæris. album pallidum & tenue reddunt, crassum nonnunquam & turbidum in albi deiectiones albas excernunt humidas: mucosas, lentas, & crudas atum plenas. Aquas plurimum somniant, balnea, piscationes, colubros, & similia. In quibus hanc de Venere commentatiunculam tibi claudimus.

DE MERCVRIO.

Supereſt de vniuerſo ſeptem planetarū theatro ſanè quam venerando, vnus Mercurius: cuius ſtellā verſatilis eſſe natura, & Proteum quendam imitari, cum Ptolemao, & priſcis rerū cœli interpretibus omnibus, fidē facit experientia. Nam alio tēpore frigidū eſſe illius ſpiraculū, alio humidū, quandoq; calidum, Mercurij ſtellæ incoſtās, & verſatilis & varia. & retorridum, nonnunquam ventofum, ex commotionibus quas in aëre ciēt, faciē eſt deprehendere. Nūc enim Solis naturam, nunc Lunæ, nunc aliorum quibuſcum miſcetur, celerrimè induit. Vnde factum videas, ut nunc vir, nunc femina fiet, quēadmodum ſcripſit poeta. Quæ res, locū ſortāſſe dare potuit hiſ quæ de Hermaphrodito apud Naſonem ſub cortice ænigmatice circumferuntur. Habet itaq; hic planeta naturam mirè variam: quod de Ptolemai verbis probare aggredior. Mercurij ſtella (inquit) vni ſerè parem Lib. 1. Apot.

Mira Mer-
curialis stel-
la natura: &
ingeniorum
quibus prae-
est.

Mercurius
quibus rebus
corporis prae-
est.

Mercurij stel-
la qualem me-
lancholiam
quandoque
efficiat.

Mercurialis
hominum mo-
res & natu-
ra.

Morbi Mer-
curiales.

Res celi, cum
rebus corpo-
ris magnum
habent com-
mercium.

babet in desiccando & absorbendis humiditatibus: propterea quod non valde longè à Sole recedit. Aliquādo vero in humectando, quia vicina est Luna: qua terra proxima vehitur. Subitarū autem mutationū in utranq; partem est effectrix, concitata celeritate sua, qua mouetur circa Solem. Hec ille. Itaq; quia concitatoris motus est, idcirco eam concitationē in corporum qualitatibus & humoribus eorundem permiscendis, ac alternandis retinere fertur. Vnde, quia ubiq; dubitant Mercuriales, vndeque etiam querunt as sciscitabundi perscrutantur singula, perscrutandoq; ad secretiora penetrant: & quae prius erant obscura aperiunt. Quinetiam proficiscuntur ulterius ad intentata, dum non solum suos, legendo, audiendo, & scribendo, exacuunt spiritus: sed etiam fidentiores faciunt, redduntq; indefessos. Caterū, humor ipse quē Mercurij stella ciet, mirum in modum est acutus, & penetrabilis. Qua exrefit, ut hominum, cogitationes ad eloquendum, scribendum, & ex tempore dicendum ac discendū vehementer promoueat: atque animū ad rerum subtilium, & ingeniosarū peruestigationem promptissime exacuat: adeo, ut querendo Mercuriales quiduis facile inueniant, inueniendo cognoscant, & cognoscendo scientes euadant. Hinc rationalens animae vim, quam Peripatetici artium omnium artem & officinam dixerunt, (propterea quod sola reliquas potestate comprehendit, vna cum intelligentia, & phantasia, (qua receptaculum est eorum omnium quae sensibus offeruntur) illi merito sacrarunt antiqui. Insuper, facundiam (vnde Gratiarū dux fingitur) cum oratione, quae conceptae rationis est explicatrix. Rursum & linguam, quae cum vocalibus instrumentis, orationis est artifex, & intelligentiae ministra. Ex quo epūus à Graecis Mercurius dictus fuit: quod epūus, hoc est interpretationem auspiciatum stella illius desluuium ingeneret. Fel praeterea eidem nonnulli addiderunt, quod Aristoteli purgantis sese iocinoris, vel, ut alijs placet, effervescentis sanguinis, est excrementum: Cuius natura penetrabilis & acris, quantas ad inueniendum, intelligendum, discernendum, & eloquendum, vires habeat, docet, post Aristotelem, vetus prouerbium hoc, animum non habet, qui iram non habet. Quamquam non sum nescius de animositate etiam intelligi posse. Sed hic non omittendum, quod stella Mercurij, melancholica quandoque est natura, aut, si maius, melancholiam efficit, sed celerem & subtilem, qualis est in apibus, & formicis: vnde, in his prouida diligentia, in illis verò, sedula industria commendatur. Saturnus contra grauem & pigram efficit: qualis in asinis & bobus apparer: ex quo in utriusque laborum tolerantia mirè probatur. De facultatibus corpus humanum regentibus, in animali, & eius sobole, quae ratiocinatrix dicitur, propter causas prius expositas partem sibi vendicat. Stilbon, aut si maior Mercurius, cuius stella cum suo radio (ut antea scripsimus) quia natura est versatilis & ancipitis, nunc flauam bilem mouens, nunc atram, sed dilutiorē tamen, idcirco varij temperamenti homines, & natura sic satis contusa, figurare solet: de quorum pictura sunt, ut hinc exordiar, aureos montes pollicentes: quae difficultia sunt pulchra existimantes: fallaciam fallacia trudentes, tanquam in speculo multa videntes: in utrumque parati, aut versare dolos, seu certa occumbere morti: cretantes contra Cretensem: nodum ubique in scirpo quærentes: fumos vendentes: oia subuēntanea parientes: duos parietes de eadem fideliter dealbantes: Chameleonte mutabiliores, ventorum campos circumferentes: duabus sellis plerumque sedentes: vulpina pelli leoninam subuentes: bullatas nugas plenis oculis gerentes: somnia sibi fingentes: animis pegaso velociores: nunc de toga, nunc de pallio rixantes: ad omnia, ceu nauibus & quadrigis festinantes: ante victoriam triumphum canentes: vias quibus effugiant multas habentes omnes naso sustententes, libenter & facile discētes, gratiam fidem possidentes, proprijs ingenij viribus confidentes: sciendi cupiditate à publicis negotijs abstinentes: ab augenda re domestica, & promouendis liberis ob mirum sciendi desiderium, animum prorsus alienum gerentes, vnde pauperes in paupere tecto sapenumero moriuntur, nominis immortalitatem perituri diuitijs praefidentes &c. Morbi quos Mercurij stella agnoscit, & suis immitit, sunt epilepsia, phrenitis, cholera morbus, quandoque causus, melancholia, dysenteria, angina, phthisis, pleuritis, teneismus, vertigo: in summa affectus omnes qui partim sunt Saturni, partim Martiales, aduersus quos, optimus medicus, optimus remedijs, si mature illum consulueris, te peropportune praeiuniet, & immunem reddet. De pulsu, excrementis, & insomnijs, & alijs, quae hac stella sua soboli communicat, nihil peculiariter hic possum scribere, propterea quod vnius naturae, (ut iam admonui) haud quaquam esse solet, quare confuse varia ei omnia adscribes, de qua stella & reliquis sex in caelo primarijs, hoc est, de planetis septem, quod ad medicam & astronomicam de illis commentantium = culam attinet, verbum non amplius addam, alijs suum locum ex ordine daturus, modo mihi placide concesseris ex his quae haecenus & alibi scripsi, rerum celi, cum rebus corporis magnum esse commercium. Ad hac peritum astronomum, cum perito medico, admodū conuenire, Quod facile ex precedentibus colligere licet.

CIR-

CIRCULI.

43 QVATTVOR aërios Zonæ cinxere meatus:

Quattuor has cursus & tempora nosse volentem

Scire sat est. quin signa etiam sunt quattuor istis

Plurima, quæ zonis hærentia conuoluuntur.

Ipsæ inconcussa retinentur sede per annos,

Mutuæque implexa sibi met consortia mordent:

44 At modus in binis protenditur. Aëra, pepli

Sidera nocturni, si suspectare libebit:

Nec scindunt medium Phœbeia lumina mensem,

Languet ut in stellis species hebes, omnia cœli

Illustrante dea, ac flammæ superante minores.

Orbes sed haud pleno finit igni feruere acuto

Sidera, candentis speciem super inspicere Lactis

Protendi cœlo: color olli nomen ab ortu

Primigenio statuit se, Zonam Græcia solers

Concelebrat, nostro sic Baltheus ore notatur,

Non isti forma similis, similisve colore

Circulus est alius: modus & mensura duobus,

Est compar solis: alios duo parcius arctat

Linea, nec multa trahit istos ambitus æthra.

45 HORVM alius duri cum soluunt flabra aquilones,

Ettum præcipitant borealia flamina sese,

Axe Lycaonio iacet obuius: hic Geminorum

Sunt capita, hic genua Aurigæ defixa quiescunt:

Circulus hic idem retinet pede Perseæ læuo,

Atque sinistro humero cubitu tenus: hic quoque dextram

Sustinet Andromedæ manus extrema, desuper acri

Subrigitur boreæ, cubito inclinatur in austrum

Merens Andromeda: hic celeris vestigia summa

Præstringuntur Equi, præstringitur Ales ab ipso

Verticis extremo, secat hic humeros Ophiuchi

Circulus, & secum flagrantia dorsa reuoluit:

Erigone tepidum sese summittit in austrum,

Virgineusque pudens Zone supereminet artus.

Sed Leo, sed Cancer borealis tramite cœli

Viscera protendunt, at circulus ima calentis

Pectora perque aluum procul in postrema Leonis

Succedit: secat ast alius per viscera plana,

Et medio subter caua tegmina diuidit orbem,

Lumina recludens altrinsecus. orbita porro

Ista poli partes si discernatur in octo,

Quinque superuoluit se partibus:at tribus alti
 Intrat stagna sali:sol istinc flamiger æthram,
 Iam relegit,pulsusque deus semel ordine facto
 Flectitur æstiuo,neque celsum semita in axem
 Sideris erigitur,via rursus nota iugales
 Suscipit,inque notum rutili redit orbita solis.
 Circulus iste quidem Cancro tenus adiacet axe.
 46 SEMPER in occiduo procul alter cardine in austri
 Diuidit imbriferi corpus medium Capricorni.
 Idæique pedes pueri,postremaque caudæ
 Cæruleæ,breuis hic lepus,hic canis artus
 Conditur extremos:hic Thessala cernitur Argo:
 Hic Centauræ fera molisterga secantur:
 Istæ venenatæ disiecta volumina caudæ
 Amputat:hic arcu protenditur ampla Sagitta:
 Vltimus hic Phœbo locus est,vbi lapsus in austrum
 Pellitur,albenticum canent tempora bruma:
 Sideris hic metæ procul istuc cælite cursu,
 Axe sereniferi descendit Sol aquilonis.
 Partibus iste tribus tantum se circulus effert,
 Quinque latet,creperi succendens stagna profundi.
 47 INTER vtrunque dehinc quantus iacet ambitus illi
 Zonarum,cana speciem quo lactis in æthra
 Cernitur,ingenti se tramite linea tendens,
 Diuidit ima noti:discernit & alta aquilonis:
 Hic luci modus & tenebris sub lege magistra
 Pensatur,nox æqua diem subit æmula,Phœbus
 Lumina substituit paribusque reuoluitur horis,
 Vel cum summa æstas coquit agri viscera hiantis,
 Vel cum floricommo iam tellus vere mouetur.
 Ast isti celsæ quæ tramite panditur æthræ,
 Indicium est Aries:hunc totum linea quippe
 Sustinet:hic Tauri curuantur crura minacis,
 Et rutilat stellis hic balthæus Orionis.
 Spira Anguis levis hic,cratérque tenacia corui
 Ora inhiant:hic sunt flexarum denique flammæ
 Chelarum:genua hic rigidi vibrant Ophiuchi.
 Nec Iouis armigero caret Alite:nanque per ipsum
 Fulua Aquila est caput.hic Equus eminet,hicque comanti
 Cervice erigitur claræ dator Hippocrenes
 Treis omnes rectè contentos tramite cœli,
 Distantesque pari spacio sibi transigit axis,
 Omnibus & medijs vt circumfunditur idem.

48 DESUPER obliqua est alijs via, quartus & iste
 Stringitur arctatus Zonarum more duarum,
 Quas ab diuersa mundi regione locatas
 Scire repercussi momentum diximus astri.
 Hunc alius medium medius fecat, haud dea Pallas,
 Vel licet cunctos præcellat acumine diuos,
 Compingat parili sic lubrica plaustra meatu,
 Implicitet ut spacijs sibimet distantibus orbes,
 Qualia de uexo neſtuntur ab ordine cuncta,
 Vrgenturque viam similem, noctesque diesque,
 Lucis ab exortu procul in vada Calpetitana
 Nanque Titaneo cum sunt elata profundo,
 Rursus in occiduos merguntur singula fluctus
 Ordine partito. similis nascentibus ortus:
 Scandendi lex vna mouet. par denique lapsus
 Omnibus, & simili conduntur sidera casu.
 Ille autem oceani tantum descendit in æquor,
 Quantum ab cæruleo distat Cancro Capricornus.
 Et quàm multus item est ubi gurgite protulit ortum.
 Tantus in aduersas itidem est cum labitur vndas,
 Signifer in spacium quantum deducitur oræ
 Ambitus extremæ puncti vice terra locanda est,
 Vnde acies oculis cum tenditur, hæc quoque puncti
 Sedem habet. hoc signo procurrit missa per auras
 Signiferi in summum, medio de tramite si quis
 Dirigat obtutus agilis procul, hósque locorum
 Defessos longo spacio tener amputer ær,
 Id quod contenti visus abscinditur ultro
 Si qui in signiferi patulum circumferat orbem
 Sex olli partes magnæ dabit ambitus oræ.
 At hæc dimensa spacij sic lege locantur,
 Binæque decisæ includunt partibus astra.
 49 OLLI Cancer inest, Leo flammifer, Attica Virgo,
 Brachia sunt itidem Chelarum, & Scorpius ipse,
 Arcitenens: setosa dehinc species Capricorni
 Voluitur, auratam protendit Aquarius urnam:
 Tum duo sunt Pisces, Aries, Taurus, Geminique.
 His se bisſenis sol admouet, hisque recurrens
 Omnibus absoluit totos reparabilis annos:
 Quæ cum signiferi graditur sol aureus orbem,
 Singula frugiparos attollunt tempora vultus.
 50 ILLIVS oceano quantum submergitur alto
 Tantum telluris supereminet, omnibus iste

Noctibus illabens pelago sex inserit astra,
 Sex reparat: tanto nox humida tempore semper
 Tenditur, extulerit quantum se circulus vndis.
 51 **A** **T** si scire velis, mora lucem quanta retentet,
 Et quanto nox atra sibi trahat ocia lapsu,
 Quæ procul oceano confurgunt signa notato:
 Horum semper enim comes est Titanius vni:
 Horum prima oculis memor incunabula quære
 Luminis ipsa, vagi captans venatibus ipsa,
 Ipsa notans mundo quæ sic se nubibus abdent.
 Aut si confurguit, vt tellus sæpe tumescit,
 Occultata iugo, prætentæque rupe latebunt,
 Prompta via est alijs venientum tempora signis
 Noscere nanque ipso deprenderis indice cuncta
 Oceano, magnam quæ circum amplectitur vndis
 Tellurem, curuet celando vt littora mundo,
 Latius atque sinu patuli salis hauriat astra,
 Istius indicium præbebunt cornua semper,
 Vel matutino quæ perstrepat aëre fluctu,
 Acer Atlantei vel quæ furit æquoris æstus.
 52 **N** **A** **M** non obscuræ, cum Cancer commouet, ortum,
 Oceano stellæ circunuoluentur vtroque
 In freta labentes, aut quæ rursus eoi
 Parte ferunt mundi. Minoæ clara Coronæ
 Serta cadent, austri tergo cadet incola Piscis:
 Hunc medium pendere tamen, médumque sub vndas
 Cedere per spina rutila labente Corona
 Semper suspicies: at tergi plurima versum
 Ventre tenus summo supera inter fidera cernes:
 Os & colla dehinc & pectora vasta per æquor
 Mersantur, premit ab genibus celsos Ophiuchum
 Usque humeros Cancer. Cancer premit ortus & Anguem,
 Agmine quæ vasto fluit ad caput aspera ceruix.
 Qua tumet & spiris: qua turgent pectora, primis.
 Parte nec Arcturus distabit multus vtraque:
 Iam minor in superis, iam viscera plurimus alto
 Conditur: hunc etenim consortem quattuor astris
 Oceanus recipit. satur hic vix luminis Amni
 Cedit, & inspiciens tandem conuexa relinquit.
 Tum iam plus medijs nox inclinabitur horis,
 Cum labente die Phœbo comes ibit in vndas:
 Ista quidem vasti conduntur gurgitis alto:
 Contra autem nulli concedit sideris ortu

Orion rutilans ardentia cingula late,
Et flagrans humeros, & splendens ense corusco,
Eridanúmque trahens alio se littore promit.

53 ADVENIENTE dehinc villoso colla Leone,
Omnia quæ Cancro sese emergente per æthram
Extulerant, abeunt: quin & Iouis Ales in vndas
Conditur, & totis raptim petit æquora pennis.
Sed Nixus genibus replicato luce residens
Poplite, iam superi cælatur corporis artus.
Non tamen iste genu, non læuam gurgite plantam
Occulitur, non oceanus vorat omnia signi
Proferit Hydra caput, claro Lepus exilit ortu,
Et Procyon, primique pedes Canis ignicomantis.

54 ERIGONE falsis cum vultum exegerit vndis,
Aëris vt patuli iam conscia permeet æthram,
Astrorum numerosa premit. nam Virgine coa
Confurgente, freto cedit Lyra Cyllenæa,
Cedit Delphinus pelago, ceditque Sagitta,
Primæque pennarum pars canum condit Olorem:
Vix iam cauda salum superat: vix lumine parco
Eminet Eridanus, ponti procul efflua tingit.
Cælatur Sonipes caput impiger, ardua ceruix
Tethyos ima petit falsæ, iubar ora madescit.
Hydra superpositum procul in cratera mouetur:
Parte alia & liber vestigia Sirius ardet:
Vltima cæruleo producentis æquore pippim,
Illa micat, maloque tenus sese exerit Argo,
Cum iam virgineos æther vehit altior artus.

55 NEC cum flagratus emittunt marmora Chelas,
Sideris expertes & clara luce carentes,
Non est nota dies, aut est ignobilis ortus:
Nanque his indicium proprio fert ore Bootes
Plurimus exoriens, Arcturúmque cminus alto
Cardine succendit: iam celso Theffala puppis
Aethere subuehitur: iam mundo funditur Hydra
Longior, extremæque polum subit indiga caudæ:
Curua Chij cœlo confurgunt brachia signi.
Inspice ceu dextra referatur ab æquore planta,
Inque Genu tantum nixus pede proferat ortum.
Iste Lyrae rutilat conterminus, atque sub vndis
Hic tenebris petit occidui vaga cærulea ponti,
Et mox oceano reparatur clarus eoo
Cum Chelis igitur pede tantum promitur vno:

L

Ipse

Ipse dehinc versus procul in caput, vltima monstri
 Terga manet, manet Arcitenens dum spicula cœlo
 Exerat, & supera vibret bellator in æthra.
 Hoc sidus reuehunt Chelæ, crus Scorpius ipse,
 Cætera cum medio, læuam, & caput, oraque rursus
 Arcus agit, tribus hic tandem memorantia membra
 Partibus erigitur, tria totum denique signa
 Absoluunt pelago. mediæ tum ferta Coronæ,
 Ex qua Centauro diffunditur extima cauda,
 Prima venenati cum repunt brachia monstri,
 Surgunt oceano iam gurgite, & vltima Cygni,
 Et caput acris Equi premit æquora: iam procul ista
 Marmoris occidui penitus petiere profundum,
 Hausta salo caput Andromedæ freta vasta receptant:
 Ac formidatam deuexi cardine mundi
 Fluctigeni speciem monstri superinuehit auster.
 Sed boreæ de parte trucidis velut aggere ab alto
 Prospiciens superi subiecto verticis axe,
 Intentusq; procul specie, vaga brachia Cepheus
 Exerit, & sæuam pelagi monet adfore pestem.
 Illa tamen versa in fluuium postrema profundo,
 Tingitur ab spina capite quæ proxima summo est,
 Undeque succedens Cepheus, & verticem & vlnas
 56 Mersatur patulus. Quin & tum Scorpius acer
 Nascitur oceano, quicquid per sidera aquarum
 Ad speciem Eridanus pater expuit, abditur alta
 Tethye, & occidui tegitur Padus æquore ponti.
 Scorpius ingentem perterritat Oriona,
 Proserpens pelago. vetus, ô Latonia virgo,
 Fabula, nec nostro struimus mendacia versu
 Prima, neque obduri compegi germinis: ætas
 Prima dedit populis. cæcus mos mentis acerbæ,
 Immodicusque furor sceleris penetrauerat œstro
 Impia corda viri: tabuerunt dira medullis
 Protinus in medijs incendia: plurimus ardor
 Pectore flagrauit tene improbus ille, procaxque,
 Te dea, te dura valuit contingere dextra?
 Cum sacrata Chlij nemora, & frondentia late
 Brachia lucorum, cum siluæ colla comasque
 Deuotæ tibimet manus impia demolita est.
 Audax haud facinus domum foret O Enopioni:
 Digressa sed immodico merces stetit illicit ausu.
 Nam dea nubiferi perrumpens viscera montis,

Dirum

Dirum antrisanimal sæuos vomit hostis in artus.
 Ergo vt falcatis monstrum petit Oriona
 Morfibus, & totas in membra ferocia chelas
 Intulit, ille male mali pœnas luit. ista furori
 Præmia debentur, sunt hæc commercia læsis
 Semper numinibus. metus hic, metus acer in astro
 Permanet, & primo cùm Scorpius editur ortu,
 Orion trepido terræ petit extima cursu.
 Nec minus Andromedæ quicquid volitabit in æthrâ
 Et si quid Pistrix reliquum conuexa vehabant,
 Hoc oriente ruunt: omnes procul in vada terror
 Ingerit, & cunctos pauor vnus in æquora cogit.
 Cepheus ipse caput, distentâque brachia vasto
 Induitur ponto: tellurem cingula radunt
 Extima, & oceano merfantur pectora rauco
 Sola senis, reliquum polus ast à littore versat.
 Semper in occiduo genetrix quoque Calsiepeia
 Sidera præcipitis sequitur labentia natæ,
 Deformémque trahit procul in vada cæca ruinam,
 Prona capûtque solo, folio vestigia ab alto
 Sustollit miseranda: superquatit ira furórque,
 Doridos & panopes post fata nouissima matrum,
 Ac memor has pœnas dolor exigit. omnia fluctus
 Hæc simul occiduos subeunt. tamen altera in vndis
 Sufficit, inque vicem lapsorum multa reportat.
 Tempore nanque isto reliquæ se ferta Coronæ
 Expediunt pelago, postremique agminis Hydra
 Erigitur caudam, caput. & turgentia membra
 Centauro exuperant, manus effert dextera prædam
 Siluarum nam prima feræ vestigia mollis,
 Arcum fera manent, Arcu redeunte per æthram
 Protulit, incipiunt reliquum Serpentis. & artus
 Anguitenentis, item fert primis fluctibus Arcus
 Antborum capita, & primis geminas Ophiuchi,
 Ac primam rutili spiram Serpentis eoo
 Scorpius oceano surgens agit. pede Nixi,
 Quem procul aduersum semper salis altera mittit,
 Tunc artus medij, tum pectora vasta humerûsque,
 Dexterâque vlnarum spumosi gurgitis æstu
 57 Procedunt, Pariter caput & manus altera porro,
 Totas agittiferi cum vibrant astra, feruntur,
 Mercurialis item Lyra voluitur, altâque Cepheus
 Cardine sustollens vestigia, gurgite nondum

Pectora liber agit, sed pectora mersus in vndas,
 Plaustra Lycaoniae pulsat pede desuper Vrsæ.
 Tempore non alio magni Canis ignea cedunt
 Sidera: protentum freta iam procul Oriona.
 Hauserunt pelago, toto Lepus occidit astro,
 Tum quoque & oceano fugientem Sirius vrget.
 Sed non Aurigam, cum gurgitis ille profundi
 Imapetit, pedibus Capra mox, Hædiue sequuntur:
 Ista polo rutilant, illum vada liuida condunt:
 Hæc membris discreta alijs, extantiaque alte
 Læuum humerum & summæ sese attollentia palmæ
 Cernuntur, donec labenti congrada soli,
 Sidere deuexo freta late cærulea turbent.
 58 N A Nq; manū Aurigæ, reliquū celsūmq; corusci
 Verticis & dorso quā spīna attollitur alto,
 Deprimit hirsuti sidus surgens Capricorni.
 Membra Sagittigero cedunt postrema reuecto.
 Iam non alatus remoratur sidera Perseus
 Aeris in spacijs, neque clauum vendicat Argo.
 Alluuiōe sato Perseus pede denique dextro,
 Atque genu libero, mersatur cætera ponto.
 Argo quod curuis puppim suptrahit oris,
 Tingitur, & duro ringit vada cærulea dorso.
 Ipsa dehinc manet exortum Cilicis Capricorni:
 Totaque cum pelago cœlo descendit ab alto,
 Aequora cum Procyon, gressum secutatus herilem,
 Intrat, & oceano permutat celsa profundo.
 Hæc habet occidui plaga gurgitis, ista sonoro
 Supprimat vnda salo, rursus procul erigit æthra
 Cygnum, Aquilamq; Iouis. surgunt flammata Sagittæ
 Sidera, perque notum rutila tum numinis Ara,
 Delphinum paruas promit Capricornus in auras,
 59 E T matutino cum surgit Aquarius orbe,
 Os Equus atque pedes nouus exerit: ecce cadentis
 Parte poli trahit occiduum nox atra sub æquor
 Centaurum cauda, sed non caput, aut humerorum
 Vasta simul recipit: persistit pectore celso
 Cornipedis species, & cœlum vertice fulcit.
 Ora dehinc Serpens, & prima volumina tantum
 60 Conditur: Ingentis late tamen agmina caudæ
 Ponè trahit subit ista solum, subit æquora rursus
 Integer oceani, cum se Centaurus in vndas
 Iecerit, atque nouo vibrarint sidere Pisces

His in summa poli surgentibus, ille per austrum
 Piscis item planta, quem pulcher Aquarius vrget,
 Redditur, haud toto tamen hic se corpore promit:
 Sed manet alterius venientis tempora signi:
 Parte latet, partem super in conuexa sonoris
 Fluctibus absoluit pelagi: sic brachia mœstæ
 Andromedæ, sic crura dehinc humerique nitentes
 Paulatim recauo redeunt maris aurea cœlo.
 Postquam adolent Pisces incendia, denique Pisces
 Cum rutilant, mundo dextram hæc attollet in vlnâ,
 Leuâque virginei rursus se corporis edunt.
 61 PHRIXEI et postquâ pecoris proruperit ortus
 Australem hic aries Aram procul admouet vndis
 Gurgitis occidui: quâ lux redit, excitat idem
 Persea proceri sustollere verticis astra,
 Et claros fulgere humeros: ac cætera nondum
 Sunt exempta solo, quin totum hoc inuida veri
 Natura ambigua rerum ratione reliquit,
 Extimus an reliquos Aries produceret artus:
 Perseos, an Tauro freta pelleret ad surgente
 Hoc vna cœlum, subit intiger haud ipse vlla
 Viscera, nascentis noua Tauri deserit astra,
 Quippe huius flammis Aurigæ sidus inhæret,
 Nec tamen hunc totum sustollit Taurus in æthram.
 Aurigam falsis euoluunt fluctibus omnem
 Surgentes Gemini, Tauro, Capra, plantæque læua
 Nempe hædi euadit, cum primum rursus ab vndis
 Cetosa insuperum referuntur viscera cœlum.
 Nam caudæ & cristæ rigor arduus æra celsum
 Tunc repetunt, diri cum sidera gurgite monstri
 Voluit præcipitis teres inclinatio mundi,
 Eminus ingentem condit pars prima Bootem,
 Quattuor hic etenim signis surgentibus altum
 Vix penetrat pelagus, neque summa totus ab æthra
 Labitur arcturus, manus olli quippe sinistra
 Iuge manet, celsis super subducitur Vrsis.
 63 AT cum iâ pedibus repetit fluctus Ophiuchus,
 Ut genua oceanus vasto procul æquore condant,
 Signum erit eoa Geminos procedere parte,
 Nec lateri Pistrix cuiquam vicina videtur,
 Sed iam tota super sustollitur, expuit atram
 Iam pelagus specië, nec adhuc tamẽ extrema sorbent.
 Quid ne nascentis suspectat nauita ponto

Agmina prima Padi cœlo cum feruere aperto?
 Vicinâsque faces rutili manet Orionis,
 Curricula vt solers vero mox indice discat
 Certa tenebrarum, possitque fideliter astro
 Explorare notos & tuto carbasa ponto?
 Credo ni desit magnorum congrua cura,
 Prompta via est ipso cognoscere talia semper,
 Præceptore Ioue, & cœlo tibi signa magistri
 Omnia ducentur, monet alta Iuppiter æthra
 Singula nos, facilis veram dedit arbiter artem,
 Ne tempestatum primordia cæca laterent.

PROGNOSTICA.

64 NONNE vides, primum cùm Phœbe in cornua surgit
 Tenuia, & angusto lumen iacit ore per æthram,
 Decedente die, pronôque ab tramite solis,
 • Promat vt ingressus solers tibi tempora mensis?
 Nanque facem quarti sibimet profitebitur ignis
 Corpora cùm primum perfundens lumine nostra,
 In subiecta soli tenuem porrexerit vmbra.
 Ast orbis medij si cedat Cynthia formam,
 Octauos ortus, octauâque plaustra docebit.
 Denique cum toto dea iam surrexerit ore,
 Integer vt magni resplendeat ambitus orbis,
 Effluxisse sibi medij iam tempora mensis,
 Monstrabit cœlo: pleni cùm rursus egena
 Oris eat, tanto procedens lumine formæ,
 Inferit aërijs quantum dea nubibus ignes,
 Esse senescentis sibimet dispendia mensis
 Illa docet, quibus in rutili confinia fratris
 Tertia vix mundo supereft via: cùm minus autem
 Vmbrarum excludit, sunt tales quattuor ortus
 Marcentis Lunæ, quales sub mense renato
 Quattuor exurgunt languentis luminis vmbra:
 Atque his octonas includunt ordine luces.
 • Interiectorum numerum quoque nosse dierum
 Prompta via est, proprio semper dea proditur ore.
 Scandat quanta polum, quoties temone iugales
 Strinxerit, & quanto iam tramite liquerit vndas.
 65 AT decedentis postrema crepuscula noctis,
 Bis sex signa tibi quæ versat Signifer orbis
 Monstrabunt cursu nam Phœbus singula mutat,

Semper

Semper & alterno succedit in omnia lapsu,
 Conficiens iter ætherium: nunc igneus istud
 Astrum adolet flammis, alij nunc aurea Titan
 Lumina miscetur, vel cum deus in vndas
 Labitur, & rebus formam absumpsere tenebræ:
 Vel matutino redit in cunabula linquens
 Cum pelago, & rebus suffudit luce colores.
 Sic diuersa diem comitantur sidera semper.
 Non ego nunc longo redeuntia sidera motu
 In priscas memorem sedes, habet ista priorum
 Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.
 Nam quæ Solem hiberna nouem putat æthere volui,
 Vt Lunæ spacium redeat, vetus Harpalus ipsam
 Ocyus in sedes momentaque prisca reducit.
 Illius ad numeros prolixa decennia rursum
 Adiecisse Meton Cecropia dicitur arte,
 Infeditque animis, tenuit rem Græcia solers,
 Protinus & longos inuentum misit in annos.
 Sed primæua Meton exordia sumpsit ab anno,
 Torret rutilo cum Phœbus sidere Cancrum,
 Cingula cum veheret pelagus procul Orionis,
 Et cum cæruleo flagraret Sirius astro.

66 HOC vt fons est, vnde & duxit tempora Lunæ
 Nauita, quo longum facili rate curreret æquor,
 Aequora ruris amans, telluri farra parenti
 Crederet: ingenti petat hæc indagine semper,
 Seu qui vela fallo, seu qui dat femina terræ.
 Nec mora discendi. brevis hic labor, & breue tempus
 Poscitur: innumeros habet autem industria fructus.
 Vtilitas te certa manet, prænoscere motus
 Si libet aërios, & tempestatibus ipsis
 Edere principium, te primum sponte procellis
 Arcebis rabidis, te rursum principe fluctus
 Vitabunt alij, si certis singula signis
 Tempora discernas. nam mundi cardine verso,
 Vt statura raucifoni redit indignatio ponti.
 Sæpe etenim quanquam tranquillæ noctis amictu
 Mitia protenti requiescant terga profundi,
 Doctus securam subducit ab æquore classem
 Nauita, & Arctæa retinet statione phaselum,
 Cum matutinæ præsensit signa procellæ.
 Nanque alias cælo cum tertia lumina Phœbus
 Exerit, ille sali fuit implicabilis horror,

Adfore quem pelago comitem sibi dixerat astrum:
 Crebro quinta dehinc lux cōmouet Amphitriten:
 Sæpe inopina mali clades ruit. omnia certis
 Indicijs tibi Luna dabit, seu lucis vtrunque
 Cæsa facem, seu cūm terretē concrefcit in orbem,
 Sol quoque venturas aperit tibi sæpe procellas,
 Sidera producens, & cūm fale fidera condit,
 Nec minus ex alijs aderit cognoscere motus
 Aequoris, & magnos cœli callere tumultus,
 Quos det certa dies, quæ longi tempora mensis,
 Astrorūque vice & mundi ratione trahantur.
 Aeris immadidum quiddam tellure creatum
 Spiramenta vomunt, vis hoc cum fundit in auras
 Venarum, occulte patulo prætexitur agro
 In subiectum oculis, terrāque supernatat omnem.
 Multaque materies, quam cūm calor ignicomantum
 Hausit stellarum, superas subducit in auras,
 Et concreta diu compingit nubila mundo.
 Si minor hæc madidi substantia cespit ab imo
 Subrigitur, tenues nebulæ caligine fusa
 Tenduntur cœlo: vis autem siccior olli
 Cum fuit, in celeris dissoluit vndique ventos,
 Vicinūque sibi flabris dominantibus vltro
 Aera propellit, si maior protinus humor
 Consurrexit humo, pluuias quoq; nubila fundunt,
 Et pluuijs late calor est pater. hic super imbres
 Exprimit, & ducta feruentis vt obice mundi
 Respuit humorem: si molles, magna vtriusque
 Occurset sibimet velut obuia, cominus agris
 Compulsa aërio fragor intonat, amplaque late
 Murmura discurrent pariter crepitantibus auris.
 Hic inflatus item, diuerforūque per æthram
 Sæpe superna furens, illifos fulguris ignes
 Excludit, rutilis totamque volantibus æthram
 Præstringit flammis, & cœlum sulfure odorat.
 Omnibus his genitrix tellus, & cespit ab imo
 Ducuntur superi motus: ignea mundi
 Lumina, flammigero Phœbustemone coruscans,
 Et quæ noctiuagos attollit Luna iugales,
 His peperere malis exordia. nanque deorsum
 Mouit humum cūm forte calor, laxata repente
 Spiramenta soli venas procul altaque pandunt
 Viscera telluris, bibit imum terra calorem

Desuper,

Desuper, & madidum tepesfactus cespes anhelat.
 Aeris hos motus, rabiemque volubilis vndæ,
 Flabra procellarum, mundani tramitis iras,
 Præsentire decet. cape solers singula mente,
 Præceptisque virum sitientia pectora pande.

64 CYNTHIA cum primum cœlo noua cornua promit,
 Cautus vtrinque deam circumspecte: nanque reuocetæ
 Nequaquam semper similis lux imbuit ortum:
 Sed species diuersa trahit, varioque notatur
 Formarum primi cum surgit luminis igne,
 Tertia cum rutilat, cum maior fideris æthram
 Scandit, & acrias quarta face luminat oras,
 Ingredientis erit plenè tibi nuncia mensis.
 Hæc castigato si tertia fulserit ortu,
 Pura sit, vt fœdis ab sordibus adfore dices,
 Clara, serena diu: tenui surrexerit autem
 Si face, & ignito suppinxerit ora rubore,
 Turbida certantes conuerrent æquora cauri,
 Luminia ista dehinc si crassior, atque retusis
 Cornibus ingreditur, si quarti fideris ortu
 Percussi vt tenuem prætendat corporis umbram,
 Imbribus aut zephyris hebetabitur, arguet vltro
 Flabra noti, aut pluuias. nam crassus desuper aër
 Cornua cæca premens, notus vuidus aëra cogit.
 Tertia si rursus protollat Cynthia currus,
 Sic subrecta faces & acumina tenta ceruscans,
 Vt nec curua quasi declinet cornua, nec tum
 Fusa supinatur diducat lumen in auras,
 Occiduo zephyrum prædicet surgere mundo,
 Aut Libyæ de parte notum. sin quattuor autem
 Cynthia curriculis cœlum subit, atque coruscis
 Cornibus immodice prostantibus vlsit ignes,
 Vix prolixa salum ciet, ocyus omnia cauri
 Marmora conuoluent, fera verrent flabra profundum.
 Istius in boream quod se sustollit acumen,
 Si curuum specie, velut annuat, adfore cœlo
 Sæua procellosi prædicet flabra aquilonis.
 Nanque hoc vrgeri sese adserit, hocque grauari
 Indice, rursus eo veniet notus, hanc vbi partem
 Pone supinari conspexeris, inque reclinem
 Sponte habitum, pandi nam subrigit auster acumen
 Inferiore plaga. si Lunam tertius ortus
 Proferat, atque deæ conuoluat circulus oras,

Suffusus rutilo, mox tempestate sonora
 Spumofum late pelagus canescere cernes.
 Maior & hæc rauci versabit gurgitis vndas,
 Ipsa quoque immodice si vultum Luna rubescat.
 68 CONTEMplator itē, seu plenū luminis orbē
 Cynthia distendit, seu cū teres ambitus olī
 Ceditur, & mediæ velut indiga lucis, vtrique
 Sustinet obductæ sibi met dispendia formæ.
 Cornua prima replens, & cornua fessa dehiscens
 Induit, & qualem procedens ore colorem
 Hinc perpende oculis. ipso monitore dierum
 Signa tene, ac totum discerne in tempora mensem.
 Non vnum deprensa diem tibi signa loquuntur,
 Nec vulgo in cunctis adsunt præcepta diebus:
 Sed quæ signa nūquid dederit nox tertia motu,
 Quartæve sustollat medios dum Cynthia vultus,
 Durabunt cœlo: medio quæ edixerit ore,
 Ignes in plenos: hinc in dispendia rursus
 Altera prouisæ signantur tempora Lunæ.
 Illa dehinc donec germani luminis ignis
 Accedat Phœbe, mensis postrema notabunt.
 Hoc quod protento vehit ingens mundus inani,
 Aëra uomen habet: quod spirat cespitem tellus,
 Nubila dicuntur: cœlum super aula deorum,
 Axæ compactum conuoluitur. hinc sua certis
 Sunt loca numinibus: borealis verticis alta
 Regia Saturni: qua ficior annus anhelat,
 Aestatis rutilo, calida stat Iuppiter æthra,
 Immodicus terram qua desuper ignis aduret,
 Gradiuo incolitur, brumalis pulsus habenas
 Quæ Solis redigit, pulchro Venus obtinet astro:
 Ast ubi demerso latet ater circulus orbe,
 Cessit Mercurio locus imbrifer, his super amplas
 Quinque tenens Zonas, certo via feruida Solis
 Limite decurrit, cum Luna nubila propter,
 Exhalantis humi quæ spiramenta madescunt
 Ima, vehunt cœli, luxit dum frustra frequenter,
 Desuper in nubem rutilantis lampade Lunæ.
 Pascitur humore, & varias dea lumine formas
 Exprimit incerto, sic crebro denique Phœbo
 Nubibus ambiri cū subsint nubila, Lunæ
 Creditur, hanc puoties includere circulus ergo
 Spectatur, proprio succedunt ordine signa,

Ille alias trino cū voluit tramite Lunam,
 Et geminis plerunque meat, solet vnicus idem
 Cingere. Si simplex circumuersabitur orbis,
 Signa procellarum certissima, signa sereni
 Præferet: abruptus subito prænunciat euros.
 Marcescens tenui sensim caligine, & æthra
 Digestus patula, docet vndis adfore pacem.
 Si duo se Lunæ circumfudere, repente
 Maxima vis pontum, vis verret maxima terras,
 Maiorēque dehinc stagna agitabunt procellæ.
 Si trinus rutilum contrinxerit ambitus orbem,
 Et magis immodica formidine sæuiet auster,
 Zonarum teter fuerit si tractus in æthra,
 Denique disrumpant si sese cingula Lunæ,
 Vltima tempestas ruet imigurgitis æstus.
 96 SOLIS quinetiam, Solis tibi cura videndi
 Sit potior, Solem melius præuisa sequuntur,
 Astrorūque duci monstrata tenacius hærent:
 Siue ille occiduas vergat decliuis in vndas,
 Seu se luciferis reparabilis exerat oris.
 Istius ingentes radij, caliginis atrum,
 Et nebulosarum tractus piceos tenebrarum
 Lumine dispiciunt, cū per chaos vmbriferum vis
 Flammea peruasit, cū semper noctis amictus
 Inferit aeriæ fulgor facis: ille calore
 Pigra mouet, simulac rutilis torpentia flammis
 Sol sospita animet, Sol dura obstacula primus
 Curru adamanteo referat pater, efflua Phœbus
 Igne inhibet, Phœbus radijs densata relaxat.
 At cum flammigeri cedit vis inclita Solis
 Lucis egens, crassæque deus latet obice nubis,
 Et cœlo & pelago magnos ait adfore motus.
 Non hic cū primos educet gurgite vultus,
 Ceu picturato diuersos ore colores,
 Proferat: haud etenim talitibi Sole reuecto,
 Mitia iam cœli fas expectare serena.
 Et si tranquillo conuexa cucurrerit austro,
 Indideritque facem ponto deus integer, atra
 Nube carens, purūspue coma, & splendidus orbe,
 Conuenit eorū faciem præsumere lucis.
 Sed non ora cauo similis mediōque recedens
 Orbe, quasi vel si radios discingitur vltro,
 Figat vt australem porrecto sidere partem,

Aut boreæ rigidi iaculetur luminis igne,
 Et vento & pluuijs reparata in luce carebit.
 49 DENIQUE per flammās procul atque incendia, Solis
 Ipsa dei cedunt blandi si lumina, folers
 Tende oculos, certa hoc ducentur signa magistro.
 Et ne sanguineus late rubor induat ora,
 Qualia protractu vaga nubila sæpe rubescunt:
 Aut ne labenti piceus color abdat amictu
 Lampada, quære diu, si tetro crassior orbe est,
 Vuescet pluuijs tellus, inflatæque celsas
 Aggere deuicto superabunt flumina ripas.
 Ignea si fulgor præcurrit plurimus ora,
 Flamina crebra salis quatient vada, flumina terras
 Conuerrent omnes, & duri flabra aquilonis,
 Siluarumque comas, & celsa cacumina flectent.
 Vis simul amborum si vultum Solis oberret,
 Cuncta noti quatient, imbres procul arua rigabunt.
 71 ECC E alias primo nascentis Solis in ortu,
 Vel cum præcipites pelago deus inserit ignes,
 Ut coeunt radij nebulofo: cætera quippe
 Pars Hyperionis rutilat facis, hicque comarum
 Vis confusa micans mundo sua lumina præstat:
 Hic globus ater item liuentia nubila cogit,
 Nonnunquam crasso nebularum tectus amictu,
 In conuexa redit, tum cœlo rursus aperto
 Cum ruit, opposita vultum caligine condit,
 Omnibus his signis in terram defluit imber.
 72 Plurimus. Interdum tenuis præuerrere nubes
 Visa deum, hæc celeris si præfurrexerit ortum,
 Ipseque ponè sequens radiorum luce carere
 Cernatur, nimbis ingentibus arua madebunt.
 At matutini si Phœbum in littoris acta
 Maiorem solito produxerit, atque per æthram
 Marcenti similis defluerit extimus orbis,
 Alta dehinc scandens minuat iubar igniferum Sol,
 Pura serena aderunt, nanque olli gurgitis ær
 Crassior in modicum surgens diffuderat orbem.
 Et iam si tenero sustollens tramite cœli
 Oblitum iusti iubar attrahit, hic quoque magnis
 Cum madefacta die sub tempestatibus horret
 Pallidus hora cadens promittet pura serena,
 Displōsis etenim per apertam nubibus æthram
 Ora laboranti similis languentia pallet,

Et disiectarum moles late nebularum
 Indicat exuti faciem clarescere mundi.
 Quin nascente die venturos conuenit imbres
 Noscere, cum proni procul ad confinia cœli
 Deferri piceo spectaris nubila tractu.
 Et cum declinant radij se partem in vtranque,
 Lucis in occasu, nox vt ferat algida rores,
 73 Imber erit. Puras si Phœbus condit habenas,
 Et Calpetano tranquillum gurgite lumen
 Tingat, ac in lapsu nubes ignita sequatur,
 Nôxque diēsque dehinc venturi rursus eoi
 Nimborum expertes & tempestatibus atris
 Durabunt. Sed cum radijs marcentibus ardor
 Languet, & in tenui tenduntur acumine frustra
 Phœbei crines, nimbos arguet atra procella.
 Talis & obducti cernetur forma diei,
 Qualem fraternos subtexens Luna iugales
 Lucem hæbetat: subit hæc superi sacra lumina Solis
 Inferior, mediæque inter stans lampadis orbe,
 Arcet flammigeræ radium facis: aut tibi rursus
 Cum matutinos molitur lucifer ortus,
 Ebria sanguineæ subuoluant vellera nubes.
 Nanque grauis cœlo fundetur protinus imber.
 74 NEC si Sole procul rutila inter stagna morante
 Emineant radij, radios quoque crassior vmbra
 Contegat, ille dies pluuijs ventoque carebit.
 Quin erit imber item, si Solem circulus ater
 Ambiat exortum: maior se denique nimbus
 Urgebit cœlo, maior sola perluet imber:
 Circuufusa adeo si cingula nescia solui
 Sernarent terræ speciem torpentia molis.
 75 SAEPE etiam Phœbo nubes percussa rubescit,
 Et meditata dei formam, procul igne recepto
 Concipit effigiem, simulato luminis orbe.
 Id qua parte poli spectaueris, adfore ab ipsa
 Parte tene ventos: tamen hæc tamen omnia semper
 Decedente die melius ventura docebunt.
 76 CONVENIT hic etiā parū Præsepe notare:
 Id nubi nomen, quæ Cancro obuoluitur alto:
 Græcia docta dedit, duo propter denique Asellos
 Suspice, quorum alius Septem vicina trioni
 Astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrū.
 In medio quod nube quasi concrescit adacta,

Id Præsepe vocant. porro hoc Præsepe repente
 Si sese ex oculis procul auferet, ardeat autem
 Congruus aeris late rubor ignis Afellis,
 Nequaquam tenues agitant stagna procellæ:
 At si sideribus similis lux dureret, & illi
 Tetra sit effigies, cadet altis nubibus imber
 Lenior, & parco mox tellus rore madebit:
 Sed boreæ si parte trucidis velut indiga iustæ
 Stella facis, lento marcescere cernitur igne,
 Et procul alterius iuba late flagrat Afelli,
 Protinus Aethiopum surget conuallibus auster:
 At regione noti si lucem stella senescat,
 Segnis Riphæis aquilo crepitabit ab oris.
 77 QVIN & terrenis cape rebus certa frequenter
 Signa procellarum: nam cum traxere tumorem
 Aquora prolixum, cum littora curua resultant
 Sponte procul, neque cæruleus colliditur æstus:
 Aut cum proceris vertex in montibus ultro
 Perstrepit aerium, ventos instare docebunt.
 78 ET cum parua fulix trepido petit arua volatu,
 Stagna sinens, longasque iterat clangore querelas,
 Indicat insanis freta mox canescere ventis.
 Denique cum cœlo tenduntur pura serena,
 Sæuitura polo sunt flamina, primus in ipsa
 Mox picturati conuertit pectoris artus
 Sturnus edax, premat ut tenues vis obuia plumas,
 Et ne post tergum pateat penetrabilis euro.
 79 LATIP Edemque; anatem cernes excedere poto
 Sæpius, & summa nebulam se tendere rupe:
 Iamque super latices florum volitare senectam,
 Stellarumque comas rumpi precul æthere celso,
 Decidere in terras, rutilarum spargere crines
 Flammarum, & longos à tergo ducere tractus:
 Inde etiam ventos mox adfore præmonet usus.
 80 QVOD si diuersis se passim partibus ignes
 Excutiant, verret pelagus sine fine modoque
 Turba procellarum, si duri limite ab euri,
 Si regione noti, si lenis parte fauoni,
 Aut de Bistonio mundi procul axe coruscat.
 81 SI repetunt veterem ranæ per stagna querelam,
 Vellera si cælo volitent, si discolor iris
 Demittat gemino se fornice, circulus albam
 Si stellam teter velut ambiat, æquora propter

Si crepitent volucres, si gurgite sæpius alto.
 Pectora mer sentur, si crebro garrula hirundo
 Stagna adeat, rutilæ cum sint primordia lucis.
 Si matutinas vlulæ dant carminè voces,
 Improba si cornix caput altis inferit vndis,
 Flumine terga rigans, si sæuet gutture rauco,
 Plurimus abruptis fundetur nubibus imber.

82 IMBER erit, totis cum bucula naribus auras
 Concipit: & late pluuijs sola cuncta madebunt,
 Cum proprias solers sedes formica relinques,
 Oua cauis effert penetralibus, aspera quippe
 Tempestas, gelidusque dies, & frigidus æther,
 Inscrit internis terrarum redditus æstus,
 Pectora cum curuo purgat gallinula rostro.

83 AGMINE cum denso circunuolare videtur
 Graculus, & tenui cum stridunt gutture corui,
 Cum procera salum repetit clangore frequenti

84 Ardea. Cum parue defigunt spicula muscæ,
 Et si nocturnis ardentibus vndique testis,
 Concreſcunt fungi, si flammis emicet ignis
 Effluus, aut lucis substantia langueat vltro,
 Conuenit instantes prænoscere protinus imbres:
 Denique cum patulam torrens Vulcanus ahenum,
 Scintillas flamma circumlabente reliquit.

85 S Inotus humentis Libyco trahit æthere nubes,
 Si nimium ad montem nebularum crassus amictus
 Tendatur, summo nudentur vertice saxa:
 Et quæ pontus item freta per distenta quiescit,
 Nubila si longo se procumbentia tractu
 Diffundunt cœlo, & Thetidi terrisque supinis
 Pax aderit, nusquam mundo ruet effluus imber.

86 SED cum tranquillo tenduntur crassa serena
 Sub Ioue, venturæ prænoscere signa procellæ
 Conuenit: & rursus cum perfurit æris horror,
 Inspice quam referant terris pelagóque quietem.
 Inter prima tamen paruum Præsepe notatur,
 Arduus excelsò quod Cancer cardine voluit.
 Hoc cum concretus tenuari cœperit aër,
 Discutit impositæ late sibi molis amictum.
 Nanque sereniferi patet hoc in flabra aquilonis,
 Cum minus & primo purgatur flamine venti
 Tempore, tum propior modulatur noctua carmen,
 Tum vespertinum cornix longæua resultat,

Tum corui crepitant, & ouantia gutture rauco
 Agmina crebra vocant, tum nota cubilia leti
 Succedunt pariter, tum pennis corpora plaudunt.

87 TVNC & Strymonias circūnuolitare repente

Suspicias per aperta grues, vbi mitior annus

Sponte procellosum disiecerit aëra cœli.

Tunc quoq; cū stellis hebes est lux omnibus vltro,

Nubila nec crassos circunduxere meatus,

Vt iubar occulerent flagrantibus obuia flammis:

Nec caligo inhihet rutilantis lampados ignes,

Orbe nec expleto sacra sidera Luna recondit:

Sed iam sponte sua stellarum lumina marcent,

Conuenit hibernæ prænoscere signa procellæ.

Nubila si cœlo consistere, nubila ferri,

Si qua superfundi sibimet suspexeris vltro.

Gramina si carpit semesa petacius anser:

88 SI nocturna tibi cornix canit, hesperus æthra

Cūm redit, in numero si cantu graculus instat,

Si matutino fringuilla resultat ab ore,

Si fugiunt volucres raptim freta turbida Nerei,

Orchilos infestus si floricomis hymenæis

Ima petit, terræ si denique paruus eritheus

Succedit trepidæ scruposæ concaua rupis,

Cecropias si pastus apis vicinus ad ipsa

Castra inhihet, florumque simul libamina mœstæ

Proxima decerpunt: si Threiciæ per aperta

Sponte grues trepidant, nec sese audacius æthræ

Committunt, pennis vt longos sæpe volatus

Formauere super, si soluit aranea casses

Tenuia si toto vehit auster licia cœlo,

Mox tempestates, & nubila tetra cientur.

89 QUID? maiora canam, cinis, cinis ipse repente

Cum coit, albenti nix terras vestit amictu,

Nix operit terras, rutilis vbi lumina prunis

Summa rubent, errantque breui caligine crassa

Interius nebulae, & denso iam fomes in igni

Marcescit penitus, pluuios mox arguet austros.

90 INDVIT immodicis cū semet floribus ilex,

(Indiga nam succi ligno natura rigenti est)

Et cum flore nouo, cū brachia glande grauantur

Vuentis cœli sub nutrimenta latent

Sponte operata docet. quin & lentiscus amara,

91 Indicium est pluuijs. Ter foetum concipit arbos,

'Térque

Térque nouos genetrix fructus alit: ipsáque trino
Flore renidescens tria tempora prodit arandi.

Ter prorumpentis scillæ teres erigitur flos,
Sulcandique solum ter monstrat tempus adesse.

92 SIC & crabronum rauca agmina, si volitare

Fine sub autumniconspexeris æthere longo,

Iam vespertinus primo cum commouet ortus

Vergilias pelago, dices instare procellas.

Sique sueq lentæ, si lanæ sedula nutrix,

Si capra dumosis errans in saltibus, vltro

In Venerem pergat: quippe ollis vuidus aër

Excitat internum per viscera mota furorem,

Et tempestates & nubila protinus atra

93 Adfore præcipies. Quin & gaudebit arator,

Quique solum iustis versabit mensibus anni,

Plebe gruum prima: gaudebit tardus arator

Agmine pigrarum, sic quadam lege deorum

94 His comes est imber. Pecudes si denique terrâ

Lanigeræ fodiant, caput aut tendatur in arcton,

Cum madidus per marmora turbida condit

Pleiadas occasus, cum brumæ in frigora cedit

Frugifer autumnus, ruet æthra concitus imber.

At ne perruptis terrarum dorsa lacunis

Infodiant pecudes, si vasto viscera hiatu

Discutiant terræ, veniet vis æthere toto

Dira procellarum, nix omnes vestiet agros,

Nix herbas lædet teneras, nix vret aristas,

At si contigerit plures ardere cometas,

Inualidas fegetes torrebit ficcior aër.

Nanque prorumpunt naturæ legibus vltro

Spiramenta soli, si iustus defuit humor,

Arida per cœlum surgentia desuper æthræ

Ignescunt flammis, mundi que impulsa calore

Excutiunt stellas, & crebro crine rubescunt.

94 CONTEMplator item, si longo plurima poto

Agmina festinant volucrum, solidemque frequentes

Succedunt terram, sterilis desæuiet æstus.

Ac sitient agri, nam quæ circumfluat tellus

Adluitur pelago, coquit altam ficcior aër

Cespitis arentis ventis, citiusque calorem

Sentit humus sic cinctis salo, fuga protinus ergo

Est auium in terras, pauet hos vt viderit æstus

Agricola, & sicco iam desinet mergite culmos.

N

Sed

Sed si tum modico producant agmina ab vndis.
 Nec trepido passim versant conuexa volatu,
 Lætitia est duris pastoribus, adfore parcos
 Præsumunt imbres: sic in contraria semper
 Vota homines agimur, nostrique cupidine fructus
 Poscimus alterius dispendia: denique & ipsa
 Solers natura, & rerum genitabilis ordo,
 Certa suis studijs adfixit signa futuri.
 96 N A N que & ouis cupido si gramina tondeat ore
 Infaturata cibi, decerpens latius agros,
 Pastor id indicium pluuiæ frigidæ edet.
 Et si persultans aries lasciuius herbas
 Adpetit, aut sese sustollant saltibus hœdi,
 Vel si iuge gregi cupiant hære, nec vsquam
 Matribus abscedant, & si sine fine modoque
 Pabula delibent, cum tutas vesper adire
 Compellat caulas, monstrabunt adfore nimbos
 97 B V B V Sarator item trahit atræ signa procellæ,
 Lambere si lingua prima hos vestigia forte
 Viderit, aut dextrum prosterne corpus in armum.
 Vel si prolixis auras mugitibus implent,
 Pascua linquentes vix vespere. dat capra moti
 Rursum signa poli, cum spinis ilicis atræ
 Multa inhiat. docet hæc eadem sus horrida, cœno
 Gurgitis illuue si sæpius inuoluatur.
 98 M A R T I V S ipse lupus villarum proxima oberrans
 Affectansque locos hominum, lectumque larémque
 Sponte petens, crasso consurgere nubila cœlo
 99 Præmonet. Id parui cum stringunt denique mures,
 Cum gestire solo, cum ludere forte videntur:
 Protendit tibi met canis id præsentia, multam
 Tellurem fodiens: tamen hæc tamen omnia rerum
 Adfore vel primo nimbos mox sole docebunt,
 Vel cum curriculis lux ibit cepta secundis,
 Tertius aut verso cum venerit ortus Olympo.
 100 N O N spernenda tibi sint talia, sed memor vni
 Adde aliud semper: si tertia denique signa
 Proueniant, firmo venturum pectore fare:
 Et transactorum solers componere mensum
 Signa laborabis, si sic fluxere reperta,
 Nequaquam trepidare pudor persuadeat vllis
 Astrorum lapsus, astrorum protinus orrus
 Discute, si casus similes & stella per æthram

Prodidit: exacti iam summa crepuscula mensis,
 Et surgentis item primordia conscius artis
 Fare sacræ. mensum confinia summa duorum
 Cæca latent: luces hæc semper semet in octo
 Inscia lunaris tendunt facis: ipse fideli
 Perquires studio: & si quid tibi forte repertum,
 Pluribus indicijs solers fulcire memento.

IN FESTI AVIENI ARATVM.

HAC Avieni paraphrasi cudenda, vnico Aldino vsi sumus exemplari, quamplurimis in locis ita depravato, vt minime mirum videri tibi debeat, studiose lector, si etiamnum hesitandi locus multifariam superfit. Ne verò aut nos aliquid temere mutasse suspiceris, aut tibi liberum iudicandi arbitriū adeptum merito conqueraris, huc adscribemus, è qualibus nostra concinnauimus, non quidem omnia, sed quæ ad notationem aliqua digna visa sunt.

1 *FESTO AVIENO.* Aldus, Avieno. Avienus citatur D. Hieronymo, Seruio, & veteribus alijs compluribus.

3 *NOX ET AGIT.* Scriptum erat, Nox agit, & verso ceu fixa, &c. & mox, Nam numerus & honore caret, micat, &c.

AETHERIS. Duobus verbis legebatur, In stabili. arbitror significari hic orbem mobilem, non stabilem.

HAC TERES. Aldus, Ac teres.

VT MVNDVS subiit Arctos. Claudicat versus quinto pede. vide itaq; num legendum sit, Subiicit Arctos.

ADSVETAS. Hi duo versus, corrupti meo iudicio leguntur in Aldino libro, hunc in modum.

Adsueta duris quondam venantibus athra

Intulit & raptor genetricis flore sacrauit.

CVM PVER Agrestes. Aldus, Agrestis. quod puto, Agrestem scribendum fuisse, vt multis alijs in locis, & vt etiam, pag. 69. versu vicesimo quarto Apes.

5 *PRAECLARI* Nominis. Ald. Pro clari nominis arcto.

7 *ERIGITVR.* Exigitur, antea legebatur.

9 *TRICCAEI.* Ald. Triccae Aesculapium significat, de Tricca vrbe Thesalia ita nominatum.

NITESCIT in orbe. Ald. Nitescet. verbum Diuidit quod sequitur, vtrum legendum, monstrat.

10 *VISCERA PARTEIS.* Antea erat, Partis.

NEQVE tanta volumina. tanta hic positum est operatum incuria pro Tenta.

IN picturata. Aldus vno verbo, Impicturata.

14 *LACHRIMIS* Aiebat obortis. Prior erat lectio, ab ortis.

ALITE Procursu. Aldi codex habet.

Alite pro cursu sese inconuexa ferebat.

15 *NEC* Contemplandi. Aldus, Ne contempl.

20 *PLVRIMVS.* Pro Atque, legendum Adque.

AT Deducta. In Aldino codice versus hic, vna hac syllaba, Huic, mancus est

24 *IGNEA.* Pro Singula, Cingula legendum est.

28 *SEGNIOR.* Aldus impressit, Ab lapsu. & mox pro Parciior, Partior.

29 *SIMILE EST.* Aldinus codex, Similem.

30 *PROLES.* Aldus habet, Proles tibi tertia piscis Surget Bombycij, numero vnitatis.

33 *LOCVS* has habet arctior omnes. Aldina lectio, Omnis.

34 *VERGILIAS* Cerne tenet vsus. Aldus cudit, Vergilias cernit. tenet.

35 *PECVDES QVI.* Aldus, Pecudésque.

GRANDIBVS Haudequidem. Pro negatione, coniunctionem disiungentem, Aldus cudit, Aut pro Haud.

38 *IMVS* Vt australis. Ald. Australis: & mox pro, Huc cum Threicio, idem, Hic iam Threicio.

ANGVSTO Decurrit. Ald. Decurrat. & mox, Clamauit.

39 *TVM* quoque si piceam spectaris, in Aldino est, Specteris

INSCIA Nervi. Ald. in dandi casu numeri pluralis, Nervis. & mox pro Coterminus, Coterminat.

47 TORRET Et immodicis. Aldus legit, Et in modici. & versu abhinc tertio, Aluene Ocenea est isem paulo post, Gemina florum.

STELLARVM. Aldus, Stellarum fulcent rutilant, qua plurima longi Bellua, &c.

49 SOLENNI. Aldus, Solenne. & tertio post versu, Tergumque.

62 QVINQVE Itidem Stella, similis quibus. Aldus ita cudit,
Quinque itidem Stella similes, quibus haud sit imago.
Ne quas formarum doctus nolet adfixarum.

77 AC Flammas. Aldus, Flammas.

ERIGONE. Ald. Erigones.

79 AST Ha dimensa. Aldus cudit, Ast Hedi mensa, & versu sequ. Includant.

80 DISTABIT Multus. Ald. Inultus.

81 SIDERIS Expertes. Ald. Expertis & clara luce carentis.

82 CAECVS MOS, Aldus Cætus. & versu qui sequitur, Penetraveris.

83 NEC Minus Andromeda, Aldus, Andromeda est. & mox, Omnis procul in vada terror.

RELIQVVM Polus ast à lit tore. Aldus cudit, Polus ast a lit tore.

ARCVV Sera. Aldus, At cum sera manent.

FERT Primis fluctibus. Aldinus codex hic & versu sequenti habet Primos.

84 CILICIS. Capricorni. Cilici, Ald.

ET Matutino cum surgit. Consurgit, Aldus legit.

SIDERE PISCES. Piscem, cudit Ald.

CESISQVE. Aldus, Celsique.

86 PRONO Qua. Pronoque, Aldina editio.

87 HOC Vt fons est, vnde. Aldus, Hoc vt fontem.

89 COMPVLSA. Lege, Compulsu.

HIS Peperere malus exordia. Corruptè Aldus cudit, Perpere. & mox, Viscera tolluri.

89 CAVTVS Vtrunque. Ald. Vtrunque. & versu abhinc 3. adfore dicet.

SIDERIS Ortum. Ald. Ortum.

90 IGNES. Aldus, Ignis in plenos.

EXPRIMIT Incerto. Legendum, Inseto.

91 PRAEFERET. Abruptus. Ald. abruptos. & versu sequenti. Tenuis sensim.

DESCRIBEBAT ET TTPIS MANDABAT THEODORVS GRA-
MINAEVS TYPOGRAPHVS, ARTIVM MATHEMATICA-
RVM PROFESSOR, COLONIAE AGRIPPINAE, M. D.
LXIX. CALEND. IANVARII,

ARA-

ARATI PHAENOMENA PER GERMANICVM CAESAREM IN LATINVM CON-

uersa, & in eadem Commentaria.

CELVM Circulus quinque distinguitur, quorum duo extremi, maxime frigidi: Australis humillimus, & Aquilonius excelsissimus. His utrinque proximi duo, Paralleli vocantur, ut ita dixerim, equedistantes: ideo Tropicus vnus Solstitialis, alter Hibernus, per quem sol transiens ac tenens octauam partem Capricorni, solstitium hibernum facit: alter aestiuus, per quem sol transiens ac tenens octauam partem Cancrī, solstitium aestiuum facit. Medium est Aequinoctialis, qui octauam partem arietis tenens, aequinoctium vernum facit: octaua Libra, autumnale constituit. Ut Circuli in caelo, ita Zona in terra vocantur. Inhabitabiles frigidi circuli sunt, ob rigorē, quod

ab his longissime solabest. sub torrido quidam habitare putant Aethiopia maximam partem: item plurimas insulas Maris rubri, aliosque vertices eminentiasque terrarum nostris ampliores, sub Tropicis habitare nulli dubium est.

Noster Solstitialis Aestiuus est excelsus atque arduus. Diuisi autem sunt à nobis circulo Aequinoctiali, qui antichthonēs nominantur, & videntur humiles atque depressi, qui antipodes infra sunt: quod ut esse videatur, efficiunt flexus obliquitatisque terrarum, quas antichthonēs & antistoche & antisepta inhabitare dicuntur. Incipit autem Signifer, non ab extremo circulo, nec ad extremum extenditur: sed ab infimo Tropico australi, brumali quoque eodem, per Aequinoctialem ad summum solstialem, eundemdemque aestiualem per medium: in his longitudo latitudinisque porrectus. Obliqua circuli Signiferi partes, cccxv. signa xij. partium singula tricenarium, quorum quadam minora, quadam ampliora, & populo Canophora dicuntur: sed compensatio quinque partibus creditur applicari, ut sint omnes Signiferi partes, cccxv. Horum incipientia ab ariete, alia sunt masculorum naturalibus, alia feminarum. Item quartum quoque eorum, aut Tropici, aut solidum, aut deforme. Incipiet dinumeratio ab Ariete. Signa tropicorum duo sunt aequinoctialia, aries & Libra: duo solstitialia, Capricornus & Cancer. Tropici maxima solida ante posita, his deformia.

HIC est Stellarum ordo, utrorumque circulorum: Septentriones duplices ad austram vertuntur, figura auersis caudis inuicem sibi aduersantes: inter quas obliquus disabitur Draco. Sub vnus nanque pedes est serpentarius, cuius serpentarii pedes attingunt frontem scorpionis. a latere autem retro stat Custos sub pedibus quidem eius Virgo, habens igneam in manibus spicam: terroris vero, vestigijs eius adiacens Leo, medio aestiuo solstitio Cancer & Gemini. Genua autem agitoris caput Gemini attingunt. pedes autem eius Tauri cornibus iunguntur, cuius Haeduli desuper obtinent locum septentrionis. Habet autem septentrio à dextris iuxta Coronam desuper, serpentem in manibus serpentarii, & eum qui in Geniculo stat, & sinistro pede septentrionalis Draconis verticem, calcans vnum brachium Librae, alterū dans Corona. nam ad minoris septentrionis, vltimus pes Cephei continetur, Cycnum manu dextra apprehendens: super cuius alis Equus extendit pedem, & super equum aquarius extollitur, iuxta quem Capricornus est. sub aquarii pedibus Piscis magnus austrinus, constituta ante Cepheum Cassiopeia, & à dorso agitoris Perseus pedem extendit: super Persei caput Cassiopeia pedibus properare videtur. Inter Cycnū igitur & eum qui in Geniculo stat, Lyra constituitur. In quorum medio desuper ab oriente Delphinus cognoscitur: sub cuius cauda est Aquila, in proximo habens Serpentarium. Sed iam de aquilonio circulo dictum est. nunc ad australem ordinem properemus.

SV Baculeo Scorpionis, Sacrarium constitutum est: sub corpore eius anteriora Centauri videntur, in quo est bestia. Conspicitur & Sagittarii pes summus ex alia parte. Sub australi circulo prope Centauri membra, Hydra cauda, & Coruus: ad genua Virginis. vrna est posita: à sinistris Orionis, qui & Incola, Fluminis, qui & Padus, necnon & Eridanus: sub pedibus Orionis, qui & Incola dicitur. Lepus splendida effigia conspicitur. retrorsum vero à pedibus eius. Canis splendida refulget: post cuius caudam Nauis constituta est: ad Tauri pedem protendit manum Orion: pedibus Gemini appropinquat Anticanis: super caput Arietis non longe ab Andromeda pedibus, Triangulus positus est. sub Ariete & Piscibus Cetus. connexio vero Piscium communem habet stellam.

ARATI PHAENOMENA

B Ioue principium magno deduxit Aratus
Carminis: at nobis genitor tu maximus auctor:
Te veneror, tibi sacra fero, doctique laboris

2 Primitias. Probat ipse deum rectorque sator
que,

Quantum etenim possint anni certissima signa,
Qua Sol ardentem Cancrum rapidissimus ambit,

Diuersasque secat metas gelidi Capricorni:
Quæue Aries & Libra æquant diuortia lucis,
Si non parta quies te præside, puppibus æquor,
Cultorique daret terras, procul arua silerent.
Nunc vocat audaces in cælum tollere vultus,
Sideraque & varios cœli cognoscere motus,
Nauita quid caueat, quid vitet doctus arator,
Quando ratem ventis, aut credat semina terris.
Hæc ego dum lætis cogor prædicere musis,
Pax tua tuque adsis nato, numenque secundes.

1 QVAERITVR cur à Ioue incepit, & non à musis, vt Homerus? Conueniens magis hoc existima-
uit principium Phenomeneis, vti Iouem inuocaret, quod ipsorum carminum origo est Iupiter. non solus au-
tem ita cœpisse videtur Aratus, sed & Crates comicus, A Vesta incipiens & profari carmina, Sophron in
mimo, qui nuncius inscribitur, à Vesta incipiens, Omnes inuocant Iouem omnium principem. Sed quæri-
tur cuius Iouis meminerit, vtrumne fabulosi, an naturalis? Ex philosophi quidem plurimi, naturalis aiunt
eum Iouis meminisse. Sed Crates ait Iouem dictum cælum inuocatum vero merito, quia in aere & athe-
re sunt sidera, & Homerum dixisse Iouem in aliqua parte, cælum, & ipse Aratus, quod dicit Herodotus Io-
uem dictum aëra, & Crates quidem eiusdem est opinionis, testemque esse Philonem comicum dicit, hoc au-
tem constat & ipsum dicere. Nam quia nihil aliud est Vox, quam percussus aer, videtur conuenienter dix-
isse, quæ rei præstent auctoritatem, plenas Ioue vias referens, & omnes hominum cōuentus. Nihil earum
qua in terra sunt, sine aere est, ratione etiam Cuius omnes vsum desideramus. nam cuncti mortales osten-
dunt vsum suspirio, & cum viuimus, aere indigemus. Ad quod ait, Dextra monstrat, ad auguria pertinet
aiuum, propter quod & Stoici Iouem esse affirmant, qui per materiā manat spiritus, & similis est nostra
anima. Zenodorus autem Aetolus & Diodorus aiunt, nec ad fabulosi Iouis sufficere eiusmodi opinionem, esse
enim talem causam Iouis, & conuenire omnes vias eo confertas, quas tanquam loco eius describit. Dicen-
do autem, Etiam genus, ostendit animæ immortalitatem, bene, propterea quod ait, nouerat enim virtuti
aliquid emulum futurum. Dei igitur aduersus delicta lenem esse, est, quoniam omnium parens affirma-
tur, & non solum hominum, sed etiam deorum.

3 CAETERA quæ toto fulgent vaga sidera mundo,
Indefessa trahit proprio cum pondere cælum,
Axis at immotus semper vestigia seruat,
Libratasque tenet terras, & cardine firmo

4 Orbem

4 Orbem agit extremum. Geminus determinat axē,
Quem Graij dixere polum: pars merfa sub vndas
Oceani, pars celsa sub horri ferro aquilone.

5 Axem Cretææ dextra læuâque tuentur,
Siue Arcti, seu Romani cognominis Vrsæ,
Plaustrumve: & facies stellarum est proxima vero,
Tres temone rotisque micant, sublime quaternæ:
Si melius dixisse feras, obuersa refulgent
Ora feris, caput alterius super horrida terga
Alterius lucet: pronas rapit orbis, in ipsos
Decliuēis humeros. veteris si gratia formæ,
Cressia vos tellus aluit, moderator olympi
Donauit cœlo, meritum custodia fecit,
Quod fidæ comites prima incunabula magni
Viderunt Iouis, attonitæ cum furta parentis
Acrea pulsantes mendaci cymbala dextra,
Vagitus pueri patrias ne tangeret aures,
Dictæi exercent dominæ famuli Corybantes.
Hinc Iouis altrices, Helice Cynosuræque fulgent.
Dat Graijs Helice cursus maioribus astris,
Phœnicas Cynosura regit. sed candida tota,
Et liquido splendore Helice nitet, haud prius vlla,
Cum sol Oceano fulgentia condidit ora,
Stella micat cœlo, septem quàm Cressia flammis
Certior est Cynosura tamen fulcantibus æquor,
Quippe brevis totam fido se cardine vertit,
Sidoneâ inqueratē nunquam spectata fefellit.

4 Has inter medias, abrupti fluminis instar,
Immanis serpens sinuosa volumina torquet
Hinc atque hinc, superatque illas mirabile monstrum.
Cauda Helicen superat, tendit simul ad Cynosuram
Squammigero lapsu qua desinit vltima cauda,
Hac caput est Helices, flexu comprehenditur alto
Serpentis Cynosuræ ille explicat amplius orbis,
Sublatumque retro maiorem respicit Arcton.
Ardent ingentes oculi, caua tempora clavis
Ornantur flammis, mento sedet vnicus ignis,
Tempus dexterius quæ signat stella Draconis,
Quæque sedet mento, lucet nouissima cauda,
Extremumque Helices sidus micat, ac radiatur
Serpentis decliuē caput, quæ proxima signa
Occasus ortusque vna tanguntur ab ore,
Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arcti,

Semper in occiduis feruantes ignibus axem.

4 VERTICES extremos circa quos Sphæra cæli voluitur, Polos Græci nuncupauerunt, è quibus unus est australis, qui terræ obiectus à nobis nunquam videtur: alter autem septentrionalis, qui boreus vocatur, & nunquam occidit.

5 DVÆ sunt Arcti, quarum maiorem vocant, Helicen: minorem, Canis caudam. Alterutra quidem harum capita deorsum, alterutra sursum aspiciunt. Altera nanque Helice est, quæ apparet prima nocte: altera, pusilla quidem, sed à nauigantibus obseruatur maria enim conturbat. Helicen autem dicit Hæstius Callisto Lycaonis regis filiam fuisse, & in Arcadia solitam cum Diana venari, & in montibus vagari, & à Ioue compressam, rem celasse Diana. Quam grauidam, nudam se lauantem cum aspexisset Diana in lauacro, partum eius accelerans, bestiam eam esse iussit: & dum esset vrsa, Arctum enixa est, quem Arcadem vocant. Amphipolis autem comicus poeta, refert Iouem in Dianæ effigiem transfiguratum in venatione Callisto oppressisse tempore partus plena cum vexaretur, Diana culpam indicasse, & iratam Dianam in vrsam transfigurasse. Quæ dum in montibus vagaretur, è quibusdam pastoribus apprehensa, cum puero perducta est ad Lycaonem: post tempus in Lycæi Iouis templum confugientem, cum eam Arcas filius sequeretur, quo eam nefas erat intrare, ab Arcadibus vtrique interfecti sunt. Iupiter autem vtrisque cæli astris intulit, Vrsamque eam nominauit. Ouidius à Iunone in bestiam conuersam scribit. Habet autem stellas, in capite septem, in singulis humeris singulas obscuras, in armo duas, in pectore vnam, in pede priore claras duas, in summa cauda claram vnam, in ventre claram vnam, in spina vnam, in crure posteriore duas, in extremo pede duas super caudam tres: sunt omnes, XXXIII. Porro Arctus minor à pluribus Phœnice, à Græcis Arctophylax, à nonnullis Canis cauda vocatur. Quam Sidones aspicientes continuo nauigant. Dicitur à Ioue inter astra collocatus, ut duplex honor Helices monstraretur. Agathostenes quidem in Asiaticis carminibus, Cynosuram dicit Iouis fuisse nutricem, vnam ex Idæiæ nymphis, à qua in Creta oppido Hyllæ Nicoftratus constituit portus, & circa eum locum Cynosuram fuisse, cum Telchinijs qui dicuntur Curetes Idæi. Aratus Cynosuram & Helicen Cretenses Iouis nutrices fuisse dicit, ob quod sunt cælesti donata honore.

Habet autem stellæ, in humero splendidam vnam, in pectore claram vnam, in ventre claram vnam super caudam claras tres: sunt omnes septem, supra alias decem, quæ præcedunt & dicuntur ludentes: et maxime altera quæ vocatur Polus, in quo à quibusdam putatur totus orbis circumuerti.

6 INTER ambas ergo Arctos, maximus flexuoso corpore adiacens Draco, qui vtraque Arcton flexuoso corpore semicingit, Helices superuoluit caput, Phœnices circuncingit caudam. Hunc Pherecydes dicit inter astra collocatum beneficio Iunonis, eo quod cum nuberet Ioui Iuno, dijs offerentibus munera, Terra quoque obtulerit aurea mala cum ramis, quæ Iuno in hortum suum, qui erat apud Atlantem, inferri iussit, & Hesperides Atlantidis filias custodes posuit, quæ cum à filiabus Atlantis subtraherentur & sæpe vexarentur, Iuno custodem horti Draconem peruigilem implicuit arbori, quem Hercules interfecit, & illa astris intulit. Hunc alij Iouem astris iutulisse dicunt, ob memoriam virtutis Herculis, Mineræ obiectu, quæ illa contortum cælo immisit, & inter Septentriones locauit. Habet autem stellæ, in capite splendidas tres, in corpore verò vsque ad caudam, XII. ab inuicem distantes. Sunt autem omnes XV.

7 HAVD procul effigies inde est defecta labore,
Non illi nomen, non magni causa laboris:
Dextro nanque genu nixus, diuersaque tendens
Brachia, suppliciter pansis ad numina palmis,
Serpentis capiti figit vestigia sæua.

DRACONEM immense magnitudinis, hortorum custodem infomnem, dum à Iunone ad custodienda aurea mala esset constitutus, Hercules, cum ad mala aurea profectus fuisset, ut refert Panyasis Heraclea, fertur peremisse. & ideo inter astra à Ioue hunc laborem memoria dignum honorasse, & vtrisque sideribus intulisse, ita ut in certamine fuerint eorum habitus, serpentis capite iam defecto, qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra draconem porrecto pingitur, ut certaminis labor significetur. Ideo pellem leonis in sinistra manu habere fingitur, ut in signe virtutis monstretur, quia leonem inermis interfecisse narratur. Habet autem stellæ, in capite vnam, in singulis humeris singulas splendidas, in sinistro cubito vnam, in eadem manu vnam, in eodem brachio vnam, in sinistro femore vnam, in dextera parte femoris duas, in coxa duas, in genu dextro vnam, in eadē tibia vnam, in crure duas, in eodem pede vnam, in dextera manu vnam, in claua quam eadē tenet manu, vnam, in leonino pelle quatuor. Sunt omnes viginti quatuor.

CORONA.

8 CLARA Ariadnæ propius stant signa Coronæ.

Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.

8 HÆC corona dicitur esse Ariadnes, quam Liber astris intulisse dicitur, dum eius nuptias dii in insula Creta celebrarent, cogitans præclaram facere, pro qua primum noua nupta coronata est. Sed qui Cretica conscripsit, refert, quia cum Liber ad Minoem regem venisset, ut Ariadnen filiam eius duceret uxore coronam dono Ariadna dedisse Vulcani opere factam ex auro & gemmis preciosis, & talis fulgoris fuit, ut Thesea ex Labyrintho liberaret, qua post astris affixa est, cum in Naxos utriusque venissent. Signum amoris eius crines ostendunt. & est stellis fulgentibus sub cauda Leonis. Habet autem stellæ novem in circuitu positas, quarum tres sunt splendida.

OPHIUCHVS.

9 TERGA nitens stellis, à quo se vertice tollit,

Succiduis genibus lapsum & miserabile monstrum,

Hic Ophiuchus erit, longe caput ante nitendo,

Et vastos humeros, tum cætera membra sequuntur.

Illis languet honor humeris, manus integer ardor.

Luna etiam mensem cum pleno diuidit orbe,

Lux tenuis manibus per quas elabitur Anguis

Pressus utraque manu, medium cingens Ophiuchum.

Scorpius ima pedum tangit, sed planta sinistra

In tergo residet, vestigia dextera pendent.

Est impar manibus pondus, nam dextera paruam

Partem anguis retinet per læuam attollitur omnis:

Quantumque à læua distantia Serta notantur,

Erigitur tantum Serpens, atque vltima mento

Stella sub ætherea lucet crinita corona,

Ad quam si dorso peruadit lubricus Anguis,

Insignes cælum perfundunt lumine Chelæ.

8 HIC est Serpentarius qui super Scorpionem stat, tenens utraque manu serpentem, qui ab astrologis dicitur fuisse. Aesculapius filius Apollinis, qui cum medicina arte uteretur, mortuos fertur suscitasse. Quamobrem iratus in eum Iupiter, donum eius cum ipso fulminis ictu percussit. Rogatu autem Apollinis patris, Iupiter ei arte sua rursus post obitum de functo animam restituisse ad vitam, & inter astra constituisse putatur. Habet autem stellæ, in capite claram vnā, in singulis humeris claras singulas, in sinistra manu tres, in dextera quatuor. & duas ex eis claras: in singulis lumbis singulas, in singulis genibus singulas, in dextera tibia claram vnā, in singulis pedibus singulas claras, sunt omnes XVII.

SERPENS quem tenet in manibus habet, stellæ in orificio duas, in flexura capitis spissas quatuor in manu Ophiuchi duas claras, in prima flexura octo, in secunda, quam tenet in dextera manu, alias octo, in tertia usque ad caudam sex, sunt omnes stellæ serpentis triginta.

SCORPIVS.

SCORPIVS sane inter astra à Ioue illatus est, pro eo quod ferunt ex terra ortum, summis sumque qui Oriona interficeret, ob eius loquacitatem, quod ex venatione nullam se feram relinquere diceret: isque Oriona percussit & occidit, & inde à Ioue astris illatus est, ut eius naturam futuri homines intelligerent. Nigidius autem dicit Scorpionem ad perniciem Orionis in insula Chio in monte Chelippio ortum, voluntate atque ope Diana. Nam cum in monte Celfonio venaretur, irridens Dianam, contenebat eius

opera quæ in monte constituebat. Itaque Diana dicitur misisse Scorpionem qui Orionem vita priuaret: postea ab Ioue impetrasse, ut Scorpio irduodecim signorum memoria constitueretur. Hic ob magnitudinem in duo domicilia pangitur. etenim ad aliud tendunt brachia eius, ad aliud corpus & cauda & aculeus. Habet autem stellas in vno quoque cornu duas, in ore vnâ claram, in fronte duas, in dorso claras tres, in ventre duas, in cauda quinque, in aculeo duas. sunt omnes XIX. ex his quatuor quæ sunt in Cornibus eius, duæ priores clara, & duæ obscura Libra assignantur, quam Chelas Græci dicunt.

ARCTOPHYLAX.

10 INDE Helicen sequitur senior, baculôque minatus
Se velle Arctophylax, brachiorum munera cæcus
Icarus, ereptam pensauit munere ripam,
Non illi obscurum caput est, non tristia membra:
Sed proprio tamen vna micat sub nomine flamma,
Arcturum dixere, sinus quæ vincula nodant

10 BOOTES, qui & Arcturus, fertur esse custos Plaustrî, eo quod Plaustrum sequitur, id est Septentriones, & quasi succinctus sit Septentrionibus. Hunc dicunt Arcadem Iouis filium esse, de cuius post namine Arcadia dicta est, quem Lycaon Pelasgi filius, cum Iouem hospitio receperet, infantem membratim lacerauit, & Ioui in epulis apposuit, tentans Iouem, utrum deus esset. Iupiter autem dicitur domum Lycaonis fulmine incendisse, eoque loco ciuitatem constructam quæ Trapezos appellata est: Lycaonem verò conuertisse in lupum, Arcadem autem compactis membris ad vitam reduxisse, & cuidam caprario dedisse nutriendum. Qui cum adulta iam ætate esset, matri inscius vim inferre voluit, quos cum incola Lycæ montis occidere vellent, Iupiter virosque liberans, aëtri insulit: qui ut res gesta est, ita manent, illa Vrsa natura, hic impetum faciens, quem Boötem Homerus vocat. Habet autem stellas, in dextra manu quatuor, quæ non occidunt: in capite claram vnâ, in singulis humeris singulas in singulis mammillis claras singulas, in dextra parte corporis sub mammilla obscuram vnâ, in dextro cubito claram, vnâ, inter utraque genua claram vnâ, & magnâ quæ est Arcturus: in singulis pedibus singulas. sunt omnes XIII.

VIRGO.

11 FVLGET spica manu, maturisque ardet aristis,
Quam te diua vocant: tangunt mortalia si te
Carmina, nec surdam præbes venerantibus aurem
Exosa heu mortale genus, medio mihi cursu
Stabunt quadrupedes, & flexis lætus habenis,
Tæque tuumque canam terris venerabile numen.
Aurea pacati regeres cum secula mundi
Iustitia, inuiolata malis, placidissima virgo,
Seu genus Astræi fueris, quem fama parentem
Tradidit astrorum, seu verò intercidit æuo
Ortus fama tui, medijs te læta ferebas
Sublimis populis, nec dedignata subire
Tecta hominum & puros mores sine crimine, diua
Iura dabas, cultuque nouo rude vulgus in omnem
Formabas vitæ sinceris artibus usum,
Nondum vefanos rabies nudauerat enses,
Nec consanguineis fuerat discordia nota,

Ignotisque

Ignotique maris cursus, priuatâque tellus
Grata fati, neque per dubios auidissima ventos,
Spes procul amotas fabricata naue patebat
Diuitias, fructusque dabat placata colono
Sponte sua tellus, nec parui terminus agri
Præstabat dominis signo tutissima rura.

At postquam argenti creuit deformior ætas,
Rarius inuisit maculatas fraudibus vrbes,
Serâque ab excelsis descendens montibus, ore
Velato, tristisque genas abscondita ripa,
Nulliusque larem, nollos adit illa penates.
Tantum cum trepidum vulgus coetusque notauit,
Increpat, O patrum soboles oblita priorum,
Degeneres quæ habuit semperq; habitura minores,
Quid me nunc habitus super & mala vota vocatis?
Quærenda est sedes nobis noua: secula vasta,
Artibus indomitistradent scelerique cruento.
Hæc effata, super montes abite alite cursu,
Attonitos linquens populos, grauiora pauentes.

Aerea sed postquam proles terris data, nec iam
Semina virtutis vitij demersa resistunt:
Quisque priora tenet vestigia, quisque secunda:
Ferreque inuento mens est lætata metallo,
Polluit & taurus mensas, assuetus aratro.
Deseruit propere terras iustissima Virgo,
Et cœli sortita locum, quâ proximus illi
Tardus in occasum sequitur sua plaustra Bootes.

Virginis at placidæ præstanti lumine signat
Stella humeros, Helicæque ignis non clarior ambit,
Quique micat cauda, quiq; armum fulget ad ipsum,
Quique priora tenet vestigia, quisque secunda
Clunibus hirsutis & qui sua sidera reddit:
Nanque aliæ quibus expletum ceruixque caputq;
Vatibus ignotæ priscis, sine honore feruntur

11 AD Aspectum autem Bootes Virgo constituta est, quæ Erigone dicta est, quæ inter Leonem & Libram in Zodiaco locum tenet. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam esse dicit, nomine Iustam. Hunc secutus Aratus dicit, quod cum esset immortalis, in terrâ morabatur, & à virorum aspectu se subtrahere solita, cum fœminis consulto ludere & conuersari videbatur, & ab eis Iusta vocabatur, & nondum inter homines nequitiam, neque nauigationem fuisse: sed illâ in terrâ moratam, aequitatem hominibus præstitisse eo seculo quod aureum dicebatur. Sed postquam diminuti homines à pietate quieuerunt, illa cum eis minime conuersata est: postquam verò hominum mores in deterius versi sunt, in toto se à terris abstulit, & in ea parte cœli habitauit quæ enumeretur. Nonnulli autem eam esse Cererem, eo quod spicas teneat: alij Atargatin. quidam verò Fortunam, pro eo quod sine capite astris infertur. Nigidius de Virgine ita refert: Virginem Iustitiam dici siue Aequitatem, quæ ab hominibus recesserit, & ad immortales merito transferit. Nam cum inter mortales conueniret omnibus locis conciliabilisque solitam consistere, & præcipere hominibus ne temere à iustitia & aequitate discederent: qui quandiu

monitis eius obedirent, diu in vita sine cura & sollicitudine futuros: sed cum negligentius aequitatem obseruantes declinarent, insidijsque cupiditate & auaritia alter alterum deciperet, ab hominibus discessisse, & digna celesti numero immortale premium pietatis possedit. Habet autem stellas in capite obscuram nimis vnā, in singulis humeris singulas, in vnaquaque ala obscuras duas: ex eā qua sunt in dextra ala à parte humeri, est clara vna: & in singulis cubitis singulas, in singulis manibus singulas: illa qua dextra, clarior est, & vocatur Spica: in tunica obscuras sex, in singulis pedibus singulas. sunt omnes decem & nouem.

GEMINI.

13 QVA media Helice, subiectum respice Cancrum: At capiti suberunt Gemini.

13 H1 dicuntur Castor & Pollux, fratres Gemini maxima concordia, & quibus cum vnus cecidisset in pugna quam aduersus Athenienses gerebant, alter immortalitatem accepit, quos Iupiter vtroque caelo intulit, sideribusque Geminos nominauit, qui Salutares sunt appellati. Nam & horum stella ita se habent, vt occidente vna, oriatur altera. Alij volunt Zethum & Amphionem esse, ideo vnus Zonam, alter Iram habet. Nigidius deos Samothracas dixit, quorum argumentum nefas sit enumerare, propter eos qui ministris praesunt item dicit Castorem & Pollucem, Tyndaridas, Geminorum honore decoratos, quod principes pacationis dicantur: quod mare totum praeconibus maleficisque pacatum reddidissent, & quo in tempore nauigauerunt cum Iasone atque Hercule ad pellem inauratam auferendam, multis laboribus tempestatibusque conflicti, periculorum atque animorum experti, impendia laboribus liberare studuerunt: atque cum à Ioue essent elati, perierunt à patre, vt sibi liceret in eo caeli loco constitui, vnde mortalibus auxiliantes prospicere possent. Quamobrem eū concessum est immortalis memoria locoque constitui, & plerisque mortalibus auxiliantes sui conspectus gratia praebent. Quorum prior habet stellas, in capite claram vnā, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito vnā, in eadem manu vnā, in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas. sunt omnes nouem. Alter qui Propus appellatur, iuxta Cancrum est, habet stellas, in capite claram vnā, in singulis mammillis singulas, in sinistro cubito duas, in eadem manu vnā, in sinistro genu vnā, in singulis pedibus singulas, in sinistro pede vltima distantia vnā: qua vocatur Propus, sunt simul decem. Hisunt inter duodecim signa zodiaci circuli: sed in medio circulo aequinoctiali tropici hiemalis, qui Australis appellatur, sita sunt.

CANCER in astris positus esse dicitur, beneficio Iunonis, Quod cum Hercules cum Hydra ad fontem Lernaum depugnaret, hic Cancer Hercules pede morsu deprehendit, vt Panyasis auctor dicit, quem miratus Hercules, calcatum contriuit, beneficioque Iunonis magnis honoribus decoratus est. idem duodecim signorum numero ar numeratus. sunt in hoc signo aliae stelle quas Graeci ὄοις dicunt, Quod cum Liber à Iunone insania obiecta fugeret, ad occursum Dodonai. Iouis, eiusque in templo responsa peteret, vt Philiscus refert, magni imbres cum grandine orti sunt, ea parte qua transiturus erat. Afinis è contrario transeuntibus per aquas, in vno ex his sedens & ipse transuectus est sine periculo, & ab insania liberatus. Vni autem ex his effecisse dicitur, vt voce humana loqueretur, & post paucum tempus cum Priapo contendere cepit de membro naturali. Priapus compressum asinum occidit. Iouis autem beneficio vtrique immortalis honore donati astris sunt illati. Est & altera origo, qua infertur ab alijs. Quod cum aduersus gigantes dij bellum agerent, idem Liber & Vulcanus & Satyri afinis insidentes profecti sunt ad pugnam. Quod genus viso tumultu diro, cum murmure rugissent, gigantes eorum voce territi fugerunt, & confestim dij de gigantibus triumphauerunt: & iccirco vnā cum praesepio suo astris sunt illati, & in signo nobili Cancri positi, cuius cursum ad occasum tendit. Habet autem stellas in cornibus anterioribus duas claras, & tres obscuras, qua appellantur Nubilum: quod circa eum videtur, Praesepium dicitur: in ore vnā, in dextris pedibus singulas: sunt quatuor obscurae, in sinistris priores claras duas, in secundo vnā, in tertio vnā, in extremo minore vnā, in testa duas. sunt omnes XVI.

LEO.

QVA posterior pes,

Horren-

Horrentesque iubas & fuluum cerne leonem,
 Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,
 Accensa in Cancro iam, tunc geminabitur æstas.
 Tunc lymphæ tenues, tunc est tristissima tellus.
 Et densas lætus segetes bene condit arator.
 Ne mihitunc remis pulset vagâ cærula puppis:
 Dem potius ventis excluso vela rudente,
 Excipiâmq; sinu zephyris spirantibus auras.

LEONEM beneficio Iunonis inter astra collocatum dicitur, eo quod virtute ceteras præcellat. Perianthus Rhodius refert eum ob primos labores Herculis memoria causa, honorifice astris illatum. Nigidius refert hunc Leonem nutritum apud Lunam iussu Iunonis, & in terra Arcadia in regione Nemea in spelunca Mithdimon nomine fuerit, quam quidam Aphriso dicunt, & iussu Iunonis ad Herculis exitum dimissum, quem Hercules iussu Eurysthei interfecit cum Molarcho hospite suo, cuius clauam pro viribus tributam principio est adeptus, cum qua Leonem interfecit, itaque postea claua pro gladio, pelle pro scuto reliquo tempore vti cepit, & apud omnes mortales gratus ob virtutem habere cepit: Iunoni porro magis odio esse. Quapropter leonem cœlesti memoria dignatum voluntate Iunonis nos arbitramur. Hic notabilis & maximus inter signa est. Plerique volunt Nemea gymnicos ludos ob hunc Leonem institutos. hic totus figuratur. Habet stellas, in capite tres, in collo duas, in pectore claram vnam, in spina tres, in cauda media vnam, in vltima cauda claram vnam, in medio ventre vnam, sub pectore duas, in priore pede claram vnam, sub ventre vnam claram, in medio ventris vnam, in posteriore pede claram vnam, in genu posteriori claram vnam. sunt omnes decem & nouem. Videntur alia stella obscura septem iuxta caudam eius, quæ vocantur crines Berenices, & sunt earum virginum quæ Lesbo perierunt. illa autem magna & clara quæ in pectore eius est, appellatur Tyberone.

ERICHTHONIUS.

14 EST etiam Aurigæ facies, siue inclyta forma,
 Natus Erichthonius, qui curru sub iuga duxit
 Quadrupedes, seu Myrtoas demersus in vndas
 Myrtilos hunc potius species in sidera reddit.
 Sic nulli cursus, sic ruptis mœstus habenis,
 Perfidia Pelopis raptam gemit Hippodamiam.
 Ipse ingens transuersus abit læuam Geminorum.
 Maiorisque Vrsæ contradelabitur ora.
 Numina præterea secum trahit: vna putatur
 Nutrix esse Iouis, si vere Iupiter infans
 Vbera Cretææ mulsit fidissima capræ:
 Sidere quæ claro gratum te gestat alumnum,
 Hanc auriga humero totam gerit: at manus hædos
 Ostendit, nautis inimicum sidus in vndis.
 Orbis ab oceano celsus rapit. haud semel hædi
 Lactatam videre ratem nautasque pauentes,
 Sparsâque per sæuos morietum corpora fluctus.

14 Hic agitator Erichthonius dicitur fuisse Vulcani & Mineruæ filius. Qui Vulcanus cum Ioue fulmen efficeret, ab Ioue promissum cepit, ut quicquid vellet præsumeret. ille Mineruam in conjugem petiuit. Iupiter inperauit Mineruæ ut virginitatem defenderet. Dúmque cubiculum introirent, certando Vulcanus semē in pauimentū iecit, vnde natus est Erichthonius, quē Minerua in cista abscondit, draconeq;

custode appposito, duabus sororibus Aglauro & Pandroso commendauit. Hic primus curruis homines equis iunctis docuit similes quadrigæ solis facere. primum Panathenæa constituisse, arcem templumque ædificasse dicitur, Quem Iupiter miratus astris receptum memoria tradidit. In hoc signo & Capra est, quam in humero portat, quæ Iouem nutriuit. Itæmque eius filij Hædi, quos auriga in brachio portat, qui fluctus significare dicuntur, noscuntur. Musæus de capra hoc refert, datur Iouis infans nutriendus Themidis Althææ quæ fuit domina capra, quæ ex ea Iouem nutriuit. Esse autem hanc capræ filiam Solis dicunt, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, ut Titanes eam timerent, rogarentque matrem Terram, ut eam abderet. Terra autem in antro clausam Amalthææ tradidit custodiendam, ibique Iouem cum cura Amalthææ educaße. Qui cum esset iuuenis, & ille contra Titanes inermis vellet pugnare, eius pellem dicitur acceptam pro scuto habuisse, quod semper Titanibus agitator timori fuerit, & dicebatur media pelle Gorgonæ caput habere: eo tectus tegmento capra, tergo alterius pellis tecta restituit, vitæ etiam immortalitate donauit, cælique astris intulit, & eius pellem appellauit. Alijs placet agitatore Myrtilum esse Mercurij filium Oenomai aurigam, & à patre Mercurio astris illatum, cuius caput non multum distat ab Helice, genua apponuntur Geminis, pedes iuxta Tauri cornua. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas, sed ea est clarior quæ in sinistro humero est, & appellatur Capra: in singulis genibus singulas, in dextra manu vnam, in sinistra duas, & super ipso brachio stellas duas, quæ vocantur Hædi. sunt omnes simul decem.

TAVRVS.

15 AVRIGÆ pedibus trux adiacet ignea Taurus
Cornua fronte gerens, & lucidus igne minaci,
Quem Liber ignarum cœli formando docebat:
Et caput, & patulas nares, & cornua Tauri:
Fronte micant Hyades: quæ cornua flamma sinistri
Summa tenet. sub hæc eadem, vestigia dextra
Aurigæ, mediæque ligant compagine diuos
Myrtilos exoritur summo cum Piscibus ore,
Totus cum Tauro lucet, ruit oceano bos
Ante super terras cum fulget Myrtilus ore

16 PORRO Taurum inter astra quidam putant positum, propter Iouem quod in bouem sit fabulose conuersus. Nigidius hunc Iouem à Neptuno fratre per gratiam adduxisse, qui in figura Tauri sensum humanum haberet quem Iupiter Sidonem misit, ut Europam Agenoris filiam ad se portaret, isque per pelagus Sidonem venit, ibique Europam inter aequales suas ludentem in templo Aesculapij conspexit, eamque repentino arreptu collocatam suo tergo deuexit ad Iouem in insulam Cretæ. Ob hanc igitur causam Iupiter Taurum sideribus dignatus est immortalis memoria inferre. Erat osthenes dicit hunc esse qui coijt cum Pasiphae. cuius priores partes apparent, reliquum corpus non apparet propter sæminem sexum. Spectat autem orientem. In signo autem Tauri frons & facies, Hyades vocantur, quas Pherecydes Athenæus nutrites Liberi dicit, quæ Dodonides nympha vocantur. Quæ cum à Lycurgo capriuitatem timentes, fugerent Thebas, ne sibi à Iumone aliquid paterentur, Iupiter cælo illas sideribus honorauit, Hyadesque appellauit, quod nascente Libero eas inuenerit, quas in signum temporis posuit: vel quod sine pluuias: ovis enim puluere est, quia earum ortus imbres concitat: vel quia in modum T letera posita sunt. Musæus & ista refert, Ex Atlante & Hyæ duodecim filia procreata sunt, & filius Hyas, quem dum ab apro vel Leone occisum sorores omnes nimis diligentes flerent, obierunt: e quibus quinque stellas figuratas Hyades appellauerunt: septem autem, Pleiades. Myrtilus autem quinque filias Cadmi esse dixit. Habet autem Taurus stellas in capite quinque, quæ Hyades appellantur: id est in cornibus singulis singulas, in fronte duas, in naribus vnam: hæ sunt Hyades: in singulis genibus singulas, in ungue anteriore duas, in palmaribus duas, in collo vnam, in dorso tres, e quibus nouissima splendida est: in ventre splendidam vnam, in pectore vnam, in palla vnam sunt omnes XVIII. ab excisione Tauri vsque ad id quod septem stelle, sunt quas quidem Pliades vel Pleiades dicunt, quæ non videntur simul, eo quod septima obscura sit.

CEPHEVS

CEPHEVS.

16 IASIDES etiam cœlum cum coniuge Cepheus
 Ascendit, totâque domo: quia Iuppiter auctor
 Est generis, prodest maiestas sæpe parentis.
 Ipse breuem patulis manibus stat post Cynosuram,
 Diducto passim quantum latus à pede dextro,
 Cepheus extremam tangit Cynosurida caudam:
 Tantundem à læuo distat minor vtrâque iungit,
 Regula. Cepheos vestigia balthæus ambit.

16 CEPHEVS in ordine quarto loco positus est, quem Septentrionalis circulus occupat, à pedibus
 usque ad pectus: reliquus medius est Arcturo, Aëstino tropico circulo. fuit ergo, sicut Euripides scribit. Ae-
 thiopium rex, Andromeda pater, qui filiam suam ad cetum dicitur exposuisse, quam Perseus saluauit: eius
 que causa, & ipse pater beneficio Minerue sit astris illatus. Habet quidē stellas, in capite splendidas duas,
 in singulis humeris singulas, in singulis manibus singulas claras, in singulis cubitis obscuras singulas, in
 zona tres obliquatas, in dextra coxa vnâ, in sinistro genu duas, supra pedes quatuor, in vltimo pede v-
 nam: sunt omnes XIX.

CASSIEPEIA.

17 QVA latus afflexum sinuosi respicit Anguis,
 Cassiepeia virum residet sublimis ad ipsum,
 Clara etiam pernox cœlo cùm Luna refulget,
 Sed breuis & paucis decorata in sidere flammis,
 Qualis ferratos subijcit clauicula dentes,
 Succutit, & foribus præducit vincula claustrî:
 Talis dispositis stellis ipsa horrida vultu.
 Sic tendit palmas ceu sit planctura relictam
 Andromedam, meritæ non iusta piacula matris.

17 CASSIEPEIA interea (vt refert Sophocles carminum vates) dicitur præposuisse formam suam
 Nereidibus, ob quam rem ira Neptuni Ceto transmissa vastabatur eorum terra: expostulatâque Andro-
 meden & Ceto propositam: ob quam rem longe habitus eorum diuersus est, ita autem est Cassiepeia in sel-
 la sedens. Habet in capite stellam clarâ vnâ, in singulis humeris singulas claras, in dextra mammi-
 la clarâ vnâ, in dextra manu clarâ & magnâ vnâ, in sinistra manu clarâ vnâ, in umbilico
 clarâ & magnâ vnâ, in sinistro femore duas, in eodem genu clarâ vnâ, in vnaquodq; angulo sel-
 lae in qua sedet, singulas claras: sunt omnes XIII.

ANDROMEDE.

18 NEC procul Andromede, totam quam cernere notidum
 Obscura sub nocte licet, sic emicat ore,
 Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambit,
 Ignea substricta fulget qua zonula palla,
 Sed pene facies remanet, districtâque pandit
 Brachia, ceu magni teneantur robore saxi.

ANDROMEDA filia fuit Cephei & Cassiepeiae, quâ adamarata est à Cupidine, & datum est res-
 ponsum vt traderetur Ceto ad deuorandum. Quâ suspensa inter duos montes, & exposta Ceto est cum
 omnibus ornamentis, à Perseo autem liberata est, & ob id Persea dicta: beneficioque Minerue astris rece-
 pra est.

praest. Euripides etiam dicit intra astra collocatam ut labor Persei aeternus pateret, manibus eius extensis, quemadmodum Ceto opposita est. Quae cum à Perseo liberata esset, neque patri, neque matri voluit commorari, sed continuo cum Perseo profecta est. Habet stellas, in capite claram unam, in singulis humeris singulas, in singulis cubitis claras singulas, in dextra manu claram unam, in eodem brachio claras duas, in zona tres, sub zona quatuor, in singulis genibus claras singulas, in dextro pede duas, in sinistro pede unam, sunt omnes XXI.

EQVVS DIMIDIVS.

19 **ANDROMEDAE** verò radiat quā stella sub ipsa
 Aluo, fulget equus: tres armo, sed latera æquis
 Distinguunt spatij: capiti tristissima forma,
 Et ceruix sine honore obscuro lumine sordet
 Spumanti mandit sed quā ferus ore lupato,
 Et capite & longe ceruice insignior exit
 Stella nitens, armis laterique simillima magno.
 Nec totam ille tamen formam per singula reddit.
 Primo præstat equo, medio rapta ordine membra
 Destituunt, visus radijs hinc surgit imago.
 Gorgonis hinc proles in Pierio Helicone,
 Vertice cum summo nondum decurreret vnda,
 Musæos fontes dextri pedis ictibus hausit.
 Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen.
 Fontes nomen habent, sed Pegasus æthere summo
 Veloces agitat pennas, & fidere gaudet.

19 EQVVS præterea dimidius est, priorē parte patens vsque ad vmbilicum. Aratus dicit super Geniculatorem situm, & iam astris illatum, eo quod à celsitudine Heliconis montis percussus pede dextro aquā produxit, quem liquorem Hippocrenen dicunt. Quidam pro eo quod Iupiter eo vsus fuerit. Nonnulli verò Pegasus putant qui ad astra pro Bellerophontis interitu euolauerit. Euripides dicit Melanippen Chironis filiam esse, quae compressa grauida, profugit in Pelion montem, & dum à patre comprehendit timeret, deorum misericordia conuersa in equum ad astra conscendit, cuius posteriores partes corporis propter faminei sexus pudorem non videntur. Habet autem stellas, in facie claras duas, in capite claram unam, in singulis auribus singulas claras, in maxilla unam, in ala proxima capiti claram unam, in humero ala dextra unam, in media ala unam, in extremis pennis unam, in armo unam, in pectore unam, in spina unam, in vmbilico claram unam, in singulis genibus singulas, in singulis ungulis singulas. sunt omnes XVIII.

ARIES,

20 **INDE** subest Aries, qui longe maxima torrens
 Orbis, & ad finem spacijs non tardior oram
 Peruenit, & quando grauiore Lycaonis Arctos
 Axem vel tutor quem tanto gratior ille
 Distantes cornu properat contingere metas.
 Claræque non illi est facies, nec sidera possunt,
 Officiat si Luna, sua virtute nitere.
 Sed quærendus erit zonæ ratione micantis,
 Ut chelæ, candens aut balthæus Orionis.

20 **ARIES**, ut Hesiodus & Pherecydes dicunt, inter astra collocatus est, propter Phrixum & Hellen Arhamantis

Arhamantis & Nebula filios. Qui cum nequicam occidere vellent, insani à Libero dicuntur effecti: qui dū in filia errarent, mater eis Arietem aurata pelle fertur adduxisse, qui cum nauigare vellent, in mare proiecti sunt, quod pelagus ab Helles nomine Hellepontus vocatur. Helle autem (vt aiunt) à Neptuno saluata est, & ex ea puerum Paonem genuit. Phrixus autem insidens preparato arieti, Colchos adductus est ad Aetam regem, ibique Arietem Marti immolauit, eique suam auream pellem concessit, antequam inter astra processisset, quam Draco custodiuit. Genitum autem hunc Arietem dicunt ex Neptuno & Theophrane Altidis filia, quam cum adamasset, in insulam Crinnissam traduxit, inque ouem cōuertit, cum qua in Arietem mutatus concubuit, ex qua Aries chrysouellus natus. Nigidius hunc Arietem dicit ducem & principem esse signorum zodiaci circuli. Immortali autem honora donatum, quod cum Libea exercitum in Africam duceret, & aqua inopiam pateretur, subito Aries ex arena exiit, & Liberum cum suo exercitu ad aquam perduxit diuinitus. Hoc facto Liber eum Arietem Iouem Ammonem appellauit, eiq; fanum magnificum fecit, eo in loco in quo reperta est aqua, & abest ab Alexandria itinere dierum nouē, locus arenosus & serpentum multisudine plenus, & ab arena Ammon est nominatus. Præterea Aries dux aqua, immortalis mutatus, & celsi sidera consecutus. Conuertit autem caput ad Taurum, ipse autem assumitur alijs signis. Habet autem stellas, in capite vnam, in auriculis tres, in collo duas, in summitate pedum anteriorum singulorum singulas, in dorso quatuor, in cauda vnam, in ventre tres, in summitate singulorum pedum posteriorum singulas. sunt omnes XVIII.

DELTOTON.

21 EST etiam propiore deum cognoscere signo.
Deltoton, si quis donum hoc spectabile Nili,
Diuitibus veneratum vndis in fede notarit.
Tres illi laterum ductus, æquata duorum
Sunt spacia, vnus breuior, sed clarior ignis.
Hinc Aries iuxta medium Deltoton habebit.

21 SVPER caput Arietis non longè ab Andromeda pedibus adiacet signum quod Græci ob similitudinem Delta literæ, Deltoton vocant: Latini autem ob proprietatem formæ, Triangulum dicunt. Quod quidam à Ioue per Mercurium inter astra positum dicunt, super caput Arietis, pro eo quod obscurum esse dicitur. Quidam verò dicunt Aegypti esse effigiem, stellæ figuratam in tribus angulis, id est trigono, & Nilum talem ambitum facere. Habet autem stellas tres, in singulis angulis singulas, e quibus vna est clarior.

PISCES.

22 INTER Ianigeri tergum, & Cepheida mœstam
Hinc vltra gemini Pisces, quorum alter in austrum
Tendit, Threicium boream petit alter, & audit
Stridentes auras, niueus quas procreat Hæmus.
Non illis liber cursus, sed vincula cauda
Singula vtrunque tenent vno cōeuntia nodo.
Nodum stella premit Piscis qui respicit auras
Threicias. dextram Andromedæ cernuntur ad vnam.

22 PISCES hi sunt, & maior Piscu. Nigidius hos Pisces dicit in flumine Euphrate fuisse, & ibi omnū inuenisse miræ magnitudinis, quod voluentes eiecerunt in terram, atque ita columbam insedis, & post aliquot dies exclusisse eam Syria quæ vocatur Venus: miximè quæ misericors ad homines pertinebat: quæ quæ multa quæ ad vtilitatem hominibus verterentur, ea dicitur inuenisse. Quæ, quoniam Iupiter sapius à Mercurio laudari nominarique audiret, quod in deos religiosa, in hominibus officiosa diligenter fuerit, rogata à Ioue quod sibi optanti tribui postularet: illa ait, Vt pisces qui suam originem seruassent, immortali præmio afficerentur. Iupiter in duodecim signis Pisces siderum splendore decorauit. Vnde hodie quoq;

Syrineque hos Pisces edunt, & columbarum prestat decorant. Horum autem vnus aquilonius est, alius australis, ex aduerso caudis vtrinque positus. Habent inter se alligamentum luteum, continens vsque ad priores pedes arietis. Andromeda autem humerus dexter, piscis est signum. Habet idem aquilonius stellas duodecim. Alligamentum luteum, quo continentur in parte borea, habet stellas tres, in parte notitres, ad orientem tres, ad occidentem tres. Australis piscis quindecim, sunt omnes XXXIX.

PERSEVS.

23 TANTVS & ille micat, tantum occupat ab Ioue cœli.
Dextra subblata similis, prope Calsiepeiam:
Sublimis fulget pedibus: properare videtur,
Et velle aligeris purum æthera tangere palmis.

23 PERSEVS quidem ex Diana & Ioue natus est. Iupiter enim in similitudinem auroi imbris se transformans, oppressam debuit Danaen, Acrisij regis Argiuorum filiam, quam pater à Ioue ut victam cognouit, intra arcam includens, precipitauit in mare: qua delata ad Italiam, inuenta à quodam piscatore, & oblata regi, eam sibi fecit uxorem, vna cum Perseo quem enixa est in mari. Qui missus ad Polydecten regem insula Seriphi, acceptus à Mercurio talaribus, & à Vulcano harpe adamantina, per aëra iter faciens ad Gorgones Phorci filias venisse perhibetur, quæ angues pro criminibus dicuntur habuisse, quosque vidissent in lapides conuerrere. Gorgones tres feruntur fuisse sorores, vno oculo, vna pulchritudine inter se communicantes: quarum nomina putantur, prima Stheno, secunda Euryale, tertia Medusa. Quidam verò eum à Minerva missum dicunt, & ab ea clypeum vitreum accepisse, per quem videre nec videri ab eis posset. Qui cum Gorgones dormientes inuenisset, caput Medusa abscedit & Minerva tradidit, quod illa in suo pectore aptauit, ut in bello terribilior esset. Perseum autem inter sidera collocauit. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris claras singulas, in manu dextra claram vnam, in eodem cubito vnam, in manu sinistra vnam, in dextra parte lumborum claram vnam, in sinistro femore claram vnam, in singulis genibus singulas, in singulis tibis singulas, in singulis pedibus singulas, in capite Gorgonis circumquaque tres, in harpe vnam, sunt omnes XVIII.

PLEIADES:

24 SIDERA communem ostendunt ex omnibus ignem.
Septem traduntur numero, sed carpitur vna,
Deficiente oculo distinguere corpora parua,
Nomina sed cunctis seruauit fida vetustas.
Electra, Alcyonéque, Celænoque Taygetéque,
Et Sterope, Meropéque simul, formosaque Maia,
Cœlifero genitæ, si vere sustinet Atlas
Regna Iouis, superosque, atq; ipso pondere gaudet.
Lumine non multo Pleias certauerit astris:
Præcipuo sed honore ostendit tempora bina.
Cum primum agricolam ventus supereminet auster,
Et cum surgit hiems portu fugienda peritis.

24 PLEIADES à pluralitate Græci vocant: Latini, eo quod vere exoriantur, Vergilias dicunt. Dicit autem Pherecydes Athenæus, septem sorores fuisse, Lycurgi filias, ex Naxo insula, & pro eo quod Liberum educauerunt, à Ioue inter sidera sunt relata. Harum nomina putantur, Electra, Alcyone, Caleno, Asterope, Merope, Taygete, Maia: quarum septima, ut ait Aratus, vix intueri potest, quam quidam præ timore Orionis fugisse putant: quidam à Sole persecutam arbitrantur, vocatamque Electram, qua non sustinens videre casus pronepotum, fugerit. Vnde & illam dissolutis crinibus propter luctum ire asserunt, & propter comas, quidam Cometen appellant. Nonnulli verò Meropen esse autumant, quæ nupta à quodam viro, nominata est Hippodamia. Musæus autem refert filias Atlantis fuisse septem, ex quibus sex clare sunt, vna obscura. cum dijs concubuerunt, tres cum Ioue, & ex Electra Dardanus, ex Maia Mercurius

ex Taygete Lacedaemon: cum Neptuno dua, Alcyone, ex qua Herus: Caleno, ex qua Lycus: cum Marte Aegyptus, ex qua Oenomaus: Merope, cum Sisypho. Magnam apud homines dignitatem habens.

LYRA.

25 TEMPORALÆUA premit Parthi subiecta draconis,
Summagenu subuersa tenet quæ se Lyra voluit:

25 LYRAM inter astra collocatam dicunt, propter honorem Mercurij qui eam condidit ex testudinis similitudine, de Apollinis bouum cornibus: qui intendit chordas septem Atlantidem numero Regrediente igitur Nilo ad suos meatus, inter cetera relicta etiam testudo est, qua cum putrefacta fuisset & nervus eius extensi intra corium remansissent, percussa à Mercurio sonitum dedit: in cuius similitudinem Mercurius Lyræ fecit, quam postea Apollini datam, alij Orpheo dicunt, eo quod vnus ex musis, id est Calliope sit filius, fecit autem chordas nouem iuxta numerum musarum. Tanta namque dicitur dulcedinis in modulando fuisse, vt arbores, saxa, bestias, atque inferos commoueret p̄ coniugio Eurydices desiderium ad inferos descendens. Qui cum Apollinem maximum deorum honoraret, Liberum autem patrem à quo fuerat glorificatus minime glorificaret, sedens in Pangæo monte, & expectans solis ortum, Liber indignatus misit Bacchus, vt Aeschylus scribit, qua cum membratim discerperent, collectisq; membris eius sepelierunt eum in Lesbij montibus: eius Lyræ Musæo dederunt, louemque rogauerunt, vt eius memoriam astris inferret. Habet autem stellas, in vtrisque pectinibus singulas, in cacumine chordarum singulas, in vtrisque humeris singulas, in fundo vnam, in modulo vnam, in tympano claram atque candidam vnam, sunt omnes nouem.

CYCNVS.

26 CONTRA spectat auem, vel Phœbi quæ fuit olim,
Cycnus de thalamis candens, qui lapsus adulter
Furta Iouis falsa volucer sub imagine texit.
Haud medijs fulgoris erunt pennæ, vtraque læta,
Dexterio iuxta regalem Cepheos vnam.
At læua fugit instantem sibi Pegason ala.

26 CYCNVM dicunt inter astra constitutum, eo quod Iupiter in Cycnum transfiguratus euolauerit in riuum Atticæ regionis, ibique comperisset Nemefin, qua & Leda dicitur (vt refert Crates tragicodiarum scriptor) qua enixa est ouum, vnde nata est Helena: sed quoniam Iupiter rursus in cælum in Cycnum transfiguratus se recepit, vt fuit pennis tensus, simulacrum eius sideribus reliquit. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in dextra ala quinque, vnam claram qua est erga collum, in sinistra ala quinque, in pectore vnam, in cauda vnam, qua est amplissima, sunt omnes XIII.

AQVARIVS.

27 OCEANOmersus, sopitas condere flammæ,
Imbres, occasus ortusque, intercipit ora.
Et cum terrores augeat nox atra marinos,
Multum clamatos frustra spectaueris ortus.
Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat auster,
Tarda ministeria, & nautis tremor alligat artus,
Et rationem animi temeraria pectora soluent.
Nulla dies oritur, quæ iam vacua æquora cernat,
Puppibus & semper tumidis ratis innatet vndis.

Interea tentare vndas iuuat, aspera sed cum
 A saltat lateri deprensæ spuma carinæ,
 Tunc alii curuos prospectant littore portus:
 Inuentasque alij terras pro munere narrant,
 Interea exanimat pauidos instantis aquæ mons:
 Ast alij procul è terra iactantur in altum:
 Munit & hos breue lignum, & fata instantia pellit,
 Et tantum à leto, quantum rate fluitibus absunt.

27 PORRO Aquarius nomen accepisse dicitur, quod eius exortu imbres plurimi fiant. Quidam volunt Ganymedem cum esse, Troili & Callirrhœs filium, qui cum in Ida monte venaretur, ob nimiam pulchritudinem à Ioue ad amatum, & per aquilam raptus, inter astra est collocatus, Dehinc Aquarius dictus est, quod vndas funderet. Nigidius Hydrochoon siue Aquarius existimat esse Deucalionem Thesaliæ, qui maximo catas typho sit relictus cum vxore Pyrrha in monte Aetna, qui est altissimus in Sicilia & postea quam se & vxorem suam in terra relictum censuit, orbitatis & vastitatis miserius, ab Ioue precari cepit, ut aut & ipsi interirent, aut hominum genus restituerent. Iupiter respondit, & per sortem indicauit, ut lapides quos ante se reperissent, post se iactarent. Reuersi itaque, quotquot Deucalion misit, viri fiebant: quos Pyrrha, femina. Quo facto rursus hominum genus natum est, ob quam rem Λάος Græce populus dicitur, quia lapis antiquitus Græce Λάος appellabatur. Ab antiquis quidem dicitur Aristæus filius Apollinis fuisse quem Apollo dicitur ex Cyrene procreasse, quam compressit in monte Orphee, qui Cyrenis est appellatus Aristæus dicitur omnibus artibus doctus fuisse, quibus ceteros homines ad bonos fructus utilitatemque perducebat. Is cum Canicula signum pestiferum oriretur, & statim presentes fructus laderentur, & homines diuturna pestilentia afficerentur, factum est ut à dijs impetraretur, maxime Neptuno, Iouis fratre, ne tempestatibus & ventis pateretur genus humanum effici indignis calamitatibus. Itaque venia data, constitutum est à dijs, ut Canicula stella exortu, venti perflarent dies circiter quadraginta, eiusque pestilentia vim abscinderent. Quapropter Aristæus à dijs inter astra est collocatus. Habet autem Aquarius stellas, in capite obscuras duas, in singulis humeris singulas amplas, in sinistro cubito vnam, in dextro cubito vnam, in singulis manibus singulas, in singulis mammillis singulas, sub mammillis singulas, in dextro lumbis vnam, in singulis genibus singulas, in dextera tibia vnam, in singulis pedibus singulas. Sunt omnes XVIII. Effusio vero aqua dextera lauatur, sit stellis XXXI. Quarum due splendida sunt, ceteræ vero obscuræ.

CAPRICORNVS sanè similitudinem habet Aegipanos: habet enim posteriorem partem Piscis, priorem Capricorni: & hunc honorem dicitur assecutus, eo quod cum Ioue sit nutritus. Epimenides dicit in Ida virosque nutritos, & ad Titanum bellum cum Ioue esse profectum: quem Iupiter victor astra intulit, quod eius opera dii armati essent: itemque matrem eius Capram, quod Dicolon inuenisset in mare, ideo Piscis cauda notatam. Nigidius Capricornum refert immortalis honore donatum, quo tempore Typhon in monte Tauro speluncam haberet, & Aegyptum incoheret, ab Ioueque concessum habuisset, quoniam admodum dijs posset obistere, cum eis consilium panderet, si neque terras relinquere vellent: neque Typhonis immanitati resistere, dii posent, inconsulte figuras immutauerunt, in quam quis vellet, seu bestiam, seu volucrem, seu piscem pecudemve, Typhon se in Capram transmutasset: itaque immortales figuræ ignotis Typhonis ante oculos crebro versabantur: unde adhuc maxime pro dijs multas bestias obseruant coluntque Aegyptij. Et cum venit Typhoni neminem deorum aduersari, sibi nec vacuum cognouit dominantibus, arbitratus deos se veritos, propter metum: dominabatur imperitiū fortuna varietate, & periculi magnitudine instantis. Nam post XVIII. dies dicitur consilium de eo repente à dijs factum ut interficeretur: ob idque vsque hodie in Aegypto hos dies, id est XVIII. festos perpetuo, annis singulis instituerunt: in quibus diebus qui nascitur amplius quam eos non viuit. Typhon autem fulmine interficitur ab Apolline, in templo Aegypti Memphii, ubi mos fuit folio regio decorari reges qui regnabant. Ibi enim sacris initiabantur primum, ut dicitur, reges: sat is religiose tunicari: & Tauro quem Apim appellant, iugum portare fas erat, quem deum maximum Aegypti existimant, & per vicum vnum duci, ut periti existimabant, labore humana necessitati, ut crudelius quæ sub eis sint: abutantur. deducitur autem sacerdote Isidis in locum qui nominatur Adytos, & iureiurando adigitur, neque mensiem, neque diem intercalandum, quem in festum diem immutarent, sed CCCLXV. dies peracturos, sicut institutum est ab antiquis. Sed illò reuertamur unde digressi sumus. Igitur dii postea quam Typhonem poena affe-

cerunt,

serunt, & interfecerunt, sancta astrorum memoria decorauerunt, & ei nomen Aegyptij, Aegyptiana impo-
suerunt, quod cum tanti dii se in bestias conuertissent, Typhon se in Capram transfigurabat, oppidumque
magnificum in Aegypto edificauerunt, quod Panopolin adpellauerunt. Habet autem stellas, in singulis cor-
nibus duas, in uariis claram unam, in capite claras duas, sub collo unam, in pectore duas, in anteriore pe-
de unam, in summitate ipsius pedis unam, in dorso septem, in uentre quinque, in cauda extremitate cla-
ras duas, sunt omnes XXVI.

SAGITTARIUS.

28 **BELLIGER VM** Titan etiam cum contigit arcum,
Ducentemque ferunt sinuato spicula neruo,
Iam clausum ratione mare est, iam nauita portu
Infestam noctem fugit, ad longasque tenebras,
Signum erit exoriens nobis tum nocte suprema.
Scorpios ille micat super freta caerulea cauda:
Insequitur grauis Arcus, & in lucem magis exit.
Tunc alte Cynosura repit, tunc totus in undas
Mergitur Orion, humeris & vertice Cepheus.

28 **PORRO** Sagittarius Scorpione oriente ascendit, quo ascendente Orion occidit totus, & Cepheus
a vertice & humeris cum manibus, in cuius signi regione Zodiacus circulus humillimus est propter equina
erura. Quidam negant, dicentes nunquam Centauros ullis sagittis usos fuisse. Quidam autem dicunt,
quod quadrupedes esse non videantur, sed stans bipes sagittarius. Hic autem homo equinis pedibus est,
& caudam habet veluti sagittarj. Sophocles autem in tragœdiarum scriptor, illum affirmat esse Croto-
nem. Euripides Musarum nutricis filium, & inhabitasse Heliconem, atque sagittis & venatis vitam
exegisse, qui inter Musas sapiens commoratus, plausu cantus earum distinguebat, id est ad pedem manibus
plaudibat, quo alij timerent. Hunc Musa beneficio Iouis astris intulerunt, cuius artes, id est plausus &
sagitta, inter mortales mansere. Nigidius de Crotone idem dicit, sed non conuersatum cum Musis
sed dum illa cantus chorosque celebrarent, hunc procul auditu repentino plausu ad pedem feriendo oble-
tate canentes, ob hoc enim a Ioue immortalis memoria earum rogatu donatum, quod esset nutricis ea-
rum filius, idem Oceanus nepos. Habet autem stellas, in capite duas, in arcu duas, in acumine sagittae duas
in dextro cubito unam, in eadem manu unam, in ventre claram unam, in spina duas, sub cauda duas, in an-
terioribus geniculis singulas, sunt omnes XV. Reliqua uero septem, subter crura, similes quidem sunt po-
sterioribus, quae non ostenduntur, quod Centaurus duplex sit: iaculum autem eius, ex quo dicunt omnes
Cyclopi, ab Apolline interfectos, qui Iouis fulmina fuerant, absconditum fertur ad aquilonem, & pera-
tæ, ac potius sedata lite, assumptum, & ad pedes sagittarj inter astra collocatum. Habet arcem stela-
las quatuor, in summo unam, in medio obscuram unam, in pennis duas, unam uero splendidiorē
alijs.

AQUILA.

29 **VNG VIBVS** innocuis Phrygium rapuit Ganymedem
Et cœlo appositus custos quo Iuppiter arsit:
In puero, luit excidio quem Troia furorem.

29 **AQUILA M** sane inter astra collocatam dicunt, propter Ganymedem Iouis ministrum, quem
rapuit in cœlum, est enim ea signum Iouis, quod cum dii omnes volucres inter se diuiderent, eam in portio-
ne sortitus sit Iuppiter, quod altius cunctis volantibus euolet, & pene inter omnes principatum teneat,
& quod sola auium Solis radijs non terreatur. Nanque ita est spectans ad orientem pennis tensis. Aglaos-
thenes dicit Iouem in aquilam transfiguratum, Naxiam regionem ubi nutritus fuerat petisse, & reg-
num accepisse. Egresso uero de Naxo cum aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret, aquila

ei in auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quam bono omine acceptam tutela sua subiecisse. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in humeris singulis alarum singulas, in pectore obscuram vnam sunt omnes quatuor. Sagitta autem quam tenet in pedibus, dicitur sagitta Apollinis fuisse, cum qua Cyclops interfecit, eo quod Ioui fulmina facerent, quod eo telo Aesculapius eius filius à Ioue esset interfectus, quam sagittam astris illatam in memoriam virtutis suae reliquit. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio vnam, in pennis sagitta duas.

DELPHINVS.

30 SIDERA quæ mundi pars celsior æthere voluit;
Quæque vident boream, ventis assueta serenis
Diximus: hinc alius decliuus ducitur ordo,
Sentit & infanos obscuris flatibus austros.

30 NEPTVNVS, vt Artemidorus refert, Amphitriten voluit in coniugium accipere, quacum ob re recundie magnitudinem & virginitatis obseruantiam ad Atlantem confugisset, Neptunus post eam multos misit qui eam peterent, inter quos & Delphinum misit qui eam peteret. Quæ cum circa insulas Atlantidis moraretur, reperit eam, nunciauitque Neptuno, quam ille suis persuasionibus ad suam perduxit voluntatem, Delphinoque maximos honores in mari tribuit, quem in astris intulit & in manu sua habere instituit. Habet autem stellas nouem, & ideo musicum signum dicitur, eo quod in numero musarum stellas habet, in ore vnam, in folio duas, in pinnulis ventris tres, in dorso vnam, in cauda duas. sunt omnes nouem. Delphinus autem non multum currit supra Capricornum.

ORION.

31 TELA, caput, magnisque humeris, sic balthæus ardet,
Sic vagina ensis, pernici sic pede fulget.

31 ORION qui & Incola dicitur, ante Tauri vestigia fulget, & dicitur Orion, ab vrina, id est ab inundatione aquarum. Tempore enim hyemis habet ortum cum mare & terras aquis & tempestatibus turbat. Hunc Romani Iugulam vocant, eo quod sit armatus, vt gladius stellarum luce terribili & clarissimus, qui si fulget, serenitatem portendit: si obscuratur, tempestatem annuit imminere. Hunc Hesiodus dicit Neptuni & Euryales filium, cui dono datum est à Neptuno, vt super fluctus ambularet, veluti supra terram. Qui cum Chium venisset, Meropem Oenopionis filiam compressit, quem Oenopion ob iniuriam excacauit, & de sinibus suis expulsi ipse cum Lemnum venisset, à Sole dicitur ei lumina restituta esse, & reuersus est ad Oenopionem, qui cum à ciuibus terra absconderetur, Oenopion, desperata eius inuentione, Cretam est profectus: vbi cum immodice venaretur, & à Diana corripere, ait se nullam feram in terris relicturum. Tellus indignata Scorpionem extulit mira magnitudinis, qui pœnas magniloquentia eius exigeret, Iupiter autem Orionem ob virtutem astris intulit. idem rogatu Diana Scorpionem inter astra duodecim cælo collocauit, quorum contra magnitudinē stella quoque eorum amplissima sunt. Aristomachus autem dicit Erythrea quendam Thebæ voto petisse, vt filium haberet, ad quem Iupiter Mercurius & Neptunus hospitio deuenerunt: qui eū hostiam immolauit, vt filius nasceretur: cuius bonis pelle detracta, dñ in eam vrinam fecere, iussuque Mercurij, terra obruta est, vnde puer supradictus est natus, quem Vrionem appellauerunt & astris intulerunt. Quidam autem dicunt Vrionem Metbymneum qui cum esset cithara potens, rex Corinthiorum Pyrrhus nomine eum dilexit, qui cum à rege impetrasset vt ciuitatem arte sua illustraret, & magnum patrimonium acquisiuisset, consenserunt famulis cum nauis, vt eum interficerent: quem cum vellent interficere petijt ac eū vt ante decansaret. Cum autem cithara sonus cum voce eius audiretur, Delphini circum nauim venerunt, ille super vnum ex his se precipitauit, qui eum sublatum ad Regem Pyrrhum Corinthum desulit. Delphinus subductis per astra aquis exanimatus est. Qui cum suos casus Pyrrho narraisset, iussit rex Pyrrhus Delphinum sepeliri, & ei monumentum fieri: post aliquantulum temporis nauis qua Orion deuectus fuerat, Corinthum delata est. Nautas cum ad se adduci rex imperasset, & de Orione inquireret, dixerunt eum obijisse. Quibus ille, Crastino, inquit, die ad Delphini monumentum iurabis: eosque custodiri mandauit, atque Orionem ita ornatum sicut se precipitauerat, in monumento Delphini delitescere. Cum autem adducti per Delphini

Delphini monumentum iurarent Orionem obijisse, & de monumento prodijset, illi cum videntes obmutuerunt, ibique regi imperio crucifixi sunt. Dehinc Iouis miseratione dicitur Orion cum Delphino in ver astra positus. Nigidius autem refert quodam tempore Iouem cum ceteris dijs apud Musaeum Bisioniorum regem hospitio dapnili copiosoque affectu praelato in hilaritate constituisse, ut in corio Tauri qui tunc immolatus fuerat, mingerent, eoque loco in corio terra obruta natus sit Orion, qui factus adolescens digna deorum forma atque egregia virtute incitatus, immortalis memoria obtemperabat, quibus ortus dicebatur. Nam cum in Celinio venaretur, Dianam irridens contemnebat eius opera, qua in monte constituebatur. Itaque Diana misisse dicitur Scorpionem qui Orionem vita priuaret: Orion vita priuatus, fide-ribus illatus est. Habet autem stellas, in capite claras tres, e quibus media est splendidior ceteris: in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito obscuram vnam, in eadem manu vnam, in zona tres, in gladio quem tenet in manu, tres: in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas, in mantili tres sunt omnes XVII. & decem ex eis obscuriores.

CANIS.

32 CVM tetigit Solis radios, accenditur aestas,
Discernitque: ortu longe fata viuida firmat:
At quibus arctatae frondes, aut languida radix,
Exanimat: nullo gaudet maiusve minusve
Agricola: & sidus primo speculator ab ortu.

32 SIRIUS, stella est in medio Centro caeli, ad quam cum Sol accesserit, duplicatur calor ipsius, & languore afficiuntur corpora humana. Sirium autem stellam vocant, propter flamma candorem. Latini autem illam Caniculam vocant, unde & dies Caniculares dicuntur, quia quandiu Sol in ipsa est, pestifera est, sed pro qualitate adiacentium commutatur, nam aut vincitur, aut morbosus vitur viribus. hinc est, quod cum certo tempore oritur, non semper est noxia. Quidam vero dicunt Canem fuisse qua Europa cum dracone custos data est, qua postea Minos utraque accepit. Eandem postea ob medicina causam Procridis in munere datam, qua postea Cephalus utraque possedit, vir Procridis, qui eam ad Thebas duxit ad vulpem Thebanorum agris infestantem: cui Canisatum est, ne ab villo posset interfici, itemque Vulpi. Iupiter vero Vulpem in lapidem conuertit, & Canem astris insulit. Amphianus tragœdiarum scriptor refert, quod cum hominibus stella relinquerent locum, missus est legatus Canis ad Doloram, quam ut vidit, tempore tempestiuo admauit: qui cum flagraret amore, nec posset frui, magis asperius urebatur: calamitate accepta, & Deos adiutores inuocare cepit: tunc Aquilo misit filios suos adolescentes, qui operam Canis traderent, & ipse flatu suo Canis ardorem sedauit, qui flatu Etesia ducitur: amoris autem memoria remansit.

Sunt qui aliter memorent. Icarium à Libero hospitio receptus est, qui ei in munere utrem plenum vino tribuit, iussitque ut in reliquas terras propagaret. Icarium dehinc Athenas, cum in terram Atticam ad posteros deuenisset, eis genus hoc suauitatis ostendit. pastores autem cum immoderatus biberet, ebrii facti conciderunt. Qui arbitantes Icarium malum medicamentum sibi dedisse, eum fustibus interfecerunt. Icarium autem occisum Canis qui cum eo fuerat, Mara nomine, vlulans, Erigone eius filia monstrans ubi pater insepultus iaceret: qua cum venisset eius corpus sepeliuit, ipsaque se in monte Hymetto contulit, ibique laqueo sibi mortem consciiuit. Tunc dicitur Liber à Ioue perijse, ut Erigonem & Icarium astris inferret. Iupiter autem audita eius petitione, Erigonem signum Virginis nominauit: Icarium autem patrem eius, Arcturum. Qui cum exoritur, tempestates mari terraeque efficit. cumque Athenas pestilentia opprimeret, ex oraculo responsum est cessaturam pestilentiam, si per annos singulos de frugibus & vindemia Icario & Erigone primum delibaretur. Quod factum est ab Atheniensibus, qui diebus festis institutis aras constituerunt: ideo quia illam pendente aspexerunt, quod est apud Grecos: ex quo factum est, ut soli oscillo iactarentur homines. Canis autem Icarij qui vlulans ante pedem pendens Virginis mortuus est, Astrocyon nominatur, quod nos Canis stellam dicimus: qui ob eandem causam quando exoritur, summam pestilentiam hominibus facit. Habet autem stellas, in capite vnam, qua Isis dicitur, claram: in lingua vnam, quam Sirium vel Canem vocant, qua magna est

& splendida: in collo duas, in singulis humeris singulas obscuras, in pectore claras duas, in anteriore pede sinistro tres, in dextro vnam claram, in extremo supra dorsum tres, in ventre duas, in sinistro femore vnam in posteriori pede sinistro vnam, in summitate cauda vnam sunt omnes XX. Situm autem est hoc signum inter hiemalem tropicum, & arcticum subterraeum qui Australis vocatur.

DASYPVS.

33 SIC vtrunque oritur, sic occidit in freta fidus:
Tu paruum Leporem perpende sub Orione.

33 LEPV S sub pedibus Antecanis & Orionis constitutus est. Hic dicitur Orionis canem fugere venantis. Nam vt venatorem eum sinxerunt aliqua de causa, ita Leporem ei ad pedes fugientem sinxerunt. Quidam negant tam nobilem tamque magnum venatorem, de quo ante in Scorpione signo diximus, & postea in ipsius figura dicemus, oportere Leporem venari. Callimachusque accusat eum, quod cum Diana scriberet laudes, eam leporino sanguine gaudere, & eos venari dixerit. Nonnulli à Mercurio inter astra collocatum dicunt propter nimiam velocitatem, siue quod inter quadrupedes plus pariat, & quosdam fortis pariat, quosdam vero in ventre habeat, sicut Aristoteles philosophus ait, qui de animalium ratione disernit. Antiquitus autem dicebatur in insula Lero nullum Leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescens quidam studio generis ab exteris terris Leporem feminam produxit, & ad eius partum diligentissime qua opus essent administrauit: itaque cum peperisset, & complures eius ciuitatis ad studium intendisset, & partim precio, partim beneficio mercati essent, omnes Lepores alere coeperunt: quibus cum nihil daretur ad manducandum, impetu facto, omnia comederunt, quo facto insulam calamitas afflicta, itaque postea Leporis figuram astra contulerunt, vt homines meminissent nihil his exoptandum in visa, si insolenter vtantur latitia, qua dolorem capere posterius cogantur. Habet autem stellas, in singulis auribus singulas, in pectore duas, in dorso nitidam vnam, in posterioribus pedibus singulas. sunt autem omnes VII.

ARGO NAVIS

34 AT cum decurrens in hibat iam nauita remos,
Auerfamque ratem votis damnatus ab ore,
Perlegit, optatam cupiens contingere terram:
Sed quia pars violata fuit coeuntia saxa,
Numine Iunonis tutus cum fugit Iason,
Hæc micat in cælo lateri non amplior, actus
Qua surgit malus, qua debet reddere proram,
Intercepta perit nulla sub imagine forma:
Puppis demisso tantum stat lucida clauo.

34 POST Canis igitur magni caudam, secundum stellarum ordinem Nauis confisuta est, quam quidam beneficio Minerue inter astra collocatam dicunt, quæque prima ab ea fabricata est, & mare quod antea inuium fuerat hominibus, peruium nauis ingenio fecit, quam notatam in cælo figurauit, sed à gubernaculis vsque ad malum. Nonnulli dicunt Danaum Beli filium ex compluribus coniugibus quinquaginta filias habuisse, fratrem autem eius Egyptum totidem filios. Danaum autem & filias eius interficere voluit, vt regnum paternum solus obtineret, easque filiis suis vxores à fratre poposcit, Danaus autem cognita malitia, Mineruam inuocauit adiutricem: tunc primum dicitur Minerua nauim fecisse, qua Argos appellata est, cum qua Danaus ex Aphrica Argos profugit. Aegyptus filius suos ad persequendum fratrem misit. Qui postquam Argos venerunt, patrum impugnare coeperunt. Danaus autem vt vidit se eis obsistere non posse, dedit eis filias suas, qua patris iussu viros suos vna nocte interfecerunt, sola Hypermetra Linum seruauit: ob quod sanum illi factum est. cætera vero dicuntur apud inferos in dolium pertusum aquam ingerere. Habet autem Nauis stellas, in puppe quatuor, in catastro ma quatuor, in malo summo tres, in singulis remonibus quinque, sub carina quinque. sunt omnes XXVI.

CETVS.

CETVS.

35 DIVERSO posita & boreæ vicina legenti,
Auster pistris agens duo sidera, perlegit vnum.
Nanque Aries supra Pistrim Piscésque feruntur:
Bellua sed ponti non multum præterit Amnem.

35 PORRO sub Ariete & Piscibus super fluium Cetus in cæli regione collocatus est. Dicitur autem à Neptune missus ad Cepheum propter inuidiam Nereidû, à qua contra Cassiopeiam & Andromedam exardescerebat propter nimiam pulchritudinem. huic Ceto Andromeda proposita erat, quem Perseus interfecit, & ab Ioue astris illatus est, vt memoria actus maneret. Habet autem stellas, in cauda extremo claras duas, à caudæque ad gibbum eius sex, sub ventre sex. sunt omnes XIII.

ERIDANVS FLVIVS.

36 PLANXERE ignotis Asiæ Phaetontides vndis
Eridanus medius liquidis inter iacet astris.
Huius pars vndæ læuum ferit Orionis
Lapsa pedem, procul à motis qui Piscibus vsus,
Vincula coniectat nodus: cristam super ipsam,
Æquore Pistris adit. sunt illi libera cœlo
Sidera, nonnullam specie reddentia formam:
Sub Leporisque latus, versam post denique puppim,
Inter & Eridanum, flexusque cauumque carinæ.
Atque hæc ipsa notat, si nullam ferre figuram,
Sunt etiam toto sparsi sine nomine mundi
Inter signa ignes etiam, quibus & sua desit
Forma, per oppositi noscuntur lumina signi.

36 FLVIVS, vt superius diximus, subter Cetum collocatus est. cæli regione cernitur, ad quam sinister Orionis pes extenditur. Ab Arato & Pherecyde Eridanus Padus esse putatur: & ideo inter astra collocatus, quod à meridianis partibus dirigere cernitur. Hesiodus autem dicit eum inter astra collocatû, propter Phaethonta Solis, & Clymenes filium, qui dicitur currum patris ascendisse. Cùmque à terra altius leuaretur, præ timore in Eridanum fluium, qui & Padus dicitur, cecidit, ab Ioue fulmine percussus: & omnia ardere coeperunt: causâque exstinguendi vniuersos amnes immixtos esse, omnemque mortaliū genus interisse, præter Pyrrham & Deucalionem. Sorores quoque Phaetontis flentes in arbores populos versæ sunt, lachrimaque earum in Electrum durare dicuntur, Heliadæque appellatæ. ipsa autem nomina habuisse, Merope, Helie, Aegle, Aegiale, Petre, Phæbe, Charie, Dioxippe. Cynus quoque rex Liguria Phaethontis propinquus dum fletet, in Cynum conuersus est, id quoque monens flebile canit. A quibusdam vero Nilus, qui & Gion existimatur, & ideo inter sidera collocatus, quod à meridianis partibus cursum dirigat. Est autem sidus multarum stellarum luce adornatum, & subiacer ei stella quæ vocatur Canopus, siue Prolemaon splendens: tangit que temonem Nauis. apparet autem humillima, eo quod circa terram esse videtur, & nullum sidus inferius apparet, ob quod terrestri vocatur. Habet autem stellas, in primo flexu quatuor, in secundo tres, in tertio tres, usque ad nouissimum septem, quas dicunt in ore Nili fluij esse. sunt omnes XVII.

PISCIS.

37 INFIMVS Hydrochoos sed quæ vestigia figit,
Sunt aliæ stellæ, quæ caudam bellua flectit,

Q

Quaq;

Quàque caput Piscis, media regione locatæ:
 Nullum nomen habent, nec causam nominis vllam:
 Sic tenuis cunctis iam pene euauit ardor:
 Nec procul hinc dextra diffundit Aquarius vndas,
 Atque imitata cadunt errantis signa liquoris.
 Equibus vna magis sub cauda flamma relucet
 Squammigeræ pistris: pedibus subit altera signi
 Fundentis latices: est & sine honore corona,
 Ante Sagittiferi multum perniciæ crura.

37 PISCIS magnus, cuius nepotes dicuntur Pisces, qui in circulo zodiaco constituti sunt, dicitur in astra collocatus, eo quod decidens in Boeth stagno, Phæceus filia Veneris, in Piscem sit transfigurata, quæ Syri deam nominauerunt. Quidam autem dicunt quod de stagno filiam Veneris saluauerit. Vnde vsque hodie Syri Pisces argenteos in templo sacrauerunt. Est autem signum in parte australi, quod Piscibus orientibus oritur, quem Piscem dicunt Aquarij vna habere effusionem. Habet autem stellas XII. è quibus vna fertur esse sub pedibus Aquarij, & tres in brachijs eius. ipsa autem clariores esse cæteris noscuntur. inter hæc sunt astra siue signa quæ Planeta appellantur.

38 OCEANVM occasu tangit tanto & magis arte,
 Thuribulum metæ vim cœlo suscipit, & iam
 Præcipiti tractu vastis dimittitur vndis.
 Multa dedit natura homini rata signa salutis,
 Venturamque nouis cladem depellere suasit.
 Inter certa licet numeres sub nocte cauenda,
 Thuribulum. nam si fordebunt cætera cœli
 Nubibus obductis, illo splendore timeto,
 Ne pacem pelagi soluat violentior auster:
 Tunc mihi siccentur astricto cornua velo,
 Erigat, emittatque latus per inane rudentes.
 Quod si deprensa turbauit lintea puppis,
 Incubuitque sinu laxo, vel mergitur vndis
 Prona ratis, soluétque inimicum Nerea prora:
 Vel si perspexit seruator Iuppiter æger,
 Vltima persoluunt iactatæ vota salutis:
 Nec metus ante fugit, quàm pars effluxerit orbis,
 Quæ boream cœlum spectantibus indicet ortum.

39 SACRARIVM qui & Pharus dicitur, est signum nauigantibus semper contrarium, quod sequitur Scorpionis caudam. Quod quidam locatum inter astra dicunt, quod in eo dii primum mutuo coniurationem fecerunt, cum iupiter contra Saturnum fecit, quod memoria non solum astris illatum, sed etiã hominibus hoc haberet institutum, quia in agonibus & ludis quinquennialibus corona habentur, & fœderis testes adhibentur, itémque vates per quos futura respondentur in Symposijs domibus consecrantur, & iure Iupiter igneum sibi velamen, ne eius fulminum potentia deprehenderetur adhibuit. Flabet stellas quatuor, duas in superficie, in qua pruna fuisse dicuntur, duas in vase eius.

CENTAVRVS.

39 INDE per ingentes costas, per crura, per armos,
 Nauscitur intacta Sonipes sub Virgine dextra,

Seu

Seu prædam è filuis portat, seu dona propinqua
 Placatura deos, cultor Iouis admouet aræ
 Hic erit ille pius Chiro, tutissimus omnes
 Inter nubigenas, & magni doctor Achillis.
 Hic humero medium scindens iter ætheris alti,
 Si tenuem traxit nubem stellâsve recondit,
 Toto clarus equo, venientes nunciat euros.

39 CENTAVRVS dicitur Saturni & Philyra filius. nam Saturnus cum Iouem filium quæret in Thracia, cum Philyra Oceani filia in equum versus dicitur concubuisse, & ex ea Chironem Centaurum natum artu medicina inuent orem, ipsamque in arborem Φιλύρα, hoc est viliam versam esse, & habitasse Chironem in Pelio monte inter homines aquisimum, à quo Aesculapius medicina, Achilles cit hara, in astrologia Hercules literis instructi sunt: cuius hospitio cum Hercules vreretur, sicut Antisthenes dicit è phætra sagitta lapsa dicitur pedem eius vulnerasse, acceptoque vulnere illum animam exhalasse, & ab Ioue astris illatum. est autem signum ad aspectum Sacrarij. Vnde & ad idem Sacrarium sacrificare videtur. Habet stellâs, in capite obscuras tres, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in medio pectore vnam, in spina duas, in ventre splendidas duas, in dextro lumbo clarâ vnam, in cauda tres, in singulis genibus retrorsus duas, in vtroque armo vnam, in vtrisque pedibus anterioribus singulas. sunt omnes XXXIII. Quidam arbitrantur tenere in sinistra manu arma & Leporem: in dextra vero bestiolam quæ δαίριον appellatur, & βύρρον, id est vtrum vini plenum, in quo libabat dîs in Sacratio. Habet autem stellâs bestiola, in capite vnam, in spina clarâ vnam, in cauda duas, in summo pede posteriore clarâ vnam, in anteriori pede vnam clarâ, in thyrso tres. sunt omnes XXXIII.

HYDRA.

40 HIC primos ortus Crater premit vltioris,
 Vocalis rostro Corui, super Hydrâque lucet.

40 HYDRA, super cuius caudam Coruum sedere dicunt, & in medio Vnam aserunt, est signum in parte australi, caput deflexum habens ad Cancrum, cuius sinuosi corporis medietas est connexa sub Leone, caudam verò extendit ad Centaurum, supra quam sedet Coruus: qui Coruus ideo inter astra collocatus dicitur, eo quod fuerit in tutela Apollinis, à quo missus ad fontem, vt dîs ad libandum aquam deferret: cum vidisset arbores grossos ficus habentes, volans consedit in eis donec matura fierent, & aquam deferre distulit: post paucos autem dies peracto sacrificio, cum ille ficos comedisset, & se dîs peccasse sensisset, denuò ad fontem vt aquam hauriret rediit, & ab Hydra exteritus vas vacuum reportauit, dicens excessisse aquam, quæ fuerat in fonte. cognoscens Apollo sibi Coruum peccasse, prohibuit eum eo tempore aquam bibere, vt Aristoteles dicit in eo libro, qui de bestiis scribitur. Et Isidorus in naturalibus, vel in phisicis memoria tradidit, quod ipse peccati pœnas daret, qui & postea astris illatus est. Crater autem in medio angue positus est: caudam autem anguis Coruus appetit rostro, neque potest iuxta accedere vt bibat. Habet anguis stellâs in capite, claras tres, in prima flexura sex, & vna ex eis obscura ad vltimum: in secunda flexura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vsque ad caudam octo claras. sunt omnes XXVI. Paululum sub prima flexura Crater siue Vrna situs est, inclinatus ad genua Virginis. Habet stellâs in labris obscuras duas, per singula latera tres, in fundo duas. sunt omnes X. Coruus autem qui est ad vltimam eius caudam, spectans ad occasum, habet stellâs, in capite clarâ vnam, in ala duas, in cauda tres, in pedibus singulas ab vnguibus. sunt omnes sex. omnes simul sunt XXXIII.

AETHERIVM venit thalamum super imbribus atrum,
 Et tonitru, crebraque abscondit grandine terras.
 Temperat in Geminis annum, nec crede sereno,
 Nubila nec diuturnâ putes cum sidere Cancri
 Fons erit ardentis, tamen hoc in littore certum

Flagrantis placide lucens hic temperat annum.
 Cum posuit sedem Nemeæis finibus astrum,
 Virginæque & Libra, semper pendentia tantum
 Nubila continua magis in statione manebunt.
 Nunc quoque nulla fides cœlum cum Scorpion acer
 Stat super: incerta nanque omnia lege feruntur:
 Heu quantis terras tum Iupiter ignibus omnes
 Obruet, aut glomerata cadet quàm densa per astra
 Immitis grando cœlo, quàm sæpe sonabit,
 Cum spatium attigerit tendentis singulæque ignis,
 Non terris imbres, ponto non flamina deerunt,
 Et cœli terret sonitus mortalia corda,
 Cum sedem Aegoceri Cithereius attigit ignis.
 Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes,
 Hibernæque cadunt pluuiæ, concretæque grando.
 Piscibus à geminis sub prima recurrerit astra,
 Hesperus, hæc tibi signa feret, cum lucifer ora
 Ingreditur Venus alma polû, sed ubi Hesperus ignes
 Prouocat ætherios, & noctem ducere terris
 Incipit, exoriens ecce hæc Citherea mouebit.
 Vere caueto imbres, & fulmina culmine ab alto,
 Phryxæum rutilo pecus irradiauerit astro
 Nubila, commixtusque fragor pluuiialibus vndis,
 Flaminæque assiduo terris tum stantia pulsu.
 E cœlo diri deiecti grandinis ictus,
 Vere magis nitido Tauri cum fidere fulsit.
 Appota Geminis eadem constantia præstat,
 Cum dederit soles, inducit nubila cœlo:
 Nubila cum fuerint, subitos mirabere soles:
 Et modo te vento gelido, modo protinus imber
 Lucens alterna superabit nube serena.
 Sin leuis ingressa est spaciosi sidera Cancri,
 Pacem mundus habet, non nulli corpore soles
 Postiferi incendunt, non sidera densa solutos
 Astringunt artus: alieno tempore lenis
 Omnia pacato tum fidere temperat aër.
 Ac rapidis idem ne solibus æstuet orbis,
 Efficient magni conspectu signa Leonis.
 Virgine erunt pluuiæ, plerique in nube fragores,
 Concaua quos reddunt incluso nubila vento.
 Detrahit autumnus pluuias, eadèmq; repellit,
 Nubibus assiduus, cœlûmq; ob frigora prima,
 Extremum autumnus superent glacialia terræ.

Scorpions

Scorpions at raris ne quis caua terra grauetur,
 Horrebit pluuijs. ad diros omnia nimbos,
 Continuósque ruit, cum per sinuosa tenetur
 Cornua Centauri rapida distincta sagitta.
 Aegoceros imbres, & crebro lumine ruptos
 Nubibus elidet sonitus, templóque nitore
 Flagrantis teli mortalia numina vincent.
 Hæceadem fundens prædicit Aquarius imbrem.
 Extremis sæuis maria increbescere ventis,
 Ostendunt Pisces Veneris quos stella notarit.
 Et quoniam certis extat via cognita signis,
 Accipe quid moueat mundo Cyllenius ignis,
 Si modo Phœbei flammæ euaserit axis,
 Matutina ferens solitos per sidera cursus.
 Cum pecudum villis auratum fulserit astrum,
 Ventorúmque graues, & diræ grandinis iræ,
 Non intermisso patienti tempore surgent.
 Quin pluuias alias etiam in regione notabis
 Affore non omni: nanque est tunc imber in aruis.
 Ast ubi se Taurus sinuatis cornibus effert,
 Grandine significat. Geminis tranquilla sereni
 Et placidum nautis spondet cœlúmque fretúmque,
 Nubila atque imbres, æstus ac frigora miscet.
 Certior ardor erit, quanuis iuuet aura fauoni,
 Cum vasti calida radiabit sede Leonis.
 Templesed ætherei simul ac possederit ignis,
 Omnia mixta feret, pluuias meditabitur ingens,
 Vndique grando venit, rumpuntur culmina nimbis.
 Centauri attigerit cum iam Cyllenius arcus,
 Aut ubi confurgit Capricornus & ipse biformis,
 Aut subitos cœlo deducet crebrius imbres
 Fulminis, aut iactu magnum perrumpit Olympum,
 Nullo serenato Capricornus nubila cœlo
 Comparat, aut gelidos flatus, cœlique fragores.
 Non alio melius signo prædicere possis.
 Piscibus hæceadem quanuis cognoscere fas sit,
 Quandoquidem exoritur mundo Cyllenius ignis.
 Quid faceret primum modo cum lumine Solis,
 Tempus & occasus moneat quoque discere Phœbi.
 Ver erit hibernis totum execrabile nimbis,
 Et crebro tonitru iunget florentia rura,
 Spésque nouæ segetis quatientur grandinis ictu,
 Vretur cœlum, magni, cum regna tonantis

Ingrediens pecudis ingreditur aurea terga,
 Hinc & Agenorei stellantia cornua Tauri,
 Quidve ferant Gemini, rapido quid fidere Cancr,
 Si penitus quæras: Taurum sæuire videbis,
 Grandine nec contra ferri ratione probanda,
 Aut Cancro, aut Geminis: calidus vestigia seruat
 Hic quo dicta Leo sæuisque caloribus ardet.
 Flatus at Geminis miscet tranquilla serenis,
 Spiciferæque manu tendenti libera nutu
 Dissentit diuæ, sed vt hæc ventura serena
 Nunciat, & ventis cessat mare, cessat & ær.
 Scorprios in pluias rarus, sed nubibus atris
 Creber agit nimbos: & sæua tonitrua portat,
 Clara Sagittiferi terigit cum lumina signi.
 AEgocero semper cœlo leuis excidit imber.
 Frigidus at rapidis horrebit Aquarius euris,
 Brumalésque dabit pluuias, atque igne perenni
 Cum sonitu quatiet nubes secura laboris,
 Non frustrans animum certo me limite ducat.
 Hæc eadem tibi signa dabunt non irrita Pisces.

SOLEM per seipsum constat moueri, non cum mundo verti, sed in zodiaci circuli obliquitate cursum paragrare, paulo superius diximus: qui cum per trecentos sexaginta quinque dies, & quadrantem zodiacum lustrat, & singula tricenis diebus denisque horis ac semise, id est dimidia hora, transcurrat incremento dimidiarum horarum quarto anno vnum diem complet, quem bisextum nuncupant, qui dies conficitur ex quadrantibus. Nam cum duodecies semis sex horas integras faciant, id est quadrantem, hic quadrans quater ductus vigintiquatuor horas perficit, idem vnum diem cum sua nocte complet, & in quarto bisextum, vt præfati sumus, efficit. Sol interea dum igneus sit, præ nimio motu conuersionis suæ amplius incalcescit, cuius ignem dicunt philosophi aqua nutriri, & e contrario elemento virtutem luminis & caloris accipere, vnde videmus eum sæpius madidum atque rotantem. Tunc autem eclipsin patitur, quod Latine defectio dicitur, quoties Luna XXX, ad eandem lineam qua Sol vehitur, peruenit, eique se obiciens eum obscurat, vnde deficere nobis videtur, cum ei orbis Luna opponitur. Signa enim tempestatis vel serenitatis hoc modo astrologi mundi cognoscenda esse dixerunt. Virgilius namque ait, si Sol in ortu suo maculosus sit, atque sub nube latens: aut si dimidia pars eius apparuerit, imbres futuros. item Varro ait, Si exoriens concavus videtur, ita vt e medio fulgeat, & radios faciat, partim ad aquilonem, partim ad austrum, tempestatem humidam & ventosam futuram innuit: item, si Sol, inquit, rubeat in occasu, sincerus dies erit: si palleat, tempestatem significat. Nigidius quoque ait, Si pallidus Sol in nigras nubes occidat, aquilonem ventum significat. Hunc etiam Græci Apollinem appellauerunt, à quo se spiritum accipere arbitrantur. ἀπὸ λαμπρῆ enim Græce, Latine perdens dicitur, quod feruore suo omnem succum virtutum decoquendo perdat herbarum. Hunc etiam diuinationis deum esse voluerunt, siue quod Sol omnia obscura manifestat in luce, siue quod in suo processu, & occasu eius orbita multimodos significationum monstrat effectus. Sol dicitur, aut ex eo quod solus sit, aut quod solito per dies surgat & occidat. Hunc etiam sine barba pingunt, quia occidendo & nascendo semper est iunior, siue quod nunquam in sua virtute deficiat, vt Luna qua crescit aut minuitur. Huic quoque illam ob causam, quod aut quadripartitis temporum varietatibus anni circulum peragat, id est verni, æstatis, autumnus, & hiemis: aut quod quadripartito limite diei metitur spacium. Vnde & ipsis equis condigna nomina posuerunt, id est Erytraeus, Aethon, Lampros, & Philogeus. Erytraeus Græce ruber dicitur, quod à matutino lumine rubicundus exurgat. Aethon lucidus dicitur, quod tertia hora instante lucidior fulgeat. Lampros vero lucens vel ardens dicitur, quod sit dum ad umbilicum diei contra arcticum conscenderit circulum. Philogeus Græce terram amans dicitur, quod hora nona procliuor vergens occasui pronus incumbat.

LVNA terræ vicinior est quàm Sol, siue quàm cætera errantia sidera. Vnde & breuiore orbe celerius peragit cursum suum. Nam iter quod Sol trecentis & sexaginta quinque diebus & sex horis peragit, Luna viginti septem diebus & octo horis percurrit. singula verò signa Sol tricenis diebus & denis horis ac semisse. Luna autem binis diebus, & semis hora, besse vnius, perlubitur. Vnde fit vt quantum spatij in zodiaco Luna percurrit, tantum Sol tredecim diebus expleat. Hanc quidam philosophorum dicunt proprium lumen non habere, globique eius vnâ partē esse lucifluam, aliam verò obscuram & paulatim se vertendo diuersas formas efficere. Alij contra aiunt, Lunam globum suum habere, sed ignem à Sole concipere, & quantum percutitur ardescere, & quantum à Sole discedit augeri, Cum vero contrā steterit, feritur ex aduerso & velut speculum, non vim, sed imaginem reddit, vnde & defectum patitur, si inter ipsam & Solem vmbra terræ interueniat. Hac enim crescente vniuersa gignentia pubescunt, senescente tenuantur: humor etiam & spiritus omnium augefcit. tumescit oceanus. quod diuerso cæli & vagantium stellarum temperatur, atque deteritur & infra fluit, id excipit Luna & Sol tradit. quo & animalia vigescunt, & humus quodammodo animatur genitili calore, & vt ita dixerim, viua plurimum valent in originibus quam in ortu sunt: languent in occasu. Ortum facit in stella quam Sol præterit, deinde statione matutina cum à quinto loco Solis steterit, in eodem manet signo, donec ab eodem Sole moueatur, quæ contraria est Soli. mane occidit, oritur simul nocte, & vocatur Chronicos. Deinde rursus altero latere, à quinto signo deprehensa postmeridiana, stationem facit, donec ingresso Sole idem signum sub radijs eius delitescens in totum occidat. Aspiciunt inter se stella ex tertio signo quod dicitur Trigonum, & habent maxime confusionem: item à quarto signo, quod Tetragonon & Centrum vocatur, & in alterutrum maxime præstant effectum, item ex contrario, quod est septimum signum & Diametron vocatur, quæ maxime aduersum cætera disident. Vel leuiter aspiciunt, vt sextum quod dicitur Hexagonon. Signa tropica peregrinæ nationibus præfunt, & omnino moribus & consilijs subinde variantur, atque permutantur. Bisformia generatione rerum omnium repetitionem significant, & interim dilationem. Solida vehementer & instanter efficiunt, & ad exitum vel prospera vel aduersa perducunt, sicut aspiciuntur à stellis, vel fauentibus, vel repugnantibus. Iam verò quia de eius cursu vel ordine sub breuitate diximus, restat vt quid de ea Gentiles senserint edicamus. Lunam gentiles Dianam germanam Solis quem Apollinem nuncupabant, fuisse dixerunt, & sicut à Sole spiritum, ita se à Luna corpus accipere arbitrabantur: Dicebant enim eam viarum præsidem, & virginem, eo quod in via nihil pariat. idcirco igitur ambo sagittas habere dicuntur, quod ipsa duo sidera de cælo radios vsque ad terram emittant, ideo facies, quia Luna illuminat, Sol & illuminat & exurit. ideo bigam Luna dicitur habere, siue propter velocitatem. siue pro eo quod nocte & die apparet. ideo vnum equum album & alium nigrum dicitur habere, eo quod hieme & æstate plus luceat quàm vere & autumnno. Diana autem Luna dicta est, quasi dianâ, eo quod die ac nocte apparet ipsa, & Luna eo quod luceat, & Triuia eo quod tribus fungatur figuris, de qua Vergilius ait, Tria virginis ora Diana. nam eadem Luna, eadem Diana, eadem Proserpina vocatur, id est cælestis, terrestris, & infernalis. De qua quidam, Denique cum Luna est, sublustri splendet amictu: Cum succincta iacet calamis, Latonia virgo est. Lunam voluerunt etiam apud inferos Proserpinam, seu quod nocte luceat, siue quod humilior currat & terris præsit: vnde bigam boum habere dicitur, illo videlicet pado quod detrimenta & augmenta non solum terra, sed & lapides vel cerebra animantium, & quod magis incredibile sit, etiam latamina sentiunt, quæ in Luna incrementis eiecta vermiculos parturiunt. Ipsam Dianam ortam nemoribus volunt, similimodo quod arborum ac fruticum succo augmenta inducat. Denique clementis Luna abscessa ligna fursuraceis tinearum terebraminibus fistulascunt. Nemoribus quoque adesse dicitur, quod omnis venatio plus nocte quàm die dormiat. Endymionem verò pastorem amasse dicitur, duplo scilicet modo: seu quod primus hominum Endymion cursum Lunæ inuenit, vnde & triginta annos dormisse dicitur: quia nihil aliud in vita sua, nisi huic repetitioni studuit, sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradidit. siue quod Endymionem amasse fertur, quia nocturni tororis humor, qui est siderum, quique ipsius Luna animandu herbarum succus insudetur, & pastoralibus proffit succubibus. Præterea signa tempestatis vel & serenitatis in ea videri posse antiqui dixerunt. Nigidius ait, si Luna in summo circulo maculas nigras habuerit in primis partibus mensis, imbres futuros significat. Si in medio, tunc cum plena sint in eo cornicula, serenitatem. Cæterum si rubet quasi aurum, ventos ostendit. fit enim ventus ex aëris dēsitate, quæ obducti Sol & Luna rubescunt. item si cornua eius terra fuerint nebula, tempestas futura est. Aratus autem dicit, Si aquilonium cornu Luna est porrectius, aquilonium imminere. Item si cornu australe sit erectius, notum imminere. Quarta autem Luna index futurarum certissima habetur aurarum. Vnde & Vergilius, Si in ortu quarto: nanque is certissimus auctor.

A BRVMA infauoniū CAESARI nobilia sidera, significat. III. cal. Ianua. matutino Canis occidēs

quo die Attica & finitimis regionibus Aquila vespere occidere traditur. Pridie nonas Ianuarias Casari Delphinus matutino exoritur, & postero exoritur Fidicula, quando Sagitta vespere occidit. Item quinto idus Ianuarias eiusdem Delphini vespertinus occasus & continui dies hiemis Italia, cum Sol in Aquarium sentitur transire, quod fere XVIII. cal. Febr. euenit. VIII. Febr. Regia stella appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit matutino, & pridie non. Febr. Fidicula vespere occidit.

A FAonio in aequinoctium Casari significant IIII. calend. Mart. quattuordecim varie, & VIII. calend. Mart. hirundinis visus, & postero die arcturi exortus vespertinus. Item nonas Mart. Casar. Cancrī exortu id fieri obseruauit. VIII. Idus Mart. aquilonis Piscis exortus, & postero die Orionis exortus, & in Attica Miluus apparere obseruatur. Idibus Martijs Casar ferales sibi notauit Scorpionis occasus. III. calend. Aprilis Italia Miluus ostenditur. XII. cal. Apriles Equus occidit matutino.

Aequinoctium vernum VIII. cal. Aprilis peragi videtur. Ab eo ad Vergiliarum exortum matutinum Casari significant. III. non. April. in Attica Vergilia vespere occultantur. Item post pridie nonas Apriles in Bæotia & Chaldaeis Orion & gladius eius incipiunt abscondi. Casari VI. Idus Aprilis significat imbres Libra occasus. XIII. cal. Maias succula occidunt vespere, sidus vehemens, & terra marique turbidum. XVI. cal. Maias, in Attica occidunt vespere, Casari. XV. cal. Mai. quattuordecim significant, XII. calend. Mai. Assyrijs succula occidunt vespere, quod vulgo appellatur sidus parilicium, quoniam XI. calend. Maias vrbs Roma natalis habetur, quo fere serenitas redditur. claritatem obseruationis membrorum augmento, Hyadas appellantibus Gracis, quod nostri à similitudine cognominis vocabulum eis stellis propter succos impositum arbitrantur: imperiti appellauere Succidas. Casari VIII. calend. Maias notantur dies. VII. calend. Mai. Aegypto Hædi exoriuntur. VI. cal. Mai. Bæotia & Attica Canis vespere occultatur, & Fidicula mane oritur. X. cal. Maias, Assyrijs Orion totus absconditur. Quarto autem cal. Maias Assyrijs Canis.

VI. non. Maias Casari Succula matutino exoriuntur, & VIII. Idus Mai. Capella pluuialis. Aegypto autem eodem die Canis vespere occultatur. Sic fere in VI. Idus Mai. qui est Vergiliarum exortus, decurrunt sidera.

A Vergiliarum exortu significant Casari post pridie Idus Mai. Arcturi occasum matutinum. III. idus Mai. Fidicula exortus. XII. calend. Iunias Capella vespere occidit, & in Attica Canis. XI. cal. Iunias Casari Orionis gladius occidere incipit. III. non. Iunias Assyrijs Aquila oritur vespere. VII. idus Iunias Arcturus matutino occidit Italia. IIII. idus Iunias Delphinus oritur in Aegypto. XI. cal. Iulias eiusdem Orionis gladius Casari occidere incipit. VIII. cal. Iulias, longissimus dies totius anni, & nox breuissima Solstitium conficit.

A Solstitio ad Fidicula occasum, VI. cal. Iulias Casari Orion exoritur. Zona autem eius Assyrijs, IIII. non. Iulias, Aegypto verò eadem die Procyon astuosus matutino oritur, quod sidus apud Romanos non habet nomen, nisi Canicula, quam volumus intelligere minorem Canem, ut in astris pingitur ad astum maxime pertinens, sicut paulo post docebimus. IIII. non. Iulias Chaldaei corona occidit matutino. Attica Orion totus eadem die exoritur. Pridie idus Iulias, Aegypto Orion desinit exoriri. XV. cal. Augustas, Assyrijs Chiron exoritur. Deinde post triduum fere vbique confusum inter omnes sidus, indicans quod Canis ortu vocatus, Sole partem primam Leonis ingresso cum sit solstitium, quod sidus accendit solem & magnam aestus obrinent causam. XVI. cal. August. Aegypto Aquila occidit matutino, Etesiarumque Prodrumi flatu incipiunt, quod Casar X. cal. August. sentire Italiam existimauit: Aquila Attica matutino occidit. VIII. idus Aug. Arcturus medius occidit.

III. idus Aug. Fidicula occasu suo autumnum inchoat, aut annotat, sed vera ratio id fieri inuenit pridie idus Aug. Equus oritur vespere, & Casari. Aegypto Delphinus occidit. XI. cal. septembres Assyrijs stela, qua Anteuindemiator appellatur, exoriri mane incipit, vindemiae maturitatem promittens, cuius argumeto erunt agni colore mutari, & Assyrijs quinto cal. Septemb. Sagitta occidit, Etesiaque desinunt. Anteuindemiator Aegypto nonis Septembribus oritur. Attica Arcturus matutino, & Sagitta occidit mane. V. idus Septemb. Casari Capella oritur vespere: Arcturus verò pridie idus Septemb. imbres vehementissimi significat, terra marique. Ratio eius hac traditur, si Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arctu. eius signi ortum seruat hirundinum habitus. namque deprehensa intereunt, XVI. cal. Octo. Aegypto Spica quam tenet Virgo, oritur matutino, Etesiaque desinunt. XI. cal. Octobres commissura Piscium occidit, ipsumque Equi sidus VIII. cal. Octob. III. cal. Octobr. Hædi oriuntur. cal. Octobribus Capella matutino exoritur. VI. nonas Octob. Attica Corona exoritur mane. V. nonas Octob. Heniochus occidit matutino. IIII. non. Octob. Casari Corona exoriri incipit, & pridie non. occidunt, Hædi vespere. VIII. idus Octob. Casari fulgens in Corona stella exoritur, & tertio idus Vergilia vespere exoriuntur. XVIII. cal. Nouember. succula vespere oriuntur. Pridie cal. Nouembr. Casari Arcturus occidit, & Succula exoriuntur

cum Sole quarto nonas Nouembr. Arcturus occidit vespere, & idus Nouembr. Attica Vergilia occasu suo hiemem inchoant. Quinto idus Orionis gladius occidere incipit. Deinde III. idus Vergilia occidunt, occasum matutinum Vergiliarum Hestodes. natura huius quoque nominis Hestodis astrologiam tradidit fieri

IN aequinoctium autumni confiteretur quod Thales XXV. die ab aequinoctio, Anaximander, XXXI. Eudemon XLVIII. nos autem sequentes observationem Caesaris, XLV. die ab aequinoctio dicimus fieri.

ANTE omnia autem duo esse nomina caelestis iniuria meminisse debemus. Vnum quod Tempestates vocamus, in quibus grandines, procellae, ceteraque similia intelliguntur, quae cum plenilunio acciderint, vi maiore impelluntur. Haec ab horridis sideribus exeunt (ut saepius diximus) veluti Arcturo, Orione, Hedi. Alia sunt illa quae silente calo, serenis noctibus fiunt, nullo sentiente, nisi cum facta sunt publica: & magna sunt differentia a prioribus, alijs rubiginem, alijs vredinem, alijs caliginem impellentibus: omnibus vero sterilitatem. De his nunc dicemus, quae ante nos a nullo sunt prodita. Prius causas reddemus eorum quae sunt praeter lunarem, & quae paucis cali locis constant. Namque Vergilia primatum tenent ad fructus quatum exortu aestas incipit, occasu hiems semestri spacio intra se, & menses vindemiasque, & omnium maturitatem amplexantur. Est praeterea in caelo qui vocatur Lacteus circulus, etiam visui facilis: huius defluuium velut ex vbere aliquo sata cuncta lactescunt, duorum siderum observatione: Aquila in septentrionali parte, & in austrina Canicula, cuius mentionem suo loco fecimus. Ipse circulus fertur per Sagittarium & Geminos, solis centrum infra aequinoctialem circulum secans, commissuras eorum obtinente, hinc Aquila, illinc Canicula, ideo effectus utriusque ad omnes frugiferas pertinet terra: quoniam in his tantum locis solis terraeque centra congruunt. Igitur horum siderum diebus, si purus atque mitis aer genitalem illum lacteumque succum transierit in terras, lata adolescunt sata: si luna qua dictum est ratione roscidum frigus asperserit admixta amaritudo, ut in lacte puerperium necat. Modus in terris huius iniuria, quam fecit in quacunque conuexitate comitatus utriusque causa, & ideo non pariter in toto orbe sentitur, ut nec dies. Aquilam diximus in Italia exoriri XIII. calend. Ianuarias: nec patitur ratio natura quicquam in satis ante eum diem spei esse certa. Si vero interlunium incidat, omnes hibernos fructus ladi necesse est. Rudis fuit priscorum vitae, atque sine literis, non minus tamen ingeniosam fuisse in illis observationem apparebit, quam nunc esse rationem. Tria namque tempora fructibus metuebant, propter quod instituerunt ferias, diesque festos: Rubigalia, Floralia, Vinalia. Rubigalia Numa constituit anno regni sui XI. quae nunc aguntur, ad VII. cal. Maij. quoniam tunc fere segetes rubigo occupat. Hoc tempus Varro determinat, Sole Tauri partem decimam obtinente, sicut tunc ferebat ratio: sed vera causa est, quod post dies XIX. ab Aequinoctio verno, per id quatrimum varia gentium observatione. In quarto calen. Maij Canis occidit, sidus & per se vehemens, & cui praecidere Caniculam necesse sit idem itaque Floralia quarto cal. eiusdem instituerunt, vrbis anno, D. XVI. ex oraculis Sibyllae, ut omnia bene deflorescerent. Hunc diem Varro determinat, Sole Tauri partem quartamdecimam obtinente. Ergo si in hoc quatrimum incidat plenilunium, fruges & omnia quae floreant ladi necesse erit. Vinalia priora quae ante hos dies sunt, IX. calend. Mart. degustandis vinis instituta, nihil ad fructus attinent, nec quae adhuc diximus, ad vites oleasque, quoniam earum conceptus exortu Vergiliarum incipit, ad sextum Idus Maij, ut docuimus. Aliud hoc quatrimum est, quod neque rore sordere velint. exhorrent enim frigidum sidus Arcturi postridie occidens, & multominus plenilunium incidere. Quarto nonas Iulias iterum Aquila exoritur vespere, decretorio die florentibus oleis vitibusque, si plenilunium incidat in eum, equidem & solstitium octavo calend. Iulias in simili casu dixerim & Canis ortum post dies a solstitio XXIII. sed interlunio accidente, quoniam vapore constat culpa, acrimque praecoquantur in callum. Rursus plenilunium nocet ad quartum nonas Iulias, cum Aegypto Canicula exoritur, vel certe XVI. calend. Aug. cum Italia item quarto calend. Aug. cum Aquila occidit vsque in X. calend. eiusdem. Extra has causas sunt Vinalia altera quae aguntur XIII. calend. Septemb. & Varro, a Fidicula incipiente occidere mane determinat: quod vult initium autumnii esse & hunc diem festum tempestatibus leniendis esse institutum. Nunc Fidiculam occidere sexto Idus Aug. observatur. Intra haec constat caelestis sterilitas: neque negauerim posse eam permutari arbitrio legentium locorum estimantium naturae, sed a nobis rationem esse demonstratam satis est: reliqua observatione cuiusque constabunt. Alterutrum quidem fore in causa, hoc est plenilunium, aut interlunium, non erit dubium, & in hoc mirabilem admirari benignitatem Naturae succurratiam: primum hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse, propter statum siderum cursas, nec nisi paucis noctibus anni: idque quando sit futurum facile nosci, ac ne per omnes menses timeretur, earum quoque lege diuisum astate interlunia, praeter quam biduo secura esse hieme plenilunia, nec nisi a stius breuissimisque noctibus metui non diebus item valere. Praeterea tam facile intelligi, ut formidat mi nimum animal interlunio quiescat, plenilunio & etiam noctibus operetur. Autem Param oriente Sirio

ipso die non apparere, donec occidat, ediuerso Virionem prodire ipso Solstitij die. Neutrum verò Luna statum noxium esse, ne noctibus quidem nisi serenis, & omni aura quiescente: quoniam neque in nube, neque in statu cadunt rores: si quoque non sine remedio. Sarmenta aut palcatum acervos, & euulsas herbas, fruticesque per vineas camposque cum timebis, incendito fumus medebitur: hic è palgis & contra nebulas auxiliatur, ubi nebula nocent. Quidam tres caneros viuos cremari iubent in arbusis, ut carbunculi non noceant. Alij siluri carnem leuiter vri à vento, ut per totam vineam fumus dispergatur. Varro auctor est, quod si Fidicula occasu, quod est initium autumni, vna pica consecretur inter vites, minus nocere tempestates. Archibius ad Antiochum Syria regem scripsit, si fictili nouo obserata obruatur rubeta rana in media segete, non esse noxias tempestates.

VERTICES extremos circa quos cæli sphaera vuluitur, Polos nuncupauere, è quibus vnus est septentrionalis, qui boreus appellatur, qui nunquam occidit. Alter australis, qui terra obiectus à nobis nunquam videtur. Et austronotus dicitur, quam quidam dicunt esse Terhyn Oceani uxorem, nutricem Iunonis, qua fingitur in Oceano prohiberi occidere. Hæc habet stellas, in capite septem non claras, in vtraque aure duas in armo vnâ, in pectore clarâ vnâ in pede priori vnâ, in femore posteriori duas, in pede extremo posteriori duas, in cauda tres. Sunt omnes XX.

IN GERMANICI ARATO, ET IN EVM COMMENTARIIS OBSERVATIONES

Pag. 101. ARATI PHAENOMENA. Aldus hunc titulum libro fecit, FRAGMENTA Arati Phenomenon per Germanicum, in Latinum versum cum commento nuper in Sicilia reperto. Versum & commentariorum auctorem agnoscit Germanicum, Lactantius, ut posthac dicitur. Iulius Firmicus non Germanicum, sed Iulium Casarem scriptorem facit, his verbis, lib. II. Astronomicon: Sed nec aliquis pene Latinorum de hac arte Institutionis libros scripsit, nisi paucos versus Iulius Caesar, & ipsos tamen de alieno opere mutatus. M. verò Tullius princeps ac decus Romana eloquentia, ne quid intentatum relinqueret, quod non fuisset diuinum eius ingenium asecutum, versibus Heroicis, etiam ipse de Institutione pauca respondit.

IN his longitudo latitudinisque porrectus. Quidam emendant, Latitudoque, & Porrectus participium putant, nihil mutandum censui, & Porrectus nomen arbitror, pro porrectione.

CANOPHORA. Vide num legendum sit, Anaphora.

102 VT Homerus. Aldus, Homero, quod cum sequentibus iungit.

IN MIMO qui nuncius inscribitur. Vide num sit legendum, Qui γλαυκῆος inscribitur, hoc enim nomine Athenæo Sophronis Mimi citantur.

DE Igitur aduersus delicta lenem esse, est. Ald. Deo legit, & Delicata. quidam adiecerunt, Proprium est.

AXIS at immotus. Alij, Axis stat, motus semper vestigia seruat. Exigua mutatione verum attigerimne, docti iudicent.

GEMINVS determinat axem. In alijs codicibus Geminis legitur, nullo sensu. Geminus, inquit, polus, quæ ita dixere Graij, terminat axem. δὲ πῶλο Aratus. Cic. Extrema ora & determinatio mundi.

SIVE Arcti, seu Romani. Alij, Romana cognominis Vrsæ plaustrum, vel facies stellarum proxima vero.

103 QVOD fida comites. Ald. habebat.

Quod fidei comites prima incunabula magni

Fuderunt Iouis attonitæ, cum furtæ parentis.

DICTAEI exercent. Ald. Dictæ exercere domina. quod quidam correxere, Dictæi exercerent.

SEPTEM quàm Cresia flammis. Ald. Septem qua Cresia flammis. Sensus est, Nulla stella magis micat in calo, quàm Helice septem flammis illustris.

HAS inter medias, abrupti fluminis instar. Vitiöse ali j habent, Luminis. Aratus enim habet, ὅν πο-
Gμοῖο ἀπορρῶξ.

104 DVAE sunt Arcti. Ald. Duo sunt arcturi quorum maiorem vocant, &c. & mox, Alterutra quidem horum, quod in nostro codice scribendum fuit, Harum.

PORRO Arctus minor. Eodem errore Aldinus codex, Porro Arcturus minor. Notum est Arcturum Bootem appellari, non quas Latini Septentriones, Vrsas, seu Plaustrum appellant. quæ autem sequuntur verba, A Græcis Arctophylax, videntur abundare: aut legendum, A Græcis κρυόρουσος, quam lectionem verba proxime sequentia confirmant.

AGATHOSTHENES. Hunc eundem auctorem Hyginus, Aglaosthenem, alij Aglosthenem nuncupant, quae eadem varietas & in Gracis legitur. Nam Agasthenes Athenaeo, Aglosthenes Iulio Polluci, Naxicorum scriptor citatur.

INCRETAE oppido Hystoe. Sic etiam Hygini vetusti codices manu exarati habebant, cum in impressis sit, Hestica.

HVNC Pherecydes dicit inter astra collocatum. Aldus habet genere feminino, Hanc collocatam: quod cum manifesto de Dracone, quem maximum supra dixit, intelligatur ferri non potuit.

HAVD procul effigies inde. Aldus corrupte, Efficiens, unde effigiem enim dicit quam Aratus εἰδωλον & versu sequenti, Non illi numen, cum ex Arato constet Nomen legendum esse. τὸ μὲν οὐ τις σπῖσσαι αὐτὸν ἀμφόδυν ἐπείν.

ET ICCIRCO inter astra à Ioue. Videtur legendum, Iupiter, ut sit, Et iccirco inter astra Iupiter hunc laborem memoria dignum fertur honorasse.

SVNT omnes viginti quatuor. Viginti dua hic tantum enumerantur. Si ex Hygino addas, In viroque latere singulas, XXIIII. habebis.

105 TERGA nitens stellis. Aldus hunc & consequentem versum Corona affixerat, itaque scripserat.

Terga nitet stellis, à quo se vertice tollit
Succiduis genibus lapsum & miserabile.

Ad quam si dorso. Ald.

Ad quem se dorso peruadet lubricus anguent.

QVI cum medicine arte vteretur. Ab Aldino codice abest particula, Cum possetque abesse, si ita locus interpungeretur, Aesculapius filius Apollinis, qui medicina arte vteretur. Mortuos fertur suscitasse: quamobrem iratus in eum. quod mox sequitur, Iupiter domum eius cum ipso fulminis ictu percussit, Aldus cuderat, Iouis, domum eius cum ipso fulminis ictu percussit. Ita verò sapius in his commentariis Iouis pro Iupiter scriptum reperi, quod non mutassem, ut esset rectus casus, nisi alij plures loci Iupiter habuissent Mendum fecit fortassis nota adscriptio, qua astrologi Iouem significant: quam imperitus libtarius pro ratione orationis explicare non potuerit.

SVNT omnes XVII. Ald. XXVII.

BACVLOQUE minatus. Aldus, Minatur.

106 SEV genus Astrae. Aldus hos duos versus ita cudit,
Siue illi astra genus fuerit, quem fama parentem
Tradidit Astrorum, se vero intercipit aucto.

NEC. designata subire. Ald. Designata.

DISCORDIA nota. Alia lectio, Discordia nata. Vide Lactant. lib. 5. de Iustitia cap. 5. Vbi hunc locum Germanici citat.

NAVE petebat diuitias, fructusque. Aldina editio habet, Naue petebant diuitias fructusque.

107 RARIVS inuifit. Inuasit, scripsit Aldus.

INCREPAT, Opitum soboles. Aldus habet.

Increpito partum soboles oblit priorum.

Degeneres habuit semperque habitura minores.

ARTIBVS indomitus tradent. Tradant, Aldus. & versu sequenti, vbi est, Super montes, habebat ille, Super monitus.

VATIBVS ignota. Aldus legit, Ignota.

SED postquam diminuti homines à quietate quieuerunt. Vide num sit legendum, ab equitate: vel, a pietate.

108 AT capiti suberunt Gemini. Aldinus codex habet, Ancipitis suberit gemini qua posterior pes. posteriora verba, Quae posterior pes, ut ad Leonem referrem Arati verba fecerunt, itaque cuderem ut nunc habes.

ALTER qui Propus appellatur. Aldinus codex habet, Alter qui tripus, & mox, Qua vocatur propus. Ex Hygino correxi, cuius verba sunt cum geminorum stellas enumerat: In pedibus utrisque singulas, & infra sinistram pedem unam quae ποπόις appellatur.

SVNT in hoc signo aliae stellas quas Graci δυοις dicunt. Gracum verbum δυοις, Aldinus codex non habet.

AD occursum Dodonae Iouis. Aldus, Ad occasum.

109 VNA putatur. Lactant. lib. 1. De falsa religione, Ipsius autem, inquit, Cretici Iouis sacra, quid aliud, quam quomodo sit aut subtractus patri, aut nutritus, ostendunt? Capella est Amalthea nympha, qua uberribus suis aluit infantem: de qua Germanicus Caesar in Arateo carmine sic ait, - Illa putatur

Nutrix esse Iouis, si vere Iupiter in fans
Vbera Cretæa mulsit fidissima capræ,
Sidere qua claro gratum testatur alumnum.

QVEM Iupiter mirat. Ald. Quem Iouis miratus, de qua emendatione supra.

110 QVEM Iupiter Sidonem misit. Aldus, Quem Iouis.

111 CLARA etiam pernox. Aldus. Pernix.

VT traderetur Ceto. Ald. Cetui, & mox itidem bis, vt inflexionis quartæ nomen fit.

112 ALVO, Fulget equus. Aldus scripserat, Albo, corrupte. Aratus enim habet, γαστέρι νεκρίῳ.

QVIDAM pro eo quod Iupiter. Aldus, Iouis.

INQVE onem conuertit. Aldus, Inque Iouem conuertit.

113 HINC Aries. Ald. Hunc Aries. itidem de piscibus, Hunc ultra gemini pisces.

NODVM stella premit. Aldinus codex legit,

Nondum stella premit piscis qui respicit auras,

Threicia dextram Andromeda cernuntur ad vlnam.

ATQVE ita columbam. Aldus, Atque ita Cobam.

MAXIMAEQVE. Aldus, Maximæque. itaque citat Gyraldus de Dijs gentium lib. 1.

114 QVAM pater à Ioue vt vitiatam cognouit. Alij, Vt, non habent.

ACCEPTIS à Mercurio talaribus. In alijs libris est. Accepta à Mercurio talaria.

ALCTONE, ex qua Herus. Sic & Aldus: legendum autem, ex qua Hyreus, ex Apollodori Bibliotheca.

CONTRA spectat autem. Tres hi versus in alijs codicibus cum superioribus de Lyra coniuncti erant, qui mihi ad Cycnum pertinere visi sunt.

HAVD medijs fulgoris. Aldinus codex & Germanicus,

Aut medijs fulgoris erunt penna utraque lata

EVOLAVERIT in ramum Attica regionis. Sic uterque codex ille. Arbitror autem legendum, Rhannum, qui pagus est Attica regionis, à quo & Nemeſis Rhamnusia dicta est.

ET cum terrores auget nox atra. Ald. Mox atra, vitiose: vt & versu sequenti, pro Aspectaueris, Aspectauit.

116 QVOD Dicolon. In alijs libris ita quoque scriptum est. Arbitror autem legendum, Quod Conchion inuenisset in mari. ait enim Hyginus de hoc eodem Capricorno, Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obiecit hostibus timorem, qui Panicos appellatur, vt ait Eratosthenes: hac etiam de causa eius inferiorem partem piscis esse formationem, quod muricibus, id est maritimis conchylijs, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione. Vide & Miscellan. Politiiani cap. XXVIII. vbi & hos commentarios Germanici agnoscit.

QVO tempore Typhon. Alij codices pro hoc nomine per totam hanc fabulam Phytionis nomen habent.

COLVNTQVE Aegyptij, & cum venit, Typhoni. Aldina lectio est, Coluntque Aegyptij, & cõuenit Phytioni neminem deorum aduersari sibi met vacuam cognouit dominantibus.

117 EUPHEMES musarum nutritis. Alij codices Euschemis. Hyginus Euphemes legit.

AGLAOSTHENES dicit Iouem. Hunc locum Lactan. lib. 1. de falsa Religione. sub Casari nomine profert his verbis: Nec hic tantum sacrificasse Iupiter inuenitur: Casar quoque in Arato refert Aglaosthenem dicere Iouem cum ex insula Naxo aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret in litore, aquilam ei in auspiciu aduolasse: quam victor bono omine acceptam tutela sua subiugaris. Lilius Gyraldus scribit de Dijs gentium lib. VII. hac in Aratum Latina commentaria sic enim appellat in Bassum à quibusdam referri.

118 TEL A, caput, magnisque humeris. Orationis consequentia postulat, Magnosque humeros.

ARISTHOMACHVS autem dicit Erythrea quendã. Aldinus & Germanicus codex habet, Cambriſam. Ex Hygino Erythrea substitui.

AD quem Iupiter, Mercurius. Ald. Ad quem Iouis, eodem errore quo supra.

QVIDAM autem dicunt Arionem Methymneum. Sic habent codices omnes. Arbitror autem Arionem legendum cuius hanc historiam hysdem prope verbis Herodotus lib. 1. scribit. quod si verum est, vt verum est, postea pro Orion Arion, & pro Orione & Orionem, Arione & Arionem legendum est.

REX Corinthiorum Pyranthus nomine. Puto legendum Perianthus nomine, vt etiam in tota hac historia. sic enim habet Herodotus quod autem Perianthus pro Perianther veteres dixerint, ex multis Hygini & huius auctoris constat.

119 APVD Musaum Bistoniorum regem. In Hygini fabulis, Byrsens dicitur.

ICARIVS. Ald. & Germanicus codex, Icarus. Graci scriptores omnes Icarium appellant. Latini variant. nam & Tibullus hunc eundem Icarum appellat. ait enim lib. IIII.

- & cunctis Baccho iucundior hospes

Icarus, ut puro testantur sidera caelo,

Erigonéque, Canis que, neget ne longius atas. quod idem apud Ovidium reperitur aliquoties.

MAERA nomine. Alij codices, Neara. Nostra lectio cum Aeliano consentit & cum Hygino.

120 LEPVS sub pedibus Antecanis. Aldus & alij, Anticanis. Ciceroni $\pi\epsilon\pi\omicron\upsilon\omega\nu$ Antecanis vertitur.

IN insula Lero. Aldus, Hiero.

PERVIVM nautis ingenio fecit. Alij, Naualis ingenio. Si Nautis non placet, lege Naualis.

121 AVSTER pistris agens. In alijs codicibus est, Agit.

HVIC Ceto. Alij, Cetui, de quo antea etiam dixi.

PROCVL à moris. Alias, Amotis.

MEROPE, Helie. In Hygini fabulis his nominibus nuncupantur. Merope, Helie, Aegle, Lampetie, Phabe, Aetheria, Dioxippe.

ID quoque monens. Apud Hyginum est, Moriens.

122 ANTE Sagittiferi multum pernicia. Alij nullum pernicia.

THVRIBVLVM. Alij, Thuribulo. & versu sequenti, precipiri tactu. item versu ab hoc octavo, Ergat emittantque latus.

SACRARIVM. Alij vitiose, Saccharius qui & Pharus dicitur.

SI tenuem traxit nubem. Alij codices, Sic tenuem.

123 FIVNT omnes XXXIII. Ex Hygino legendum est, XXIII. quod etiam confirmat numerus qui mox sequitur. advertendum quoque pro eo quod hic est, In dextro cubito vnam, Hyginum habere, In sinistro, & mox ubi est, In spina duas, Hygini codicem habere, In interscapilio quatuor: ut plenum habeat numerum stellarum viginti quatuor.

CVM vidisset arbores. Alij inutili repetitione habent, Qui cum vidisset arbores.

SVNT omnes sex. Legendum, Septem, ut & Hyginus habet, & summa postulat.

127 HORRIDVS at gelidos. Alij codices, ad gelidos.

CONSPECTV signa Leonis. Aldinus codex, Conspecta.

124 CONTINVOSQVEruit. Alias, Continuisque.

126 HVNC etiam Graci. apud Fulgentium Mythologiarum lib. I. hac verba & qua tota reliqua pagina continet, reperi: siue illinc huc inter Germanici verba sint adiecta: siue hinc ille in usum suum descripserit. Ex collatione autem ista, ita locum qui mox sequitur corrigendum arbitror. habet autem in hunc modum, Huic quoque illam ob causam &c. sic igitur emenda, Huic quoque quadrigam adscribunt, illam ob causam, &c. aut quod quadripartito (quadrisido Fulgentius habet) limite diei metiatur spaciū: unde & ipsius, equis &c. alia varietates sunt, quas è libris Fulgentij petas licet.

ERTHRAEVS. AETHON. Alij codices, Aethon, & mox quoque, itemque apud Fulgentium. Ut pro Aethon, Aethon scripserim, fecerunt praeter interpretationem vocabuli, versus Ovidiani, II. Metamorp.

Interea volucres, Pyrois. Eous & Aethon,

Solis equi. & Martialis,

Quid cupidum Titana tenes? iam Xanthus & Aethon

Frena volunt. Nam qui hic Erythraeus, Martialis Xanthus: qui Philogaeus, Ovidio Eous: qui Lamprois. Pyrois nuncupatur.

127 QVO & animalia vigescunt. In Aldino codice est, Rugescunt: in Germanico, Rigesunt.

LVNAM voluerūt. Est & hic locus totus apud eundem Fulgentium lib. II. cuius ope non pauca hic emendata sunt.

DETRIMENTA eius & augmenta. Posterior pars deerat in aldino codice & in Germanico,

IPSAM Dianam Ortam nemoribus volunt. Aldus, Dictam: apud Fulgentium scribitur. Ortis ipsam etiam Dianam nemoribus, ut neutra lectio probari potuerit, veram monstrare potuerit.

PLVS nocte quam die dormiat. In Fulgentij libro est, Plus nocte pascatur, dieque dormiat.

QVI A nocturni roris humor. Fulgentius habet, Quia nocturni roris humor, quem $\alpha\pi\omicron\rho\epsilon\omicron\iota\alpha$ fidei vum atque ipsius Luna animandis herbarum succis infudat, pastor alibus proficit successibus.

ABRUMA in fauoniū. Qua sequuntur fere omnia apud Plinium reperiuntur lib. XVIII. naturae hist. unde & multa hic corrigenda deprehendi. Nam primum praepositio A, hic deerat

128 ET postero exoritur. Plinius addit, Die.

QVANDO Sagitta. Plinius, Quo Aegypto Sagitta.

ITEM quinto idus Ianuarias. Plin. Ad VI. Idus Ianuarij eiusdem Delphini vespertino occasu continui dies hiemant Italia.

XVIII. cal. Febr. Plinius, XVI.

A Fauonio in Aequinoctium. Plinius addit, Vernal.

III. cal. Mart. quatrimum. Plin. XVII. cal. Martij triduum.

ITEM nonas Martij. Plinius, III. nonas Martij.

AQVILONIS Piscis. Plin. Aquilonij.

IDIBVS Martijs. Plin. Caesar & Idus Martias feriales sibi annotavit Scorpionis occasu. XV. verb. cal. Aprilis Italia uilium ostendi.

AB eo ad Vergiliarum exortum matutinum Casari significant. Plin. Addit cal. Aprilis.

ITEM post pridie. Plin. Eadem postridie in Bæotia: Casari autem & Chaldeis nonis: Aegypto Orion, &c.

XIII. cal. Plin. Habet præterea, Aegypto.

CAESARI XV. Plin. XV. Casari, continuè triduo significat.

SIDVS parilicium. Ex Plinio legendum est, Palilicium.

CLARITATEM observationis. Longe aliter Plinius, huncque in modum, Claritatem observationi dedit, nimborum argumento, hyadas appellantis Græci has stellas, quod nostri à similitudine cognominis Græci, propter sues impositum arbitantes, imperitia appellauere Susulas.

NOTANTVR dies. Plinius in numero vnitatis, Notatur dies.

POST pridie Idus. Plin. Postridie. nec addit, Idus Mai.

ASSYRIIS aquila oritur. Plin. insuper habet, Casari & Assyrijs.

VII. Idus Iunias. Plin. VIII. Idus Arcturus matutino occidit, Italia sexto & VIII. Idus, Delphinus vespere exoritur. XVII. cal. Iulij gladius Orionis, quod Aegypto post quatrimum XI. cal. eiusdem Orionis, &c.

NISI Canicula, quam. Plin. Nisi caniculam hanc velimus intelligi, hoc est minorem canem: sanè ut in astris pingitur. nam quod sequitur. Est autem magnopere pertinens, corruptum videtur in Plinij codicibus, itaque ut Germanicus habet, corrigendum.

III. non. Iulias Chaldeis, Plin. III. non.

XV. cal. Augustas. Plin. XVI. cal. Assyria Procyon exoritur. Dein postridie ferè vbique confectum inter omnes fides iudicans, quod canis ortum vocamus, Sole partem primam Leonis ingresso. Hoc fit post solstitium XXIII. die.

XVI. cal. August. Plin. XVIII.

INCHOAT, aut annotat. Plin. Inchoat, uti is adnotat: sed ut vera ratio id fieri inuenit, sexto Idus eiusdem.

QVAE Anteuindemiator. Plin. Vindemiator, ut & mox.

AGNI colore mutati. Legendum ex Plinio, Acini.

PER Arctum. Lege, Per Arcturum. Eius signi ortum seruat hirundinis abitus. Plin. habet, Signum orientis eius sideris seruetur hirundinum abitus.

XI. cal. Octob. commissura piscium. Plin. XI. cal. Casari commissura piscium occidens, ipsumque aquinoctij sidus, &c.

III. cal. Octob. Plin. III. calend.

V. Nonas Octob. Heniochus. Plin. Asia & Casari V. calend. Heniochus.

III. nonas Octob. Plin. Tertio calen. Casari corona exoriri incipit, & postridie occidunt.

VERGILIAE vespere exoriuntur. Plin. Vergilia vespere. Idibus corona tota. Sexto calen Nouemb.

129 OCCASVM matutinum Vergiliarum Hestodes. Locus hic deprauatissimus, hunc in modum mihi restituendus ex Plinio videtur, Occasum matutinum Vergiliarum Hestodus (nam huius quoque nomina extat astrologia) tradidit fieri, cum aequinoctium autumnus conficeretur: Thales, XXV. die ab aequinoctio: Anaximander, XXIX. Euctemon, XLVIII. nos autem sequentes, &c.

ANTE omnia autem duo esse nomina. Est & hic locus apud Plin. eodem lib.

DVO esse nomina, Plin. Duo genera esse.

QVAE cum plenilunio acciderint. Plin. non habet, Plenilunio. sic enim legit, Quæ cum acciderint, vis maior appellatur.

NISI cum facta sunt. Hac in hunc modum interpungenda sunt ex Plinio, Nisi cum facta sunt. Publica hac & magna sunt differentia.

ALIIS caliginem impellentibus. Plin. Alijs carbunculum appellantibus.

NANQUE Vergilia primatum tenent ad fructus. Plin. Nanque Vergilia priuatim attinent ad fructus, ut quarum exortu aestas incipiat occasu hiems, semestri spacio intra se menses, vindemiâsque & omnium maturitatem complexa.

129 SOLIS CENTRVM. Plin. Solis centro bis aquinoctialem, &c.

OMNES hibernos fructus. Addit Plinius, Et praecoces.

IX. cal. Mart. Plin. IX. calend. Maij.

OCTAVO cal. Iunias. Plin. VIII. cal. Iulij.

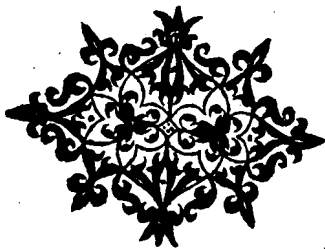
ITEM quarto cal. Augu. Plin. XIII.

BENIGNITATEM Natura succurrit iam: primum. Plin. Natura succurrit: iam primum.

AUEM param. Plin. Parram & mox, Vireonem.

VNA pica. Plin. Vna cieta.

DESCRIBEBAT, AC TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAM-
NAEVS COLONIAE AGRIPPINAE M. D. LXIX
CALEND. FEBRVARIJ.

M. T. CICERONIS ARATVS.
PHAENOMENA.

BIOVE musarum primordia.

*

Ergo ut oculis assidue videmus, sine ulla mutatione aut varietate.

3 Cætera labuntur celeri cælestia motu,
Cum cælóque simul noctésque diésque feruntur.

*

4 Extremúsque adeo duplici de cardine vertex
Dicitur esse Polus.

*

5 *Hunc circum Arcti dua feruntur, nunquam occidentes:*
Ex his altera apud Graios Gynosura vocatur,
Altera dicitur esse Helice.

*

6 *Cuius quidem clarissimas stellas totis noctibus cernimus,*
Quas nostri Septem soliti vocitare triones.

Paribusque stellis similiter distinctis, eundem cæli verticem lustrat parua Cynosura.

*

Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto.
Sed prior illa, magis stellis distincta refulget,
Et late prima confestim à nocte videtur.
Hæc verò, parua est, sed nautis vsus in hac est:
Nam cursu interiori breui conuertitur orbe.

Et quo sit earum stellarum admirabilior aspectus.

*

7 Has inter, veluti rapido cum gurgite flumen
Toruus Draco serpit subter superaque reuoluens
Sese, conficiensque sinus è corpore flexos.

Eius cum totius est praeclara species, in primis suspicienda est figura capitis atque ardor oculorum.

Huic non vna modo caput ornans stella relucet,
Verum tempora sunt duplici fulgore notata,
Et trucibusque oculis duo feruida lumina flagrant,
Atque vno mentum radianti fidere lucet:
Ostipum caput & teriti ceruice reflexum
Obtutum in cauda maioris figere dicas.

Et reliquum quidem corpus Draconis totis noctibus cernimus.

*

Quod caput hic paulum sese subitoque recondit,
Ortus ubi atque obitus partem miscentur in vnam.

Id autem caput

*

Attingens defessa velut mœrentis imago.
Vertitur

quam quidem Graeci

Ερύονα vocitant, genibus quod nixa feratur.

8 Hic illa eximia posita est fulgore corôna.

Atque

Atque hæc quidem à tergo

9 * propter, caput Anguitenentis
 Quem claro perhibent ὀφιοδρόν nomine Graij.
 Huic supera duplices humeros affixa videtur
 Stella micans tali specie, talique nitore.
 Hic pressu duplici palmarum continet Anguem
 Eius & ipse manet religatus corpore toto.
 Nanque virum medium Serpens sub pectora cingit
 Ille tamen nitens grauiter vestigia ponit,
 Atque oculos vrget pedibus pectusque Nepai.

10

Septentriones autem sequitur

Arctophylax vulgo qui dicitur esse Bootes,
 Quod quasi temone adiunctam præ se quatit Arcton.

Huic Booti enim

* Subter præcordia fixa tenetur
 Stella micans radijs, Arcturus nomine claro.

11

Cui subiecta fertur

* Spicum illustre tenens splendenti corpore Virgo.

* Malebant tenui contenti viuere cultu.

* Ferreatum verò proles exorta repente est:
 Ausaque funestum prima est fabricarier ensem,
 Et gustare manu victum domitumque iuuenicum.

13 Et natos Geminos inuises sub caput Arcti
 Subiectus mediæ est Cancer: pedibusque tenetur
 Magnus leo tremulam quatiens è corpore flammã.

* Nauibus assumptis fluitantia quærere a plustra

14

Auriga

Sub leua geminorum obductus parte feretur,
 Aduersum caput huic Helice truculenta tuetur.
 At Capra læuum humerum clara obtinet.
 Verum hæc est magno atqui illustri prædita signo.
 Contrà, hœdi exiguum iaciunt mortalibus ignem.

15

Cuius sub pedibus

* Corniger est valido connixus corpore Taurus.

*

Eius caput stellis conspersum est frequentibus:

Has Græci stellas ὡάδας vocitare fuerunt.

16

** Minorem autem Septentrionem Cepheus passis palmis à tergo subsequitur.*

Nanque ipsa ad tergum Cynosuræ vertitur arcti.

17

Hunc antecedit

* Obscura specie stellarum Cassiopeia.

18 Hanc autem illustri versatur corpore propter
 Andromeda, aufugiens aspectum mœsta parentis.
 19 Huic Equus ille iubam quatiens fulgore micanti
 Summa contingit caput aluo, stellæque iungens
 Vna tenet duplices communi lumine formas,
 Aeternum ex astris cupiens connectere nodum.

*

20 Ex in contortis Aries cum cornibus hæret.

*

Equibus hinc subter possis cognoscere fultum.
 Iam cœli mediam partem terit, vt prius illæ
 Chelæ, cum pectus quod cernitur Orionis.
 21 Et prope conspicias paruum sub pectore claro
 Andromedæ signum, *Δελτατόν* dicere Graij
 Quod soliti, simili quia forma littera claret.
 Huic spacio ductum simili latus extat vtrunque,
 At non tertia pars lateris, nam non minor illis,
 Sed stellis longe densis præclara relucet.
 Inferior paulo est Aries, & flamen ad austri
 22 Inclinator. Atque etiam vehementius illi
 Pisces, quorum alter paulo prolabitur ante,
 Et magis horrifonis Aquilonis tangitur alis.
 At quæ horum è caudis duplices velut esse catenæ
 Dicuntur, sua diuersæ per limina serpunt,
 Atque vna tandem in stella communiter hærent,
 Quem veteres soliti cœlestem dicere Nodum.
 Andromedæ læuo ex humero si quæ sere perges,
 Adpositum poteris supera cognoscere piscem.
 23 E pedibus natum summo Ioue Persea vides,
 Quos humeris retinet defixo corpore Perseus,
 Quæ summa ab regione Aquilonis flamina pulsan.
 Hic dextram ad sedes intendit Cassiopeiæ,
 Diuersosque pedes victos talaribus aptis,
 Puluerulentus vti de terra lapsus repente,
 In cœlum victor magnum sub culmina portat.
 24 At propter leuum genus omni ex parte locatas
 Paruas Vergilias tenui cum luce videbis.
 Hæ septem vulgo perhibentur more vetusto
 Stellæ, cernuntur verò sex vndique paræ:
 At non interijisse putari conuenit vnâ,
 Sed frustra temerè à vulgo ratione sine vlla
 Septem dicier, vt veteres statuere poetæ,
 Aeterno cunctas æuo qui nomine dignant:

Alcyone,

Alcyone, Meropéque, Celeno, Taygetéque,
 Electra, Steropéque, simul sanctissima Maia.
 Hæ tenues paruo labentes lumine lucent,
 At magnum nomen signi clarúmque vocatur,
 Propterea quòd ad æstatis primordia claret,
 Et post hiberni præpandens temporis ortus,
 Admonet vt mandent mortales semina terris.
 35 Inde Fides leuiter posita & conuexa videtur,
 Mercurius paruus manibus quam dicitur olim
 Infirmis fabricatus, in alta sede locasse.
 Hæc genus ad læuum Nisi delapsa refedit,
 Atque inter flexum genus & caput Alitis hæsit.
 26 Nanque est Ales auis, lato sub tegmine cœli
 Quæ volat, & serpens geminis secat aëra pennis.
 Altera pars huic obscura est & luminis expers,
 Altera nec paruis nec claris lucibus ardet,
 Sed mediocre iacit quatiens è corpore lumen.
 Hæc dextram Cephei dextro pede pellere palmam
 Gestit. iam verò clinata est vngula vehemens
 Fortis Equi, propter pennati corporis alam.
 27 Ipse autem labens geminis Equus ille tenetur
 Piscibus. huic ceruix dextram mulcetur Aquari.
 *Sirius hæc obitus terrai iussit equinis,
 Quàm gelidum valido de corpore frigus anhelans
 Corpore semifero magno Capricornus in orbe
 Quem cùm perpetuo vestiuit lumine Titan,
 Brumali flectens contorquet tempore cursum,
 Hoc caue te ponto studias committere mense:
 Nam non longinquum spatium labere diurnum:
 Non hiberna cito voluetur curriculo nox:
 Humida non sese vestris aurora querelis
 Ocyus ostendet, clari prænuncia solis:
 At validis æquor pulsabit viribus auster:
 Tum fixum tremulo quatietur frigore corpus:
 Sed tamen annii iam labuntur tempore toto,
 Nec cui signorum cedunt, neque flamina vitant,
 Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
 28 Atque etiam supero naui pelagóque vagato,
 Mense, Sagittipotens solis tum sustinet orbem.
 Nam iam, cùm minus exiguo lux tempore præsto est,
 Hoc signum veniens poterunt prænoscere nautæ.
 Iam prope præcipiti ante licebit visere nocti,
 Vt sese ostendens emergat Scorpius alte.

Posteriore trahens flexum vi corporis Arcum.
 Iam superà cernes Arcti caput esse minoris,
 Et magis erectum ad summum versarier orbem.
 Tum sese Orion toto iam corpore condit
 Extrema propè nocte, & Cepheus conditur ante
 Lumborum tenuis à palma depulsus ad vndas,
 Hic missore vacans, fulgens iacet vna sagitta,
 Quam propter nitens penna conuoluitur ales,
 Et clinata magis paulo est Aquilonis ad auras.
 29 Ad propter se Aquila ardenti cū corpore portat,
 Igniferum mulgens tremebundis æthera penis,
 Non nimis ingenti cum corpore, sed graue mœstis
 Ostendit nautis perturbans æquora signum.
 30 Tum magni curuus Capricorni corpora propter
 Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore,
 Præter quadruplices stellas in fronte locatas,
 Quas interuallum binas disternat vnum:
 Cætera pars latè tenui cum lumine serpit.
 Illæ quæ fulgent luces ex ore corusco,
 Sunt inter partes gelidas aquilone locatæ,
 Atque inter spacium & læti vestigia solis.
 At pars inferior Delphini fusca videtur
 Inter solis iter, simul inter flamina venti,
 Viribus erumpit quæ summi spiritus Austri.
 31 Exinde Orion obliquo corpore nitens,
 Inferiora tenet truculentæ corpora Tauri.
 Quem qui suspiciet in cœlum nocte serena,
 Latè dispersum non viderit, abdita verò
 Cætera se speret cognoscere signa potesse.
 32 Nanque pedes subter, rutilo cum lumine claret
 Feruidus ille Canis, stellarum luce refulgens.
 Hunc tegit obscurus subter præcordia vesper.
 Nec toto spirans rabido de corpore flammam,
 Aestiferos validis erumpit flatibus ignes:
 Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor.
 Hic vbi se pariter cum sole in culmina cœli
 Extulit, haud patitur foliorum tegmine frustra
 Suspensos animos arbuta ornata tenere.
 Nam quorum stirpes tellus amplexaprehendit,
 Hæc augens anima vitali flamine mulcet:
 At quorum nequeunt radices findere terras,
 Denudat folijs ramos, & cortice truncos.
 33 Hunc propter, subterq; pedes quos diximus ante,

Oriona,

Oriona, iacet leuipēs Lepus: hic fugit, iētus
 Horrificos metuens rostri tremebundus acuti:
 Nam Canis infesto sequitur vestigia cursu,
 Præcipitantem agitans, oriens iam denique paulum
 Curriculum nunquam defesso corpore sedans.

43 At Canis ad caudam serpens prolabitur Argo,
 Conuersam præ se portans cum lumine puppim:
 Non aliæ aues vt in alto ponere proras
 Ante solent, rostro Neptunia prata secantes,
 Sed conuersa retro cœli semper loca portat,
 Sicut cum cœptant tutos constringere portus,
 Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
 Aduersamq; trahunt optata ad littora puppim:
 Sic conuersa vetus super æthera vertitur Argo,
 Atque vsque à prora ad celsum sine lumine malum,
 A malo ad puppim cum lumine clara videtur,
 Inde gubernaculum disperso lumine fulgens,
 Clari posteriora Canis vestigia condit.

35 Exin semotam procul in tutoque locatam
 Andromedam, tamen explorans fera quæfere Pistris
 Pergit, & vsque sitam validas aquilonis ad auras
 Cærulea vestigat, finita in partibus austri.
 Hanc Aries tegit, & squammosi corpore Pisces,
 Fluminis illustris tangentem corpore ripas.

36 Nanque etiam Eridanum cernes in parte locatū
 Cœli, funestum magnis cum viribus amnem,
 Quem lachrimis mœstæ Phaetontis sæpe sorores
 Sparserunt, letum mœrenti voce canentes.
 Hunc Orionis sub læua cernere planta
 Serpentem poteris: proceraque Vincla videbis
 Quæ retinent Pisces, caudarum parte locata,
 Flumine mixta retro ad Pistris terga reuerti.
 Hic vna stella neſtuntur, quam iacit ex se
 Pistris è spina valida cum luce refulgens.
 Exinde exigua tenui cum lumine multæ
 Inter Pistris fusæ sparsæque videntur
 Atque gubernaculum stellæ, quas contegit omneis
 Formidans acrem morsum Lepus. his neque nomen,
 Nec formam veteres certam statuiffe videntur.
 Nam quæ sideribus clavis Natura poliuit,
 Et vario pinxit distinguens lumine formas,
 Hæc ille astrorum custos ratione notauit,
 Signaque signauit cœlestia nomine vero:

Has autem quæ sunt paruo sub culmine fusæ,
 Consimili specie stellas parilique nitore,
 Non potuit nobis nota clarare figura.

37 Exinde, Australem soliti quem dicere Piscem,
 Voluitur inferior Capricorno versus ad austrum,
 Pistricem obseruans, procul illis piscibus hærens:
 At prope conspiciens, experteis nominis omnes,
 Inter Pistricem, & Piscem quem diximus Austri,
 Stellas sub pedibus stratas radiantis Aquari.
 Propter Aquarius obscurum dextra rigat amnem,
 Exiguo qui stellarum candore nitescit.

E multis tamen his duo latè lumina fulgent.
 Vnum sub magni pedibus cernetur Aquari:
 Quod superest, gelido delapsum lumine fontis,
 Spumiferâ subter caudam Pistricis adhæsit.
 Hæc tenues stellæ perhibentur nomine Aquai.
 Hic aliæ volitant paruo cum lumine claræ,
 Atque priora pedum subeunt vestigia magni
 Arcitenentis, & obscuræ sine nomine condunt.

38 Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen,
 Aram, quam flatu permulcet spiritus austri,
 Exiguo superûm quæ lumina tempore tranat:
 Nam procul Arcturo est aduersa parte locata.
 Arcturo magnum spacium superâ dedit, orbem
 Iuppiter hunc paruum inferiori in parte locauit.
 Hæc tamen æterno inuisens loca curriculo Nox,
 Signa dedit nautis, cuncti quæ noscere poscent,
 Commiserans hominum metuendos vndiq; casus.
 Nam cum fulgentem cernes sine nubibus atris
 Aram sub media cœli regione locatam,
 A summa parte obscura caligine tectam,
 Tum validis fugito deuitans viribus austrum.
 Quem si prospiciens vitaueris, omnia caute
 Armamenta locans, tuto labere per vndas:
 Sin grauis inciderit vehementi flamine ventus,
 Perfringet celsos defixo robore malos:
 Vt res nulla feras possit mulcere procellas,
 Ni parte ex aquilonis opacam pellere nubem
 Cœperit, & subitis auris diduxerit Ara.
 Sin humeros medio in cœlo Centaurus habebit,
 Ipseque cærulea contactus nube feretur,
 Atque Aram tenui caligans vestiet vmbra,
 Ad signorum obitum vis est metuenda fauoni.

39 Ille autem Centaurus in alta fede locatus,
 Qua sese clarum collucens Scorpions infert,
 Hac subter, partem præportans ipse virilem,
 Cedit, equi partes properans coniungere Chelis.
 Hic dextram porgens, quadrupes qua vasta tenetur,
 Quam nemo certo donauit nomine Graiûm,
 Tendit, & illustrem truculentus cedit ad Aram.
 40 Hic sese infernis de partibus erigit Hydra,
 Præcipiti lapsu flexo cum corpore serpens.
 Hæc caput atque oculos torquens ad terga Nepai,
 Conuexoque sinu subiens infetna Leonis,
 Centaurum leni contingit lubrica cauda.
 In medióque sinu fulgens Cratera relucet:
 Extremum nitens plumato corpore Coruus,
 41 Rostro tundit. Et hic, Geminis est ille sub ipsis
 Ante canem, Graio Procyon qui nomine fertur.
 Hæc sunt quæ visens nocturno tempore signa,
 Legitimo cernes cœlum lustrantia cursu.
 42 Nam quæ per bis sex Signorum labier orbes
 Quinque solent stellæ, simili ratione notari
 Non possunt: quia quæ faciunt vestigia cursu,
 Non eodem semper spacio portata teruntur.
 Sic malunt errare vagæ per nubila cœli,
 Atque suos vario motu metirier orbes.
 Hæc faciunt magnos longinqui temporis annos.
 Cum redeunt ad idem cœli sub tegmine signum.
 Quorum ego nunc nequeo toto se euoluere cursu:
 Verum hæc quæ semper certo voluuntur in orbe
 Fixa simul magnos edam * gentibus orbes.
 43 Quatuor æterno lustrantes lumine mundum,
 Orbes stelligeri portantes signa feruntur,
 Amplexi terra cœli sub tegmine fulti,
 Equibus annorum volitantia lumina nosces,
 Quæ densis distincta licebit cernere signis:
 Tum multos orbes magno cum lumine latos
 Vincit inter se, & nodis cælestibus aptos:
 Atque pari spacio duo cernes esse duobus.
 44 Nam si nocturno cognoscens tempore cœlû,
 Cum neque caligans deterfit sidera nubes,
 Nec pleno stellas superauit lumina Luna,
 Vidisti magnum cadentem serpere Circum,
 Læteus hic nimio fulgens candore notatur.
 Hic non perpetuum detexens conficit orbem,

Sed spacio multum superis præstare duobus
 Dicitur, & latè cœli lustrare cauernas.
 45 Quorum alter tangēs aquilonis vertitur auras
 Ora petens Geminorum: illustratum genus ardens
 In sese retines Aurigæ portat vtrunque.
 Hunc sura læua Perseus humeroque sinistro
 Tangit ad Audromedam hic dextra de parte tenetur
 Imponitque pedes duplices Equus, & simul ales
 Ponit Aus caput, & clinato corpore tergum:
 Anguitenens humeris connititur: illa recedens
 Austrum consequitur deuitans corpore Virgo.
 At verò totum spacium conuestit & orbis
 Magnus Leo, & claro collucens lumine Cancer,
 In quo consistens conuertit curriculum Sol
 Aestiuus, medio distinguens corpore cursus.
 Hic totus medius circo disiungitur ipso:
 Pectoribus validis atque aluo possidet orbem.

*

Hunc octo in partes diuisum noscere circum,
 Si potes, inuenies supero conuertier orbe
 Quinque pari spacio partes treis esse relictas,
 Tempore nocturno quas vis inferna frequentet.
 Alter ab infernis cancro connectitur austris.
 46 Distribuens mediū subter secat hic Capricornū,
 Atque pedes gelidum riuum fundentis Aquari,
 Cæruleæque feram caudam Pistricis, & illum
 Fulgentem Leporē, inde pedes Canis, et simul amplā
 Argolicam retinet crebro cum lumine Nauem:
 Tergaque Centauri, atque Nepai portat acumen:
 Inde Sagittari defixum possidet arcum.
 Hunc à clarifonis auris aquilonis ad austrum
 Condens postremum tangit rota feruida Solis:
 Exinde in superas brumali tempore flexu
 Se recipit sedes. huic orbi quinque tributæ
 Nocturnæ partes, supera tres luce dicantur.
 47 Hosce inter, mediā in partem retinere videtur
 Tantus quantus erit collucens Læteus orbis,
 In quo autumnali atque iterum sol lumine verno
 Exequat spacium lucis cum tempore noctis.
 Hunc retinens Aries subluet corpore totus,
 Atque genu flexo Taurus connititur ingens:
 Orion claro contingens pectore fertur,
 Hydra tenet flexu Crateram, Coruus adhæret,

Et

Et paucæ Chelis stellæ, simul Anguitenentis
Sunt genua, & summi Iouis ales nuncius instat:
Propter Equus capite & ceruicum lumine tangit.
Hosce æquo spacio deiunctos sustinet axis,
Per medios summo cœli de vertice tranans.

48 Ille autem claro quartus cum lumine Circus,
Partibus extremis extremos continet orbes,
Et simul à medio media de parte secatur,
Atque obliquus in his nitens cum lumine fertur:
Vt nemo cui sancta manu doctissima Pallas
Solerem ipsa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare catè contortos possiet Orbes,
Quàm sunt in cœlo diuino lumine flexi,
Terram cingentes, ornantes lumine mundum,
Culmine transuerso retinentes sydera fulta.
Quattuor hi motu cuncti voluntur eodem:
Sed tantum supera terras semper tenet ille
Curriculum, oblique inflexus tribus Orbibus vnus:
Quanto est diuisus Cancer spacio à Capricorno,
Ac subter terras spaciurn par esse necesse est.
Et quantos radios iacimus de lumine nostro,
Queis lunæ conuexum cœli tangimus orbem,
Sex tantæ poterunt sub eum succedere partes,
Bina pari spacio cœlestia signa tenentes.

45 Zodiacum hunc Græci vocitant, nostriq; Latini
Orbem Signiferum perhibebunt nomine vero:
Nam gerit hic voluens bis sex ardentia signa.
Aestifer est pandens feruentia sidera Cancer:
Hunc subter fulgens cedit vistorua Leonis,
Quem rutilo sequitur collucens corpore Virgo.
Exin proiectæ claro cum lumine Chelæ,
Ipsaque consequitur lucens vis magna Nepai.
Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum.
Post hunc ore fero Capricornus vadere pergit.
Humidus inde loci collucet Aquarius orbem.
Exin squammiferi serpentes ludere Pisces:
Quies comes est Aries obscuro lumine labens,
Inflexoque genu proiecto corpore Taurus,
Et Gemini clarum iactantes lucibus ignem.
Hæc Sol æterno conuestit lumine lustrans,
Annuâ conficiens vertentia tempora cursu.

30 Hic quantum terris conuexus pellitur orbis,
Tantundem ille patens superà mortalibus extat.

Sex omni semper cedunt labentia nocte:
 Tot cœlum iussu fugientia signa reuifunt:
 Hoc spacium tranans cæcis nox conficit umbris,
 Quod supera terras prima de nocte relictum est,
 Signifer ex orbe & signorum ordine fultum.
 51 Quod si Solis aues certos cognoscere cursus,
 Ortus signorum nocturno tempore vifet:
 Nam semper signum exoriens Titan trahit vnum.
 Sin autem efficiens signis mons obstruet altus,
 Aut adiment lucem cæca caligine nubes,
 Certas ipse notas cœli de tegmine fumes,
 Ortus atque obitus omneis cognoscere possis.
 Quæ simul existant cernas, quæ tempore eodem
 Præcipitent obitum nocturno tempore nosces.
 52 Iam simul vt supero se toto lumine Cancer
 Extulit, exemplo cedit delapsa Corona.
 Et loca conuifit cauda tenus infera Piscis.
 Dimidiam retinens stellis distincta Corona
 • Partem etiam supera, atque alia de parte repulsa est:
 Quam tamen insequitur Piscis, nec totus ad umbras
 Tractus, sed supero contactus corpore cedit.
 Atq; humeros vsque à genibus Cancrumq; recondit
 Anguitenens, validis magnum à ceruicibus Anguē.
 Iam vero Arctophylax non æqua parte secatur.
 Nam breuior clara cœli de parte videtur,
 Amplior infernas depulsus possidet umbras.
 Quattuor hic obiens secum deducere signa
 Signifero solet ex orbi, tum serius ille,
 Cum supera sese fatiauit luce, recedit,
 Post mediam labens claro cum corpore noctem.
 Hæc obscura tenens conueffit fidera tellus:
 At parte ex alia claris cum lucibus errat
 Orion humeris & lato pectore fulgens,
 Et dextra retinens non cassum luminis Ensem.
 53 Sed cum de terris vis est patefacta Leonis,
 Omnia quæ Cancer præclaro detulit ortu,
 Cedunt obscurata, simul vis maior Aeti
 Pellitur: ac flexo confidens corpore Nifus
 Iam supero ferme depulsus lumine, cedit:
 Sed læuum genus atque illustrem linquit in altum
 Plantam. tum contra exoritur claram caput Hydræ,
 Et Lepus, & Procyon, qui sese feruidus infert
 Ante canem: inde Canis vestigia prima videntur.

54 Non pauca è cœlo depellens signa repente
 Exoritur candens illustria lumina Virgo.
 Cedit clara Fides Cyllenia: mergitur vnda
 Delphinus, simul obtegitur depulsa Sagitta:
 Atque Aus ad summam caudam, primasque recedit
 Pinnas, & magnus pariter delabitur Amnis.
 Hic Equus à capite & longa ceruice lateſcit.
 Longius exoritur iam claro corpore Serpens,
 Crateraque tenus lucet mortalibus Hydra.
 Inde pedes Canis ostendit iam posteriores,
 Et post ipse trahit claro cum lumine puppim:
 Insequitur labens per cœli numina Nauis:
 Hæc medium ostendit radiato stipite malum:
 Et iam iam toto processit corpore Virgo.
 55 At cùm procedunt obscuro corpore Chelæ,
 Existit pariter larga cum luce Bootes,
 Cuius in aduersum est Arcturus corpore fixus,
 Totaque iam superà fulgens prolabitur Argo,
 Hydraq; quod latè cœlo dispersa tenetur,
 Nondum tota latet, non caudam contegit vmbra.
 Iam dextrum genus, & decoratam lumine suram
 Erigit ille vagans vulgato nomine Nifus
 Quem nocte extinctū atq; exortum vidimus vna
 Persæpe, vt paruum tranans geminauerit orbem.
 Hic genus & suram cum Chelis erigit alte:
 Ipse autem præceps obscura nocte tenetur
 Dum Nepa & Arcitenens inuisant lumina cœli.
 Nam secum medium pandet Nepa, tollere verò
 In cœlum totum exoriens conabitur Arcus.
 Hic tribus elatus cum signis corpore toto
 Lucet: at exoritur media de parte Corona,
 Caudaque Centauri extremo candore refulget.
 Hic se iam totum cæcas Equus abdit in vmbas,
 Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales:
 Occidit Andromedæ clarum caput, & fera Pistrix
 Labitur horribiles epulas functarequirens.
 Hanc contra Cepheus non cessat tendere palmas.
 Illa vsque ad spinam mergens se cærule condit:
 At Cepheus caput atq; humeros palmasq; reclinat.
 56 Cum verò vis est vehemens exorta Nepai,
 Latè fusa volat per terras fama vagatur,
 Vt quondam Orion manibus violasse Dianam
 Dicitur excelsis errans in collibus amens,

Quos tenet, Aegæo defixa in gurgite Echineis,
 Brachia cui viridi conueſtit tegmine vitis.
 Ille feras vecors amenti corde necabat,
 O Enopionis auens epulas cœnare nitentes:
 At verò pedibus ſubitò percuſſa Dianæ
 Inſula diſceſſit, diſiectaque ſaxa reuellens
 Perculit, & cæcas luſtrauit luce lacunas:
 Equibus ingenti exiſtit cum corpore præ ſe
 Scorpious infeſtus præportans flebile acumen.
 Hic valido cupidè venantem perculit icu,
 Mortiferum in venas figens per vulnera virus:
 Ille graui moriens conſtrauit corpore terram.
 Quare cùm magnis ſeſe Nepa lucibus effert,
 Orion fugiens commendat corpora terris.
 Tum verò fugit Andromeda, & Neptunia Piſtrix
 Tota latet, cedit conuerſo corpore Cepheus,
 Extremas medio contingens corpore terras,
 Hic caput & ſuperas potis eſt demergere partes,
 Infra lumborum nunquam cõueſtiet vmbra:
 Nam retinent Arcti luſtrantes lumine ſuras.
 Labitur illa ſimul gnatam lachrymoſa requirens
 Caſſiopeia, neque ex cœlo depulſa decorè
 Fertur: nam verſo contingens vèrtice primùm
 Terras, poſt humeros euerſa ſede refertur.
 Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ
 Cum quibus, vt perhibent, auſa eſt cõtendere forma.
 Hæc obit inclinata: at pars exorta Coronæ eſt
 Altera, cum caudâq; omnis iam panditur Hydra.
 At caput & totum ſeſe Centaurus opacis
 Eripit è tenebris, linquens veſtigia parua
 Antepedum contecta: ſimul cum lumina pandit
 Ipſe feram dextra retinet. Prolabitur inde
 Anguitenēs capite & manibus: profert ſimul Anguis
 Iam caput & ſummum flexo de corpore lumen.
 Hic ille exoritur conuerſo corpore Niſus,
 Aluum, crura, humeros, ſimul & præcordia luſtrans,
 Et dextra radios læto cum lumine iactans.
 57 Inde Sagittipotens ſuperas cum viſere lucas
 Inſtitit, emergit Niſi caput: & ſimul effert
 Seſe clara Fides, & promit corpore Cepheus.
 Feruidus ille Canis toto cum corpore cedit,
 Abditur Orion, obit & Lepus abditus vmbra.
 Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapſu.

58 Inde obiens Capricornus ab alto, lumine pellit
Aurigam, instantemq; Caprâ, paruos simul Hœdos,
Et magnam antiquo depellit nomine Nauem,
Crus dextrumq; pedem linquens, obit infra Perseus
In loca, tum cedens à puppi linquitur Argo.
Obruitur Procyon, emergunt Alites vna,
Et volucris terris existit clara Sagitta.

73

* PROGNOSTICA.

* Vt cum

Luna means Hyperionis officit orbi,
Stinguuntur radij cæca caligine tecti.

76 Ast autem tenui quæ candent lumine Phantæ

77 Atque etiam ventos præmonstrat sæpe futuros
Inflatum mare, cum subito penitusque tumescit,
Saxaque cana salis niueo spumata liquore,
Tristificas certant Neptuno reddere voces:
Aut densus stridor cum celfo è vertice montis
Ortus adaugescit scopulorum sæpe repulso.

78 Cana fulix itidem fugiens è gurgite ponti,
Nunciat horribiles clamans instare procellas,
Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus.

81 Vos quoque signa videtis aquai dulcis alumnae
Cum clamore paratis inanes fundere voces,
Absurdoque sono fontes & stagna cietis.

Quis est qui ranunculos hoc videre suspicari possit?

Sæpe etiam pertriste canit de pectore carmen,
Et matutinis acredula vocibus instat,
Vocibus instat, & assiduas iacit ore querelas,
Cum primum gelidos rores aurora remittit:
Fuscæque nonnunquam cursans per littora cornix,
Demersit caput, & fluctum ceruice recepit.

82 Mollipedesque boues spectantes lumina cœli
Naribus humiferum duxere ex aëre succum.

91 Iam verò semper viridis semperque grauata,
Lentiscus triplici solita grandescere foetu,
Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.

Ne hoc quidem quæro, cur hac arbor vna ter floreat, aut cur arandi maturitatem ad signum floris ac commodet.

CAETERA DESIDERANTVR.

F. 136 AB IOVE. Cic. 11. de legibus, Ordire igitur: nam hunc tibi totū dicamus diem: Ab Ioue musarū primordia, sicut in Arati carmine orsi sumus. Haud scio, ad huncne locum referri debeant versus quos Priscianus lib. 10. citat his verbis: Cicero tamen in arato stinguens participio vsus est, quod à verbo Stinguo nascitur.

Quem neque tempestas perimet, neque longa vetustas
Interimet Stinguens praeclara insignia cæli.

Nu. 3 CAETERA. Ex 11. lib. de Natura deorum hæc & quæ ad numerū 20. sequuntur, paucis exceptis, sumpta sunt. sic enim illic scribitur, atque hoc loco me intuens, Vtar, inquit, carminibus Arati, eisque à te admodum adolescentulo conuersa, ita me delectant, quia Latina sunt, ut multa ex ijs memoria teneam. Ergo ut oculis assidue videmus, sine ulla mutatione, aut varietate. Cetera labuntur, &c.

6 QVAS NOSTRI. Citatur & hic locus, Ciceronis Acad. 11. qui & Lucullus dicitur, his verbis, Ego vero ipse & magnus quidem sum opinator: non enim sum sapiens, & meas cogitationes sic dirigo: non ad illam paruulam Cynosuram.

Qua fidunt duce nocturna Phœnices in alto, ut ait Aratus, eoque directius gubernant, quod eam teneant,

Qua cursu interiore breui conuertitur orbe: sed ad Helicem & clarissimos Septentriones, id est, rationes has latiore specie, non ad tenue elimitas.

TORVVS. Est & hic locus apud Priscianum lib. 14. Quædam etiam (de Prepositionibus loquitur) syncopam passa sunt, ut Supra pro supera, & Infra pro infera, & Extra pro extera. Nam antiqui trifylla hæc ea proferebant, ut Cicero in Arato,

Torvus Draco serpit, subter superaque retorquens

Se se. Idem Priscianus eodem extremo libro, Et super tamen & Supra à supera, illud per apocopā, hoc per syncopam, facta sunt: sic enim antiqui frequenter protulerunt, & maxime Cicero in poematibus suis, ut in arato,

Torvus Draco serpit subter superaque retorquens

Se se. Idem in eodem,

Huic supera duplices humeros adfixa videtur

Stella micans tali specie, talique nitore.

Cæterum, quod Priscianus legit, Serpit, & Superaque retorquens, alij scribunt, Repit: & Supraque reuoluens illud, quod nescirent, S liquefcere in Toruus: hoc, quod Supera insolens esset. Nam extremum, Reuoluens scribitur. 11. de Natura deorum.

QVOD CAPVT. Alias, Hoc caput. Huius quoque loci, Hyginus lib. 4. meminit, sed paululum alijs verbis, ubi prolatus Græcis Arati versibus, Item inquit, Cicero dicit,

Quod caput hic paulum sese subitque recondit,

Orrus ubi atque obitus parte admiscetur in vna.

7 ENGONAZIN. Alias,

Εγγοναζιν dicunt genibus quia nixa feratur.

F. 137 9 HVIC SVPERA. Versus qui duo sequuntur, restituti sunt ex Prisciani lib. 14. ijs verbis, quæ nu. 6. recitavi. Paulo post alij codices habent,

Atque eo ipse manet religatus corpore toto:

Nanque virum medium serpens sub pectore cingit.

11 SPICVM. Seruius in Georg. lib. 1. Dicimus autem hic spicus, & hoc spicum, Cic. in Arato, Spicum illustre gerens insigni corpore Virgo. sed in mas. genere habet utrunque numerum: in neutro, singularem tantum.

MALEBANT. Lactan. lib. 5. Diuinarum institutionum, de iustitia loquens, primis seculis & posterioribus.

Malebant tenui contenti viuere cultu, ut Cicero in suo ait arato, quod est propriū nostra religionis.

Ne signare quidem, aut partiri limite campum

Fas erat, in medium quarebat. qui posteriores versus de arateis esse non videntur.

FERREA. Cicero extremo secundo de Natura deorum. Quid de bubus, inquit Balbus, loquar? sequitur mox, Quibus cum terra subigerentur fissione glebatum ab illo aureo genere, ut poeta loquuntur, vis nulla vnquam afferebatur.

Ferrea tum verò proles, &c. sequitur, Tanta putabatur utilitas percipi ex bubus, ut eorum visceribus vesci

refici solus haberetur.

13 SVBIECTVS. Alij codices Subiectus medio: alij, Media.

NAVIBVS. Versus hic apud Priscianum est lib. 7. Et aplustra enim, inquit, & aplustria antiqui protulisse inueniuntur. Cic. in Arato,

Nauibus assumptis fluitantia querere aplustra. Caesar in Arato.

Fulgent Argos stellis aplustria puppis.

15 ANDROMEDA. Alias, Andromede fugiens, eodem sensu.

20 E QVIBVS HINC. Hinc inchoant quaferuntur Arati Ciceronis fragmenta, ab Aldo scorsim cusa. Hoc autem initium ita quidam sua auctoritate immutarunt,

Paulum hanc subter: verum in hac mutilatione quid Cic. scripseris, haud facile est conijcere. Idem mox legunt, Vt primis alba Chela, tum pettus.

22 ATQVAE HORVM E. Aldus legit,

Atque horum & candidi duplices esse catheua

Dices aut diuersa per lumina serpunt.

ANDROMEDAE. Ex Aldina lectione vestigijs hos quatuor versus corrigere conatus sum: habet autem hunc in modum:

Andromeda leno ex humero si qua exere perges

Adpositum poteris supra cognoscere piscem.

Epeditum vatam summo Ioue Perseus es,

Quos humeros retinet de fixo corpore Perseus.

Quaere pro querere veteres dixisse, notat Festus.

24 AT PROPTER. Hunc locum & alios aliquot Priscianus citat lib. 6. Cicero tamen, inquit, in Arato hoc genus pro Genu protulit.

Tertia sub caudam ac genus ipsum lumina pandit. In eodem,

Ac propter laeum genus omni ex parte locat ac

Parnas Vergiliis tenui cum luce videbis. In eodem,

Hac genus ad laeum nixi de lapsa resedit,

Atque inter flexum genus & caput alius basis.

Primum versum vbi colloquem, nondum reperi. Postremi duo, mox sequuntur Num. 25.

26 NANQVE EST ALES. Lib. 11. de Natura deorum, Inde est ales.

27 IPSE AVTEM. Versus hi quatuor mire deprauati sunt. Vt autem cuique coniectandi locus relinqueretur, adscribam ut Aldus cadit:

Ipsa autem labens multis equus ille tenetur,

Piscibus, huic ceruix dextra mulcet aquarum

Serius hac obitum terrae insit equinus,

Quam gelidum valido de corpore frigum inhelans.

Quidam tertium carmen reiecit, itaque, Tum gelidum, legit versum sequentem.

Pro multis, legendum putavi, Geminis, aut etiam, Bimem. habet enim Aratus, δὲ ἰχθύες. Reliqua auctioribus relinquo expendenda.

CORPORE. Pro Magno, Aldus, Nam. Priscianus, lib. 6. Capricornus, inquit, secunda inuenitur declinationis. Cicero in Arato,

Corpore semifero magno Capricornus in orbe. Idem in eodem,

Tum magni curuus Capricorni corpore propter

Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore. quanquam pro Curuus, ibi coruus legatur. & mox apud eundem, Curuus. qui duo loci me admonuerunt ut Currus, qui in his versibus, num. 30. scribebatur, in Curuus commutarem.

28 VT SESE. Alij libri, Vt sese emergens ostendat.

HIC MISSORE. Hanc lectionem elicui e scriptura antiqua quam Aldus expressit:

Hic misso reuocans, fulgens iacet vna sagitta.

Misore enim & vacans legendum censui, quod Arateis his responderet, αὐτὸς ἄτερ τόξου.

HVNC TEGIT. Aldus legit,

Hanc regit obscuris subter praeordia vesper.

Ver toto spirans, &c. Vt pro Ver, Nec legerem, admonuit me vir doctissimus, cuius iudicio mihi standum esse reor.

34 AT CANIS. Locus hic apud Hyginum lib. Fabularum, fab. 14. profertur huic verbum, Hac est, nauis Argo, quam

quam Minerva in sideralem circulum retulit, ob hoc quod ab se esset adificata: ac primum in pelagus deducta est hac naus, in astris apparens à gubernaculo ad velum. Cuius speciem ac formam Cic. in Phœnomenis exponit his versibus:

At canis ad caudam serpens pralabitur Argo,
Conuersam præ se portans cum lumine puppim.
Non alia naues ut in alto ponere proras
Ante solent, rostris Neptunia prata secantes:
Sicut cum ceptans ruit contingere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nauæ,
Aduersamque trahunt optata ad litora puppim:
Sic conuersa vetus super athera labitur Argo.
Inde gubernaculum tendens à puppe volante
Clari posteriora canis vestigia tangit.

CONVERSAM. Aldus Conuexam, & mox, In alto pondere: item, Sed conuexa.

ATQVE VSQVE. Aldus & alij ad cælum, Ad Cælum malimus, ut Num. 38. Perfringet celfos defixo robore malos.

36 HIC VNA. Aldus,
Hanc vna stella nectuntur quam iacet ex se
Pistricis spina valida cum luce resurgens.

37 EXINDE. Versus hic quibusdam improbatu est, quod vetus scriptura deprauata esset. sic enim Aldus,

Exinde australem soliti conuincere piscem
Voluitur inferior capricorno versus ad austrum.

Ut correxi, apte redditur quod ait Aratus, νότον ἔκινλίσσονται.

STELLAS. Alij pro Stratas, Sparsas.

HAE TENVES. Aldus corrupte,

Etenus stella perhibentur nomine Aquarij. quidam corrigunt, Ast omnes.

39 CEDIT EQVI. Hos versus ita Aldus scribit,
Cedite qui partis properat coniungere chelis.
Hic dextram pergens quadrupedes quæ vasta tenentur.

40 HAEC CAPVT. Quod Cic. ait, Ad terga Nepai, Aratus, ὑπὸ μέσων καρυίων, Nepa ergo etiam Scorpius dicitur, aut hallucinatus est Cicero, qui Tergora cancri, dicere debuerit.

EXTREMVM. Aldus, Extrema. Alij, Extremo, Extremum finem intelligo, quem rostro Coruus tundat. sin maius Extremam, Hydram accipies.

42 QVORVM EGO. Aldus, Quare ego. & mox, Fixa simul magno sedem gentibus orbes. quidam legunt, Magnos similes vertentibus orbes.

44 CVM NEQVE caligans deterfit. Aldus, Detergit, & versu qui sequitur. Superaret: & inde quarto, Superest prestare duobus.

45 HVNC supra leua. Aldus legit,

Hunc supera leua. Grace est, λατὴ ἡ κνήμη,

AT VERO. Versus hic reiectus est à quibusdam, qui & sequentem sic inchoant,

Inde leo.

ALTER ab infernis. Aldus cudit,

Alter ab infernis austri conuertitur auris.

46 DISTRIBVENS. Quidam corrigat,

Ast alter, quod ut longius à veteri scriptura remotum, non valde placet.

53 CEDVNT obcurata simul vis. Pro Aeti, Aldus viriose, Aquarij,

56 QVOS TENET. Pro Echinea, Aldus Echinus, quod alij ut adulterinum reijcientes, nihil substituerunt.

ANTEPEDVM. Versus hic reiectus est à quibusdam. Aldus autem male distinctum habet:

Ante pedum contexta simul cum lumine pandit.

Vno verbo audaciuscule Ciceronem dixisse putem Antepedes, quos Aratus ποταέροις πόδας & alij ποτόποδας vno item verbo.

57 INDE Sagittipotens. Aldus viriose, Conuifere lucas Instat & mergit. & mox,
Abditur Orion, obijt simul abditus umbra est,

Inferiora

Inferiora cadunt auriga lumina lapsum.

73 VT CVM Luna means. Ex Prisciani lib. 10. Idem (Cicero) inquit, passuum eius verbi in Prognostico protulit, Vt cum Luna means &c.

76 AST AVTEM. Idem Priscianus extremo 16. libro, Hoc quoque non est pratermittendum, quod coniunctiones sibi propositae inveniuntur, tam eiusdem potestatis cum sint, quam alterius: vt Cicero in Prognostico.

Ast autem tenui quacandent lumine pharna. Idem reperit libro 18. vbi de Constructione differis.

77 ATQVE etiam ventos. Versus ubi qui sequuntur, ex libro 1. de Divinatione desumpti sunt omnes.

TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS COLONIAE
AGRIPPINAE. M. D. LXIX. CALEND. MARTII.

C. IVL. HYGINI POETICON ASTRONOMICON, DE MVNDI ET SPHAERAE AC VTRIVS-
que partium declaratione.

HYGINVS M. FABIO PLVRIMAM SALVTEM.

TSI te studio grammaticae artis inductum, non solum versuum modera-
tione, quam pauci perviderunt, sed historiarum quoque varietate, qua scien-
tia rerum perspicitur, prestare video, qua facilius etiam scriptis tuis
perspici potest, desiderans potius scientem quam liberalem iudicem: ta-
men quo magis exercitatus, & nonnullis etiam sapius in his rebus occupa-
tus esse videar, & ne nihil in adolescentia laborasse dicerer, & imperito-
rum iudicio, desidia subirem crimen, hoc velut rudimento scientiae nisus,
scripsi ad te, non ut imperito monstrans, sed ut scientissimum commonens:

1 Sphaerafigurationem, circulatorumque qui in ea sunt notationem, &
quaratio fuerit ut non aequis partibus dividerentur.

2 Prater ea terra marisque definitionem: & quae partes eius non habitantur, ut multis iustisque de
causis hominibus carere videantur, ordine exposuimus.

3 Rursusque redeunt ad sphaeram, duo & quadraginta signa nominatim pernumeravimus.

4 Exinde uniuscuiusque signi historias causamque ad sidera perlationis ostendimus.

5 Eodem loco nobis utile visum est, persequi eorum corporum deformationes, & in his numerum stellarum.

6 Nec pratermisimus ostendere ad septem circulatorum notationem, quae corpora aut partes corporum
peruenirent, & quemadmodum ab his dividerentur.

7 Diximus etiam in aëstivi circuli definitione, querentes quare non idem hyemalis vocaretur: & quid
eos fefellerit, qui ita senserint: & quid in ea parte sphaera solis efficiat cursus.

8 Prater ea, quare circulos in octo partes divideremus, ordine exposuimus.

9 Scripsimus etiam quo loco circulus aequinoctialis foret constitutus, & quid efficeret ad eum perueniens sol.

10 In eiusdem circuli demonstratione ostendimus, quare Aries inter sidera celerissimus diceretur.

11 Pauca prater ea de hyemali circulo diximus.

12 Exinde zodiacum circulum definiuimus, & eius effectus: & quare potius duodecim signa quam vn-
decim numerarentur, quid etiam nobis de reliquis circulis videretur.

13 His propositis rebus, ad id loci venimus, ut exponeremus, verum mundus ipse cum stellis suis vertere-
tur, an mundo stante, vagae stellae ferrentur: & quid de eo nobis & compluribus videretur, & quae ratione
ipse mundus verteretur.

14 Prater ea quare nonnulla signa celerius exorta, serius occiderent: nonnulla etiam ceteris tardius
exorta, citius ad occasum peruenirent: quare etiam quae signa pariter orientur, non simul occidunt.

15 Eodem loco diximus, quare non essent in sphaera superiora interioribus hemicycli aequalia: & quot
modis stellas videre non possumus.

16 Prater ea scripsimus in duodecim signorum ortu, quae de reliquis corpora exoriri, & quae eodem tem-
pore occidere viderentur.

17 Deinde ordine perscripsimus, sol utrum cum mundo fixus verteretur, an ipse per se moueretur: & cum
ipse per se moueatur, & contra duodecim signorum ortus eat, quare videatur cum mundo exoriri & occidere.

18 Deinde protinus de Luna cursu pauca proposuimus: & utrum suo, an alieno lumine verteretur: Ecli-
psis Solis & Luna quomodo fieret: quare Luna per eundem circulum iter faciens, celerius sole currere vi-
deatur: & quid fefellerit eos, qui ita senserint.

19 Quinque stella quantum habeant intervallum: & utrum quinque sint an septem: & utrum quinque
certe errent, an omnes, & quinque quomodo currant.

20 Diximus

20 Diximus etiam qua ratione priores astrologi non eodem tempore signa & reliquas stellas reuerti dixerint: & quare metam diligentissime obseruasse videantur, & quid reliquos fefellerit in eadem causa. In his igitur tam multis & varijs rebus, non erit mirum aut pertimescendum, quod tantum numerum versuum scripserimus: neque enim magnitudinem voluminis, sed rerum multitudinem peritos conuenit spectare. Quod si longior in sermone visus fuero, non mea facunditate, sed rei necessitate factum existimato: nec si breuius aliquid dixerem, minus idem valere confidiro, quam si pluribus esset audiendum verbum. Etenim prater nostram descriptionem sphaera, qua fuerunt ab Arato obscurius dicta, persecuti Planius ostendimus: ut penitus id quod capimus, exquisisse videremur. Quod si vel optimi vsus auctoribus effeci, ut neque breuius neque verum diceret quispiam, non immerito fuerim laudari dignus a vobis, qua vel amplissima laus hominibus est, doctis: si minus, non deprecamur in hac confectione nostram scientiam ponderari. Ideoque maioribus etiam nisi laboribus cogitamus, in quibus & ipsi exerceamur, & in quibus volumus nos probare quid possumus. etenim necessarias nostris hominibus scientissimis maximas res scripsimus: non leuibus occupati rebus, populi captamus existimationem. Sed ne diutius de eo quod negligimus loquamur, ad propositum veniemus, & initium rerum demonstrabimus.

• MVNDVS appellatur is, qui constat ex sole, & luna, & terra, & omnibus stellis.

SPHAERA est species quadam in rotundo conformata, omnibus ex partibus aequalis apparens, unde reliqui circuli finiuntur. Huius autem sphaera neque exitus, neque initium potest definiri, ideo quod in rotundo omnes tractus & initia & exitus significari possunt.

CENTRVM est, cuius ab initio circūductio sphaera terminatur, ac terra positio constituta declaratur.

DIMENSIO, qua totius ostenditur sphaera, est cum ex utrisque partibus eius ad extremam circūductionem recte ut virgula perducuntur: qua dimensio a compluribus Axis est appellata. Huius autem cacumina, quibus maxime sphaera nititur, Poli appellantur: quorum alter ad aquilonem spectans, Boreus alter oppositus austro, Notius est dictus.

SIGNIFICATIONES quadam in circūductione sphaera circuli appellantur. E quibus Paralleli dicuntur, qui ad eundem polum confisus i finiuntur. Maximi autem sunt, qui eodem centro quo sphaera, conueniuntur. Horizon appellatur is, qui terminat ea qua perspicitur aut non videri possunt: hic autem incerta ratione definitur: quod modo polo subiectas, & circuli huius qui Paralleli dicuntur: modo duobus extremis & aequalibus nixus: modo alijs partibus adiectus terra, peruidetur ita, ut cunctis fuerit sphaera collocata.

POLVS is qui Boreus appellatur, peruideri potest semper: Notius autem ratione dissimili, semper est a conspectu remotus. Naturalis autem mundi statio, Quoniam dicitur. Est ea in Boreo polo finita, ut omnia ex dextris partibus exoriri, in sinistris occidere videantur. Exortus enim est, subita quadam species obiecta nostro conspectui: Occasus autem pari de causa, ut crepta ab oculis visa.

IN finitione mundi, circuli sunt Paralleli quinque, in quibus tota ratio sphaera consistit, prater eum qui Zodiacus appellatur: qui quod non ut ceteri circuli, certa dimensione finitur, & inclinatio alijs videtur, Zōōs & Gracis est dictus. Quinque autem quos supra diximus, sic in sphaera metiuntur, initio sumpto a polo qui Boreus appellatur, ad eum qui Notius & Antarcticus vocatur. In triginta partes unumquodque hemisphaerium diuiditur, ita utriusque dimensio significari videatur in tota sphaera per sexaginta partes factas. Deinde ab eodem principio Boreo sex partibus ex utraque finitione sumptis, circulus ducitur, cuius centrum ipse est Polus finitus: qui circulus, Arcticus appellatur, quod intra eum Arcti simulacra ut in clusa perspiciuntur: qua signa a nostris vsarum specie ficta, Septentriones appellantur.

Ab hoc circulo de reliquis partibus quinque sumptis, eodem centro quo supra diximus, circulus ducitur, qui Δεπνός τετονικός appellatur, ideo quod sol cum ad eum circum peruenit, astatem efficit eis qui in aquilonis finibus sunt: hiemem autem eis quos austri statibus oppositos ante diximus. Prater ea, quod ultra eum circum sol non transit, sed statim reuertitur, τετονικός est appellatus.

Ab hac circuli significatione quatuor de reliquis partibus sumptis, ducitur circulus Equinoctialis, a Gracis ισημερινός appellatus, ideo quod sol cum ad eum orbem peruenit, equinoctium conficit. Hac circulo facto, dimidia sphaera pars constituta perspicitur.

E contrario item simili ratione a Notio polo sex partibus sumptis, ut supra de Boreo diximus, circulus ductus ἀνταρκτικός vocatur: quod contrarius est ei circulo, quem arcticum supra definiuimus.

Hac definitione sphaera, centroque poli qui Notius dicitur, quinque partibus sumptis circulus ἡμερωνός τετονικός instituitur. a nobis Hiemalis, a nonnullis etiam Brumalis appellatus, ideo quod sol cum ad eum circum peruenit, hyemem efficit his qui ad aquilonem spectant: astate autem, his qui in austri partibus domicilia constituerunt. Quando enim abest longius ab illis qui in aquilonis habitant finibus, hoc hieme maiore conflantur: astate autem, quibus sol appositus peruidetur: itaque Aethiopes sub utroque orbe necessario fiunt.

Ab hoc circulo ad æquinoctialem circulum, reliqua sunt partes quatuor, ita uti sol per octo partes sphaera currere videatur. Zodiacus autem circulus sic vel optime definiti poterit, ut signis factis, sicut postea dicemus, ex ordine circulus perducatur.

Qui autem Læteus vocatur, contrarius æquinoctiali, ibi oportet ut eum medium dividere, & huius ad eum pervenire videatur: semel in eo loco ubi aquila constituitur: iterum autem ad eius signi regionem, quod æponuon vocatur. Duodecim signorum partes sic dividuntur: Quinque circuli, de quibus diximus supra, ita finiuntur, ut unusquisque eorum dividatur in partes duodecim, & ita ex eorum punctis linea perducatur, quæ circulos significant factos, in quibus duodecim signa describantur. Sed à nonnullis imperitiorebus quaritur, quare non æqui partibus circuli finiuntur, hoc est, ut de triginta partibus quinque partes dividantur, & ita circuli pari ratione ducantur: id facillime defendi posse confidimus. Cum enim media sphaera divisa est, eius circuli nullus potest equalis esse: qui quantum proxime eum accedat, tamen minor esse videatur. Itaque qui primum sphaeram fecerunt, cum vellent omnium circulorum æquas rationes esse, pro rata parte voluerunt significare, ut quanto magis à polo discederetur, eo minorem numerum partium sumerent in circulis metiendus, quo erat necesse huius maiorem circulum definire. Quod etiam ex ipsa sphaera licet intelligere: quanto magis à polo discedes, eo maiores circulos fieri necesse est: & hac re minorem numerum duci, ut pares eorum videantur effectus. Et si non in triginta partes unumquodque hemisphaerium dividatur, sed in alias quotlibet finitiones, tamen eò ratio pervenit eius, ac si triginta partes fecisset. Zodiacus circulus tribus huius subiectus, de quibus supra diximus, ex quadam parte contingit æstivum & hiemalem circulum, æquinoctialem autem medium dividit. Itaque sol per Zodiacum circulum currens, neque extra eum transiens, necessario cum huius signis quibus innixus iter conficere videtur, pervenit ad eos quos supra diximus orbes, & ita quatuor tempora definit. Nam ab Ariete incipiens, per ostendit: & Taurum & Geminos transiens, idem significat. Sed iam capitis Geminorum circulum æstivum tangere videtur, & per Cancrum & Leonem transiens & Virginem, æstatem efficit. Et rursum à Virginis extrema parte transire ad æquinoctialem circulum perspicitur. In Libra autem æquinoctium conficit, & autumnum significare incipit, ab hoc signo transiens ad Scorpionem & Sagittarium. Deinde protinus incurrit in hiemalem circulum, & à Capricorno, Aquario, Piscibus, hiemem transigit. Itaque ostenditur non per tres ipsos circulos currere, sed Zodiacum transiens ad eos pervenire. Sed quoniam de huius rebus diximus, nunc Terra positionem definemus, & Mare quibus locis interfusum videatur, ordine exponemus.

2 TERRA mundi media regione collocata, omnibus partibus equali distans intervallo, centrum obtinet sphaera. Hanc mediam dividit Axis in dimensione totius terræ: Oceanus autem regione circumductionis sphaera profusus, prope totius orbis alluit fines. Itaque & signa occidentia in eum decidere existimantur: sic igitur & terras contineri, poterimus explanare. Nam quacunque regio est qua inter Arcticum & Aestivum finem collocata est, ea dividitur trifariam, e quibus una pars, Europa: altera, Asia, tertia, Africa vocatur. Europam igitur ab Africa dividit mare ab extremis Oceani finibus & Herculis columnis. Asiam vero & Libyam cum Aegypto determinat os Nili fluminis quod Canopicon appellatur. Asiam ab Europa Tanais dividit, bifariam se coniiciens in paludem qua Maoris appellatur. Hac igitur definitione facile pervidetur, mare omnibus adiectum finibus terra.

Sed ne videatur nonnulli mirum, cum sphaera in sexaginta partes dividatur, ut ante diximus, quare de finibus ab æstivo circulo ad arcticum finem duntaxat habitari: sic vel optime defendimus. Sol enim per mediam regionem sphaera currens, nimium huius loci efficit fervorem. Itaque quæ finis est ab æstivo circulo ad hiemalem, ea terra à Grecis διωκενικὴν vocatur: quod neque fruges propter exustam terram nasci, neque homines propter nimium ardorem durare possunt: extrema autem regionis sphaera duorum circulorum, quorum alter Boreus, alter Notius vocatur, sine Arctici circuli & eius qui Antarticus vocatur, non habitantur, ideo quod sol ab huius circulis semper est longe, venti quoque assiduos habent flatus. Quantum enim sol perveniat ad Aestivum circulum, tamen longe ab Arctico videbitur finis: id ita esse hinc quoque licet intelligere: Cum enim sol pervenit ad eum circulum qui Hiemalis vocatur, & efficiat nobis qui prope eum sumus constituti, nimium frigus, quid arbitramur eum loci frigoris esse, qui longius etiam ab eis sunt à nobis? Quod cum in hac parte sphaera fiat, idem in altera parte definitum putabimus, ideo, quod similes eius sunt effectus. Præterea hinc quoque intelligimus illic maximum frigus, & in æstivo circulo calorem esse: quod quæ terra habitatur. Eos tamen videmus qui proxime sint Arcticum finem, uti braccii & eiusmodi vestitus: qui autem proximi sint æstivo circulo, eos Aethiopes & perusto corpore esse. Habitat autem sic temperatissimo caelo, cum inter æstivum circulum & Arcticum finem hac perveniat temperatio: quod ab Arctico circulo frigus, ab æstivo fervor exortus in unum concurrentes efficit: media finem temperatam, qua habitari possit. Itaque cum sol ab eo loco discescit, hieme necessario conflictamur,

nam, quod ventum exorientem non reuerberat sol. Quodcum veniat in hac definitione, illud quoque fieri posse videmus, ut Hiemali circulo nobis ad Antarcticū finem habitari possit: quod pares eodem perueniant casus. Certum quidem esse nemo contendit, neque peruenire eo potest quisquam propter interiectum terrae, quae propter ardorem non habitat. Sed cum videmus hanc regionem sphaera habitari, illam quoque in simili causa posse constitui suspicamur.

3 SED quoniam quae nobis de terrae positione dicenda fuerunt, & sphaeram totam definiuimus, nunc quae in ea signa sint, singulatim nominabimus, E quibus igitur primum duas Arctos, & Draconem: deinde Arctophylacā cum Corona dicimus: Ceterum, qui Engonasin vocatur. Exinde Lyram cum Olore, & Cepheo, & eius vxore Casiopeia, filiāque Andromeda, & genero Perseidicimus etiam protinus Aurigam à Gracis αὐρίων appellatam: Ophiuchum praeterea cum Sagitta & Aquila, parūque Delphine. Inde Equum dicimus, cum eo sidere quod Deltoton vocatur. His corporibus enumeratis, ad duodecim signa peruenimus. Ea sunt haec, Aries, Taurus, Gemini: deinde Cancer cum Leone & Virgine: praeterea Libra, dimidia pars Scorpionis, & ipse Scorpion cum Sagittario & Capricorno: Aquarius autem cum Piscibus reliquas habet partes. His enumeratis, suo ordine est Cetus cum Eridano flumine, & Lepore. Deinde Orion cum Cane, & eo signo quod πρῶτος dicitur. Praeterea est Argo cum Centauro, & Ara: acinde Hydra cū Pisce qui Notius vocatur. Horum omnium nam inutile videtur historias proponere: quae certe aut utilitatem ad scientiam, aut iocunditatem ad delectationem afferent lectori. Igitur, ut supra diximus, initium est nobis Arctos maxima.

4 HANC autem Hesiodus ait esse Callisto nomine, Lycaonū filiam, eam qui in Arcadia regnavit: eamque studio venationis inductam, ad Dianam se applicuisse: à qua non mediocriter esse dilectam, propter veriusque consimilem naturam. Postea autem ab Ioue compressam, veritam Diana suam dicere euentum, quod diutius celare non potuit: nam iam utero ingrauescente, propediem partus in flumine corpus exercitatione defessum cum recrearet, à Diana cognita est non conseruasse virginitatem: cui dea pro magnitudine suspicionis non minorem retribuit poenam: erepta enim facie virginali, in vrsae speciem est conuersa, quae Graecis ἀρκτος appellatur. In ea figura corporis, Arcada procreauit. Sed, ut ait Amphius comicarum scriptor, Iupiter simulatū effigie Diana, cum virginem venantem ut adiutā persequeretur, amotam conspectu aliarum compressit: quærogata à Diana quid ei accedisset, quod tam grandi utero videretur, illius peccato id euenisse dixit: itaque propter eius responsum, in quam figuram supra diximus, eam Diana conuertit. Quae cum in silua ut fera vagaretur, à quibusdam Aetolorum capta, ad Lycaonem pro munere in Arcadiam cum filio est deducta. Ibi dicitur inscia legi, in Iouis Lycaei templum se coniecisse: quam confestim filius est secutus. Itaque cum eos Arcades insecuti, intorficere conarentur, Iupiter memor peccati, ereptam Callisto cum filio inter sidera collocauit, eamque Arctum, filium autem Arctophylacā nominauit, de quo postea dicemus. Nonnulli etiam dixerunt, cum Callisto ab Ioue esset compressa, Iunonem indignatam in vrsam eam conuertisse, quam Diana venanti obuiam factam, ab ea interfectam, & postea cognitam inter sidera locatam. Sed alij dicunt, cum Callisto Iupiter esset in siluam persecutus, Iunonem suspicantem id quod euenit, contendisse ut eum manifesto diceret deprehendisse. Iouem autem quò facilius suum peccatum tegeretur, in vrsae speciem conuersam reliquisse: Iunonem autem in eo loco pro virgine vrsam inuenisse, quam Diana venanti, ut eam interficeret, demonstrasse: quod factum ut perspiceretur Iouem agre tulisse, effigiem vrsae stellis figuratam constitui. Hoc signum ut complures dixerunt non occidit. Qui volunt aliqua de causa esse institutum, negant Tethyn Oceani vxorem id recipere, cum reliqua sidera eo perueniant in occasum: quod Tethys Iunonis sit nutrix, cui Callisto succubuerit ut pellex, Arietibus autem Tegeates historiarum scriptor, non Callisto, sed Megisto dicit appellatā: & non Lycaonis, sed Cetei filiam, Lycaonis neptem. Praeterea Cetea ipsam Engonasin nominari. Reliqua autem superioribus conueniunt: quae res in Nonacri monte Arcadia gesta demonstrantur.

ARCTOS MINOR. Hanc Aglaosthenes qui Naxica conscripsit, ait Cynosuram esse vnam de Iouis nutricibus ex Idaei nymphis: ab eius quoque nomine & urbem quae Hestica vocatur, à Nicosttrato & soldalibus eius constitutam, & portum qui ibi est, & agri maiorem partem Cynosuram appellatam. Hanc autem inter Curetas fuisse, qui Iouis fuerunt administri. Nonnulli etiam Helicen & Cynosuram nymphas esse Iouis nutrices dicunt: & hac re etiam pro beneficio in mundo collocatas, & vrsasque Arctos appellatas esse, quas nostri Septentriones dixerunt: sed maiorem arcton complures plauastro similem dixerunt, & ἀρκταρ Gracii appellauerunt. Cuius hac memoria prodita est causa: In initio qui sidera peruiderunt, & numerum stellarum in vnaquaque specie corporis constituerunt, & non Arctum, sed Plaustrum nominauerunt. Ex septem stellis, duae quae pariles & maxime in vno loco viderentur, pro bobus haberentur: reliqua autem quinque figuram plaustri simularent. Itaque & quod proximum huius est signū

Bootem nominari voluerunt, de quo posterius plura dicemus. Aratus quidem non hac re Bootem, nec illud Plaustrum dicit appellari, sed quod Arctos videatur ut Plaustrum circa polum, qui Boreum appellatur, versari: & Bootes agitare eam dicatur. In quo non mediocriter videtur errare. Postea autem de septem stellis, ut Parmeniscus ait, quinque & viginti sunt à quibusdam astrologis constituta, ut Vrsæ species, non septem stellis perficeretur. Itaque & ille qui antea Plaustrum sequens, Bootes appellabatur, Arctophylax est dictus, & iisdem temporibus quibus Homerus fuit, hac Arctos est appellata. de Septentrionibus ille enim dicit, hanc utroque nomine, & Arcton & Plaustrum nominari: Bootem autem nusquam meminit Arctophylax nominari. Incidit etiam compluribus erratio, quibus de causis minor Arctos Phœnice appellatur: & illi qui hanc observant, verius & diligentius navigare dicantur. & quare si hac sit certior quàm maior, non omnes hanc observant: qui non intelligere videntur de qua historia sit profecta ratio, ut Phœnice appellatur. Thales enim qui diligenter de his rebus exquisivit, & hanc primus Arcton appellavit, natione fuit Phœnix, ut Herodorus Milesius dicit. Igitur omnes qui Peloponnesum incolunt, priore utuntur Arcto. Phœnices autem quam à suo inuentore acceperunt, observant: & hanc studiosius perspicendo diligentius navigare existimantur, & verè eam ab inuentoris genere Phœnicem appellant. ●

SERPENS. Hic vasto corpore ostenditur inter auras Arctos collocatus: qui dicitur aurea mala Hesperidum custodisse, & ab Hercule interfectus, ab Iunone inter sidera collocatus: quod illius opera Hercules ad eum est profectus, qui hortum Iunonis tueri solitus existimatur. ait enim Pherecydes, Iunonem cum duceret Iupiter uxorem, Terram inuenisse ferentem aurea mala cum ramis: qua Iunonem admiratam, petisse à Terra, ut in suis hortis fereret, qui erant usque ad Atlantem montem. Cuius filia cum sapius de arboribus mala decerperent, Iuno dicitur hunc ibi custodem posuisse: hoc etiam signi erit, quod in sideribus supra eum Draconem, Herculis simulacrum ostenditur, ut Eratosthenes demonstrat: quare licet intelligere, hunc maxime Draconem dici, nonnulli etiam dixerunt hunc Draconem à gigantibus Minervæ obiectum esse, cum eos oppugnaret: Minervam autem arreptum draconem contortum ad sidera iecisse, & ad ipsum axem cæli fixisse: itaque eum adhuc implicato corpore videri, ut nuper ad sidera perlatusum.

ARCTOPHYLAX. De hoc fertur, ut sit Arcas nomine, Callistus & Iouis filius, quem dicitur Lycaon, cum Iupiter ad eum in hospitium venisset, cum alia carne concisum pro epulis apposuisse. studebat enim scire, si deus esset qui suum hospitium desideraret. Quo facto non minore pœna est affectus. nam statim Iupiter mensa proiecta, domum eius fulmine incendit: ipsum autem in lupi figuram convertit: at pueri membra collecta & composita in unum, dedit cuidam Aetolorum alendum, qui adolescens factus, in filium cum venaretur, inscius vidit matrem in vrsæ speciem conuersam, quam interficere cogitans, persecutus est in Iouis Lycai templum: quò & qui accessisset, mors pœna erat Arcadam lege. Itaque cum utrunque necesse esset interfici, Iupiter eorum miserum, ereptos inter sidera collocavit, ut ante diximus. Hic autem è facto sequens Vrsam perspicitur, & Arctum servans Arctophylax est appellatus. Nonnulli hunc Icarium Erigones patrem dixerunt, cui propter iustitiam & pietatem existimatur Liber pater vinum & vitem & vnam: tradidisse, ut ostenderet hominibus quomodo fereretur, & quid ex eo nasceretur: & cum esset natus, quomodo eo utiporteret. Qui cum seuisset vitem, & diligentissime administrando floridam facile fecisset, dicitur hircus in vineam se coniecisse, & qua ibi tenerissima folia videret, decerpisse: quo facto, Icarium irato animo tulisse, cumque interfecisse, & ex pelle eius vitem fecisse, ac vento plenum praeligasse, & in medium proiecisse, subque sodales circum eum saltare cœgisse. Itaque Eratosthenes ait: *Λυγίοντος ὡς πῶτα παρὶ τρυφῶν ἀρχήσαντο*. Alij dicunt Icarium cum à Libero patre vinum accepisset, statim vtres plenos in plaustrum imposuisse: hac re etiam Bootem appellatum: qui cum perambulans Atticorum fines pastoribus ostenderet, nonnulli eorū aviditate pleni, nouo genere potionis induciti somno consopiantur: atq; alius aliam se in partem reijciunt, ut semimortua mēbra iacentes, alia ac decebat loquebantur. Reliqui eorum arbitrati venenum ab Icario datum pastoribus, ut eorū pecora abigeret in suos fines, Icarium interfectum in puteū deiecerunt: sed ut alij demonstrant, secundum arbore quandam defoderunt. Qui autem obdormierant experterriti, cum se nunquā melius quiescere faterentur, ac requirerent Icarium, ut pro beneficio muneraretur, interfectores eum animi conscientia permoti, statim se fuga mandauerunt, & in insulam Aetolorum peruenierunt: à quibus ut hospites recepti, domicilia sibi constituerunt. At Erigone Icarij filia permota à desiderio parentis, cum eum non redire videret, ac persequi conaretur, canis Icarij, cui Mera fuerat nomen, vhlans ut videretur obitum domini lacrimari, rediit ad Erigonen, cui non minimam cogitata mortis suspicionem ostendit: neq; enim puella timida suspicari debebat nisi patrem interfectum, qui tot dies ac menses abesset. At canis vestem eius tenens silentibus, perduxit ad cadaver. Quod filia simul ac vidit, desperata spe, solitudine ac pauperie oppressa, multis miserata lacrimis, in eadem arbore qua parens sepultus videbatur, suspendio sibi mortem

tem conficiunt. Cui canis mortua spiritus suo parentavit: nonnulli enim hunc in puteum se deiecit dixerunt. Anytū nomine: quare postea neminem ex eo puteo bibisse, memoria tradiderunt. Quorum casum Iuppiter miseratus, in astra corpora eorum deformavit. Itaque complures Icarium, Bootem, Erigonem, Virginem nominaverunt, de qua posterius dicemus: Canem autem sua appellatione & specie Caniculam dixerunt: quia à Græcis, quod ante maiorem Canem exoritur, *ἄρκτου* appellatur. Alij hos à Libero patre figuratos inter sidera dicunt. Interim cum in finibus Atheniensium multa virgines sine causa suspendio sibi mortem consciscerent, quod Erigone moriens erat precata, ut eodem leto filia Atheniensium afficeretur, quo ipsa foret obitura, nisi Icarij mortem persecuti, & eum forent vlti. Itaque cum id evenisset, ut ante diximus, poenitentibus eis Apollo dedit responsum: Si vellent euentu liberari, satisfacerent Erigona. Qui quod ea se suspenderat, instituerunt, ut tabula interposita pendente, funibus se iactarent, ut qui pendens vento mouetur: quod sacrificium solenne instituerunt. Itaque & priuatim & publice faciunt, & id Aleridas appellant: quod eam patrem persequentem cum cane, ut ignotam & solitariam oportebat, mendicam appellabant, quas Græci *ἄλκιδας* nominant. Præterea Canicula exoritur, astra eorum loca & agros fructibus orbabat: & ipsos morbo affectos, pœnas Icario cum dolore sufferens cogebat, eo quod latrones receperant. Quorum rex Aristeus Apollinis & Cyrenes filius, Actæonis pater, petiit à parente, quo facto à calamitate civitatem posset liberare: quem deus iubet muris hostijs expiare Icarij mortem, & ab Ioue petere, ut quo tempore Canicula exoriretur, dies quadraginta ventum daret qui astra canicula mederetur. Quod iussum Aristes consecit, & ab Ioue impetravit ut Etesias flarent: quas nonnulli Etesias dixerunt, quod quot annis certo tempore exoriuntur à Tos enim Græce, annus est Latine. Nonnulli etiam Etesias appellaverunt, quod exposita sunt ab Ioue, & ita cōcesse. Sed de hoc in modum relinquamus, ne nos omnia præcipuisse existimemur. Sed ut ad propositum revertamur, Hermippus qui de sideribus scripsit, ait, Cererem cum Iasione Thufci filio concubuisse: quamobrem fulmine percussus complures cum Homero dixerunt. Ex quo, ut Petellides Gnosius historicarum scriptor demonstrat, nascuntur filij duo, Philomelus & Plutus: quos negant inter se convenisse: nam Plutem qui ditiore fuerit, nihil fratri suo de bonis concessisse: Philomelum autem necessario adductum, quodcumque habuerit, ex eo boues duos emisse, & ipsum primum plaustrum fabricatum esse: itaque arando & colendo agros, ex eo se aluisse, cuius matrem inuentum miratam, ut arantem cum inter sidera constituisse, & Bootem appellasse. Ex hoc autem Pareanta demonstrant natum, qui de suo nomine Parios, & oppidum Paton appellavit.

CORONA. Hac existimatur Ariadnes fuisse, à Libero patre inter sidera collocata. Dicitur enim in insula Dia cum Ariadne Libero nuberes, hanc primam coronam muneri à Venere & Horis accepisse, cum omnes dii in eius nuptijs dona conferrent. Sed (ut ait qui Cretica conscripsit) quo tempore Liber ad Minoa venit, cogitans Ariadnen comprimere, hanc coronam ei muneri dedit: quæ delectata, non recusavit conditionem stupri. Dicitur etiam à Vulcano facta ex auro & Indici gemmis, per quas Theseus existimatur de tenebris Labyrinthi ad lucem venisse. quod aurum & gemma in obscuro fulgorem luminis efficiebant. Qui autem Argolica conscripserunt, hanc afferunt causam: Quod Liber cum impetrasset à parente ut Semelem matrem ab Inferis reduceret, & querens ad eos descensionem, ad Argiuorum fines pervenisset, obviam ei quendam factum nomine Hypolipnum, hominem dignum eius seculi, qui petenti Libero descensionem monstraret. Hunc autem cum vidisset Hypolipnus puerum ætate miranda corporis pulchritudine reliquis præstantem, mercedem petisse ab eo quæ sine detrimento eius daretur. Liberum autem matris cupidum, si eam reduxisset, iurasse, quod vellet, se facturum: ita tamen, quod deus homini non pudenti iuraret: pro quo Hypolipnus descensum monstravit. Igitur cum Liber ad eum locum venisset & vellet descendere, coronam quam à Venere muneri acceperat, deposuit in eo loco, qui *Σέφενος* est è facto appellatus, noluit enim secum ferre, ne immortale donum mortuorum tactu coinquinaretur. Qui cum matrem incolumem reduxisset, Coronam dicitur inter astra collocasse, ut æterna memoria nominis efficeretur. Alij dicunt hanc Coronam Thesei esse, & hac re propter eum collocatam. Nam qui in astra dicitur Engonasin, id Theseus esse existimatur, de quo posterius plura dicemus. Dicitur enim, cum Theseus Cretam ad Minoa cum septem virginibus & sex pueris venisset, Minoa de virginibus Eriboam quandam nomine, candore corporis inductum, comprimere voluisse: quod cum Theseus se passurum negaret, ut qui Neptuni filius esset, & valeret, contra tyrannum pro virginis incolumitate decertare. Itaque cum iam non de puella, sed de genere Thesei controuersia facta esset, verum si Neptuni filius esset necne, dicitur Minos autem annulum de digito sibi detraxisse, & in mare proiecisse: quem referre iubet Theseum si vellet se credi Neptuni filium esse: se enim ex Ioue procreatum facile posse declarare. Itaque comprecatus partem petijt aliquid signi, ut satisfaceret se ex eo natum: statimque tonitru

& fulgere cæli, iudicium significationis fecisse. Simili de causa Theseum sine ulla precatatione aut religionis parentis, in mare se proiecit: quem confestim delphinum magna multitudo mari prouoluta, lenissimis sinibus ad Nereidas perduxit: à quibus annulū Minoi, & à Theseo coronam, quam nuptijs à Venere muneri acceperat, retulit, compluribus lucentem gemmis. Alij autem à Neptuni vxore accepisse dicunt. Cererā Ariadna Theseus dono dicitur dedisse, cum ei propter virtutem & animi magnitudinem vxor esset concessa: hanc autem post Ariadnes mortem, Liberum inter sidera collocasse.

EN GONASIN. Hunc Eratosthenes Herculem dicit, supra draconem collocatum, de quo antè diximus, cumque paratum ut ad decertandum, sinistra manu pellem leonis, dextra clauam tenentem. Conatur interficere draconem Hesperidum custodem, qui nunquam oculos operuisse somno coactus existimatur, quo magis custos appositus esse demonstratur. De hoc etiam Panyasis in Heraclea dicit. Horum igitur pugnam Iupiter admiratus, inter astra constituit. Habet enim draco caput erectum: Hercules autem dextro genu nixus, sinistro pede caput eius dextram partem opprimere conatur: dextra manu sublata ut feriens, sinistra proiecta cum pelle leonis, ut quam maxime dimicans appareat: etsi sit, qui negat hoc quenkum (ut Aratus) posse demonstrare: tamen conabimur, ut aliquid verisimile dicamus. Aristobus autem, ut antè diximus, hunc Cetea Lycæonū filium, Megistus patrem dicit, qui videtur ut lamentans filiam in vrsa figuram conuersam, genu nixus palmas diuersas tendere ad cælum, ut eam sibi dii restituant. Hegesianax autem Thesea dixit esse, qui Træzene saxum extollere videtur: quod existimatus Aegens sub eo saxo Ellopiū ensē posuisse, & Asbra Thesei matri pradixisse, ne antè eum Athenas mitteret, quam sua virtute lapido sublato, potuisset gladium patri referre. Itaque niri videtur, ut quam altissime possit lapidem extollat. Hæc etiā de causa nonnulli Lyram, quæ proxima ei signo est collocata, Thesei esse dixerunt: quod ut eruditus omni genere artium, Lyram quoque didicisse videbatur. Idque & Anacreon dicit: ἄ γ' οὐδ' αὖ τὸ αἶψο θυοῖς ἐς ἰ λυρῆν. Alij autem Thamyriā musas excacatum, ut supplicem ad genua iacentem dicunt. Alij Orpheū à Thracijs mulieribus interfici, quod viderit Liberi patris inisia. Aeschylus autem in fabula quæ inscribitur, τροίμα δ' αἰς λυοῖμας, Herculem ait esse, non cum dracone, sed cum Liguriis depugnantem. Dicit enim, quo tempore Hercules à Geryone boues abduxerit, iter fecisse per Ligurum fines, quos conatos ab eo pecus abducere, manus consulisse, & complures eorū sagittis confixisse. Sed postquam Herculem tela deficerent, multitudine barbarorum & inopia armorum defessum, se ingenuculasse, multis iam vulneribus acceptis: Iouem autem misertum filij curasse ut circa eum magna lapidum copia esset: quibus se Herculem defendisse, & hostes fugasse. Itaque Iouem similitudinem pugnantis inter sidera constituisse. Hunc etiam nonnulli Ixionæ brachijs vinctus esse dixerunt: quod vinum Iunoni voluerit asferre. Alij Promethea in monte Caucaaso vinctum.

LIRA. Inter astra constituta est, hac, ut Eratosthenes ait, de causa: quod inisio à Mercurio facta de testudine, Orpheo est tradita, qui Calliopes & Oeagri filius, eius rei maxime studiosus. Itaque existimatur suo artificio feras etiam ad se audiendum allucisse: qui quarens vxoris Eurydices mortem, ad Inferos descendisse existimatur, & ibi deorum progeniem suo carmine laudasse, præter Liberum patrem: hunc enim obliuione ductus prætermisit, ut Oeneus in sacrificio Dianam. Postea igitur Orpheus, ut complures dixerunt, in Olympo monte, qui Macedoniam diuidit à Thracia: sed, ut Eratosthenes ait, in Pangeo sedens, cum cantu delectaretur, dicitur Liber ei obiecis Bacchas, quæ corpus eum discerperent interfecti. Sed alij dicunt, quod inisia Liberi sit speculatus, id ei accidisse: musas autem collecta membra sepultura mandasse, & lyram quo maxime potuerant beneficio, illius memoria causa figuratam stellis inter sidera constituisse Apollinis & Iouis voluntate: quod Orpheum Apollinem maxime laudaret, Iupiter autem filio beneficium concessit. Alij autem dicunt Mercurium, cum primum lyram fecisset, in Cyllene monte Arcadiæ septem chordas instituisse ex Aslantidum numero: quod Maia vna ex illarum numero esset, quæ Mercurij est mater. Deinde postea cum Apollini boues abegisset, deprehensus ab eo quo sibi facilius ignosceret, petenti Apollini ut liceret dicere se inuenisse lyram, concessit, & ab eo virgulam quandam muneri accepit: quam manu tenens Mercurius, cum proficisceretur in Arcadiam, & vidisset duos dracones inter se coniuncto corpore, alium, alium appetere, ut qui dimicare inter se viderentur, virgulam inter utrumque subiecit, itaque discesserunt: quo facto eam virgulam pacis causa dixit esse constitutam. Nonnulli etiam cum faciunt Caduceos, duos dracones implicatos virgula faciunt: quod initium Mercurio fuerat pacis. Eius exemplo & athleta, & in reliquis eiusmodi certationibus virgula vtuntur. Sed ut ad propositum reuertamur, Apollo lyra accepta dicitur Orpheæ doeuisse: & postquam ipse citharam inuenerit, illi lyram concessisse. Nonnulli etiam dixerunt, Venerem cum Proserpina ad iudicium Iouis venisse, cui earum Adonin concederet: quibus Calliopem ab Ioue datam iudicem, quæ musa Orphei est mater. Itaque iudicasse, uti dimidiam partem anni earum vnaqueque possideret. Venerem autem indignatam, quod non sibi propriū concessisset, obiecis omnibus quæ in Thracia essent mulieribus, ut Orpheæ amore inducta, ita sibi quæque appetere,

Itaque quo facilius petatum impetraret, bouem immolasse, & huius proepulii apposuisse: quod cum fecisset, poposcisse Iouem & Mercurium, quod corium de boue fuisset detractum, & quod fecerant vrina in corium infudisse, & id sub terra poni iussisse: ex quo postea natum puerum, quem Erythreus est factus Vriona nomine appellaret: sed vetustate & consuetudine factum est, ut Orion vocaretur. Hic dicitur Thebis Chium venisse, & Oenopionis filiam Meropem per vinum cupiditate incensus compressisse: pro quo facto ab Oenopione excacatus, & de insula eiecitus. Existimatur autem Lemnum ad Vulcanum peruenisse, & ab eo quendam ducem Cedalionem nomine accepisse: quem collo ferens ad Solem venisse, & ab eo sanatum, ut se vlcisceretur, Chium reuertisse, Oenopionem autem à cinibus sub terra custoditum esse. Quem postquam se inuenire posse desperaret Orion, in insulam Cretam peruenisse, & ibi venari cepisse cum Diana, & ei polliceri quae supra diximus, & ita ad sidera peruenisse. Nonnulli autem aiunt, Orionem cum Oenopione prope nimiam coniunctum amicitia vixisse: & quod ei voluerit suum studium in venando probare, Diana quoque pollicitum quae supra diximus, & ita interfectum. Alij dicunt cum Callimacho, cum Dianae vim voluerit asserere, ab ea sagittis esse confixum, & ad sidera propter venandi consimile studium deformatum. Ister autem dicit Orionem à Diana esse dilectum, & penè factum ut ei nupsisse existimaretur. Quod cum Apollo agere ferret, & saepe eam obiurgans nihil egisset, natantibus Orionis longe caput solum videri conspiciatur, contendit cum Diana, eam non posse sagittam mittere ad id quod nigrum in mari videretur. Quacum se vellet in eo studio maxime artificem dici, sagitta missa caput Orionis traiecit. Itaque eum cum fluctus interfectum ad litus eiecisset, & se cum Diana percussisse plurimum doleret, multum eius obitum prosecuta lacrimis, inter sidera statuisse existimatur. Sed quae post mortem eius Diana fecerit, in eius historijs dicemus.

CANIS. Hic dicitur ab Ioue custos Europae appositus esse, & ad Minoa peruenisse, quem Procris Cephalus vxor laborantem diuinitas sanasse, & pro eo beneficio Canem munere accepisse, quod illa studiosa fuerit venationis: & quod Canis fuerat datum, ne vlla fera praeferire eum posset. Post eius obitum Canis ad Cephalum peruenit, quod Procris eius fuerat vxor: quem ille secum ducens Thebas peruenit, ubi erat vulpes cui datum dicebatur, ut omnes Canes effugere posset. Itaque cum in vnum peruenissent, Iupiter nescius quid faceret, ut Ister ait, utrosque in lapides conuertit. Nonnulli hunc Canem Orionis esse dixerunt, & quod studiosus fuerit venandi cum eo Canem quoque inter astra collocatum. Alij autem Icarij Canem esse dixerunt, de quo ante diximus: quae multa proposita suos habent auctores. Sed Canis habet in lingua stellam vnam, quae ipsa Canis appellatur: in capite autem alteram, quam Isis suo nomine statuisse existimatur, & Sirion appellasse, propter flammam candorem: quod eiusmodi sit, ut prae ceteris lucere videatur. Itaque quo magis eam cognoscerent, Sirion appellasse.

PROCTON. Hic ante maiorem Canem exoriri videtur, sed à nonnullis Orionis esse existimatur: hac etiam de causa Procyon est appellatus, sed iisdem omnibus historijs, quibus superior Canis annumeratur.

ARGO. Hanc nonnulli propter celeritatem Graece dixerunt Argo appellatam: alij, quod Argus eius fuerit inuentor. Hanc autem primam in mari fuisse complures dixerunt: & hac re maxime stellis esse figuratam. Hanc nauim factam Pindarus ait in Magnesia oppido, cui Demetrias est nomen. Callimachus autem in hisleminibus ad Apollinis Aetij templum, quod Argonautae proficiscentes statuisse existimantur in eo loco qui Pagasa vocatur, ideo quod nauis Argo ibi primum compacta dicitur, quod est Graeco Πάγασα. Homerus hunc eundem locum in Thesalia finibus esse demonstrat. Aeschylus autem, ut nonnulli aiunt, à Minerva quandam materiam loquentem eodem esse coniunctam. Sed huius non tota effigies inter astra videtur: diuisa enim est à puppi usque ad malum: significans, ne homines fractis nauibus pertimescerent.

CENTAVRVS. Hic dicitur nomine Chiron, Saturni & Philyra filius esse: qui non modo ceteros Centauros, sed homines quoque iustitia superasse, Aesculapium & Achillem nutrisse existimatur: pietate igitur & diligencia effecit, ut inter astra numeraretur. Apud hunc Hercules cum diuerneretur, & simul cum Chirone sedens sagittas consideraret, fertur vna earum decidisse supra pedem Chironis, & ita eum interfecisse. Alij autem dicunt Centaurum miratum, quod tam breuibz sagittis tam magna corpora Centaurorum interfecerit, ipsum contendere arcum conatum: itaque ex eius manu sagittam prolapsam, in pedem eius incidisse: pro qua re Iupiter eius misertus, inter sidera eum constituit cum hostia quae supra aram tenens immolare videtur. Hunc alij Pholon esse Centaurum dixerunt, eum qui aursuspicio praeter ceteros plurimum valuisse: itaque ad Aram cum hostia venire Iouis voluntate figuratum.

ARA. In hac primum dij existimantur sacra & coniurationem fecisse, cum Tisanes oppugnare conarentur: eam autem Cyclops fecisse. Ab ea consuetudine homines dicuntur instituisse sibi, ut cum aliqua rem efficere cogitarent, prius sacrificarent, quam agere inciperent.

HYDRA, in qua Coruus insidere, & Crater positus existimatur, de qua hanc habemus memoria proditum

ditam causam: Coruus Apollini tutela usus, eo sacrificante missus ad fontem aquam puram petiturum, vidit arbores complures ficorum immaturas: eas expectans dum maturefcerent, in arbore quadam earum confedit. Itaque post aliquot dies coctis ficis, & a Coruo compluribus earum comestis, expectans Apollo Coruum, vidit eum cum Cratere pleno volare festinantem. Pro quo admisso eius dicitur, quod diu moratus sit Apollinem, qui coactus mora Corui, alia aqua est usus, hac ignominia eum affecisse, ut quandiu fici coquerentur, Coruus bibere non possit, ideo quod gustur habeat pertusum illis diebus. Itaque cum veller significare sitim Corui, inter sidera constituit Cratera, & supposuit Hydram qua Coruum sitientem moraretur. videtur enim rostro caudam eius extremam verberare, ut tanquam sinas se ad Crateram transire. Ister autem & complures dixerunt, Coronida Phlegya filiam fuisse: hanc autem ex Apolline Aesculapium procreasse: sed postea Ischyri Elati filium cum ea concubuisse. Quod cum videret Coruus, Apollini nunciasse: qui cum fuerit antea candidus, pro incommodo nuncio eum nigrum fecisse, & Ischyri sagittis confixisse. De Cratera autem hanc historiam Philarchus scribit: In Chersoneso qua confinis est Troia, ubi Proteusali sepulchrum statutum complures dixerunt, urbs Phlagusa nomine dicitur, in qua Demiphon quidam cum regnaret, incidit eorum finibus repentina vastitas & civium internecio miranda: quare Demiphon a per mortum ferunt mississe ad Apollinis oraculum, quaerens remedium vastitatis. Responso autem dato, ut quovanni una de nobilium genere virgo diis Penatibus eorum immolaretur: Demiphon omnium filias praeter suas sorte ductas interfecit, usque dum cuidam civium loco nobilissimo eorum nato perdoluit inceptum. Demiphon: qui negare cepit de sua filia se passurum sortiri, nisi eodem regis filia essent coniuncta. Quia factor rex per mortus, illius filiam sine sorte ductam interfecit: quod Matusius nomine virginis pater instans tempore simulavit se patria causa non agere ferre factum: potuisset enim postea sorte ducta nihilominus interire: quod paulatim dies regi in obliuionem perduxit. Itaque cum se prope amicissimum regi virginis pater ostendisset, solenne sacrificium se habere dixit, eumque & filias eius ad id consiciendum invitavit: qui nihil aliter futurum suspicatus, filias ante misit, ut ipse occupatus in re civili postea veniret. Quod cum exoptanti Matusio accidisset, filias eius interfecit, & sanguinem earum cum vino in cratere mixtum aduenienti regi pro portione dari iussit. Qui cum filias desideraret, & quid his factus esset rescisset, Matusium cum cratere in mare proijci iussit: quo facto mare quod ille est proiectus, memoria causa Matusium mare vocatum est: portus autem adhuc Crater appellatur: quem antiqui astrologi stellis deformauerunt, ut homines meminissent, Malefium neminem temere lucrari posse: neque obliuionem inimicitiarum fieri solere. Nonnulli cum Erato bene dicunt, eum Cratera esse quo Icarus sit usus, cum hominibus ostenderet vinum. Alij autem dolium esse, quo Mars ab Esbo & Ephestis sit coniectus.

PISCIS qui Notius appellatus. Hic videtur ore aquam excipere a signo Aquarii: qui laborantem quondam Isin seruasse existimatur: pro quo beneficio simulacrum Piscis, & eius filiorum, de quibus ante diximus, inter astra constituit. Itaque Syri complures pisces non estant, & eorum simulacra inaurata pro diis Penatibus colunt. De hoc & Hegesias scribit.

RELIOVVM est nobis de quinque stellis, quas complures ut erraticas, ita πλανήτας Graeci dixerunt. Quarum una est Iouis nomine Phaëton quem Heracles Ponticus ait, quo tempore Promethem homines finxerit, hunc pulchritudine corporis reliquis praestantem fecisse, eumque suppressere cogitare, atque ut certum redderet Cupidinem, Ioui nunciasse. Quo facto missum Mercurium ad Phaëtona, persuasisse ut ad Iouem veniret, & immortalis fieret: itaque eum inter astra collocatum.

SECUNDA stella dicitur Solis, quam alij Saturni dixerunt. Hanc Eratothenes a Solis filio Phaëthonta appellatam dicit: de quo complures scripserunt, ut patri inscienter curru vectus, incenderet terras: quo facto ab Ioue fulmine percussus, in Eridanum deiectus est, & a Sole inter sidera perlatum.

TERTIA est stella Martis, quam alij Herculis dixerunt, Veneris sequens stellam, hac (ut Eratothenes ait) de causa: Quod Vulcanus cum uxorem Venerem duxisset, & propter eius obseruantiam Marti copia non fieret, ut nihil aliud assequi videretur, nisi sua stella Veneris sidus persequi a Venere impetravit. Itaque cum vehemente eum amor incenderet, rem significans, e facto stellam Puroenta appellavit.

QUARTA stella est Veneris, Lucifer nomine: quam nonnulli Iunonis esse dixerunt. Hunc eundem Hesperum appellari multis traditum est historiis. Hic autem omnium siderum maximus esse videtur: Nonnulli autem hunc Aurora & Cephalis filium esse dixerunt, pulchritudine multis praestantem: ex qua re etiam cum Venere dicitur certasse, ut etiam Eratothenes dicit, eum hac de causa Veneris appellari: ex oriente sole, & occidente videri: quare, ut ante diximus, iure hunc & Luciferum, & Hesperum nominatum.

QVINTA stella est Mercurij nomine Stilbon: sed hac est brevis & clara: hac autem Mercurio data existimatur, quod primus menses instituerit, & peruiderit siderum cursus. Eubermus autem prima ait Venerem astra constituisse, & Mercurio demonstrasse.

PRAE-

PRAETEREA ostenditur circulus quidam in sideribus, candido colore, quem *Lacteum* esse nonnulli dixerunt. Eratosthenes enim dicit *Mercurio* infanti insciam puero *Iunonem* dedisse lac: sed postquam rescribit *Maia* filium esse, reiecit eum à se, & ita lactis profusi splendorem inter sidera apparere. Alij dixerunt dormienti *Iunoni* *Herculem* suppositum, & experrectam, id quod supra diximus, fecisse. Alij autem *Herculem* propter nimiam aviditatem, lactis multitudinem appetisse, neque in ore continere potuisse: quod ex ore eius profusum, circulum signasse. Alij dicunt quo tempore *Ops* *Saturno* lapidem pro partu attulit, insisse ei lac praebere: quia cum pressisset mammam, profuso lacte circulum deformatum, quem supra demonstravimus. Nos autem omnium corporum deformationem dicere institimus.

IGITUR incipiemus à polo Boreo protinus dicere, quo utraque *Arcti* nixae vehuntur, *Arctico* circulo clausa, & ita collocata, ut alternis unaquaque earum resupinata a caput alterius tegere videatur, ita tamen, ut caput eius quae superior fuerit, ad caudam inferioris contendat. Harum maior in extremo circulo pedes habet fixos. Praeterea habet in capite stellas VII. omnes obscuras, in utrisque auribus binas, in humero claram unam, in pede novissimo duas, in summo interscapilio unam, in crure de posterioribus primo, unam: in pede priori duas, in cauda ipsa tres. Ita totius sideris stellas sunt omnino XXI.

Minor autem habet in stationis unoquoque loco stellas singulas clare lucentes, & supra caudam tres: omnino septem: sed in prioribus cauda stellis una est infima quae *Polus* appellatur, ut *Eratosthenes* dicit, per quem locum ipse mundus existimatur versari. Reliqua autem duae *Χορὸν* & *αὐτὴ* dicuntur, quod circum polum versentur.

DRACO inter duas *Arctos* collocatus, videtur corporis sinu facto *Arctici* minorem ita concludere, ut penè pedes eius tangere videatur: cauda autem flexa, caput maius attingere: & suo capite tanquam reducto, circulum *Arcticum* tangens, corpus ut in sphaeram complicari: & si quis diligentius attenderit, videre poterit caput *Draconis* ad maius *Vrsa* regionem cauda collocatum. Hic habet in utroque tempore stellas singulas, in oculis singulas, in mento unam, & toto corpore reliquo passim dispositas decem: ita ut omnino stellarum sit XV.

ARCTOPHYLAX. Huius manum sinistram circulus *Arcticus* includit ita, ut neque occidere neque exoriri videatur: ipse autem positus ab *Arctico* circulo ad *Aestivum* definitur, inclinatus in longitudinem, dextro pede *Aestivo* circulo nixus. Huius humeros & pectus à reliquo corpore dividit circulus, qui per utrosque polos transiens, tangit *Arietem* & *Chelae*. Hic quidem cum *Tauro*, & *Geminis*, & *Cancro*, & *Leone* occidit: ideo serò occidere dicitur, quod magis erectus à pedibus pervenit ad terram: at exoriri citius quam *Chela* videtur. Habet autem in manu sinistra stellas quatuor, quae nunquam occidere dicuntur: in capite stellam unam: in utroque humero singulas, in utraque mamma singulas, sed clariorem dextram, & sub ea alteram obscuram, & in cubito dextro claram unam: in zona unam clarius ceteris incensam: haec stella *Arcturus* appellatur in utriusque pedibus singulas, quae omnino sunt XIII.

CORONAM humero sinistro propè contingere *Arctophylax* videtur: quae autem *Engonasin* dextri pedis calcem coniungit, haec *Cancro* & *Leone* exoriente occidere, cum *Scorpione* exoriri perspicitur. Habet autem novem stellas in rotundo dispositas: sed ex his tres clarius ceteris lucentes.

ENGONASIN. Hic positus inter duos circulos, *Arcticum* & *Aestivum*, utrisque pedibus & dextro genu, quem ante diximus, *Arcticum* circulum finit, ita tamen, ut dextro pede prioribus digitis circulum terminet, sinistro autè toto caput *Draconis* opprimere conetur. Humeri autem velut sustinens circulum *Aestivum*, & manu dextra proiecta tangens: laevam autem è regione ad sinistram genu porrigens, aequali intervallo circuli *Aestivi* & genu sinistri. Hic occidens capite prius quam reliquo corpore devenit ad terram: qui cum totus occidit, ut pendere pedibus ex *Arctico* circulo videatur: exoriri autè pedibus quam reliquis membris. Habet autem in capite stellam unam, in sinistro brachio unam, in utroque humero singulas clare lucentes: in manu sinistra unam, in dextro cubito alteram: in utroque latere singulas sed clariorem in sinistro: in dextro femore duas, in genu unam, in poplite unam, in crure duas, in pede unam quae dicitur clara, in sinistra manu quatuor, quas pellem *Leonis* esse nonnulli dixerunt.

LYRA. Haec posita est contra regionem eius loci, qui est inter genu & manum sinistram eius qui *Engonasin* vocatur, cuius ipsa testudo spectat ad *Arcticum* circulum, summum autem cacumen ad polum Notium contendere videtur. Haec *Lyra* Virgine exoriente occidere cum *Sagittario* exoriri perspicitur. Habet autem in ipsis testudinis lateribus singulas stellas: in summis cacuminibus eorum, quae in testudine ut brachia sunt collecta, singulas: in medijs isdem, quos humeros *Eratosthenes* fingit, singulas in scapulis ipsius testudinis, unam, in ima *Lyra*, quae ut basis totius videtur, unam.

OLOR. Huius una alia est ad circumductionem huius circuli qui *Arcticus* vocatur, contingens extremum pedem sinistram eius qui *Engonasin* vocatur: sinistram autem alam habet paululum extra circulum

AEſtium, penè coniungens pedibus Pegasi. Aestium autem circulus rostrum eius à reliquo corpore diuidit. Cauda iungitur extrema cum capite Cephei. Hic cum Virgine & Chelis occidens, prius capite quàm reliqui membris deuenit ad terram: exoritur autem cum Capricorno. Hic habet in capite stellam claram lucentem vnam: in collo alteram pari fulgore, in vtrisque pennis quinas, supra caudam, vnam. Omnino habet stellas XIII.

CEPHEVS à tergo minoris Arcti constitutus, includitur Arctico circulo à pedibus ad pectus, ut præter humeros & caput eius nihil occidere videatur: neque longe abest à flexu Draconis, què capite primum efficere videtur. Cepheus autem manibus vtrisque proiectis figuratus, tanto disidet intervallo à pedibus Arcti minoris, quantum spacium inter pedes Cephei videtur. Huius caput Scorpione exorto occidere, cum Sagittario exoriri perspicitur. Hic autem habet in capite stellas duas, in manu dextra vnam: item in cubito obscuram vnam, in sinistra manu & humero singulas, in dextro humero vnam: in zona qua medium eius diuidit corpus, tres stellas clares videntur, in latere dextro obscura vna: in sinistro genua dua, in vtrisque pedibus singula: supra pedes, stella quatuor. Hic totus omnino est stellarum XVIII.

CASSIPEI sedens in siliquaastro, collocata est, cuius sedili & ipsius Cassiopeia pedes positi in ipsa circumductione circuli qui Arcticum vocatur: effigies autem corporis ad Aestium circulum peruenit, quam capite & dextera manu tangit. Hanc prope mediam diuidit circulus is qui Lactem appellatur: proximè Cephei signum collocatum. Hæc occidens Scorpione exoriente, capite cum sedili resupina ferri perspicitur exoriri autem cum Sagittario. Huius in capite stella ostenditur vna in vtroque humero vna, in papilla dextra, clara vna: in lumbis magna vna, in sinistro femore dua: in genu vna, in pede dextro vna, in quadrato quæ sella deformatur in angulum vtrisque singula clarior cateris lucentes. Hæc igitur est omnino stellarum XIII.

ANDROMEDA proxime Cassiopeiam, supra caput Persei breui intervallo disidente collocata perspicitur, manibus diuersis vincita, ut antiquis historiis est traditum. Cuius caput equi Pegasi ventri coniungitur: eadem enim stella & vmbilicus Pegasi & Andromeda caput appellatur. Huius medium pectus & manum sinistram circulus Aestius diuidit. Occidit autem cum Piscis de duobus secundo, quem Andromeda subiectum brachio supra diximus, exoriente Libra & Scorpione, capite prius quàm reliquo corpore perueniens ad terram. Exoritur autem cum Piscibus & Ariete. Hæc, ut supra diximus, habet in capite stellam claram lucentem vnam: in vtroque humero vnam: in cubito dextro vnam, in ipsa manu vnam: in sinistra cubito vnam, in brachio vnam, in manu alteram: in zona tres, supra zonam quatuor: in vtroque genu vnam, in pedibus autem binas. Ita omnino est stellarum XX.

PERSEVS. Huius sinistrum crus & humerum leuum circulus Aestius à reliquo corpore diuidit. Ipse manu dextra Arcticum circulum tangit dextro pede, caput Aurigæ premere velut currens videtur. Idem occidens Sagittario & Capricorno exorto, inclinatus caput versus, cū Ariete & Tauro rectus exoritur. Habet aut in vtroque humero stellam vnam: in manu dextra claram lucentem vnam, qua falcem tenere dicitur, quo telo Gorgonem interfecit: in sinistra alteram, qua caput Gorgonis tenere existimatur. Habet præterea in ventre stellam vnam, in lumbis alteram, in dextro femore vnam, in genu vnam, in tibia vnam, in pede vnam obscuram, in sinistro femore vnam, & in genu alteram: in tibia duas, in sinistra manu quod Gorgonis caput vocatur stellas quatuor. Omnino est stellarum XVIII. Caput eius & falx sine sideribus appareret. Hinc Aratus cum diceret inter sidera $\kappa\epsilon\kappa\omicron\nu\omicron\iota\mu\epsilon\upsilon\omicron\nu$ figuratum, acceperunt complures eum puluerulentum dicere: quod minime conuenit, posse inter sidera etiam puluerulentum apparere: quod si esset, dignior erat Orion, cui idem ascriberetur. Primum, quod assidue est venatus, & semper in terra fuit: denique quod adhuc inter sidera venari videtur. Perseus autem qui assidue volaret, non potest puluerem habere. Quid igitur? Cum vellet Aratus eum currentem obscure significare, usus Aetolorum consuetudine, eum $\kappa\epsilon\kappa\omicron\nu\omicron\iota\mu\epsilon\upsilon\omicron\nu$ dixit: Aetoli enim cum volunt aliquem decurrere significare, $\alpha\pi\pi\omicron\nu\omicron\iota\mu\epsilon\upsilon\omicron\nu$ dicunt, id quod Aratus voluit demonstrare, non ut illum volentem assidue, puluerulentum dicat, quod à multis perperam est intellectum.

HENIOCHVS autem circulo Aestio genuum sine, præterea ab humero sinistro vsque ad zonam diuiditur ab eo quem supra Lactem orbem diximus. Huius dexter pes Tauri sinistro cornu stella coniungitur vna, manibus ut lora tenens figuratur. Cuius in humero sinistro Capra, in manu autem duo Hædi duabus stellis formati dicuntur. Totus autem pedibus Persei subiectus, caput habens contra Vrsæ maioris aspectum. Hic occidere Sagittarii & Capricorni exortu videtur: exoriri autem Ophiuchi & Engonastri occidentibus. Habet præterea in capite stellam vnam: in vtroque humero vnam, sed in sinistro clariorem, qua Capra vocatur, in vtroque cubito vnam, in manu duas, qua Hædi appellantur, stellis prope occidentibus facti.

OPHIVCHVS inclinatus à capite, ut qui resupinari videtur, manibus anguem tenere figuratus. Huius autem humeri Aestio circulo diuiduntur à reliquo corpore. Ipse genuum sine ab Aequinoctiali circumlo-

lo terminatur, pede sinistro premens oculos, dextro autem testudini Scorpionis innixus. Anguis autē qui ab eo tenetur, prope extremo ore Coronam contingit, medium ut praeingens Ophiuchum, à cauda brevior quàm superiori corpore, qua manus sinistra ipsius signi figuratur: ita tamen, ut extrema cauda circum Aequinoctialem cum Aquila cauda iungat. Occidens exortu Geminorum, Cancrī & Leonis, peruenit ad terram: exorietis autem cum Scorpione & Sagittario, apparet. Hic habet in capite stellam unam, in utroque humero singulas, in sinistra manu tres, in dextera quatuor, in lumbis duas, in utroque genu singulas, in dextro crure unam, in utroque pede singulas, sed clariorem in dextro. Itaque est omnino stellarum XVII. Anguis autem habet in summo capite duas, sub capite quatuor vno loco omnes. Ad manū ipsius Ophiuchi sinistram, duas, sed quae maxime ad corpus eius accedit, clariorem: & in dorso Anguis ad ipsam corporis coniunctionē quinque. Et in prima curuatura cauda quatuor: in secunda, caput versus, stellas sex. Ita est omnino, trium & viginti stellarum.

SAGITTA inter duos circulos, Aestiuum & Aequinoctialem, super Aquila signum posita, diuiditur ab eo circulo qui utriusque polo subiectus ad Cancrum & Capricornū peruenit. Huius acumen ad Equi pedum regionem spectat, altera pars ad humeros Ophiuchi tendit. Hac occidit Virginis ortu: oritur autem cum Scorpione. Habet omnino stellas quatuor, quarum una in principio materiae, altera in medio, duas reliqua in eo loco quo ferrum solet affigi, diuersa videntur.

AQVILA ala dextra non multum extra circulum Aequinoctialem prodire, sinistra autem non longe à capite Ophiuchi figurata videtur. Praeterea rostrum eius à reliquo corpore diuidit circulus quem supra diximus à Cancro ad Capricornum peruenire: media autem finitur ab eo quem supra Lacteam orbem demonstrauimus esse. Hac occidit exortu Leone. Exoritur autem cum Capricorno, habens in capite stellam unam, in utraque penna unam, in cauda unam.

DELPHIN non longe ab Aquila signo figuratus, in curuatione cauda nouissima tangit Aequinoctialis circuli circunductionem, capite prope contingens equi Pegasi rostrum. Hic exoritur cum sagittarij posteriore parte. Occidit autem cum Virgo exorta est ad caput finem. Habet autem in capite stellas duas supra caput ad cervicem versus duas: ad ea quae in ventre velut penna videntur, habet stellas tres: in scapulis autem, unam: in cauda, duas. Omnino est stellarum nouem.

EQVVS Arcticum circulum spectans, pedibus Aestiuo orbe niti, extremo ore caput Delphini tangere videtur, Aquarii manum dextram ceruice sua coniungens, & utrisque Piscibus clausus, quos in duodecim signis postea demonstrabimus. Huius in stella corpus apparet vsque ad vmbilicum deformatum: qui occidit cum Pisce de duobus primo, qui supra tergum eius est fixus. Exoritur cum Aquario toto, & cum Pisce, cum quo & occidit manus Aquarii dextra. Hic habet in rostro stellas duas obscuras, in capite unam, in maxilla unam, in utrisque auribus singulas, in cervicibus quatuor obscuras, sed maxime luces quae capiti proxima apparet, in humero claram unam, in pectore unam, in interscapilio unam, in vmbilico nouissimam unam, quae Andromeda caput vocatur, in genibus utrisque singulas, in utrisque poplitibus singulas. Ita est omnino stellarum XVII.

DELTON autem in triangulum deformatur, equi lateribus duobus, vno breuiore, sed prope quali reliquis, inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum supra caput Arietis non longe ab Andromeda dextro crure, & Persei manu sinistra collocatum: cum Ariete toto occidens, exorietis autem cum eiusdem dimidia priore parte. Habet stellam in vnoquoque angulo unam.

Nunc protinus XII. signorum figuratorem dicemus, quorum est princeps Aries.

5 ARIES in Aequinoctiali circulo consistens, caput ad exortum habens conuersum, occidens à primis pedibus, & exorietis caput infra Triangulum, quod & supra diximus, tenens collocatū, pedibus prope caput contingens Pisciculis. Habet autem in capite stellam unam, in cornibus tres, in ceruice tres, in pede priore de primis unam, in interscapilio quatuor, in cauda unam, sub ventre tres, in lumbis unam, in pede posteriore unam. Omnino est stellarum XVIII.

TAVRVS ad ortum signorum dimidia parte collocatus, ut incipere genu ac defigere ad terram videretur, caput eodem habens attentum. Genua eius à reliquo corpore diuidit circulus Aequinoctialis. Cornu sinistro, ut supra diximus, coniungitur cum sinistro pede eius qui Auriga appellatur. Inter huius finitionem corporis & Arietis caudam stella sunt septem, quas Vergilius nostri, Graeci autem $\pi\alpha\lambda\lambda\acute{\alpha}\delta\alpha\varsigma$ appellauerunt. Hic aduersus oritur & occidit. Habet autem in cornibus singulas stellas, sed in sinistro clariorem: utrisque oculis singulas, in fronte media unam, ex quibus locis cornua nascuntur singulas, quae septem stella Hyades appellantur: etsi nonnulli quas duas diximus nouissimae, stellas negauerunt esse, ut omnino Hyades essent quinque. Praeterea in sinistro genu priore habet stellam unam, & supra vngulam, unam: in dextro genu unam, & in interscapilio tres, nouissimam earum ceteris clariorem: in pectore unam. Quae sunt omnino praeter Vergilias, XVIII.

GEMINI ab auriga dextra parte supra Oriona collocati videntur, ita tamen, ut Orion inter Taurum & Geminos sit constitutus. Capita eorum diuiduntur à reliquo corpore, circulo eo qui astatem definire supra est dictus, ut complexa corpora inter se tenentes. Occidunt directi à pedibus: exoriantur autem inclinati ut iacentes. Sed de his qui Cancro est proximus, habet in capite stellam vnam claram, in vtrisque humeris singulas claras, in dextro cubito vnam, in genibus vtrisque singulas, in pedibus vtrisque singulas: alter autem in capite vnam, in vtrisque mammis singulas, in sinistro humero vnam, in pedibus vtrisque singulas & infra sinistram pedem vnam, quæ ποτοίς appellatur.

CANCER. Hunc medium diuidit circulus Aestiuus ad Leonem, & ad exortus spectantem, paululum supra caput Hydra collocatum, Occidentem & Orientem posteriori corporis parte. Hic autem habet in ipsa testa stellas duas, quæ Asini vocantur, de quibus ante diximus: in dextris pedibus singulas obscuras, in sinistro primo pede duas, & in secundo duas obscuras, in tertio vnam, in quarto primo vnam obscuram, in ore vnam, in ea qua Chela dexterior dicitur, tres similes, non grandes, in sinistra similes duas, Omnino est stellarum XVII.

LEO Spectans ad occasum supra corpus Hydra, à capite qua Cancer instat, vsque ad mediam partem eius constitutus, medius aëstiuo circulo diuiditur, ut sub ipso orbe priores pedes habeat collocatas: occidens à capite & exorians, Hic habet in capite stellas tres, in ceruicibus duas, in pectore vnam, in interscapilia tres, in media cauda vnam, in extrema alteram, sub pectore duas, in pede priore vnam claram, in ventre claram vnam, & infra alteram magnam: in lumbis vnam, in posteriori genu vnam, in pede posteriori vnam claram. Ita omnino est stellarum XVIII.

VIRGO infra pedes Bootis collocata, capite posteriorem partem Leonis, dextra manu circuli Aequinoctialem tangit: ac inferiorem partem corporis supra Coruum & Hydra caudam habere perspicitur, occidens capite prius quam caeteris membris. Huius in capite est stella vna obscura, in vtrisque humeris singula, in vtrisque pennis bina, quarum vna stella qua est in dextra penna ad humerum defixa, πορτυγανή vocatur. Præterea habet in vtrisque manibus singulas stellas, quarum vna qua est in dextra manu, maior & clarior ea cum spicienda dicitur. In veste autem habet passim dispositas stellas septem, & in vtrisque pedibus singulas. Ita est omnino stellarum XVII.

SCORPIVS. Huius prior pars qua Chela dicuntur, ita premuntur ab Aequinoctiali circulo, ut eam sustinere videantur. Ipse autem pedibus Ophiuchi, de quo supra diximus, subditus, extrema cauda circum Hiemalem contingere videtur: neque longè est ab eo signo, quod pro hostia Centauri ferre perspicitur. Occidit autem inclinato corpore, exoritur autem erectus à Chelis. Hic habet stellas in his qua Chela dicuntur, in vnaquaque earum binas, ex quibus prima sunt clariores. Præterea habet in fronte stellas tres, quarum media est clarissima, in interscapilio tres, in ventre duas, in cauda quinque, in acumine ipso quo percutere existimatur, duas. Ita est omnino stellarum XVIII.

SAGITTARIVS autem spectans ad occasum Centauri corpore figuratur, velut mittere incipiens sagittas, à pedibus vsque ad humeros in Hiemali circulo collocatus, ita ut caput solum eius extra eum circulum quem supra diximus, apparere videatur: cuius arcus Lacteo circulo medius diuiditur. Ante pedes huius est quedam corona stellis effecta, de qua prius diximus. Hic princeps occidit, exoritur directus. Habet autem in capite stellas duas, in arcu duas, in sagitta vnam, in dextro cubito vnam, in manu priori vnam, in ventre vnam, in interscapilio duas, in cauda vnam, in priori genu vnam, in pede vnam, in inferiori genu vnam, in poplite vnam. Omnino est stellarum, XV. Corona autem Centauri est stellarum VII.

CAPRICORNVS ad occasum spectans, & totus in Zodiaci circulo deformatus, cauda & toto corpore medius diuiditur ab Hiemali circulo, suppositus Aquarii manus sinistra: occidit princeps, exoritur autem directus. Sed habet in naso stellam vnam, infra ceruices vnam, in pectore duas, in priore pede vnam, in priore eodem alteram, in interscapilio septem, in ventre quinque, in cauda duas. Omnino est stellarum viginti.

AQUARIVS pedes habet in Hiemali circulo defixos, manum autem sinistram vsque ad Capricorni porrigens tergum, dextra iuba Pegasi prope contingens, spectat ad exortus. Qui cum ita sit figuratus, necesse est corpore eum prope resupinato videri. Effusio aquæ, peruenit ad eum Piscem qui solitarius figuratur, de quo posterius dicemus. Sed Aquarius & occidit & exoritur capite prius quam reliquis membris. Hic habet in capite stellas duas obscuras, in vtrisque humeris singulas magnas, in sinistro cubito vnam grandem, in manu priori vnam, in vtrisque mammis singulas obscuras, in lumbis interiori vnam, in vtrisque genibus singulas, in dextro crure vnam, in vtrisque pedibus singulas. Omnino est stellarum quatuordecim. Effusio aquæ cum aequali ipso, est stellarum triginta. Sed in his omnibus prima & nouissima clara.

PISCES. Horum, alter Notius, alter Boreus appellatur: ideo quod vnus eorum qui Boreus dicitur, inter Aequi-

AEquinoctialem & Aestiuum circulum sub Andromoda brachio collocatus, & Arcticum polum spectans constituitur: alter autem est in Zodiaco circulo extremo sub scapulis Equi, non longe ab Aequinoctiali, circulo collocatus, spectans ad occasum. Hi Pisces quibusdam stellis ut lineola ab Arietis pede primo coniunguntur, quorum inferior ante occidere & exoriri videtur. Habet autem stellas XVII. Et Borem omnino XII. Coniunctio eorum habet ad Aquilonem spectans stellas tres, ad alteram partem tres, ad exortum tres, in commissa tres, omnino duodecim. Horum coniunctionem, qua à pede Arietis primo notatur, Aratum Graecus οὐρανὸν ὑποῦσιν, Cicero Nodum caelestem dicit: qui utriusque voluit significare, eum nodum non solum piscium, sed etiam totius sphaera esse: quo enim loco circulus ab Arietis pede οὐρανὸν ὑποῦσιν dicitur, qui meridiem significet: & quo loco is circulus Mesembrinos coniungitur, & transit Aequinoctialem circulum, in ipsa coniunctione circulorum nodus Piscium significatur: quare cum non modo Piscium, sed etiam caelestem nodum appellauerunt.

PISTRIX à media cauda diuiditur ab Hiemale circulo, spectans ad exortum, castra prope posteriorem Arietis pedem iungens. huius priorem partem corporis quae spectat ad exortum, prope alluere flumen Eridanum videtur. Hac occidit exorto Cancro & Leone: exoritur autem cum Tauro & Geminis. Sed habet in extrema cauda stellas duas obscuras, ab eo loco usque ad reliqui corporis curuaturam, quinque sub ventre sex omnino sunt tredecim.

ERIDANVS è sinistro pede profectus Orionis, & perueniens usque ad Pistricem, rursum diffunditur ad Leporis pedes, & protinus ad Arcticum circulum tendit. Huius figurationem Hiemalis circulus diuidit ab eo loco quo prope coniungitur Ceto. Hic Scorpione & Sagittario exorto occidere: exoriri autem cum Geminis & Cancro videtur. Habet stellas in prima curuatura tres, in secunda tres, item in tertia usque ad nouissimam, septem, omnino stellarum est tredecim.

LEPVS autem infra sinistram pedem Orionis per Hiemalem circulum fugiens, & ab eo inferiori parte corporis diuisus, occidit Sagittario exorto oritur cum Leone. Habet autem stellas in utrisque auribus singulas, in corpore passim dispositas duas: in pedibus prioribus singulas. ita sunt omnino sex.

ORION. Hunc à Zona & reliquo corpore Aequinoctialis circulus diuidit, cum Tauro dactertantem collocatum, dextra manu clauam tenentem, & incinctum ense spectantem ad occasum, & occidentem exortu Scorpionis posteriori parte, & Sagittario exoriente: cum Cancro autem toto corpore pariter exurgentem. Hic habet in capite stellas tres claras, in utrisque humeris singulas, in dextro cubito obscuram vnam, in manu similem vnam, in Zona tres, in eo quo gladius eius deformatur, tres obscuras, in utrisque genibus singulas claras, in pedibus singulas. Omnino XVII.

CANIS Leporem fugientem persequens, posterioribus pedibus diuiditur ab Hiemali circulo. pedem dextrum Orionis pene suo capite contingens, capite ad occasum spectans, sed caput ad Aequinoctialem circulum tendit: Occidens Oriente Sagittario, exoriente autem cum Cancro. Hic Canis habet in lingua stellam vnam, quae Canis appellatur: in capite autem alteram, quam nonnulli Sirion appellant, de quo prius diximus, praeterea habet in utrisque auribus singulas stellas obscuras, in pectore duas, in pede priori tres, in interscapulis tres, in sinistro lumbis vnam, in pede posteriori vnam, in pede dextro vnam, in cauda quatuor. Omnino viginti.

IPOKYON. Hic in Lacteo circulo defixus, pedibus Aequinoctialem circulum tangit. Spectat ad occasum, ut inter Geminos & Cancrum constitutus, qui quod ante maiorem Canem exoritur οὐρανὸν ὑποῦσιν est appellatus. Hic autem occidit exorto Capricorno, exoritur cum Leone. Sed omnino est stellarum trium.

ARGO. Huius puppis Hiemalem circulum & maioris Canis caudam contingens inferiore parte, nonissime nauis inclinata, Antarcticum circulum tangit. Occidens Sagittario & Capricorno exorto ut in mari collocata, exoriente autem cum Virgine & Chelis. Hac habet in puppi ad singula gubernacula, ad primum stellas quinque, ad alterum quatuor, circum carinam quinque, & sub reiectu quinque, ad malum III. Ita tota est stellarum vigintitrium. Quae quare non sit tota in mundo collocata, prius dicimus.

CENTAVRVS. Hic ita figuratur, ut in Antartico circulo nisi pedibus, humeris Hiemalem sustinere videatur: capite prope caudam Hydrae contingens, hostiam dextra manu tenens supinam, quae pedibus & extremo ore circulum Hiemalem tangit, inter eum & Antarticum orbem collocata. Centauri autem crura à reliquo corpore diuidit circulus qui Lacteus vocatur. Hic spectans ad ortus signorum, totus occidit Aquario & Piscibus exortu: oritur autem cum Scorpione & Sagittario. Habet autem stellas supra caput tres obscuras, in utrisque humeris singulas claras, in cubito sinistro vnam, in manu vnam, in medio pectore equino vnam, in prioribus poplitibus utrisque singulas, in

inter scapilio quatuor, in ventre duas claras, in cauda tres, in lumbo equino unā, in genibus posterioribus singulas, in poplitibus singulas. Omnino sunt XXIII. Hostia autem habet in cauda stellas duas, in pede de posterioribus primo unam, & inter utrosque pedes unam, in inter scapilio unam clarā & in priore parte pedum unam, infra alteram: in capite tres dispositas, omnino sunt numero decem.

A R A propter Antarcticum circulum tangens, inter Hostia caput & Scorpionis caudam extremā collocatur. Occidens Arietis exortu, exoriens cum Capricorno. Hac habet in summo cacumine circuli ubi formatur, stellas duas, & in imo altaris duas. Et ita est omnino stellarum quatuor.

HYDRA trium signorum longitudinem occupans, Cancrī, Leonis & Virginis, inter Aequinoctialē & Hiemalem circulum collocatur, ita tamen, ut caput eius contendens ad signum id quod *πρότιος* vocatur, & totius Hydrae prope quarta pars inter Aestivum & Aequinoctialem circulum videatur. Cauda autem extrema penē Centauri Caput regens, sustinet in dorso Coruum, rostro corpus eius rudentem, & toto corpore ad Cratera tendentem: qui satis longo disidente intervallo, prope inter Leonem & Virginē constitutus videtur, inclinatus ad caput Hydrae, qua occidit Aquario & Piscibus ortus: oritur autem cum his signis de quibus supra diximus. Habet autem in capite stellas tres, in prima à capite curvatura, sex, sed earum novissimam clarā: in secunda curvatura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta usque ad caudam novem, omnes obscuras, ita sunt numero viginti septem. Corvus autem habet in gurgure stellam unam, in pennis duas, infra pennam caudam versus duas, in utrisque pedibus singulas: omnino septem. Supra primam à capite curvaturam Crater positus, habet in labris stellas duas, infra autem ansas duas obscuras, in medio Cratere duas, ad fundum duas. Omnino sunt octo.

PISCIS autem qui Notius dicitur, inter Hiemalem & Antarcticum circulum media regione collocatus, spectare ad exortum videtur, inter Aquarium & Capricornum, ore excipiens aquam qua funditur Aquario. Hic occidit oriente Cancro, exoritur autem cum Piscibus. Sed est stellarum omnino duodecim.

Quae adfigurationem siderum pertinent, ad hunc finem nobis erunt dicta, reliqua protinus dicemus.

6 QVONIAM in initio sphaera circuli quinque quomodo efficerentur ostendimus, neque eos corpore siderum notavimus: & si duo novissimū nūc ad Solis cursum pertinent, hoc est Arcticos & Antarcticos, de medijs tribus dicemus. Sed quoniam Aratus quatuor circulis sphaeram plurimum valere dicit, neque eorum aperte quonquam demonstrat, voluntatem nostram apertius ostendemus. Et quemadmodum in initio fecimus, à Boreo polo dicemus.

IGITUR Aestivum circulum unum de quatuor esse dicemus, qui *Ἀπριὸς πρῶτος* vocatur, quo circulo astatem confici demonstravimus: & si non nōno dubitat, quare non utrique circuli, hoc est Aestivus & Hiemalis uno nomine appellentur: ideo quod quem nos Aestivum diximus, nonnullis Hiemalis fiat: & quo circulo hiemem effici diximus, eo circulo alijs astat sit. Qui si voluerint intelligere, id ad nostram collocationem mundi esse demonstratum, qui inter Aestivum circulum & Arcticum summus constituti, non ad illorum sphaeram, qui ab Hiemali circulo Antarcticum habitantes, nobis Antipodes dicuntur, facilius ad nostram acceperint voluntatem. Si quis enim voluerit eorum quos Antipodas dicimus, quod inferiore à nobis circulo constituti videntur, sphaeram facere, non immerito nostrum Hiemalem sibi Aestivum circulum finxerit: aut si quis scriptor eorum mentionem faciens, obscure voluerit Antipodas demonstrare, & dixerit quibus in Capricorno astat summa, aut in Cancro hiems maxima fiat, non imperita ratione acutissime dixisse videbitur, quodcunque enim nostrum circulum contrarium dixerit, id illi erit rectum sed ne longiore sermone prater consuetudinem utamur, ad inceptum revertamur.

IN AESTIVO circulo, de quo primum dicere instituvimus, haec signa siue partes eorum perspicuntur: Capita Geminorum, Aurigae genu utrunque, Persei crux & humerus sinister. Andromeda autem à pectore, sed manu sinistra, diuiditur. Atque ita evenit, ut caput eius cum toto pectore & manu dextra, videatur esse inter Aestivum & Aequinoctialem circulum: reliquum autem corpus inter Aestivum & Arcticum finem. Præterea in eodem Aestivo circulo pedes equi Pegasi positi videntur, & caput à reliquo corpore diuiditur Olori, & ala sinisterioris ut volantis, par, non magna. Ophiuchus humerū, ut circulum sustinere videtur. Virgo prope contingens à capite inter hunc & Aequinoctialem circulum collocata est, ut fulgens ad Austrum. Leo à pectore ad lumbos diuiditur, ut caput eius & corporis superior à cruribus pars inter hunc & Arcticum circulum videatur: inferior autem pars, inter Aestivum & Aequinoctialem circulum. Cancer autem sic diuiditur medius, ut inter duos oculos eius circulus traiectus existimeretur. In his signis, & hoc, ut antè diximus, circulo cum vehitur. Sol, evenit ut nobis qui hac inclinatione mundi vrimur, sint diei de partibus octo partes quinque, noctis autem tres. Neque ita tamen ut ex horologijs, sed ex sphaera ratione. Cum enim sphaera ita constitueretur, ut circulus eius qui Arcticus vocatur, semper appareat, nunquam

nunquam autem Antarcticus exorietur, atque ita sphaera est constituta: si voles Aestiuum circulum diuide-
re in partes octo, ex his inuenies partes quinque in sphaera apparere, tres autem infra tanquam sub terra
esse.

8 AT ALIQUIS dixerit, cur sphaera circulos diuidamus in partes octo, potius quam duodecim,
aut quod libuerit alias partes? Hic non sphaeram, sed se fallere hac ratione inuenietur fere. Si enim ita fe-
cerit ex aestiuo circulo partes duodecim, ex his partes septem, & dimidium partis apparere: quatuor
autem & dimidium sub terra inueniet esse. Itaque euenit, ut cum ad septem partes addita dimidia sit, si-
mili ratione ad partes quatuor accedat pars dimidia, & fiant supra terram partes septem, & dimidium
partis: reliquum autem sub terra quod est partes quatuor & dimidium. Igitur oportet intelligere, ut non
in minutis partibus & dimidijs fiat, sed certis numeris conficiatur, ut euenit in partibus octo. Præterea
quoniam sphaera diuisa in partes triginta, euenit, ut ab aestiuo circulo ad Hiemalem sint partes octo: ni-
rum certe eos circulos diuidemus in partes octo. Præterea quoniam ab aestiuo circulo ad Aequinoctialem
sunt partes quatuor de XXX: & rursus ab Aequinoctiali circulo ad Hiemalem de partibus triginta par-
tes quatuor, & ita nihilominus Aequinoctialis ipse per se circulus medius diuiditur, ut dimidia pars eius
sit sub terra, de partibus octo partes quatuor, & totidem supra, & tota ratio ad octauam partem perue-
niat: non dubium est, quin recte diuidatur in partes octo. Præterea cum Sol per hos circulos currens iter
anuum conficere videatur, & ab omnium signorum octaua parte, ut posterius dicemus, incipiat exoriri,
ut ad aliud signum transcat, neque vlla alia parte signi utatur, recte ipsi quinque circuli diuiduntur in par-
tes octo. Præterea cum septem sidera ad eundem statum reuertantur, ut quibusdam placuit, ut cuiusmo-
di dies hodiernus fuerit in Solis aut Luna tempestate, eiusdem modi octauo anno sit futurus, verè sphaera
quoque diuidetur in partes octo. Præterea cum videamus octauo quoque die eiusdem sideris horam primam,
aut quamlibet denique esse, ut cuius hodie fuerit hora prima, eiusdem octauam quoque futuram: verissi-
mum est ipsam quoque sphaeram mundi, unde hora sumuntur, diuidi in partes octo. Sed ne reliqua præter-
mittamus in hoc occupati, ad propositum reuertamur.

9 SECVNDVS ab Aestiuo Aequinoctialis est circulus, in quo hac signa & partes eorum perspicere
possunt: Aries totus omnibus pedibus innixus videtur.

10 Hunc autem Aratus omnium siderum celerrimum esse demonstrat, etiam minori Arcto, qua breui
spacio vertitur, præstare id quod velit esse sic poterimus vel facillime intelligere. Cum sit enim maximus
circulus Aequinoctialis in sphaera, in eoque Aries ut affixus videatur, quomodoque fuerint figura corpo-
rum collocata, ut ad eundem locum perueniant, necesse est semel verti sphaeram. Quod cum fiat, & Aries in
maximo circulo, & eodem tempore ad locum quo reliqua sidera perueniant, necesse est eum celerrimum
dici. Sed nos ad circuli effectiorem veniemus, & reliqua dicemus. In eodem Tauri genua ut fixa perspiciun-
tur, et si nonnulli ita sinxere, ut vno genu, hoc est dextro nixus, sinistro propè contingere videatur: de hoc
in medio relinquemus. Sed in eodem circulo zona Orionis, ut ipso circulo praeclatius estimetur. Hydra
flexa à capite primo ad ceruicibus erectis Cancrum contingere videatur: & ex inferiore corpore Hydra
Crater cum Corno velut fixus esse circulo conspicitur. Item pauca stella Chelarum, eodem adiunguntur
Ophiuchi genua eodem circulo à reliquo corpore diuiduntur. Aquila sinisteriore penna pene contingens fi-
gurata est. Eodemque circulo caput Pegasi cum ceruicibus nititur. His corporibus signorum Aequinoctia-
lis circulus finitur. Quod Sol cum peruenit, bis vno anno conficit aequinoctium, hoc est in Ariete & Chelis: in
hac enim parte sphaera & ver & autumnus confici existimatur: ita ut ver sit in Ariete, autumnus in prio-
re parte Scorpionis, quod signum nonnulli Libram dixerunt. Per hunc circulum transiens Sol ab Ariete ad
Chelas, efficit sex mensium diem his locis qui intra Arcticum videntur orbem: noctem autem his qui Anta-
rtico circulo sunt clausi: quare magis his locis nemo potest durare. Et rursus ab Autumno usque ad ver,
hoc est à Chelis usque ad Arietē perueniens, efficit his locis sex mensibus perpetui diem, in quibus ante no-
ctem demonstramus: e contrario autē noctem his qui Boreo polo sunt proximi: sed de hoc ante diximus:
neque enim mirum est hac collatione sphaera id euenire. Erecto enim Boreo polo, neque vnquam occidente
euenit, ut corpora quoque quae ei proxima sunt circulo, sero occidere videantur. Id ex hoc intelligere lice-
bit: Cum in his partibus sphaera habitetur, quae pars est ab Aestiuo circulo, ad orbem qui Arcticos vocatur,
& de Arctico circulo, hoc est de duabus Vrsis & Dracone, caput Draconis maximè niti ipso circulo videat-
ur, ita ut is qui Engonasin vocatur, inter Aestiuum & Arcticum locatus, caput Draconis premere intel-
ligatur: quicunque, ut ante diximus, ad ipsum caput Draconis habitant, ita longo die vtuntur, ut ne tertia
quidem hora pars in vnaque nocte his obringat. Itaque Aratus ait.

Κεῖναι ποικίλα τὰ νύχθαι ἢ χί' προ ἀρκάι
Μεγίσται δὲ βίη τὸ ἀντάρτικα ἔχουσιν

Item Cicero dicit:

Z

Quod

*Quod caput hic paulum sese subitque recondit,
Ortus ubi atque obitus, parte admiscuntur in vna.*

De hoc Homerus quoque in *Odyssæa* ita breuem noctem esse dicit, ut pastores cum alij exigant, alij redcant pecus, possit alius alium audire, cum vnus propter noctem pecus reducat, alter propter lucem exigat: sed nos ad propositum reuertamur.

11 **TERTIVS** ab *Aestiuo* circulo *Hiemali* vocatur, his corporibus & eorū partibus finitur: nam medium *Capricornum* diuidens & pedes *Aquarij*, per caudam *Pistricij* ut traiectus videtur. Diuidit etiam *Leporem* fugientem à cruribus, & quadam parte corporis, & *Canis* sequentis pedes, & *Nauis* ipsius puppim, *Centaurique* cernices à reliquo corpore diuidit. *Scorpionis* extrema cauda, quod acumen vocatur, eodem circulo coniungitur. *Sagittarij* arcus eodem orbe deformatur. Huius orbis infra terram sunt de partibus octo partes quinque, supra terram autem tres. Itaque fit breuior dies nocte, ut ante demonstrauimus.

12 **QVARTVM** circulum *Zodiacum* esse *Aratus* demonstrat, de quo ante diximus, & posterius dicemus. Sed *Aratus*, non ut reliqui astrologi, ab *Ariete* duodecim signa demonstrant, hoc est vere incipiente sed à *Cancro*, hoc est ipsa æstate. Nos autem (quoniam ab *Ariete* incipimus) ita protinus dicemus. In hoc enim circulo sic duodecim signa figurantur: *Aries*, *Taurus*, *Gemini*: in his tribus signis ver demonstratur, & æquinoctium vernum. *Cancer*, *Leo*, *Virgo*: in his signis maxime æstas conficitur: sed sol incipit à *Virgine* iam transire ad æquinoctium autumnale. *Chela*, *Scorpius*, *Sagittarius*: in his tribus signis autumnus efficitur & æquinoctium autumnale. *Capricornus*, *Aquarius*, *Pisces*: in his tribus signis sol hiemem consicere demonstratur. Et si nulla sunt signa XII, sed XI, ideo quod *Scorpio* magnitudine sui corporis duorum locū occupat signorum, è quibus prior pars *Chela*, reliqua autem *Scorpio* vocatur. Priores enim astronomici, cum omnes res ad duodecim partes reuocarent, ut menses, & horas, & latitudinem signorum: itaque & signa, per quæ res omnes significantur, duodecim voluerunt esse.

SED quoniam septem circulis in proœmio propositis, de quatuor circulis mentionē fecimus, ne septem ex ordine demonstratis, aliquid à nobis obscurius dictum videatur, de septem superant tres, *Arcticus*, *Antarcticus*, & ille qui *Lacteus* vocatur. Itaque de his dicere incipiemus. *Arcticon* igitur orbem sustinet caput *Draconis* cum reliqua corporis parte. *Cepheus* autem pectore suo circulum iungit eodem orbe nituntur & pedes maioris *Vrsæ*, præterea sedile *Cassiopeia* cum pedibus eius nititur ipsi circulo sinistro pede, genūque dextro: & pedis prioribus digitis eius qui *Engonasin* vocatur: & manus sinistra *Bootis* exteriori parte circuli peruenit coniuncta. Ad *Antarcticon* autem circulum peruenit extrema *Nauis Argo*, pedesque *Centauri* posteriores adiunguntur: priores autem propè contingere, & *Ara* videtur prope affixa, *Eridani*que fluminis extrema significatio.

RELIQVVM est nobis definire quem supra *Lacteum* orbem demonstrauimus. Ipse enim diuidit *Oloris* extremam sinistram pennam, quæ extra *Aestiuum* peruenit finem. Præterea transit manum dextram *Persei*, & ab humero sinistro *Auriga* perueniens sub manum eius dextram, & *Geminorū* genua, & pedes eius signi quod *ἄρδιον* vocatur. Hic diuidens *Æquinoctialem* & *Aestiuum* circulum, tangit extremum finem mali qui in *Argo* naue defixus videtur: deinde rursus reuertens, genua *Centauri* diuidit à reliquo corpore, & extremam caudam terminat *Scorpionis*, & arcum medium *Sagittarij*, & *Aquila* dimidiam partem, per eius transiens pennas.

13 **QVONIAM** de huiusce rebus exposuimus ordine, mundi rationem & quemadmodum moueatur, protinus dicemus: & in duodecim signorum exortu ea quæ deinde corpora consequantur, & quæ perueniant ad occasum. Conuenit nobis mundum ab exortu ad occasum verti, ideo quod videmus stellas exorientes ad occidentem conuerti. Sic enim primum poterimus scire, qui sint exortus, & qui occasus. Si enim nostrum aliquis astiterit contra exorientem, necesse est *Arctos* nobis à sinistris partibus esse. Cum id ita fiat, illud quoque necesse est, ut omnia à dextris partibus exorta, in sinistris occidere, videantur, de quo & ante diximus. Igitur cum videamus stellas exoriri & occidere, necesse est mundum quoque cum stellis verti. Sed nonnulli aiunt nihilominus id euenire posse, ut si stante mundo, stella exoriantur & occidant, quod fieri non potest. Si enim stella vaga feruntur, neque mundus ipse vertitur, non possunt corpora stellis figurata incolumia & certa permanere. Illud enim videmus, in toto mundo stellas erraticas esse quinque, neque horum cursum quemquam posse definire: *Aratum* ipsum negare se difficiles eorum cursus interpretari posse. Quo modo igitur cum quinque stellas nemo possit obseruare, tot milia quisquam possit peruidere, nisi qui permittat, hic cursus stellarum posse esse, & nihilominus figuras corporum permanere: quod si non est, tota sphaera ad irritum reuocabitur. Quicumque enim sphaeram fecerit, non poterit efficere, ut sphaera stante nihilominus stella versentur. Illud etiam videmus in extrema cauda *Draconis*, stellam esse quæ in se vertatur, & in eodem loco constet. Quod si omnes stella vagæ feruntur, hanc

hanc quoque loco moueri uertere est, quod non euenit. Igitur necesse est mundum quoque, non stellas verti.

Quoniam ostendimus mundum cum stellis potius quam stellas per se verti, nunc reliqua dicemus. Cum enim traditum sit nobis, prius noctem quam diem fieri, noctem dicemus umbram terra esse, eamque obflare luminis solis. Et si nonnulli dixerunt in solis cursu euenire, ut cum perueniret ad eum locum, ubi occidere dicatur, ibi montium magnitudine à nobis lumen auerti solis, & ita noctem videri: quod si ita sit, nimirum eclipsin solis verius quam noctem dixerimus. Sed aliter esse ex ipsa sphaera intelligere licebit. Horiz. on enim diuidens ea qua videntur, & qua non apprent, ita definit sphaeram, ut semper sex signa de duodecim in hemisphaerio videantur supra terram, sex autem signa sint infra sub terra. Igitur cum in una eorum Sol nixus ferri videatur, ab eo circulo qui Horiz. on vocatur, exoritur, itaq; incipit lucere, cumque nihilominus ipse mundus vertatur cum reliquis signis. Sed quo facilius intelligatur, ponamus solem esse in Ariete, à quo duodecim signa instituimus numerare. Igitur cum sol sit in Ariete exoriente, dies est: qui cum vergente se mundo peruenit ad eum circulum qui Mesembrinus vocatur, efficit diei partem dimidiam. Sed sic etiam facilius intelligitur, & rursus ab eodem Ariete incipimus. Cum Aries est exortus, prater eum haec signa sunt in superiore hemisphaerio: Pisces, Aquarius, Capricornus, Sagittarius, Scorpio. Horum cum tria signa occiderint, hoc est, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, exorta sunt tria signa qua Arietem sequuntur, hoc est, Taurus, Gemini, Cancer. Tum fieri dimidium diem necesse est, & Arietem peruenire ad eum quem Mesembrinum esse circulum supra diximus. Cum autem cum reliquis signis ipse Aries occidit, & exortus est Leo, Virgo: tum Chela exoriantur, & in superiore hemisphaerio videntur. Quae cum occiderint, rursus aries exortus efficit lucem. Sed ne in dubium veniat, cum Ariete occidente dixerimus Chelas exoriri, quid de reliquis signis sine sphaera possit intelligi, sic inuenietur. In quocumque signo Sol fuerit exoriente, quodcumque ab eo signo septimo loco fuerit, id noctu primum exorietur, & ita conficiet cursum: mundus enim ipse semel in die ac nocte verti videtur. Itaque euenit, ut ipsa signa duodecim semel in die ac nocte videri possint. Sed ne Solis cursus, de quibus postea sumus dicturi, potius quam quod ante cepimus enumeremus, ad inceptum reuertemur. Diximus enim principium mundi esse noctem, deinde diem. Inter noctem & diem, prater umbram terra nihil interesse arbitramur. Sed quoniam signorum supra & corporum exortus instituimus, ad hoc perueniemus.

14. 15. Igitur vertente se mundo per utroq; Polos & per Axem, quem supra Dimensionem sphaera diximus esse, & ita sphaera collocata, ut vnus Polus semper sit supra terram, alter nunquam exoritur, necesse est Arctos quoque & reliqua corpora qua sunt in Arctico circulo, nunquam occidere, reliqua autem omnia exoriri & occidere, quod inferiora sunt ab eo circulo quem nunquam occidere diximus. Id enim posse fieri hac edocet causa. Videmus caput extremum Draconis, quod maxime Arcticon extra circulum prominet, quodam tempore ita occidere existimatur, ut exortus cum occasu permisceatur, ut & ante diximus. Si autem pars aliqua occidere de summo circulo videtur, necesse est omnia qua sunt inferiora, exoriri & occidere. Igitur conuenit nobis sidera vertente mundo occidere & exoriri. Praterea hac inclinatione coeli, cum vnus circulus ita sit erectus ut nunquam occidat, alter ita sit terra subiectus, ut nunquam exoritur, quicumque circuli fuerint in sphaera, hoc est, ab Equinoctiali ad polum qui Boreus appellatur, nullus erit eorum qui non maiorem partem circunductionis habeat supra terram: qui autem ab Aquinoctiali fuerint circulo ad eum polum qui Notius appellatur, omnis inferiorem partem maiorem habebunt quam superiorem: & quanto magis ad Polum Notium acceperint, hoc maiorem partem sub terra habere perspicientur: & quanto magis ad Boreum finem venerint, hoc maiorem partem circuli supra terram tenere videbuntur: quo enim erectior ipse Polus fuerit, hoc magis & circuli eius erectiores videbuntur. Quod cum ita sit, si duo sidera simul fuerint orta, vnum ab Arctico, alterum ab Ant arctico circulo, serius occidet id sidus quod ab Arctico circulo fuerit exortum: ideo quod maiorem habet circunductionem sphaera, quam quod à Notio polo est ortum. Si autem simul occiderint, serius exorietur id signum, quod ab Ant arctico fuerit exortum, ideo quod tota illa collocatio mundi maiorem partem habeat sub terra, quam illa pars quae in Boreo polo est finita. Et non modo signa qua sunt ad Arcticum finem collocata, praestantibus corporibus, aut serius occidunt & ante exoriantur, quam ea qua Notio polo depinximus: sed ipsa quoque corpora inter se disentiunt: ut si quod inferius sit signum, & id cum superiore exoriat, tamen serius occidat. Econtrario itaque si qua sunt signa ab Aquinoctiali circulo ad Notium polum figurata, horum si qua signa pariter exorta fuerint, citius occident quam ea qua proxime Polum accedunt. Euenit etiam, ut non modo qua simul sint exorta sidera, ex his serius occidant, qua proxime Arcticum circulum sunt collocata, sed etiam si qua eorum ante exorta fuerint, qua sunt ad Notium polum finita, tamen ante occidant quam ea corpora, qua in Boreo polo figurata esse supra demonstrauimus, ideo quod maiore circunductione sphaera vertuntur ea corpora, qua ab Aquinoctiali circulo

lo ad Arcticum finem sunt constituta. Igitur ostendimus, qua inclinatione mundi sphaera sit constituta. Nunc ad duodecim signa reuertemur, & quorum exortu qua de reliquis corporibus occidant aut oriantur, commemorabimus, & initium ab Ariete faciemus.

16 ARIETIS exortu, sinistra pars Andromeda prouenire, Ara autem occidere videtur. Cum eodem sidere exoritur & Persei caput vsque ad vmbilicum, vt dubium fere videatur, zona eius vtrum vsque extremo Ariete, an Tauro primum exoriente prodeat ad lucem.

Tauro autem exorto qua prius dubia fuerunt, omnia sunt certa. Nam & Ara omnino occidit, & Perseus totus est ortus, & Auriga caput cum reliquo corpore duntaxat ad sinistram pedem videtur, & Pistrix à cauda exoriente perspicitur. Hoc signo primum occidere Bootes videtur: et si cum quatuor signis occidit, neque tamen totus ad terram potest peruenire: nam manus eius sinistra circulo Arctico conclusa, neque oritur neque occidit.

Geminis exorientibus, tota iam Pistrix & fluminis Eridani prior pars apparet, & Orion exoriri videtur: occidit autem Ophiuchus à pedibus genuum sine.

Cancer exoriente obscurat dimidiam partem Corona, Pistricisq; caudam & Notium piscem, & caput cum reliquo corpore ad vmbilicum eius qui Engonasin vocatur. Ophiuchum à genibus ad humeros, & Anguem totum prater caput & cervicem, qua ex Aestiuo circulo tendit ad Coronam. Bootem prope totum terra tenet tectum. Exoritur autem & Orionis corpus ad zonam, & Eridanus totus apparet.

Exortu Leonis reliqua pars occidit Corona, cum capite & cervicibus Anguis & Ophiucho. Engonasin autem qui vocatur, eius prater sinistram genu & pedem nihil apparet, & Bootes totus obscuratur, exoritur autem caput Hydra cum Lepore toto, & Procyon cum pedibus prioribus Canis, & Aquila tota.

Virgo autem exoriente: non pauca sidera obscurat: nam statim Lyra occidit cum Sagitta & Delphino, & Oloris capite corpus ad caudam prope occidit, & Fluminis prior pars, & Equi caput cum cervicibus: exoritur autem Hydra sine Crateris, & Canis totus, & nauis Argo sine totius veli.

Chelis exorientibus videtur, & Bootes exoriente totus, & tota nauis apparet. Argo Hydraque, prater cacumen extremum cauda, quod est sub terra. Exoritur etiam genu & sura eius dextra qui Engonasin vocatur. Hunc eadem nocte occidere & exoriri licet videre: reliquum autem corpus, cum Scorpionis & Sagittarii prouenit parte. Praterca cum Chelis exoritur cauda Centauri, occidit reliquum Pegasi corpus: & Oloris extrema cauda, & Andromeda caput cum vmbilico Pegasi: & Pistrix reliquo corpore ad ceruices, vt caput eius solum videatur: & caput Cephei pendens ad Pistricis occasum, cum manibus & humeris peruenit ad terram.

Scorpione exoriente dua partes Fluminis occidunt, & reliquum corpus Andromeda cum capite Cephei. Occidit etiam Cepheus capite ad humeros, qua pars est extra Arcticum circulum constituta. obscuratur etiam Cassiopeia resupina occidens: exoritur autem Corona, qua ante Centauri pedes iacere existimatur: & Hydra reliquum quod caudam esse supra diximus. Prouenit etiam & corpus Centauri, quod equina figura videtur, & ipsius hominis caput, & hostia quam tenere eum supra diximus: denique ad id corpus qua sine pedes eius sunt priores: Ophiuchi autem duntaxat caput exoritur, & ipsius Anguis caput quod est contra Cancrum.

Sagittarium exorientem Ophiuchus totus exoriente insequitur, & Anguis qui ab eo tenetur, caput eius qui Engonasin vocatur, & sinistra manus eiusdem: deinde Lyra tota cum Cephei capite & humeris exit ad lucem. Occidit autem Canis maior, cum Orione toto, & Lepore, & Auriga superiore parte corporis: praterca caput & pedes eius: occidit etiam totus Perseus prater crus & pedem dextrum, Argo autem puppim solam relinquens, peruenit ad terram.

Capricornus exoriente, hac sidera ad terram premere videtur, reliquam figuram nauis, & signum quod Procyon vocatur. Eodem tempore & reliquum corpus occidit Persei. Exoritur autem Olor cum Aquila, & Sagitta, & Ara, quam proximam esse Notio polo diximus.

Aquarius exoriente ad dimidiam partem corporis Equi pedes secum terra ducit, & caput cum ceruice Pegasi. At contra Centaurus à cauda ad humeros virilis corporis occidit cum Hydra capite & cervicibus.

Piscibus exorientibus occidit reliquum Hydra corpus & ipse Centaurus: exoritur autem Piscis qui Notius vocatur, & Andromeda dextra pars corporis.

17 SIC IGITUR exorientibus duodecim signis, reliqua corpora occidere & exoriri videntur. Sed, vt ante diximus, nunc protinus de Solis cursu dicemus. Neceesse est enim Solem, aut ipsum per se moueri, aut cum mundo vtri vno loco manentem, Quod si maneret, neceesse erat eodem loco occidere & exoriri, à quo pridie fuerat exortus: quemadmodum signa eodem loco semper oriuntur & occidunt. Praterca, si ita esset, neceesse erat dies & noctes omnes aequales esse, vt quam longus hodiernus dies fuerit, tam longus semper

per sit futurus: item nox simili ratione semper aequalis permaneat. Quod quoniam non est, illud quoque necesse est, cum videamus esse dies inaequales, & Solem alio loco hodie occasurum, & alio heri occidisse. Si igitur alijs locis oritur & occidit, necesse est eum moueri, non stare. Solem autem contra mundi motum currere, sic possumus intelligere: euenit enim, ut duobus ex causis sidera non posimus videre. Quatum una est, cum abierint infra terram, nostrum quoque effugere conspectum, ita ut inferiori hemisphaerio ostenditur. Altera autem est ratio, quod propter fulgorem Solis, & vim maximam luminis, sidera obscurantur: siue quod stellis obsistit, ne candor earum ad nostros perueniat aspectus: siue sui magnitudine luminis officis oculis nostris, ne praeter eius ignem aliam superiorem rem perspiciamus, quod magis verisimile videtur. Neque enim Solis ignem eiusmodi videmus, cuiusmodi reliquos ignes intelligimus: sed ita lumen auertit nostrum, ut ipse quoque nobis non igneus, sed albus videatur esse. Praeterea in vnaquaque nocte vndecim signa necesse est apparere, ideo quod vno signo Sol ipse nixus, iter conficere videtur, cuius figuram corporis ipse suo lumine obscurat, cum eo enim signo & occidere & exoriri videtur. Nonnulli dicunt nos duodecim signa duntaxat hac ratione perspicere posse, si in eius signi prima nouissimaque parte consistas. Habet enim duodecim signa partes eiusdem modi, ut vnumquodque eorum in longitudine habeat partes triginta, in latitudine autem partes duodecim. Itaque euenit, ut in longitudine signorum annus sit, in latitudine autem singuli dies sint. In prima parte signi nihilominus nos reliquum corpus eius signi videre posse nonnulli dicunt. Simili ratione, & si fuerit in extrema parte signi, quod fieri non potest. Nam cum Sol sit in qualibet parte signi, & exoritur, ita magnum videtur habere fulgorem: ut omnia sidera obscurat. Illud tamen potest euenire, ut cum Sol sit in prima parte signi & occidat, reliquum corpus eius signi appareat. Sed certius & verius est, vndecim signa quam duodecim apparere posse. Praeterea quaritur, quare Sol contra mundi inclinationem currens, videatur cum ipsa sua sphaera occidere & verti. Nam si Sol contra siderum occasum curreret, de Ariete ad Pisces, non ad Taurum transiret. Exoriri etenim Pisces prius quam Aries, & occidere perspiciuntur: & ita mundus verti videtur, ut prius Pisces quam Aries occidant. Itaque diebus triginta Sol in Ariete currens, & eius corpus obscurans, sic duntaxat apparet Sol, ut ex eo loco quo Aries ante exoriri videatur: & post dies triginta, Sol videatur ab eodem loco surgere, ex quo loco Taurus ante exoriri videbatur. Igitur apparet solem ab Ariete ad Taurum transire. Quod si ita est, necesse est eum contra mundi inclinationem currere. Quare autem euenit, ut ante diximus, quod videtur cum mundo Sol verti: eius simili hac est causa: Vt si qui in nauicula rostro sedens, inquirat ad puppim transire, & nihilominus ipsa nauis iter suum conficiat: ille quidem videbitur contra nauicula cursum ire, sed tamen eodem perueniet quo nauis. Hoc autem sic etiam facilius intelligetur, si nauim diuiseris in partes trecentas sexaginta, quemadmodum Sol diebus trecentis sexaginta simul mundum transigit. Eodem modo, ut ante diximus, si nauis sit diuisa, & in vna parte de trecentis sexaginta constitutur quilibet eorum: nauis autem habet vnius diei cursum ille quidem contra nauim ire, sed cum ea ad locum definitum peruenire intelligetur. Non enim extra nauim est, quia rostro ad puppim transiit, sed ipsa nauis continetur: item Sol cum per ipsum mundum iter conficiat, & eo contineatur, videtur contra mundum ire, sed cum eo peruenit ad occasum. Cum enim mundus trecenties & sexagies se conuerterit, tunc Sol iter annuum conficit.

18 QVONIAM de sole qua visa sunt nobis vtilissima esse, literis mandauimus, nunc de Luna dicemus. Et si alta conati perscribere, velut natura voluminis ad hoc loci deuenimus, ne nonnulli incaute huius rationem relinquentes, aut propter magnum laborem defecisse, aut inscientia superati non valuisse persequi videamur. Nos autem non illorum existimationis timenda causa persequi consuetudinis nostra rationem demonstrasse institimus, sed quod alterius quari volumen hoc perlecto nolimus: nec tandem rem cogitatam scripto aliorum ad desiderium adducere. Praeterea cum reliqua omnia diligentissime persecuti fuerimus, alienum videtur esse, nos non eandem persequi causam. Quare, sicut ante diximus, ad inceptum reuertemur, & necessario totidem verbis de Luna ac Sole dicemus, ita, Lunam per alios exortus & occasus necesse est moueri, non stare: idque facilius, quam de Sole licet intelligere: neque enim tam magnus ardor eius est, ut officiat oculis nostris, neque ut Sol dies triginta vno quoque signo vehitur, ut difficile sit intellectu, quanta particula luminis aut ipsius signi superesse videatur, cum ad aliud transierit signum. Luna enim cum duodecim signa diebus triginta percurrat, licet intelligere, duobus diebus & sex horis Lunam in alio signo esse: hanc autem, cum a Sole lumen accipiat, & ita nobis lucere videatur non est verisimile de tam multis causis, potius eam constare quam moueri. Si enim suo lumine vteretur, illud quoque sequeretur, eam semper aequalem esse oportere, nec die tricesimo tam exilem aut omnino nullam videri, cum totum transierit cursum, sola autem ad aliud transire signum intelligatur: Praeterea si suo lumine vteretur, huius nunquam eclipsin fieri oportebat. Sed ne dubium fiat, quare solis eclipsis fieri possit, qui vtrisque lumē dare supra sit dictus: Luna autē non facile fiat, cum alieno lumine utatur: eius

hac verissima, vt arbitramur, est causa. Luna enim cum ex toto mundo & omnibus stellis maxime terra proxima videatur, & ad acies nostras perueniat: & quodam tempore torrens perueniat ad eundem locum signi, quo Sol vehitur, obscurare lumen eius à nostro conspectu videtur. Hoc autem maxime euenit die nouissimo, cum Luna transierit in duodecim signa, & cum Sol ad aliud signum transire videatur, & proxima fiet illi. Quod euenire sic etiam potest intelligi: Vt si quis alicui manum planam ad oculos ad-mouerit, quanto magis sic fecerit. hoc minus ille videre poterit: & quanto longius ab eo disceserit, hoc magis illi omnia poterunt apparere: simili ratione, cum Luna ad Soli locum peruenit, tunc proxima eius videtur esse, & radios eius obrutare, vt lumen ejicere non possit. Cum autem Luna ab eo loco disceserit, tunc Sol lumen ejcit, & ita ad nostra adjicit corpora.

Luna autem eclipsis sic euenit: Cum propè vna dimensione sit Luna, cum abierit Sol sub terram duntaxat hoc modo, vt per mediam terram, si quid directum traieceris, contingere possit Solem sub terram, Lunam autem supra terram. Quod cum ita euenit, necesse est Solis radios propter magnitudinem terra ita esse dimissos, vt Lumen eius quo Luna lucet: non possit ad eam peruenire: & ita existimatur fieri eclipsis Luna. Quae si suo lumine vteretur, licebat ne apparere quidem nunquam Solem, ideo quod Luna nihilominus luceret, Sic nanque accipit lumen, vt luceat cum Sol venerit per terras, sed non vt aliquè locum conclusorem totumque spaciū impleat lumine. Si quis nostrum steterit in eo loco quo Sol maxime lucet, reliquis partibus lumen à Sole accipiens praebebit: id in Luna fieri inuenitur, eam Solis lumine accepro, lucere reuibratione. Nonnulli existimant, cum dicitur Sol in Ariete aut in quolibet signo esse eum supra ipsas stellas Arietis iter facere. Qui autem hac ratione vtuntur, longe à vera ratione errant, Nam neque Sol, neque Luna proximè sidera apparent, Hac etiam de causa nonnulli septem stellas erraticas finxerunt, adiungentes eodem Solem & Lunam, quod cum quinque stellis feruntur: Luna enim proximè terra est, itaque triginta diebus totum mundum existimatur transire. Id hac euenit ratione: si circulos quos intra Zodiaci ambitum fecerit, eisque hoc intervallo finxerit, vt terra sit in medio, & vnam à terra ad Lunam mensuram fecerit, quam Graeci τόvoy appellauerunt. Hunc autem, quia certum spaciū non potuerunt dicere, tonon dixerunt. Igitur abest Luna à terra, tono vno. Hac igitur re, quod breuissimo circulo deuehitur, diebus triginta ad primum peruenit circulum. Ab hoc circulo abest circulus semitonio: quo Mercurij sidus vehitur. Itaque diebus triginta ad alterum signum transiens tardius, ab hoc circulo abest tono dimidio: quo loco iter suum Veneris dirigit astrum, tardius quam Mercurij stella conficiens cursum, transit enim ad aliud signum diebus triginta. Supra huius stellam Soli est cursus, qui abest ab Hespero, quae est Veneris stella, medietate toni. Ita cum inferioribus pariter peruolas anno vno duodecim signa percurrit, tricesimo die ad alium transiens signum. Supra solem igitur & eius circulum, Martus est stella, quae abest à Sole, tono dimidio. Itaque dicitur diebus sexaginta ad aliud signum transire. Supra hunc orbem Iouis est stella, quae abest à Martis, hemitonio. Itaque vno anno ad alterum transit signum. Nouissima stella Saturni, quae maximo vehitur circulo hac autem tono distat à Ioue. Itaque annis triginta duodecim percurrit signa. Ab ipsorum tamen siderum corporibus Saturnus abest tono vno & dimidio. Hac igitur ratione potes scire, neque Solem neque Lunam contingere stellas, & nihilominus per Zodiaci circuli verti. Hinc etiam possumus intelligere, Lunam minorem esse Sole: Omnia enim quae proxima sunt nobis, maiora necesse est esse, quàm quae longo disidente intervallo videmus. Igitur Lunam videmus proximè nos esse: neque eam maiore nostro aspectui esse quàm Solem. Illud quoque necesse est, cum Sol longe abest à Luna, & à nobis maior videtur, si propè acceperit, multo maiore futurum. Præterea necesse est vt ante diximus, aut nullam stellam erraticam esse, aut Solem pariter cum Luna vt reliquas stellas errare. Si enim quisquam mihi potest demonstrare quinque stellarum cursum, & dicere, quod hodie coram earum quaeque ad aliud transeat signum, quemadmodum de Sole & Luna fieri videmus, & nihilominus suum efficit cursum, non est erratica. Sed autem dubium est, quod hodie transeat, & ad aliud signum compari ratione cum Luna feratur, & suum circulum dirigat, quemadmodum stella quae sunt dubia, necesse est has quoque errare: sed non euenit vt errant, praesertim cum suo tempore ad cursum reuertantur. Igitur ne stella quidem, cum certo tempore ad suum signum reuertantur, possunt errare, nisi forte volumus accipere excusationem, quod duo corpora magna facilius possint obseruari quàm singula stella, quae non certos cursus conscientibus videntur apparere.

16 STELLAS quinque nonnulli has aiunt esse: Veneris, Mercurij, Iouis, Saturni, & Martis. E quibus esse maximam colore candido, nomine Hesperum, & eam appellari Venerem. Hac stella non abest à Sole longius duobus signis infra eius circulum collocata, sicut ante diximus: apparet maxime noctu, sed toto mense non plus indeficiens potest videri, sed totus Hesperus incertos efficit cursus, non eodem tempore ad praeteritum transiens signum.

SECUNDA stella est Mercurij nomine σιλω, totus acuto lumine, sed in aspectu non magnus.

Hic

à Sole non longius abest signo vno. Qui semper eisdem cursus efficiens, modo nocte prima, modo autem ad Solis exortus incipit apparere, nonnunquam etiam perpetuo signis IIII. est cum Sole: rediens autem cum Sole, non amplius est quam tertiam partem signi.

IOVIS autem stella, nomine $\Phi\alpha\iota\delta\alpha\nu$ corpore magnus est, figura autem similis Lyræ. Hic autem duodecim signa annis totidem transire existimatur, & vno quoque anno nusquam apparere dicitur, non minus dies triginta, non plus quadraginta, sed maxime obscuratur, cum occidit cum sole. Exoriens autem apparet antequam Sol.

SOLIS stella, nomine $\Phi\alpha\iota\delta\alpha\nu$ corpore est magno, colore autem igneo: similis eius stella, qua est in humero Orionis dextro. Hic per duodecim signa assidue ferri videtur: nonnunquam etiam cum solis ipsius sideribus apparet, modo alijs partibus adiectis circuli. Hanc stellam nonnulli Saturni esse dixerunt. Redire autem ad signum annis triginta, & quotannis non apparere, non minus dies triginta, nec amplius quadraginta.

RELIQVVM est nobis de Martis stella dicere, qua nomine $\pi\rho\rho\phi\epsilon\upsilon\varsigma$ appellatur. Hic autem non magno est corpore, sed figura similis est flamma. Nonnunquam autem cum ipsius solis sideribus concurrans, omnia peruolat signa, sedens ad primum signum non longius biennio.

QVOD ad quinque stellas attinet, hucusque satis arbitramur dictum: nunc autem demonstrabimus, quibus de causis mense intercalentur: quoniam tempus omne metimur die & nocte, mense & anno. De quibus diem nobis diffinierunt, quandiu sol ab exortu ad occasum perueniat: noctis autem spacium constituerunt esse, quandiu sol ab occasu rursum: ad exortum reuertatur: mensem autem, quandiu Luna Zodiacum circulum perducit: annum voluerunt esse cum sol ab Aëstiuo circulo redit, & Zodiacum ad id signum vnde incipiebat, permetitur.

CAETERA DESIDERANTVR.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD THEODORVM
GRAMINAEVM.

ANNO SALVTIS
M. D. LXIX.

